קבלה · זהר

ביאור הגר"א על ספרא דצניעותא

רבנו אליהו [הגר"א] ב"ר שלמה זלמן מווילנה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ביאור הגר"א על ספרא דצניעותא

רבנו אליהו [הגר"א] ב"ר שלמה זלמן מווילנה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ביאור-הגרא-על-ספרא-דצניעותא/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 75
פרק ג 109
פרק ד 129
פרק ה 148

פרק א

תאנא כו'...**במתקלא**: הוא כמו הקדמה. כמו כל התחלות כמו "משלי שלמה כו'" עד "יראת ה'" (משלי א, ז) -- הקדמה למשלי במה הספר מדבר. וכן כל הספרים. והן ה' תיבות עד "**במתקלא**" נגד ה' פרקין של זה הספר, שהם נגד ה' חומשי תורה, שהן כנגד ה' פרצופים שכוללים כל האצילות, ה' עולמות שכוללים כל העולמות - אבי"ע ואדם קדמון, ד' אותיות הוי"ה עם קוצו של יו"ד:

ספרא: ספר הוא גילוי המחשבה, שהמחשבה הוא סתום באדם ואינו מתגלה אלא ע"י דבורו או כתבו. וכן אין סוף נתגלה וברא את העולם לגילויו ולאשתמודע ליה כמ"ש בזוהר והן התיקונים שמפ"ו גם כן על ידי שני דברים אלו כמ"ש בספר יצירה, וברא את עולמו בספר וספר וסיפור. ועניני ב' ספרים וסיפור הוא, כי בדיבור - בפעם א' נתגלה מחשבתו, אבל בספר בב' פעמים; אחד כשכותב ונתגלה מחשבתו בעולם אבל עדיין סתום הספר, ושני כשקורין הספר - אז נתגלה. אבל בדיבור כולל שניהם בפעם א'.

והם חב"ד כמ"ש בספר יצירה שבהם נברא העולם כמ"ש (משלי ג' י"ט) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו. והן ראשית הגילוי של המחשבה סתימאה שהוא כתר עליון שאין מתגלה כלל אפילו מציאותה ולכן נקרא 'אין'. וחכמה הוא ספר החתום שאין מתגלה רק מציאותה ולא מהותה, שלכן נקרא 'יש'. ובינה הוא ספר השני שהיא מתגלה לאדם הקורא. ודעת הוא הסיפור שמוציא ומגלה לכל.

וידוע כל הספירות נקראין על שם חכמה כמ"ש בתז"ח דף ע"ג ע"א אדם הגדול חכמה ועשר חכמות אתקריאו עשר ספירות מסטרי' וכמ"ש (תהלים קד, כד) "כלם בחכמה עשית" , וכמ"ש בספר יצירה "בל"ב נתיבות פליאות חכמה חקק כו'" . וכן כל האצילות נקרא על שם יו"ד שבשם שהיא חכמה. וכמ"ש בע"ח דע"י התלבשות אין סוף בחכמה האציל כל האצילות ומתלבש בהן. וכן ראשית הגילוי הוא מחכמה כמ"ש באדרא זוטא ד' רפ"ט ע"ב "אתר דשירותא אשתכח כו' הוא נהירו דחכמתא כו'" . וכן בדף ר"צ א' (ח"ג רצ, א) "ומהאי עדן איקרי שירותא בעתיקא לא אקרי כו' האי חכמתא שירותא דכולה כו' כולה לא אתכליל אלא בהאי כו'" . והוא יו"ד שבשם - התחלת השם. וכלל כל העשר ספירות הוא יוד. ולכן נקרא כל לימוד הקבלה 'חכמה'. וזהו "**ספרא**" :

דצניעותא: הוא רישא דלא אתיידע שהוא נעלם מעיני כל. וחכמה - גילויו ולבושו להתגלות בתחתונים כנ"ל. אע"ג דמתלבש באריך אנפין -- מ"מ שם סתום כנ"ל באדרא זוטא (ח"ג רצ, א) "בעתיקא לא אקרי לא הוי שירותא וסיומא ובגין כו' בגין דאתכסיא ולא אתגליא כו'" . וכמש"ש דף רפ"ח ע"א "עתיקא קדישא הוא בוצינא עילאה סתימא

דכל סתימין ולא שכיח בר אינון נהורין דמתפשטין דמתגלין וטמירין ואינון אקרי שמא קדישא" . והם מחכמה ולמטה - שמשם מתחיל השם וכמ"ש שם לעיל "אפיק ט' נהורין כו"" .

והחכמה הזה הוא ספרא לצניעותא - שבה מתלבש ומתגלה כנ"ל. ורישא דלא אתיידע נקרא 'צניעותא' כמ"ש בזהר פקודי דף רל"ט ע"א "ר"א שאיל לר"ש כו' א"ל עד אין סוף דכל קשורא ויחודא ושלימו לאצנעא בההוא צניעו דלא אתדבק ולא אתיידע דרעוא דכל רעוין בי"" , והוא רישא דלא אתיידע כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח ע"ב "רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתיידע מה דהוי ברישא דא דלא אתדבק לא בחכמתא ולא בסוכלתנו כו"" . והוא רעוא דכל רעוין שהוא מתגלי במצחא כמש"ש "רישא עילאה דאסתים לעילא דלא אתיידע פשיט חד כו' ובגין דאיהו רעוא דכל רעוין כו"" . וכל האצילות כולו -- הכל להתלבש בו האי רישא והוא כלל האצילות כמ"ש שם דף רפ"ט ע"ב (ח"ג רפט, ב) "ת"ח לעילא לעילא אית דלא אתיידע ולא אשתמודע ולא אתרשים והוא כליל כלא כו"" . והוא מתלבש בכל האצילות ע"י חכמה כנ"ל. וזהו ספרא דצניעותא. לפיכך אין מגלין זאת החכמה אלא לצנועין כמ"ש (קידושין עא, א) "אין מוסרין אלא למי שהוא צנוע" וכמ"ש (שם) משרבו הפרוצין כו' וכמ"ש (משלי י"א) ואת צנועים חכמה. ועיקר החכמה הזאת להצניע כמ"ש (חגיגה יג, א) כבשים ללבושך דברים שהן כבשונו של עולם כו' דבש וחלב תחת לשונך (שיר ד') שלכן ג"כ נקרא ספרא דצניעותא.

והתחלת האצילות בטמירו הוא רישא דלא אתיידע, ושירותא בגילוי הוא החכמה. וכן שניהם הם כלל כל האצילות; זה בטמירו וזה בשירותא דגילוי. ועיקר התלבשו בחכמה כנ"ל, וכמ"ש שם: "בהאי מזלא פשיט פשיטותא דקוטרא עילאה ההוא רישא דכל רישין דלא כו"" . ואמר אח"כ "אתר דשירותא אשתכח מעתיקא קדישא דאתנהיר ממזלא הוא נהירו דחכמתא כו"" ע"ש:

ספרא דשקיל במתקלא: כל האצילות תולה במשקולת בכף מאזנים כמ"ש בספר יצירה בספר וספר וסיפור שהן חב"ד. והם שלש אמות **א'מ'ש** -- חכמה מים, בינה אש, ודעת במקום הכתר אויר, רוח מרוח כמ"ש (ספר יצירה, א) שתים רוח מרוח...שלש מים מרוח...ארבע אש ממים והן חב"ד.

(הגהה - וע"י חב"ד, שהם ג' ספרים של המשקולת, נברא העולם כנ"ל. וע"י נתן התורה, שחו"ב הן ב' ספרים שהן כף כו'. ששני הידים הן כעין שני לוחות, ה' אצבעות בזו וה' בזו כמו בלוחות, והן הכותבין מכתב אלקים חרות על הלוחות. והתורה נתנה ע"י מכתב על הלוחות וע"י דבור -- עשרת הדברות לישראל, והוא הלשון, ובו נכלל כל שבשני

הלוחות. לכן בידים נכלל כל האותיות בכ"ח פרקין. וכן בלשון בה' מוצאות -- שכולם בלשון. וכן העולם נברא בידים כמ"ש (ישעיה, מח) אף ידי כו' וימיני כו' שמיך מעשה אצבעותיך (תהלים ח') וע"י הדבור כמ"ש (תהלים, לג) בדבר כו'):

ואמר שם (ספר יצירה, א) "שלש אמות א"מ"ש - יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בנתים", ור"ל ג' קוין חסד דין ורחמים שהן השלשה ספרים שנפתחין בר"ה; מים - חסד, אש - גבורה, אויר - ממוזג בין חום לקור, מכריע בנתיים. ועי"ז נתקיים העולם כמ"ש בזוהר בראשית דף י"ד ע"א "בעובדא דבראשית הוה מחלוקת שמאלא בימינא כו' עד"א דאיהו יום תליתאי עאל בינייהו ואפריש מחלוקת ואסכים לתרין סטרין". וכן בהרבה מקומות.

וחו"ב מלבישין את הידים ומתגלין באצבעות -- ה' חסדים בימינא וה' גבורות בשמאלא. ולכן נקראו "כף זכות וכף חובה". ודעת הוא הלשון וכמ"ש למטה, כי הלשון יורד בתוך הגרון בין הידים. וכן עיקר זיווגם בפה ע"י הלשון וכמ"ש למטה (בד"ה והחיות רצוא ובד"ה לישן ממלל) נקרא לשון. ואמר "לשון חק" - לפי שבחסד אין יכול העולם להתקיים כמ"ש (תענית כג, א) השפעת עליהם רוב טובה אינם יכולים לקבל וכן בדין אין יכולין להתקיים כמ"ש כעסת אין יכולין כו'. וכמ"ש (במ"ר בכ"מ) ראה שאין העולם מתקיים בדין שיתף כו' שחסד נותן עושר יותר מדאי ודין נותן ריש, ושניהם אינן טובים לעולם כמ"ש (משלי ל) "ריש ועושר אל תתן לי הטריפני לחם חקי". וזה "חק" -- כדי צרכו. וכן הוא בכל המדות. ועי"ז נתקיים העולם.

וזהו כל התיקון כמש"ו. והוא כלל כל האצילות. והדעת הוא המכריע, ובו כלול חו"ג -- חסדים לז"א וגבורות לנוקבא כמ"ש באדרא רבא ואדרא זוטא. נמצא כי "**במתקלא**" כלל האצילות והשם. "כף זכות וכף חובה" -- חכמה ובינה, י"ה. "ולשון חק" -- זו"נ, ו"ה.

והנוקבא היא כלל המתקלא, שכל ה' גבורות נכללין בה, כידוע שהיא כלל הכל. ות"ת הוא השוקל ומכריע. וז"ש "**דשקיל**" נגד ז"א, "**במתקלא**" - נגד נוקבא. והן כלילין שניהן במשקולת של הדעת. והוא מקבל כל התרין עטרין, והיא - רק עטרא דגבורה. לכן ז"א נקרא "שקל הקדש" והיא - "מחצית השקל" כידוע.

ואמר פעם אחר "**ספרא**" על ספר השני שהיא בינה, "**דשקיל במתקלא**" -- דעת שוקל בין שני הספרים.

ואמר ה' תיבות נגד ה' פרצופים:

א **ספרא** - נגד חכמה שהיא שירותא, י'

ב **דצניעותא** - נגד אריך אנפין שבו תליא הצניעותא - רדל"א, כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח ע"ב "רישא דלא ידע כו' ובג"כ ע"ק נקרא אין דבי' תליא אין", והיא קוצו של י'. והתחיל בחכמה שהיא שירותא - יו"ד, ובו תליא עתיקא קדישא - קוצו של יו"ד.

ג **ספרא** - נגד בינה ה,

ד **דשקיל** - ז"א, שקל הקדש, מכריע כנ"ל - ו',

ה **במתקלא** - נגד נוקבא, כלל המשקולת כנ"ל - ה':

וכנגדן חיבר ה' פרקים כנ"ל.

ועיקר המתקלא הוא בשביל זו"נ כמש"ו "**דעד דלא הוי מתקלא כו' ומלכין קדמאין מיתו**" -- שהן ז"ת. ואע"ג דאמר ג"כ על חכמה ובינה "**לא הוו משגיחין אפין באפין**" -- הוא ג"כ בשביל זו"נ; כי הזיווג הוא אינו רק להוליד בנים ולתת להם מוחין ולקיימם כמ"ש למטה (בד"ה אתחשכת).

והכל הוא ע"י הבינה - אם הבנים - כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף (דברים ל"ב), שהיא מתפשטת בזו"נ כידוע וכמ"ש באדרא זוטא שם "נהרא דנגיד ונפיק לאשקאה גנתא ועייל ברישא דז"א כו' ונגיד בכל גופא ואשקי כל אינון נטיעאן ההי"ד ונהר יוצא כו'". אבל אבא טמיר כמ"ש דף ר"צ ע"א (ח"ג רצ, א) "והאי אב נפיק מע"ק דכתיב (איוב כ"ח) והחכמה מאין תמצא ובג"כ לא אשתמודע", ר"ל אפילו לז"א, כמש"ו "תא חזי כתיב (שם) אלקים הבין דרכה כו'" - ר"ל ז"א שהוא נקרא אלקים נגד עתיקא קדישא כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב "רזא דעתיקא קדישא ורזא דז"א כו' תרין שמהן דאתקרי שם מלא ה' אלקים כו'". ואמר שם "והוא ידע את מקומה - מקומה ממש כו'", ר"ל עתיקא קדישא נקרא 'הוא' כמ"ש לקמן סוף פ"ב. ועיקר חכמה הוא להתלבש הצניעותא ולהתגלות ואמא להתפשט בזו"נ. וז"ש ב' פעמים "ספרא" -- הראשון "**ספרא דצניעותא**" - על חכמה בשביל צניעותא, ו"ספרא" השני - "**ספרא דשקיל במתקלא**", בשביל המתקלא. ולא אמר "ספרא דמתקלא" כמ"ש "ספרא דצניעותא" -- שהיה משמע שהוא גילוי המתקלא, אלא הספרא נשקל ונתגלה במתקלא. וזה "**דשקיל במתקלא**":

תאנא: מכאן מתחיל הספר לפיכך חוזר לומר תאנא פ"א. ולפי שהיה להם הדבר בקבלה לכך אומר תאנא:

דעד דלא הוה מתקלא: מתקלא הוא מאזנים הנ"ל ג' קוין חד"ר. והענין הוא זו"נ דדכר הוא חסד ונקבה דין. שהן יום ולילה. אור וחשך. וצריך למכריע ביניהם כלול משניהם והוא יסוד עולם צדיק והוא מבסם לנוק' וע"י נתקנו כולם כמ"ש לקמן פ"ג אתפשט דכורא ואתתקן בתיקונוי באמה בפומיה דאמה מלכין דאתבטלו הכא אתקיימו. מפורש

שתיקון הוא ביסוד ושם נתקנו כל המלכים דמיתו ע"י שלא היה המתקלא. והוא הלשון חק שמכריע בין זו"נ כידוע שיסוד נקרא לשון למודים מקבל מלמודי ה' נו"ה והשפתים הם נו"ה. והוא כולל חו"ג כי בו זו"נ האמה ופי האמה עטרת היסוד שהיא מלכות ז"א בו גבורות. לכן ערלה חופפת עליו שהם לשמאלא עד שמעבירין הערלה אז מתגלה חסד בפום אמה ובי' נתקן כלא כמ"ש בזוהר פקודי דף רנ"ח א' יוסף הצדיק איהו שלימא דכלא איהו נטיל כלא בגין דכלא איתקן בגיניה כו' וכד איהו אתתקן כולא מתקני כו' ע"ש. וכמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב א' ובג"כ בכולהו כתרים עד לא זמין תיקונוי דמלכא כו' ולא אתקיימו עד דנחית חסד עילאה ואתקיימו ואתבסמו תקוני נוקבא בהאי אמה דאקרי חסד כו'. והוא הסוד לא תהו בראה לשבת יצרה (ישעיה מ"ה) קודם דאתנסיבת היא תהו כמ"ש למטה דאתחרבו עלמין והארץ היתה תהו. וכד אתנסיבו הוא המתקלא כמ"ש בזוהר פ' פקודי דף רנ"ה א' דאינון דאתנסיבו דשקלי במתקלא דכורין ונוקבין דא עם דא ואילין אקרון מאזנים כו' ואינון חבורא דדכר ונוק' כחדא וע"ד (תהלים סב) במאזנים לעלות כו' ע"ש. (הגהה - ועיקר ענין המתקלא הוא הדעת שע"י הזיווג באבא ואמא ולכן דעד דלא הוה מתקלא לא הוו משגיחין אפין באפין. וכן הוא מוחין דזו"נ שע"י נתקיימו מלכין קדמאין שהן זו"נ כמ"ש למטה ולכן דעד דלא הוי מתקלא מלכין קדמאין מיתו. וכן הזיווג של זו"נ הוא ע"י המוחין שהן הדעת והדעת נקרא מתקלא שקל הקדש והוא לשון חק כמ"ש למטה לישן ממלל רברבין לישן כו'. ולכן הזיווג בלשון דעת וידע אדם כו'. וסוד זה הדעת לא היה בעולם התהו ולכן לא נחשב דעת בספירות כי כל מה שלא היה בתחלה קודם התיקון אינו אלא תוספת ולא נחשב במנין שלכן ז"א נקרא ו"ק אע"ג שלאחר התיקון יש בו ע"ס שלימות. וסוד הדעת הוא ב' עטרין דגניזין באבא ואמא כמ"ש באדרא זוטא והן ז"ת דאבא ואמא והן ג"ר דז"א. והתרין עטרין באין מע"ק אוירא ובוצינא שלכן הדעת במקומה כתר. וז"ס מ"ש בפרשת בראשית דעלמא אתברי באת ב' ואמר הקב"ה לאלף כל ייחודי לא יהיה אלא בך והענין כי בתחלה היה בלא מתקלא בסוד ב' חו"ב ואמר הקב"ה לאלף כל ייחודי לא יהיה אלא בך והוא הכתר שהוא הדעת פלא אלף אדרין ואכסדרין ואמר שם שבריאת העולם ע"י ב' וא' והוא המתקלא בג' קוין):

והמתקלא הוא ליתקן הכל בתלת תלת כף זכות כו' שע"י המכריע יתקיים הכל כנ"ל. והתיקון של המתקלא מתחיל מע"ק כמ"ש למטה ואמר באדרא זוטא דף רפ"ח ב' האי ע"ק אשתכח בתלת רישין כו' ואמר שם רפ"ט ב' כמה דעתיקא קדישא תלת רישין מתעטרין בי' הכי כלא בתלת רישין וכד אתנהרן תליין כולהו דא בדא בתלת רישין

תרין מתרין סטרין וחד דכליל לון. וכן התחלת התיקון בע"ק אמר שם דף רפ"ח ב' בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע שהן ג' הויות וכל הויה בעצמה ג"כ מתקלא כנ"ל. וכן חב"ד הוא מתקלא כמ"ש דף ר"צ ע"א חו"ב בחד מתקלא אתקלו דכר ונוקבא ובגינייהו כלא אתקיים דכר ונוק' והן בחג"ת דא"א. וזו"נ הן בנ"ה דא"א איהו בנצח ואיהי בהוד ויסוד דא"א הוא מייחד ביניהם. וכן הוא בכל העולמות בתלת תלת כמ"ש בזוהר פקודי דף רכ"ח ע"א כל סדרא וסדרא לאו איהו אלא בתלת תלת סדרין אינון כו' וכל סדרא וסדרא דאיהו לכל סטר תלת סדרין אינון כו' וכלא איהו חד דכר ונוקב' ע"ש. וכן כל הספירות הן הולכין בתלת תלת חב"ד חג"ת נה"י ומלכות היא רביעית שכוללת את כולן וכמ"ש בתז"ח דף ע"ג ע"ג דתשע ספירות אינון משולשין בעד"א כג"ד ח"ח"נ ב"ג"ה כ"ת"י" ומלכות עשירין לון ורביעין לון וז"ס שם של י"ב שמלכות היא כלולה בכל קו האמצעי שהוא המכריע וצריך להיות כלול משניהם. ביסוד היא עטרת היסוד. ובת"ת שם שני מלכים כו' דבוקה עמו וכמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב תאנא האי תפארת כליל ברחמי וכליל בדינא ואתפשט רחמי בדכורא ואתעבר כו' ותקין מיעוי דנוקבא כו'. וכן בדעת סוד קשר של תפלין כידוע וראית את אחורי. וזה הסוד ג' הויות שהוא שם של י"ב כמ"ש בתז"ח דף ע"ח ע"ג כג"ד י"י"י ה"ה"ה' ו"ו"ו ה"ה"ה' בכל אתר דאינון תלת יודין כו' ח"ח"נ כו' ה"ה"ה' ב"ג"ה כו' ו"ו"ו כ"ת"י כו' ה"ה"ה' שכינתא תתאה. וכן התחלת המתקלא במ"ס אמר באדרא זוטא דף רפ"ח ב' בי"ג מכילן דרחמי אשתכח בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע והוא עתיקא כליל לון ושליט על כלא. כי כל הוי"ה הוא קומה שלימה והן הג' מוחין דמתחלקין בז"א כאן כלילן במוחא חדא וכל המוחין דז"א מתנהרין ממוחא סתימאה כמ"ש ומתפשטין בכל גופא דז"א כמ"ש שם ע"ש. והן קומא שלימא שכ"א ימינא ושמאלא י"ה חו"ב ודעת כולל זו"נ ו"ה וכן הג' מוחין הן הן חב"ד י"ה"ו דעתיקא דכליל לון הוא בסוד כתר מלכות כידוע וז"ש שליט על כלא בסוד ומלכותו בכל משלה ולפי שמלכות אינה רק כלל כולם שלכן היא פרצוף שלם בפ"ע כוללת כל הפרצופים שנכלל באדם לכן העיקר אינו רק ג' אותיות י"ה"ו ג' מוחין ואתפרש הכל לתלת תלת. וזהו סוד שם י"ב בי"ג תיקונין וכן בי"ג נימין ובי"ג ארחין שהשלשה עשר אינה רק כלל כולם כמ"ש בדף רפ"ט בתיקון י"ג ובג"כ כל יקירו דיקירותא שהן הי"ב תיקונים כמ"של בהאי מזלא תליא אלין אתוון דתליין בהאי עתיקא כלהו תליין בהאי דיקנא ומתחברן בהאי מזלא כו' וכמ"ש באדרא רבא דף קל"ד ע"ב והאי דתליסר כליל להון כו' ודא יומא לא אתכליל בהדייהו אלא הוא כליל כלא כו' כדמיון הנקבה כנ"ל. ולכך אינן אלא י"ב

כמ"ש שם למעלה דמכאן אשתלשלו י"ב תחומין לעילא וי"ב תחומין לתתא וי"ב תחומין לי"ב שבטי אבהתא. נמצא י"ג הן י"ב. והן עשר כנ"ל ע"ס. והן שלשה. והשלשה עיקרן הן שנים זו"נ כי היסוד אינו רק להכריע ולכן הוא כולו טמיר בנוק' ולא אתחזי לבר ועיקר המתקלא והתיקון אינו אלא הגילוי. וכן בדעת לכן דעת לא נחשב לספירה בפ"ע כי הוא טמיר באימא כמ"ש למטה סתים לאימא. והן ריעין דלא מתפרשין והוא לעולם נעלם והוא נתיב לא ידעו עיט משא"כ זו"נ דהן דודים דזיווגם לפרקים לכן נחשב [יסוד] לספירה בפ"ע אבל מ"מ עיקרן אינו אלא זו"נ דיסוד הוא רק לתיקונא נוק' כידוע וכן דעת בבינה אם אין בינה כו'. וכמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח ע"ב ובגין דעתיקא קדישא אתרשים בתלת כל שאר בוצינין דנהרין כלילן בתלת עוד ע"ק אתרשים בתרין כו' כך כל שאר בוצינין סתימין בתרין עוד ע"ק אתרשים ואסתים בחד כו' כך כל שאר בוצינין כו' והוא חיבור דכר ונוק' בשעת הזיווג והיו לבשר אחד וכמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ו מהכא אוליפנא כו' כד דכר אתחבר בנוקבא כלא הוא חד גופא כו' ע"ש. ועיקרן זו"נ לכן כל המתקלא הוא בסוד זו"נ וזה הוא כל התיקון כמ"ש דף ר"צ ע"א ת"ח בשעתא דעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין בעא לאתתקנא כלא אתקין כעין דכר ונוק' כו' לא אתקיימא אלא בקיומא אחרא כעין דכר ונוקבא:

לא הוו משגיחין אפין באפין: ר"ל חו"ב ב' ספרים הנ"ל כידוע בסוד וחכם באחור ישבחנה. וכמ"ש בהקדמת הזוהר דף ב' ע"ב א"ל צדי צדי אנת וצדיק אנת אבל אנת צריך למיהוי טמירא כו' ורזא דא כד ברא קב"ה לאדה"ר דו פרצופין בראו ובג"כ אנפוי דיו"ד מהדר לאחורא ולא אתהדרו אנפין באנפין כו' ע"ש והוא בזו"נ קודם הנסירה וכן היו אבא ואמא בעולם התהו. וכן מרמז ה צ' י"נ כמ"ש שם י' חכמה נ' בינה נ' תרעין. ודע כי כל זמן שאין זיווג זו"נ נקרא עולם התהו בסוד לא תהו בראה (ישעיה מח) וא"וא לא משגיחין אפין באפין שהוא סוד זיווג בסוד פנים בפנים דבר ה' עמכם שהוא זיווג א"וא שמשם ניתנה התורה י' דברות וה' חומשי תורה שסוד זיווגם הוא בסוד נישוק כידוע והן פנים בפנים בסוד פה אל פה אדבר בו ישקני מנשיקות פיהו. וכ"ז שאין זיווג בין ז"ונ ג"כ אין זיווג בין א"וא כמ"ש (תענית ה' א') שאין נכנס בירושלים של מעלה עד כו'. וז"ש בת"זח דף פ"א ע"ב ובזמנא דהוה תהו אמר אלקים לנח כו' ודא ממלל על סוף יומיא כו'. וכמ"ש על ב' אלפים שנה בלא תורה ב' אלפים תהו וב' אלפים תורה וב' אלפים ימות המשיח (חלק צ"ז א' ע"ז ה' א') כי התורה נסתיים ונעלם בסוף ד' אלפים שנה כידוע ובעונותינו כו' שיצאו אין תורה ואין משיח הוא תהו בגלות שאין זיווג. וז"ש שם והכי אחזי לי' ברמז בסוף יומיא כו' ע"ש. ובאותן השנים מתגלגלים כל התתקע"ד

דורות שהן הע"ר שהן הנשמות מעולם התהו כמ"ש (חגיגה י"ד א') שתלן בכל דור והן הן עזי פנים שבדור. ואמרו (סוף סוטה) בעקבות משיחא חוצפא יסגה כו' וכמ"ש בר"מ פ' נשא דף קכ"ה ואתהדרו אינון ע"ר רעיין על ישראל כו' ע"ש. והן אשר קומטו ולא עת (איוב כב) שעת הוא זיווג כידוע בסוד אשר פריו יתן בעתו עת רצון והן יצאו בלא זיווג רק אחור באחור והן נק' אחוריים וכן כל הקליפות נקראים אחור השיב אחור כו' וכן אלקים אחרים. והן בסוד אחוריים בסוד פעור כידוע לפי שיצאו מעולם התהו שהיו אב"א. ולזה אמר דוד (תהלים כ"ה) פנה אלי וחנני. וכל הדינין באחוריים וכל הרחמים בפנים. וכן בקדושה כל שהוא יותר באחור הוא דין נוק' נקרא אחורי. וכל זה הי' שלא הי' מתקלא המכריע והן שני כתובים המכחישים זא"ז כו' שחכמה הוא רחמים כף זכות ובינה כף חובה ואין מכריע ולא יכלו להאיר זה בזה דרך פנים:

ואמר סתם לא הוו משגיחין כו'. שזה ידוע כי השגחת פנים בפנים קאי על אבא ואמא שזיווגם הוא אנפין באנפין כנ"ל בסוד הנישוק. והן נקראין פני האדם כמ"ש בתז"ח דף ע"ג ע"ב ופניהם איש אל אחיו אינון חו"ב דאינון אנפין כו' שהן בראש והן שני הפנים של הראש והכל תלוי במתקלא זיווג שלמטה ביסוד כי כשהיסוד מתעורר אז המוחין חו"ב מתעוררין ומורידין הטפה כידוע. וידוע שכל הזיווג תליא בראיה כמ"ש (בראשית ט') וראיתיה לזכור ברית עולם והקמותי את בריתי (שם י"ג) ידוע הקמת ברית בזיווג בסוד ולא קמה עוד רוח כו' (יהושע ב') וכמ"ש (שיר ו') הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני ואמר בזוהר דאתוקד מוקדין דלבאי וכמ"ש (ברכות י"ב ב') על פ' ולא תתורו כו' ואחרי עיניכם זו כו'. וכן כאן באשגחות עינא עילאה עינא פקיחא אשגחותא דרחמי תליא כל הזיווג כמ"ש באדרא רבא ובאדרא זוטא ע"ש. והוא סוד יוסף בן פורת עלי עין שהוא פרה ורבה ע"י עין עילאה וכמ"ש באדרא רבא דף ק"ל ע"א דתניא מפני מה זכה יוסף דלא שלטא בי' עינא בישא משום שזכה לאשתגחא בעינא טבא עילאה הה"ד בן פורת כו'. וכתיב (משלי כב) טוב עין הוא יבורך מ"ט כי נתן מלחמו לדל והוא סוד הזווג כמ"ש (בראשית לט) הלחם אשר הוא אוכל: ולזה אמר משגיחין אפין באפין שזיווגם תליא בהשגחה לפי שלא היו עדיין התיקונים נקבי העין וכל התיקונים דרך נקבים ושערות להתמעט ולהתצמצם האור שיצאו בדקות ובלבוש וזהו עיקר התיקון להתמעט האור שיוכלו התחתונים לקבל האור. וכן היתה תחלת הכוונה בצמצום האור. ולכן בהתחלת התיקון פרס חד פרסה להעלים האור למעלה ואזדמן בז' תיקונים. ולכן כשלא היו התיקונים לא היו משגיחין אפין באפין שלא יכלה לקבל האור מפנים שלו רק אב"א לפי שבאחור שלו האור מועט ואעפ"כ לא יכלה לקבל בפנים שלה רק ע"י אחור שלה שנתעבה האור עיבוי אחר עיבוי

והיתה מקבלת האור בסוד דינים אחוריים. ולכן הי' העולם תהו כמ"ש באדרא רבא דף קל"ה ע"א וימלוך באדום רזא חדא הוא אתר דכל דינין כו' תאנא הוא גזירת דינא תקיפא כו'. וכן בדף קמ"ב ע"א אתר דכל דינין כו' ולא אתבסמו דינא בדינא כו'. וז"ס שאמרו (במ"ר) בתחלה רצה לברוא במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים כו' והוא סוד זה העולם. והן סוד תתקע"ד דורות שאמרו (חגיגה) שעלו במחשבה כו' והן סוד ניצוצין דאזדריקו במחשבה ש"ך ניצוצין כידוע. וע"ז נאמר על ר"ע (מנחות כט) כך עלה במחשבה כידוע. משום הניצוצין כמ"ש בזוהר פקודי דף רנ"ד ע"ב ות"ח כו' וסליק גו מחשבה ואפיק ניצוצין כו' כגוונא דא סליק במחשבה כו'. והן ל"ב אלקים דינין ל"ב נתיבות שכל אחד כלול מעשר הן ש"ך ניצוצות:

ומלכין קדמאין מיתו: הן המלכים הנזכרים בפרשת וישלח וימלוך וימת וימלוך וימת כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ח ע"א ודף קל"ה ע"א ודף קמ"ב ע"א ובאדרא זוטא דף רצ"ב ע"א ע"ש. ואמר מלכין לפי שיצאו כולם בסוד המלכות שבהם לבד שיצאו בסטרא דנוק' כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"א דלא אתקיימו בהאי מלכו דבסטר נוק' כו': ואמר קדמאין קודם עולם התיקון כמ"ש לפני מלך מלך לבני ישראל שהוא עולם התיקון וכמ"ש והארץ היתה כבר וכמ"ש למטה וכמ"ש באדרא רבא דף קכ"ח ע"א ואלה המלכים כו' מלכא קדמאה כו' לא אתקיימו כו'. וכמ"ש באדרא זוטא ד' רצ"ב ע"ב עלמין קדמאין אתחרבו כו': ואמר מיתו ר"ל שירדו למטה כמ"ש באדרא רבא ד' קל"ה ע"ב ואתבטלו ס"ד כו' ואי תימא והא כתיב וימת וימת דאתבטלו לגמרי לאו הכי אלא כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה קארי בי' מיתה כד"א וימת מלך מצרים דנחית מדרגא קדמאה דהוה בי' ר"ל שר של מצרים כמ"ש בזוהר שמות די"ט ע"א:

וענין המלכים הוא כידוע ו"ק של ז"א שכל ישראל בני מלכים שז"א נקרא מלך ודעת כולל כל הו"ק. והן ז' מלכים שנאמר בהן וימת עד שבא מלך השמיני הדר שהוא ו"ק של המלכים בסטר דדכורא וכן ו"ק של הנוק' שהיא אשתו מהיטבאל כידוע אז נתקיימו בסטר דדכורא: (הגהה - מהיטבאל בת כו' על הנוק' שהיא בת חכמה דטרדין למצאה כו' כמ"ש והחכמה מאין תמצא כו' לא כו' בת מי זהב בת אימא והיא הזהב מ"י והוא הי"ם מ"י אימא היא כלולה בחו"ג מ"י זהב דהיא עצמה רחמים ומסטרהא כו' הויה בנקודות אלקים ור"ל מים המגדלת הזהב. והוא הנהר הראשון אשר שם הזהב):

וכ"ז בשביל שלא היו אבא ואמא משגיחין אפין באפין ומתקלא לא היה כמ"ש למטה (בד"ה וזיוניהון) וכמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ב ע"ב עד לא אברי עלמא לא הוו משגיחין אנפין באנפין ובג"כ עלמין קדמאין אתחרבו כו'. וז"ס בונה עולמות ומחריבן (במד"ר

פרשה ג') כמ"ש באדרא רבא דף קל"ה ע"א עד לא זמין תקונוי באני מלכין כו' ולא הוי מתקיימי כו'. וכן אמר בתז"ח דף פ"א ע"ב ורזא דמלא אלה תולדות כו' דהוה לבושה תהו כו' בגין דהוה בעלה לעילא סתים כו'. והן ו"ק הנ"ל שלא יצאו והוה קב"ה בונה עולמות ומחריבן כו'. הוה שירותא מחסד כו' שהוא התחלת ו"ק של עולם התיקון וע"י נתקן כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"א דלא אתקיימו כו' עד דאתער האי בתראה מכלהו דכתיב וימלוך תחתיו הדר מאי הדר חסד עילאה כו'. ונתגלה ביסוד שהוא כלל הו"ק ואז נתבסם הכל כמ"ש שם ובג"כ בכלהו כתרים כו' ולא אתקיימו עד דנחית חסד עילאה ואתקיימו ואתבסמו תקוני נוק' בהאי אמה כו':

והענין הוא כידוע שכ"א קיבל האורות של כולם וזהו וימלוך כמו מלך שמקבל הכל ומחלק לעבדיו וכן מלך השביעי לתת למלכות. וכולם נשברו ונפלו כליהם בבריאה ואורות נסתלקו למעלה דוגמת המיתה:

ומלך הראשון הוא דעת כמ"ש באדרא רבא דף קל"ה ע"א בלע בן בעור תאנא הוא גזירת כו' דבגיניה מתקטרן אלף אלפין כו' והוא הדעת כמ"ש שם דף קל"ו ע"א בחללא תליתאי נפקין אלף אלפין כו'. ושם מחללא תליתאי נפקין אלף אלפין כו'. והוא בלעם בן בעור כנגד הדעת שאמר ויודע דעת עליון נגד משה שהוא מסוד הדעת כידוע ואמרו (ספרי סוף פרשת ברכה) ולא קם נביא בישראל כמשה בישראל הוא דלא קם אבל בא"ה קם ומנו בלעם. והוא בקליפה יצא מכח מלך הראשון דלא אתבסם כמ"ש באדרא רבא מנהון אתבסמו ומנהון לא אתבסמו כלל ר"ל בכל מלך ומלך ושאר הו' מלכים בו"ק מחסד עד יסוד. (הגהה - ובו קיבוץ כל הה"ג לפי שאז לא היה אלא מסט' דגבורה כמ"ש באדרא רבא ובאדרא זוטא בסטרא דנוק'. וז"ש הוא גזירת כו'): ונ"ל שגבורה מלך קודם לחסד לפי שהוא בעולם התהו קדמו הגבורות. וזהו יובב מארי דיבבה ויללה שהן מסטרא דשמאלא וכמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ג ע"א ממוחא תנינא באינון קוצין תקיפין אתמשכן ותליין מאריהון דיבבא ויללה כו' גבורה תקיפא מינה מתאחדן מאריהון דיבבא כו'.

וידוע שהשערות הן מבירורי המלכין:

וז"ש מבצרה כמ"ש (ישעיה ס"ג) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה מדוע אדום ללבושך כו'. ואדרכם באפי כו': והשני הוא חסד וז"ש מארץ התימני בדרום תימנה. והן עולמות שקדמו לזה העולם כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ב ע"ב ואינון זיקין עלמין קדמאי אקרון ומיתו לאלתר:

וזיוניהון לא אשתכחו: זיוניהון הן המוחין ג"ר שחסרו להן שלא יצאו אלא ו"ק. (הגהה - וכמ"ש שבעה אותיות צריכין שלשה זיונין ש'ע'ט'נ'ז' ג'ץ' והן בז' מלכין שהן חסרים

ג' מוחין לכך צריך ג' זיונין. וכל מוח ומוח מתפשט בכל ז"ת כמ"ש באדרא זוטא לכן הג' מוחין הן ג' זיונין והן כלי זיין להלחם בס"א דבגדלות מסתלקין ומתכנעין הס"א. והן א' לימינו כו' כמו הג' מוחין חב"ד כידוע וכמ"ש בתז"ח דף פ"ח ע"ג ואמרו מ"מ אלין תגין אינון זיינין כאדם שאוחז כו'. והן ז' מלכין שהן דינין לכן הן אותיות ש'ע'ט'נ'ז' שהן ה' גבורות דינין קשין כידוע ש'ט'ן' ע'ז' בסוד ש'ע'ט'נ'ז' וכן ג'ץ' הוא ב' האחרונים שהן כללות כל הגבורות הניצוצין דאתדעכו כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ב ע"ב ואינון זיקין עלמין קדמאין אקרון ומיתו כו' ע"ש ואח"כ אתתקנו במוחין והן הזיונין וז"ש וזיוניהון (כאן נחתכו כמה תיבות וכך מתחיל) תפילין דרישא. וידוע שהתפלין הן מוחין כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"א ע"א כלהו אקרון תפלין דרישא כו' ע"ש וכן שם דף רצ"ב ע"ב ובאדרא רבא ק"מ ע"א ע"ש ואמר שם ולקבלייהו חד ועשרין אזכרות דתפלין דיד דסלקין כלהו מ"ב לקבל שמא דמ"ב וידוע שסוד שם מ"ב הוא על עולם התהו): והן תרין עטרין דאחסינו ליה אבא ואמא . והוא עדיו (הגהה - וכמ"ש ויתנצלו בני ישראל את עדים כו'. ואמרו (שבת פ"ח א') בשעה שהקדימו נעשה לנשמע באו ס"ר מ"ה וקשרו לכ"א מישראל שני כתרים כו' ועתיד הקב"ה להחזירן לנו שנאמר ושמחת עולם על ראשם. שעל ראשם והן המוחין שהן עטרות דאבא ואמא . שלכן היו חיין לעולם בסוד חיי המלך כו'. אולו הכתרים זכו בלוחות כמ"ש בשעה כו' והלוחות הן ב' ספרים בסוד חו"ב ודבור העשרת דברות בסוד סיפור. והן ב' עטרין ב' כתרים כנ"ל (ליקוט) כי כתרין ועטרין הן אחד ונאמר את עדים ואמר בת"א וזיוניהון. ובתד"א פ"ד ח"ב אמר שאלו ב' כתרים הן מ"ש ואתם כו' ממלכת כהנים וגוי קדוש והן חו"ב ברכה נחית בימינא דכהנא וקדושה נחית בשמאלא דלויה כו'. ורמיז ג"כ לכתר הג' דא"א כמ"ש והייתם לי סגולה וכמ"ש בחז"ח ועמש"ש שהשלשה שנים הן והן שלשה אמרו ג' כתרים הן והן ג"כ ד' כידוע בסוד התפלין וז"ש וכתר שם טוב כו'. והענין כמ"ש באדרא רבא שג' מוחין הן בז"א ומתחבר עמהן מ"ס דא"א ונעשין ד' וזהו כתר ש"ט העולה על גביהן): שמתפשט בכל הגוף בסוד כונן שמים בתבונה (משלי ג') ע"י המוחין כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"א ע"א וכד אתרבי בעטרוי נטיל תלת כו' תרין חולקין ותלת חולקין כלא חד מלה והאי והאי הני ירותא דאבוה ואמיה ירית מאי ירותא דא תרין עטרין כו' ע"ש והן חו"ג כמ"ש מסט' דאבא הוה גניז כו' ע"ש. והן יורדין מע"ק ממוחא סתימאה ומגדילין את אבא ואמא אנפין באנפין ואח"כ יורת ז"א כמ"ש באדרא זוטא שם וכידוע. וכאן שלא הי' המתקלא בע"ק ולא אתכלילו בי' חו"ג כמ"ש למטה ולכך לא היו אבא ואמא אנפין באנפין ולא ירדו חו"ג לז"א. וידוע שהמוחין הן חיי האדם בסוד חו"ב שנקראו חיים כמ"ש (קהלת ז) והחכמה

תחיה בעליה. ובינה נקראת חיים כמ"ש בזוהר (פרשה אחרי נ"ח א') ומה שמיה דההוא נהר חיים שמיה ונקראת אלקים חיים וכן המוחין נקראין חיי המלך כידוע כמ"ש בר"מ פרשה יתרו דף צ"א ע"א ואינון חיי המלך. ולכך כאן שלא אשתכחו מיתו המלכים:

וארעא אתבטלת: היא לא מלכה כלל דל"ל מגרמא כלום אלא מה שמקבלת מבעלה (הגהה - וכנגד הסיגים שיצאו מהם ומארעא שמנה שרצים שמטמאין במותן וח' כלים. א' עץ ב' ועור ג' ושק ד' ובגד ה' וחרס ו' ונתר ז' ועצם ח' ומתכות ונגד ג"ר כלי א' גללים ב' ואבנים ג' ואדמה): לפיכך כאן שמלכים דו"ק מתו היא לא באה לכלל הויה ולפיכך לא נזכר מלוכה והויה בתורה עליה כלל וכמ"ש למטה והארץ תניינא לאו בחושבן כו'. והיא יצאה רק נקודה אחת וט' נקודות נשארו למעלה ושל ו"ק שלשה נקודות שהן זיוניהון הנ"ל ונשארה רק בנקודה א' א"א בה הויה כלל:

וקחשיב בכאן כל הה' פרצופים לא באו לכלל תיקון: (הגהה - וכן למעלה היה ג"כ בענין הזה הסתלקות ותיקון כמו הצמצום והורדת השפע דרך קו וכן דרך פרסה ובכל העולמות כידוע): וכל מה שלמטה הוא יותר בחסרון. בא"א לא הוה מתקלא שלא נכלל בו נוק' שורש הדינין ולפיכך מיתו המלכים שלא היה להם שורש למעלה: (הגהה - כ"מ בכתבים והעיקר כי בתחלה היה בסוד בוצינא קרדינותא עטרא דגבורה לבד ולכך לא אתקיימו כמ"ש באדרא רבא ו אדרא זוטא. עד דנחית אוירא עלאה חסד ונתקיימו וז"ס דו"נ בכתר שהן ב' עטרין סוד המתקלא ג' מוחין ג' הויות): ובאבא ואמא לא היו משגיחין אפין באפין הואיל ואבא ואמא כחדא שריין לכן החסרון בהם שוין ואעפ"כ היא מקבלת מב' אחוריים: ובז"א מיתו המלכים: ובמלכות ארעא אתבטלת: ואמר במלכים מיתו שמלכו ומיתו לאלתר אבל זיוניהון לא אשתכחו כלל לא באו לעולם. ולכן ז"א נקרא ו"ק כי אותן שבאו בעולם הקדם בתחילת הבריאה אותן אינן נחסרין אבל מה שבאו אחר התיקון תלוי ע"י מעשה התחתונים. וכן במלכות נקודה אחת בה בקביעות ותשעה תלוי כנ"ל. ולפיכך כשרשעים בעולם תתקע"ד דורות נקרא עולם התהו כנ"ל. וכן ב' אלפים תהו כנ"ל. אבל א"א ואבא ואמא לעולם הן שלימין שיצאו מתחלתן שלימין. וז"ש שאין פגם מגיע בג"ר ופעמים הרבה אמרו בזוהר שאפילו בג"ר. היינו בסוד המתקלא ואפין באפין. משא"כ בז"ת שחסרים מוחין אפילו בג"ר של ז"א אין מגיע:

עד כו': עכשיו מתחיל לפרש התיקון והמתקלא מא"א עד סוף כל העולמות. לפי שעולם התהו לא הי' בו אלא ע"ס של האצילות בלבד לא הזכיר בעולם התהו רק הה' פרצופים:

רישא דכסופא דכל כסופין: הוא עתיקא קדישא רישא חורא רישא תניינא מג' רישין הנז' באדרא זוטא דף רפ"ח ע"א. והוא א"א שממנו מתחיל האצילות שלמעלה ממנו רדל"א

וא"א לומר בו זו"נ ולא תיקון. וכ"מ באדרא רבא שמע"ק מתחיל התיקון כמ"ש שם דף קכ"ח ע"א תאנא עתיקא דעתיקין כו' מסתלק בהאי פרסה ואתתקן בתקונוי. וכן שם בדף קל"ה ע"א תאנא בצניעותא דספרא עתיקא דעתיקין עד לא זמין תקונוי באני מלכין כו' וכלהו לא אתקיימו עד דרישא חורא עתיקא דעתיקין אתתקן כד אתתקן תקין כל תקונין דלתתא מכאן אוליפנא כל רישא דעמא כו'. והוא רישא דכל רישין כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח ע"א תלת רישין כו' רישא עילאה ע"ק סתימאה דכל סתימין רישא דכל רישא. והוא רישא לכל האצילות שלמעלה ממנו רדל"א נקרא אין סוף וכ"ש עולמות שלמעלה כנ"ל: ונקרא כסופא דכל כסופין כמ"ש באדרא זוטא שם גולגלתא דרישא חיורא כו' ומיניה ירתין צדיקייא ארבע מאה עלמין דכסופין לעלמא דאתי. ואמר שם חד ארחא דנהיר בפלגותא דשערי כו' וכן אמר בזוהר קרח דף קע"ח ולא ישתכח אלא לעילא לעילא באתר דכמה נהורין ובוצינין וכמה כסופין שארן ביה כו'. וכל הכסופין נכספין הכל לע"ק דכל תקונוי דז"א כד מתתקנן מתקונוי דא"א כלהו מתהדרין לרחמין כמו שהאריך בב' האדרות. ואמר באדרא רבא דף קכ"ט ע"א ועל האי תאיבו בני ישראל לצרפא בלבהון כו' ואמר שם תקונא יאה תקונא שפירא תאיב למחמי תיאובתא וחדותא דצדיקייא דאינון בז"א למחמי ולאתדבקא בתקונוי: ותיקון של ע"ק דאתתקן במתקלא ג' רישין כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח ע"א תלת רישין אתגלפן כו' ואמר שם האי ע"ק אשתכח בתלת רישין וכלילן בחד ואמר שם דף רפ"ט ע"ב כמה דעתיקא קדישא תלת רישין מתעטרין ביה כו' תרין מתרין סטרין וחד דכליל לון כו' והוא כליל כלא תרין רישין בי' כלילן וזהו המתקלא כמש"ל. ועיקר תקונוי במ"ס שמשם מאיר לתתאי בתקונוי ע"י שערות הראש והזקן כמ"ש שם ובאדרא רבא שזה עיקר התיקון כמ"ש שם תקונא דעתיקא קדישא אתתקן בתקונא חד כללא דכל תקונין והיא חכמה עילאה סתימאה כללא דכל שאר והאי אקרי עדן סתימא' והוא מוחא דעתיקא קדישא כו'. ותקונוי דמשתכח בי"ג שהן ג' הויות שהן ג' מוחין דכלילן בחד שכל מוח הוא פרצוף שלם כמש"ל וא' כולל את כל הג' מוחין והוא ע"ק במקום מלכות כידוע בסוד כתר מלכות כמ"ש שם דף רפ"ח ע"ב בי"ג מכילן דרחמי אשתכח בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש לתלת זמנין ארבע ארבע והוא עתיקא כליל לון כו'. וע"י מ"ס יוצאין הנימין ודיקנא להאיר לכל הפרצופים בנימין מאיר לז"א ובדיקנא לאבא ואמא כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ט ע"א ובכל נימא ונימא אית מבועא דנפיק ממוחא סתימאה דבתר כותלא ונהיר ונגיד לנימין דז"א ומהאי מתקן מוחיה וכדין כו' ואמר באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב וחסד עלאה אתפשט ואתקן ואתכליל כלא במ"ס כו' אתנהירו ג' רישין עילאין כו' ובמזלא תליין והן חב"ד וכן מאיר

הדיקנא לז"א בט' תקונין. כמ"ש שם ובאדרא רבא וכן כל התיקונין מצחא ועינא פקיחא כו' כולם נפקין ממוחא סתימאה כמ"ש באדרא רבא בכל א' וא'. ונפקין ממוחא סתימאה ג"פ י"ג א' בנימין וא' בארחין שע"י הנימין מתחלקין הארחין. וא' בדיקנא נגד ג' מוחין הכלולין ביה. ושני תיקונין נתקנו. א' דו"נ שהיא המתקלא תרין רישין וחד דכליל לון כנ"ל. ואמר באדרא זוטא בטש מאן דבטש במוחא כו' והוא רדל"א כמו שמבואר שם והשני שיוצא ע"י לבושין בצינורות דקין כמש"ו:

לבושין דיקר אתקין ואחסין: הוא התיקון כנ"ל: והלבושין הן י"ג תיקוני דיקנא שע"י יוצאין האורות לכל העולמות מן המזלא. ויוצאין ע"י השערות צינורות דקין וע"י התלבשות בשערות ועי"ז יוכלו כל העולמות להתקיים. ועוד שהשערות הן עצמן מותרי המ"ס והן קשישין ותקיפין והן שרשי הדין אע"ג שהן בעצמן רחמים גדולים. ועי"ז יכולין לקבל אור החסד שבתוכן כמ"ש באדרא רבא דף קל"א ע"ב ותאנא אינהו דדיקנא קשישאי כלהו מ"ט משום דאינון תקיפא דתקיפין כו'. ואמר באדרא זוטא דף רפ"ט ע"א בהאי מזלא תליין שמיא וארעא גשמין דרעוא מזוני דכלא בהאי מזלא אשגחותא דכלא בהאי מזלא תליין כל חיילין עלאין ותתאין. ואמר שם דאבא ואמא אתכלילן במזלא וכן ז"א אתתקן מוחיה מהאי מזלא ע"ש ואמר שם בג"כ כלא בהאי מזלא תליא:

והדיקנא הוא לבושין דעתיקא קדישא כמ"ש (דניאל ז') ועתיק יומין יתיב ושער רישיה כעמר נקי ולבושיה כתלג חיור. וא"א לבושין ממש דהא לבושין אינון בגוף והראש מגולה כידוע בסוד התלבשות הפרצופים ומע"ק לא אתחזי אלא רישא כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב האי ע"ק כו' לא אדכר ולא אשתכח כו' בר רישא חדא בלא גופא לקיימא כלא. אלא דקאי על י"ג תיקוני דיקנא שהם לבושיו להתלבש האור כנ"ל כמ"ש באדרא רבא דף ק"ל ע"ב פתח כו' דיקנא דהיא תליא בשערוי עד טבורא דלבא חורא כתלגא כו':

ואמר לבושין דיקר כמ"ש שם דיקנא דסתים ויקיר מכל תקונוי דיקנא כו' חיור כתלגא יקירא דיקירי' טמירא דטמירין מהימנותא דמהימנותא דכלא כו'. דיקנא יקירא מהימנא שלימא ואמר שם ביקרא נאה ביקרא שפירא כו' דיקנא יקירא סתימאה דכלא כו' ואמר שם דף קל"ב ע"א מאן חמי תקונא דא דדיקנא קדישא עילאה יקירא דלא אכסיף מיני' כו' עטרא דכל עטרין כו' כלא כליל בהני תקונין כלא זקפין לקבלי תקוני דמלכא תקיפא עתיקא סתימא דכלא וכלהו אתבסמן מתקונין אלין דמלכא עתיקא תאנא אי עתיקא דעתיקין קדישא דקדישין לא אתתקן באלין תקונין לא אשתכחו עילאין ותתאין כו' ע"ש והאריך בהרבה מקומות באדרא רבא ואדרא זוטא. וכן אמר למטה דיקירו דיקירותא וכן בפ"ב בגין דהיא יקירותא דכלא. ואמר באדרא רבא שם ומהאי דיקנא נחית לדיקנא

דכהנא רבא דלתתא דיקנא דכהנא רבא בתמניא תקונין אתתקן ובג"כ תמניא תקונין לכהנא רבא ר"ל שמנה בגדים ונאמר ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת ואמרו (מגילה י"ב א') כבוד מלכותו מלמד שלבש בגדי כהונה כתיב הכא יקר תפארת גדולתו וכתיב התם לכבוד ולתפארת. מכ"ז מוכח שתקוני דיקנא הן לבושין דיקר: ואמר אתקין כנ"ל שהן י"ג תקונין. ובכל התקונים דעתיקא קדישא לא קראן באדרא רבא תקונין אלא דדיקנא ולא קראן אלא בשם תיקונין. והן תקונוי להתלבש בהן כנ"ל כמש"ל אי עתיקא דעתיקין קדישא דקדישין לא אתתקן באלין תקונין כו'. ובהן מתנהג העולם שהן י"ג מדות הרחמים כמ"ש באדרא רבא שעליהן בקש משה הודיעני נא את דרכיך למען אדעך ויאמר אני אעביר כל טובי כו' ויעבור כו'. [ועיקר הכל הוא ב' עטרין שהן מב' המזלות שהן המתקלא כנ"ל]: ואמר ואחסין לכל הפרצופין דלתתא כמ"ש באדרא רבא דף קל"ב ע"א ובג"כ הני תקונין אינון תקונין דלתתא מנהון מתאחדין כו' ותניא עד כמה זהירין אלין תיקוני דדיקנא עד תליסר דלתתא וכל זמנא דתליסר אלין משתכחין כו' ומהאי דיקנא נחית כו' וכן אמר בדף קל"ד ע"ב מניה תליין כל אינון דבז"א אחידן כו' ומניה נגיד משחא דרבותא לתליסר עיבר מבועין לכל אינון דלתתא כו' ואמר שם בדף קל"ט ע"א תאנא כד נחית מן דיקנא כו' לדיקנא דז"א כו' בשעתא דנהיר דיקנא יקירא דעתיקא בהאי דיקנא דז"א נגדין כו'. ובאדרא זוטא אמר דף רצ"ה ע"א הא כל תקונין דדיקנא אוקימנא דכלהו מתיקונין דדיקנא דעתיקא קדישא כו' ואמר שם דף רצ"א ע"א ירותא דאבוי ואמיה ירית מאי ירותא דא תרין עטרין כו' ואמר שם דף רפ"ט ע"ב אתגליף האי חכמתא ואפיק כו' ועייל ברישא דז"א ואתעביד חד מוחא כו' ואלין נהרין מנהירו דההוא מוחא עילאה סתימאה דנהיר במזלא ע"ק: וזהו ואחסין:

האי מתקלא תלי באתר דלא הוי: ר"ל תיקון המתקלא בדו"נ שהוא עיקר התיקון כנ"ל תליא ברישא דלאו רישא רדל"א שבו תלוי כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב בהאי מזלא פשיט פשיטותא דקוטרא עילאה ההוא רישא דכל רישין דלא אתיידע כו' והאי טמיר וסתים וגניז מכלא תקונוי אתתקן בההוא מוחא סתימאה דכלא דאתפשט ואתתקן ונפיק חסד עלאה כו' וחסד עילאה אתפשט ואתקין ואתכליל כלא במ"ס כו' בטש מאן דבטש בהאי מוחא ואתנהיר ותליא ממזלא יקירא כו' אתנהירו ג' רישין עלאין תרין מתרין סטרין וחד דכליל לון כו' ת"ח לעילא אית דלא אתיידע כו' והוא כליל כלא ותרין רישין ביה כלילן כו'. וכל התקונין של מ"ס הוא מרישא דל"א כמ"ש ע"א וההוא רישא סתימא דברישא דעתיקא דלא אתיידע פשיט חד טורנא דהוי מתקן לאנהרא בטש בהאי מוחא ואתגליף ואתנהיר בכמה נהירין כו'. וכבר אמרנו שכל התיקונין דמתקלא במ"ס

ג"פ הוי"ה וכן כל התיקונין והכל מהאי רישא. וכן הבטישה דהאי רישא במ"ס הוא זיווג סתום כידוע: ואמר תלי לפי שאין מתקלא בו בעצמו רק פשיטותא דאתפשט מיניה ואתנהיר במוחא כנ"ל כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"א כל אינון עלאין בעתיקא תליין בז"א אינון לאו תליין אלא אינון ממש ובע"ק תליין דהא שמא דעתיקא אתכסיא מכלא ולא אשתכח אבל אלין אתוין דתליין בעתיקא בגין דיתקיימון אינון דלתתא דאל"ה לא יתקיימון. וכן כאן הכל תולה מרישא דלאו רישא והוא נהיר במ"ס ובו אתעביד כל תקונין וכל המתקלא כנ"ל. ואף שאמרנו דמרישא דלאו רישא תולה התקונין לאו מרישא אלא מגופיה כמ"ש שם והאי טמיר כו' דאתפשט ואתתקן ונפיק חסד עילאה ותתאה וחסד עלאה אתפשט ואתתקן כו' כנ"ל. ואמר שם פשיט חד טורנא כו' בטש כו' וארשים בבוסיטא דא בהאי מצחא ואתרשים ביה חד נהורא דאקרי רצון והאי רצון אתפשיט לתתא בדיקנא עד ההוא אתר דמתיישבא בדיקנא ואקרי חסד עילאה. וכן למעלה אמר דהא רישא עילאה כו' פשיט חד טורנא בסימא יאה כו'. והענין כי ג"ר דלא אתיידע אינן מלובשין כמו בכל פרצוף וז' תחתונות שלו מלובשין בא"א. לכך ג"ר הן דלא אתיידע ובהן לא תליא לא מתקלא ולא תיקון כלל אבל בז"ת אע"ג דג"כ אינן מושגין מ"מ מנהירו שלהן מתלבשין בא"א ונהירין כל הפרצופין. וחסד שלו מתלבש בגלגלתא וגבורה במ"ס ולכן נקרא גלגלתא רישא חוורא וכן כל התיקונין שבו כלן נקראים חוורא כמ"ש באדרא רבא בכל תיקון. ומ"ס אע"ג דשם אין דין ניכר מ"מ שורש הדין הוא כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ח והאי מוחא דאיהו האי חכמתא סתימאה שקיט ואשתכך באתריה כחמר טב על דורדייא ר"ל השמרים הן תוקף הדין אבל כאן שקיט השמרים כיין צלול על שמריו שאין השמרין ניכרין וביורד למטה ניכרין. ולכן השערות והזקן כלן הם תוקף הדינין אלא למעלה הם רחמים גדולים ואף לתתא כלולין בהם רחמים מחמת חיורא דכליל ביה מחמת נהירו דפשיטותא דטורנא כנ"ל ולכן מותריהם הם דינין כידוע. והכל משורש גבורה דעתיק שמתלבש בה. ולכן נקראת חכמה מים עזים כמ"ש (ישעיה מ"ג) ובמים עזים נתיבה שהן ל"ב נתיבות. ומחסד דעתיק יוצאין חמש חסדים והוא חסד עילאה שמתפשט במצח לכן הוא רצון עליון ומתפשט בדיקנא במזל עליון שנקרא נוצר חסד נוצר הוא רצון כידוע ומתפשט ממזל עליון ה"ח כידוע. ומגבורה דעתיק מתפשט ה"ג במ"ס והוא בוצינא דקרדינותא ומתפשט במזל תחתון. ואח"כ מתפשט במעוי דאימא וזהו הגנוז במעוי דאמא. וזהו הבטישה דב' מזלות כידוע. וכ"ה הבטישה דחסד עליון דנהירו עילאה במוחא. וכאן הוא התחלת התיקון והמתקלא וזהו עולם חסד יבנה חסד דרדל"א שממנו מתחיל האצילות והוא החסד דאתקיימו ממנו המלכים שאמר באדרא

רבא דף קמ"ב ע"א ולא אתקיימו עד דנחית חסד עילאה ואתקיימו כו' עד דאתקן כלא ונפיק האי חסד כו'. והאי חסד מתלבש בגלגלתא לכן התחיל בו התיקון כמ"ש שם דף קל"ה ע"א לא אתקיימו עד דרישא חוורא כו' כנ"ל. ולכן נקרא ע"י ז' ימי בראשית ז"ת ומהן מתפשטין חו"ג בכל הפרצופים ומזדווגין ומתבסמין ומתקיימין. נמצא כי הכל תלוי ברישא דל"א בגופה דיליה. וידוע כי הג"ר נק' הנסתרות והוית הפרצוף מתחיל מגופא עולם חסד יבנה ולכן נק' ז"א בשם הוי"ה ועל ג"ר אמר אהי' אנא זמין למהוי כמ"ש בזוהר שאתגלה בז"ת וכ"ז בהפרצופים התחתונים אבל ברדל"א כשם שרישא דיליה נקרא דלאו רישא כן גופא דיליה נקרא דלא הוי וע"ש נקרא ע"ק אין כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח ע"ב ובג"כ ע"ק אקרי אין דביה תליא אין. ואמר תליא כנ"ל. וז"ש באתר דלא הוי:

אתקלו ביה אינון דלא אשתכחו: ר"ל זיונין של המלכים הנ"ל שאמר לעיל וזיוניהון לא אשתכחו ואמרנו לעיל שהן המוחין דז"א ואמר באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב בהאי מזלא פשיט פשיטותא דקוטרא עילאה ההוא רישא דכל רישין דלא אתיידע כו' והאי טמיר כו' וחסד עילאה כו' בטש מאן דבטש בהאי מוחא כו' ואמר מאן דבטש בשביל שהוא רישא דלא אתיידע. והן חו"ג כנ"ל אתנהירו ג' רישין עילאין כו' הן חב"ד דאתכלילן במזלא. ואמר ואלין תלת מתפשטן לז"א כו' ועייל ברישא דז"א ואתעביד חד מוחא כו' אתגליף כו' אתגלפו כו' ואלין נהרין מנהירו דההוא מוחא כו'. ואמר שם דף רצ"א ע"א נטיל תלת חולקין כו' תרין חולקין ותלת חולקין חד מלה כו' וכלא אחיד מע"ק ותליא במזלא קדישא יקירא דכל יקירין והן המתקלא ב' מוחין א' עטרא דחסד וא' עטרא דגבורה ע"י עטרא שכולל שניהם והן חב"ד ואתקלו בחו"ג דרדל"א כנ"ל:

מתקלא קאים בגופיה: ר"ל אע"ג דהתחלת המתקלא הוא החו"ג שנכנסין ברישא דז"א לא תאמר שג"כ המתקלא ברישא דלא אתיידע אלא בגופיה שהם חסד וגבורה והם נשתתפו ע"י תפארת שלו והם המתקלא כידוע כף זכות כו' כנ"ל. וכן בכולם הן חג"ת המתקלא ומאזנים. והן מנהיגין ודנין את העולם כידוע בזוהר בהרבה מקומות רבו מלספר. והן נקראין גופא כי ג"ר נקראין רישא וג' אחרונות נה"י לבר מגופא. ולזה האבות הן כלל כל העולם. והן מתלבשין בג' תיקונין דרישא דא"א. גולגלתא ומ"ס וקד"א כמ"ש למטה. וע"י קד"א בטש במוחא והוא אוירא דכיא דגניז בע"י וע"י אויר זה נתגלה חסד עלאה. ובאלו הג' חג"ת דרדל"א נכללין נה"י כידוע וכמ"ש באדרא רבא דף ק"ל ע"ב ובההוא זמנא יתער ע"י רוחא כו' ואינון שיתא רוחין כו' ג' רוחין אינון דכלילן ג' רוחין אחרנין ואמר שם נפקין עמיה תלתא דכלילן בגו תלתא אחרנין. וחסד עליון הזה א"א להתגלות אלא ע"י התלבשו בת"ת כידוע ואוירא הוא חסד דז"ת מתלבש ברעוא דרעוין שהוא ת"ת

כמ"ש לקמן שת"ת כליל בחסד לימינא והכל באוירא דקד"א והוא פשיטותא דקד"א שאמר באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב פשיטותא דקוטרא עילאה כו' כמ"ש למטה בפ"ב יו"ד עילאה דאתעטר בקיטרא דעתיקא היא קרומא עילאה כו' ושם מתגלה החסד כי החסד לבדו א"א להתגלות כמ"ש (חגיגה יב ע"א) אור שנברא ביום ראשון היה מאיר כו'. וגנזה לצדיקים כו' והוא החסד שנקרא אור כידוע ויום ראשון הוא חסד דרדל"א כי ז"ת הן ז' ימי בראשית ימים קדמוניות וגנזה לצדיקים ביסוד ומלכות צדיק וצדק כידוע דצדיק מבסם בהאי חסד לנוקביה והוא גניז בנוק' ואבא מקבל מחסד ואמא מגבורה בוצינא דקרדינותא לכן נקרא אבא אוירא דכיא ואמא אשא דכיא. ונקראין דכיא לפי שבחסדים וגבורות תחתונות שמתפשטים בגופא דז"א נאחזין הס"א כמ"ש (משלי י') שממית בידי' תתפש וידים הן חו"ג וידוע שיש להם אחיזה בז"ת משא"כ בג"ר לכן נק' דכיא. כמ"ש שערות דא"א עמר נקי שאין בהם אחיזה לחיצונים שהן כופין לחיצונים משא"כ בשערות דז"א כמ"ש באדרא רבא דף קל"ו ע"א ולית חושבנא לנימין דכל קוצא וקוצא דאחידן בהון דכיין ומסאבן כו' ע"ש. וכן המוחין חו"ב דז"א נקראין אוירא דכייא ואשא דכיא ודעת דז"א נקרא אוירא ואשא סתם כידוע בסוד עץ החיים שנק' מוחין דחו"ב שהן חיי המלך כנ"ל ואין אחיזה בהן ומוחין דדעת נקראו עץ הדעת טוב ורע. והענין כי החו"ג שהן מקבלין מחו"ב אין בהן אחיזה שהן מחו"ב אבל מוח הג' דעת הוא ע"י התחברות המוחין ברישא דז"א כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב אלין תרין משיכין אתגלפו ומתחברן כו' ע"ש והוא בחינ' ז"א ונוק' כנ"ל והן ד' רהיטי מוחא ח"ב ח"ג ומהן נעשה ז"א וז"ש באדרא רבא דף קל"ה ע"ב אתפשטו אשא מסטר חד ואוירא מסטר חד ואוירא דכיא קאים עליה מהאי סטר כו' שהן ד' סטרין ד' מוחין. שהן שורש ד' פרצופין אבא ואמא וזו"נ. ד' אותיות הויה ד' סטרין כידוע: וכ"ז שאמרנו ברדל"א לאו שבו תלוי המתקלא שביה לא יצדק לומר אפילו תליא רק שכל מה שלמטה הכל שורשו למעלה בהעלם אבל תליית המתקלא והתחלת התיקון הכל מע"ק א"א. ובחסד דא"א מתחיל המתקלא אע"ג שאמרנו (לעיל דף ב' ע"ד וד' ו' ע"א) שבמ"ס תליא המתקלא שורש הג' מוחין אינו אלא שורש השרשים אבל מתחיל מחסד. ואף שם אינו אלא בהתלבשות אבא ואמא שהן המתקלא בדעת שביניהן וחו"ג שבא"א הן מוחין להן כידוע והן שורש אבא ואמא לפיכך חו"ג שורש המתקלא. וז"ש אתקלו ביה כו' ר"ל ברישא דכסופין הנ"ל שהוא א"א בו אתקלו אנון דלא אשתכחו שהן המוחין כנ"ל. ואף בו לא קאים המתקלא אלא בגופיה כנ"ל שהן חו"ג ות"ת שהן נקראין גופא כנ"ל ובגופא קאים המתקלא דהיינו אבא ואמא :

לא אתאחד: ר"ל אע"ג שאמר מתקלא קאים בגופיה אינו נאחז בגופי' עצמו כנ"ל כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"א כל אלין עילאין בעתיקא תליין בז"א אינון לאו תליין ובע"ק תליין דהא שמא דעתיקא אתכסייא מכלא. ואמר שם שג' אותיות י'ה'ו' שבע"ק לאו אינון ביה אלא תליין וכבר נתבאר (לעיל בדף ב' ע"ד) כי אותיות י'ה'ו' הוא המתקלא כי אין שם נוק' רק שורש של זו"נ מתקלא כדי לקיים המתקלא. לכן מ"ס דביה אינו נחלק לג' מוחין שהוא המתקלא כנ"ל אבל שורשם מ"מ שם. ואפילו אבא ואמא דמתנהרין ממוחא סתימאה הוא רק ע"י מזלא כמ"ש באדרא זוטא. וכן כל הט"ס של א"א שהן שורש של הט"ס כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח ע"א אתתקן ולא אתתקן אתתקן בגין לקיימא כלא ולא אתתקן בגין דלא שכיח וכן בזוהר פקודי דף רכ"ו ע"א ט' היכלין להיכלין לאו אינון נהורין כו' אלין לא קיימו לא ברעותא ולא במחשבה עילאה תפסין בה ולא תפסין:

ולא אתחזי: ר"ל אע"ג שאמר בגופיה גופיה אין נראה ולא נגלה כלל כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח ע"א ודאי בהאי עתיקא לא אתגלי אלא רישא בלחודוי כו' ושם בדף רפ"ט ע"ב ובגין דהיא רישא עלאה לכל עילאין לא אדכר בר רישא חדא בלא גופא. לכן לא הזכירו בשני האדרות רק רישיה וכמ"ש בזוהר פקודי הנ"ל עד הכא מטון נהורין ולא מטון ולא אתידיעו לאו הכא מחשבה ולאו רעותא כד נהיר מחשבה ולא אתיידע ממה נהיר כו'. הרי אפילו חכמה לא אתיידע ממה נהיר וכ"ש לכל הפרצופין שלמטה ממנו שא"א אינו רק שרשם:

ביה סליקו ובי' סלקין: ר"ל כל האורות וכל הפרצופים הכל נתעלו בו לאחר שבירת המלכים ונבררו בו כידוע וזהו ביה סליקו וכן הוא תמיד כידוע דכולם סלקין ביה להשפיע להם וכן אמר בזוהר בראשית דף ט"ז ע"ב ובהאי כד סליק כלא סלקין ואתאחדן ביה כו' וכן כל הבירורים של הסיגים בסוד מ"נ סלקין במ"ס וכמ"ש בתיקוני זוהר חדש דף ע"ו ע"ב דהאי אבנא דילך סלקא לאתר דאתמר ביה במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור ואיהי שמא דכתר עילאה דאיהי חכמה קדומה כו' והוא מ"ס. ואמר שם דתמן תלת יודי"ן כו' והוא שורש המתקלא. ואמר בזוהר פקודי הנ"ל רעותא דכל תשע נהורין דקיימי כלהו במחשבה כו' ואמר שם דף רל"ט ע"א אתדבקותא דרעותא כו' עד היכן איהו סלקא א"ל הא אוקימנא עד אין סוף כו' בההוא אין סוף כל אלין בוצינין ונהורין תליין לאתקיימא בהו כו' ע"ש ואמר באדרא זוטא דף רפ"ח ע"א כד אתתקן אפיק ט' נהורין דלהטין מניה מתקונוי כו':

דלא הוו והוו ויהוויין: ר"ל אותן אורות חדשים שלא היו קודם התיקון כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"א ולא אתקיימו עד דנחית חסד עילאה כו' והן ו"ק של המלכים וכידוע אורות

החדשים שיצאו והתקינו את המלכים: ואמר והוו ר"ל אותן שהיו בעולם התהו ונתקן אז בו וכלם סליקו ביה וכן סלקין תמיד ביה כנ"ל. והוא סוד כל המצות והתפלות כידוע. ואמר בזוהר שלימו דיחודא עד אין סוף והוא א"א כמ"ש בזוהר פקודי משום רדל"א דמתלבש בו וכמ"ש שם בדף רכ"ו ע"א וברזא דקרבנא כד סליק כלא ואתקשר דא בדא ונהיר דא בדא כדין קיימין כלהו בסליקו ומחשבה אתעטר באין סוף ההוא נהירו דנהיר מיניה מחשבה עילאה אקרי אין סוף כו': ואמר ויהויין ר"ל אפי' אותן שלא הוו אפילו בעת התיקון כלם סלקין ביה (הגהה - וסודו מלך מלך ימלוך דלאו הוו מלך. והן ג' הויות שבמ"ס וכן הי"ה והו"ה ויהי"ה ג' הויות. והן מנצפ"ך בוצינא וכאן סלקין הכל בירורי המלכים כי כאן ראשית המלכים כי כאן ראשית המלכים בסוד נוק' גבורות ובמחשבה אתברירו. וכל סלקיו (ובסוד) [הוא בסוד] גבורות מ"נ שם עולה ומשם יורדין): ולא עוד אלא אפילו סליקו ביה בסוד אין כל חדש תחת השמש (קהלת א') כל הנשמות והאורות עד לע"ל כולם נשרשו ביה בעת התיקון:

סתרא גו סתרא אתתקן ואזדמן: ר"ל ע"ק שהוא פרצוף הנקרא א"א שהוא נסתר בתוך נסתרות שהן אבא ואמא שעליהן נאמר הנסתרות לה' אלקינו כמ"ש בזוהר בהרבה מקומות והוא נסתר בתוכם כנ"ל ונסתר אפילו מהם והוא אתתקן בתיקונוי כמש"ו ז' תיקונים וי"ג תיקונים וכל ז' התיקונים אינן בו שהתיקון אינו אלא גילוי והוא טמירא דטמירין אלא לאחסין תקונוי למטה ששם נגלה ע"י תקונוי שמתפשטין לאנהרא למטה. כמ"ש בזוהר שנקרא אקי"ק אנא זמין למיהוי ולאתגליא. וז"ש ואזדמן וכמ"ש באדרא רבא דף קכ"ח ע"א תאנא עתיקא דעתיקין טמירא דטמירין עד דלא זמין תקונוי דמלכא ועטורי עטורין הן זיוניהון הנ"ל דלא אשתכחו. ואמר שם ואסתלק בההוא פרסה ואתתקן בתיקונוי כו' תאנא בצניעותא דספרא עתיקא דעתיקין סתרא דסתרין אתתקן ואזדמן כו' ע"ש. ואמר שם דף קל"ה ע"א תאנא בצניעותא דספר' עתיקא דעתיקין עד לא זמין תקונוי כו' וכלהו לא אתקיימו עד דרישא חוורא עתיקא דעתיקין אתתקן כד אתתקן תקין כל תקונין דלתתא תקין כל תקונין דעלאין ותתאין מכאן אוליפנא כל רישא דעמא כו'. ואמר שם תאנא כד סליק ברעותא דרישא חוורא למעבד יקרא ליקריה תקין וזמין כו' ואמר באדרא זוטא דף רפ"ח ע"א עתיקא דכל עתיקין סתימא דכל סתימין אתתקן ולא אתתקן כו' כנ"ל: וענין עתיקא דעתיקין ג"כ כנ"ל לפי שאבא ואמא נקראו זקנים כידוע והוא זקן לכל הזקנים. ואפי' חג"ת דז"א נקראו זקנים כידוע וכמ"ש (יומא כ"ח ב) אברהם זקן כו' יצחק זקן כו' יעקב זקן כו' וכ"ש חב"ד דז"א וכ"ש אבא ואמא . וכן בענין הזה טמירא דטמירין: ועיקר התיקון הוא בשביל זו"נ דמלכין קדמאין מיתו וארעא אתבטלת

כנ"ל. ולזה אמר אתתקן נגד ז"א. ואזדמן נגד נוקב' כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ב ע"א דלא אתקיימו באתרייהו בגין דתקונין דמלכא לא אתתקנו וקרתא קדישא ושורוי לא אזדמנו כו'. לפי שהמלכים דז"א מלכו אלא שחסרו התיקון אמר לא אתתקנו אבל נוק' שאתבטלת אמר לא אזדמנו וצריך בשבילם ע"ק להכין שורש התיקון והזימון לשניהם. ומה שחזר ואמר סתרא גו סתרא אף ע"ג שמדבר הכל ממנו כמו שהתחיל למעלה עד דרישא דכסופא כו' משום שלמעלה לא דבר אלא ברישא חוורא אבל עכשיו מדבר בכל התיקונים דרישא ודדיקנא שמגיעין עד טיבורו ומדבר בכל הפרצוף של ע"ק שהוא סתרא גו סתרא אתתקן ע"י תיקוני הראש וזקן שהתיקון הוא הגילוי וגופא סתים ואין נגלה אלא ע"י תיקונים הנ"ל: (הגהה - ויותר נראה שמדבר על האוירא שגנוז בו וז"ש גו סתרא והוא אתתקן בז' דגלגלתא):

בחד גולגלתא: הוא תיקון א' מז' תיקונים דגלגלתא שאמר למטה ותליין משבעה דגולגלתא כו'. והוא רישא חד מג' רישין שאמר באדרא זוטא רפ"ח א'. ולזה אמר בחד גולגלתא של"ת הואיל וג' רישין הן ג' גולגלתין הן. (הגהה - ועוד שכל הז"ת כולם כלילן בגלגלתא): דרישא הראשון לאו רישא הוא ואינו בכלל האצילות ונק' אין סוף כנ"ל ובמקומו קד"א כנ"ל ורישא תליתאי הוא מ"ס. והוא ראשית התיקון ונקרא רישא חוורא והוא כולל כל התיקונין ז' וי"ג שכלם בגלגלת הראש:

מליא טלא דבדולחא: הוא נכלל בתיקון הראשון. ולזה אמר מליא טלא כו' ולא אמר טלא כו' כמו בכל התיקונים. והוא גנוז בגלגלתא ונטיף מטלא דביה ע"י גולגלתא לגולגלתא דז"א ומשם לחקל תפוחין קדישין כמ"ש באדרא רבא ובאדרא זוטא. ונקרא טלא דבדולחא כמ"ש (במדבר י"א) ועינו כעין הבדולח כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ח ע"ב ומהאי גולגלתא נטיף טלא כו' ע"ש ואמר וחיזו דהאי טלא כהאי גוונא דאבנא דבדולחא כו' ואמר שם בד' קל"ה ע"ב בהאי גלגלתא נטיף טלא מרישא חיורא כו' והוא טלא דאתכליל בתרי גווני כו' כד אתיישבא בהאי רישא דז"א אתחזי ביה סומקא כהאי בדולחא דאיהו חיוור ואתחזיא גוונא סומקא בגוונא חיוורא כו' ע"ש כל הענין:

קרומא דאוירא אזדכך וסתים איהו: כצ"ל. והיא תיקון השני. והוא שאמר באדרא רבא דף קכ"ח ע"ב בחללא דגולגלתא קרומא דאוירא דחכמתא עלאה סתימאה דלא פסק והאי לא שכיח ולא אתפסק והאי קרומא אתחפיא על מוחא דאיהי חכמתא סתימאה ובג"כ אתכסיא האי חכמתא דלא אתפתחא בהאי קרומא כו' ור"ל מוחא נקרא חכמתא סתימאה וקרומא דאוירא נקרא חכמתא עילאה סתימא. והוא שאמר שם בדף קל"ה ע"ב והאי אוירא הוא טמיר דטמירין דע"י ברוחא דגניז בה: ואמר אזדכך לפי שכל התיקונים

הוא לגלות אורן וזהו סתים למוחא כנ"ל לזה אמר אזדכך ויוצא נהירו ממנו כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב בהאי מזלא פשיט פשיטותא דקוטרא עלאה כו' וביה אתכליל אבא ונהיר ממנו כמ"ש באדרא זוטא ונפקא מהההוא מ"ס מנהירו דביה כו' הוא האור שיוצא ונהיר ע"י הקרום כנ"ל. ואמר שם בטש מאן דבטש בהאי מוחא ואתנהיר כו' והכל ע"י הקרום הזה. ובקרום הזה גניז נהירו דרדל"א ונהיר במצחא ודיקנא כמ"ש לעיל. ולפיכך הוא סתים והוא ג"כ בכלל התיקון [ורק הקרום אבל האוירא אינו מהתקונים] שהתיקון הוא להתמעט האור שיוכלו לקבל לכך צריך לזיכוך והוא ע"י בטישה מאן דבטש. וע"ש נקרא אבא ג"כ אוירא וע"ז אמרו בזוהר כד נפק י' מאויר מה דאשתאר הוא אור כמ"ש בזוהר בראשית דף ט"ז ע"ב אור דא רזא סתימא אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאויר עלאה כו' בקע מאוירא דיליה כו' ע"ש: ונ"ל כי טלא דבדולחא אינו המ"ס דהא באדרא רבא חשיב ליה בגלגלתא קודם שהזכיר מ"ס ולא הזכירו אצל מ"ס. וכן באדרא זוטא. ואמר ונטיף מהאי גלגלתא ולא אמר ממוחא סתימאה. ועוד דהא מ"ס סתים איהו ולא נפקא אלא נהירו ע"י קד"א:

ועוד כי ממוחא סתימאה נהיר ברישא לאבא ואמא ומרישא חוורא לז"א ובהאי טלא אמר באדרא רבא ובאדרא זוטא דנטיף לז"א. וכן אמר באדרא רבא דף קל"ה ע"ב בהאי גולגלתא נטיף מרישא חוורא ואח"כ אמר בחללא דגלגלתא כו' וחשיב מוחין וכן כאן בס"ד קחשיב טלא דבדולחא קודם קרומא דאוירא ואמר בהאי גלגלתא נטיף ולא אמר במוחא. ואמר מרישא חוורא. אלא נ"ל כי כל הז' תקונין הן בגולגלתא שהוא כתר של א"א ולא חשיב מוחא שהוא חכמה ספירה אחרת. וכן בכל אדרא רבא ואדרא זוטא חשיב גלגלתא לרישא חדא ומ"ס לרישא. ואמר לקמן ותליין בשבעה דגלגלתא. ובו מתלבש חסד דרדל"א כידוע וידוע שחסד הוא יומא דכלהו יומין ובו נכלל כל הז"ס לכן נכלל בו שבעה תיקונין. וכן נכלל בו י"ג תיקונין דדיקנא ג"כ מחסד דכליל בו י"ג מדות שכולן הן חסד כמ"ש בתז"ח דף ע"ה ע"ב לי"ג מכילן דכלילן בחסד כו' ע"ש: ועוד נ"ל כי במ"ס נכללין חו"ב דא"א רק כי בא"א אין מתקלא לכן נכללין בחד מוחא לכן אבא ואמא דאתנהרין ממוחא נפקין כחדא ואתכלילן בחד ואח"כ ניכרין זו"נ כמ"ש באדרא זוטא דף ר"צ ע"א האי עדן אתמשך מעדן עילאה סתימאה דכל סתימין והוא מ"ס כמו שמפורש שם ואח"כ אמר שם והאי חכמה כללא דכלא כד נפקא ואתנהיר מע"ק לא אתנהיר אלא בדו"נ האי חכמה אתפשט ואשתכח דדו"נ הוא חכמה אב בינה אם חו"ב בחד מתקלא אתקלו דכר ונוק'. מ' שמתחלה לא ניכרו אם דו"נ לפי שיצאו מסתימא דסתימין שאין ניכר ואח"כ דאתפשטו אשתכח דדו"נ הוא וכשיצאו יצאו ממוחא סתימאה ע"כ במ"ס

שורש דו"נ. וכן מ' שם בהדיא ששורש דו"נ שם רק שאין שם נקבה ניכרת כנ"ל ולכן אבא ואמא כחדא נפקין וכחדא שריין. וכן אין מלכות ניכרת בא"א ושורש המלכות כלול ביסוד של א"א בעטרת של היסוד. ולכן מלכות תחלת יציאתה בעטרת היסוד ומשם אינה נפרשת לעולם אפילו בגלות כידוע שהשרשים אינן חסרים לעולם רק התוס' אפשר שיחסרו והשרשים לכל הט"ס הוא א"א בט"ס כמ"ש באדרא זוטא רפ"ח ע"א אפיק ט' נהורין כו'. ובזוהר פקודי הנ"ל. וג' רישין שלו הוא כח"ב שלו ושירותא דא"א מרישא תניינא רישא חוורא ע"ק והוא חכמה שלו. וכן בכל פרצוף הוא שירותא מחכמה שכתר שלו אינו רק שורש לט"ס שלו והוא מפרצוף שלמעלה. וכן שירותא לכל הפרצופים הוא אבא וא"א אינו רק שורש להם. ונמצא אין בא"א רק ט"ס מחכמה ולמטה והן ט' שרשים לט"ס של כל האצילות. ורדל"א הוא שורש לא"א שהוא כתר שלו וכמו שא"א שהוא כתר של אצילות נקרא אין כך כתר שלו נקרא רדל"א יותר בהעלם. וז"ס שלו הוא שורש לכל הא"א לכן לא אתיידע מה דהוי בהאי רישא כי גופיה שורש לא"א: ובמ"ס שם הוא שורש הגבורות ושם הוא בוצינא דקרדינותא שמשם עטרא דגבורה וז"ש בוצינא דקרדינותא דגניז במעוי דאמא ולפי ששם גבורה דרדל"א לכן בו בוצינא דקרדינותא ושם הוא שורש הבינה אימא. אבל שורש אבא הוא באוירא דכיא בקד"א כנ"ל לפי ששם גנוז חסד דרדל"א לכן נפקין אבא ואמא מבטישו דחסד עילאה במוחא וחסד גנוז באוירא הנ"ל והענין כי תרין רישין גלגלתא ומ"ס הם חו"ב דא"א ומהן יוצאין אבא ואמא ומ"ש כי אבא ואמא נפקו ממוחא סתימאה כי מאבא נפיק בהעלם ומצטייר באימא כידוע וסיום הגלגלת הוא קד"א:

עמר נקי תליין בשיקולא: הוא תיקון ג'. והם שערות הראש כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ח ע"ב תאנא בגלגלתא דרישא תליין אלף אלפין רבוא ושבעת אלפין וחמש מאה וט"ס הוא וכצ"ל אלף אלפין רבוא ושבע מאות וחמש ושבעין אלפי רבוא קוצי דשערי חור ונקי כהאי עמר כד איהו נקי דלא אסתבך דא בדא דלא לאחזאה ערבוביא בתקונוי אלא כלא על בורייה דלא נפיק נימא מנימא ושערא משערא ור"ל נקרא עמר שהוא לבן כצמר כמ"ש (שבועות ו') כצמר לבן מאי צמר לבן כצמר בן יומו שמכבנין אותו למילת. ואמר נקי דלא אסתבך דא בדא לפי שבז"א שערותיו שחורות כמ"ש שחורות כעורב ומסתבכאן ומתערבין דא בדא כמ"ש באדרא רבא דף קל"ו ע"ב תאנא בגלגלתא דרישא אלף אלפי רבוא ורבוא רבבן קוצי דשערי אוכמן ומסתבכין ומתערבן דא בדא כו' וכן אמר באדרא זוטא דף רצ"ג בגולגלתא דרישא כו' דאינון אוכמן ומסתבכין דא בדא לכך הוצרך לומר כאן עמר נקי: וענין הסיבוך שבו אחידן דכיין ומסאבין והן מתפרשין לכמ' דרגין כידוע

כמה מיני רחמים וכמה מיני דינים ומארי מתקלא כמ"ש באדרא רבא שם קל"ו א' ולית חושבנא לנימין דכל קוצא וקוצא דאחידן ביה דכיין ומסאבין ומכאן אתאחדן טעמי אורייתא בדכיא ומסאבא בכל אינון סטרין דאינון בכל סטר דאינון מסאבין יתבין קוצי מסתבכן ותקיפין מנהון שעיעין מנהון תקיפין כו'. וכן באדרא זוטא שם דף רצ"ג ע"א אמר כל מאריהון דיבבא ויללה כו' וכל אלין תליין בקוצין תקיפין כו' באינון שעיעין אתאחדן מאריהון דמתקלא כו'. משא"כ [כאן בע"ק] שכולם רחמים גדולים. כי בז"א נפקין מג' מוחין שהן חד"ר כמ"ש שם באדרא זוטא בחד מוחא מאינון קוצין שעיעין אתמשכן כו' ממוחא תניינא באינון קוצין תקיפין כו' סטרא דאימא גבורה תקיפא מנה מתאחדן כו' ממוחא תליתאה באינון קוצין כו' ע"ש. משא"כ [בע"ק] דנפקין ממוחא חד דשם הדינין נכפין כחמר על דורדייא כמש"ל. וז"ש (דניאל ז') ושער רישיה כעמר נקי לבושיה כתלג חוור שהוא הדיקנא כמש"ל (דף ה' ע"ג). וידוע שהדיקנא הוא יותר רחמים משערות שבדיקנא י"ג מדות הרחמים גדולים שנקראים כל טובי כנ"ל (דף ה' ע"ג) והענין כי שערות הדיקנא יוצאין דרך פנים והשערות דרך אחור וצדדין. ולכן מדיקנא נפיק קודם לאבא ואמא כמ"ש באדרא זוטא משא"כ בשערות דנפקין לז"א כידוע כמ"ש באדרא רבא דף קל"א ע"ב דרישא אריכן על כתיפין למיגד כו' וכן בדף ק"מ ע"א ובשעתא דאתמשכן שערי חווריי דע"י כו'. ועוד כי הדיקנא יוצא דרך נקבי חא"פ כידוע שהן אורות פנימים גדולים משא"כ בשערות שיוצאין דרך אור שנקרא אחוריים וזה פנים. ולכן הדיקנא נקרא יקירו דיקירותא שיוצא דרך נקבים והבל ממש ויוצא מכל הנקבים שבראש. ולכן בדיקנא כשלג ובשערות כצמר. ואע"ג דבאדרא רבא בדף קל"א ע"ב קאמר בין דרישא בין דדיקנא כלהו חוורן כתלגא לא אמר אלא נגד ז"א אבל בעצמן הדיקנא יותר חיור: ומה ששערות הראש רכין משל זקן כמ"ש באדרא רבא ומ' שהן יותר רחמין הוא כמ"ש שם דף ק"מ ע"א אלא תאנא כל הני שערי דדיקנא כלהו תקיפין מ"ט כל אינון דרחמי בעיין למיהוי תקיפין כו' ע"ש ובהתפשטותן למטה הדבר בהיפוך כידוע. וז"ס בהרת עזה כשלג ושאת כצמר לבן (במשנה ריש נגעים): (הגהה - אם יהיו חטאיכם כו'. שלג וצמר הן ב' התקונים שכ' ועתיק יומין כו' (דניאל ז') וי"ג הויות שביי"ג תיקונים כידוע גי' לבו"ש. ופנים ואחור ידוע שהן שרש זו"נ כידוע בסוד חשן ואפוד. והן שנים שנים קדמוניות. והן חסדים נגד תולע ולכן אמר כאן יהיו לשון הוי"ה. ואם יאדימו כתולע יאדים גי' שם אדנ"י. ומ"ש לשון רבים נגד ו"ק שלה ג"כ. ותולע הוא ראשית הגבורה שם ראשון של מ"ב ונגדו עולת תמיד בבקר בצפון. ובין הערביים נגד תולעת נוק' שם שביעי. וכתב האר"י ז"ל כי של"ג ג' אלפין דג' אדי"ד כי המיתוק הוא באלף כידוע בסוד נער נערה אבל בנוק' אינו רק

מילוי לבד של האלפין כי הנוק' אינה רק מילוי של זכר כידוע בסוד אדם וחוה וכמ"ש (ערובין יח ע"א) וח"א זנב. ומ"ד פרצוף היא מסוד ו"ה ישמחו השמים ותגל הארץ לכן רק כצמר שאינו לבן כמו שלג והוא שערות האחוריים שהפנים הוא אלפין עצמן. ע"כ):
וז"ש (ישעיה א') אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ואם יאדימו כתולע כצמר יהיו ר"ל שיחטיאו יותר שהוא כתולע. ושני תלוי בתקוני דיקנא והן למטה במלכות ששם החטאים נובעים ובה אין תקונים משערות רק אותן שהן בלא שערות כמו הפה ובפה נכלל כל הי"ב תיקונים כמ"ש באדרא רבא ונאמר בה כחוט השני שפתותיך ולכן [כשלג] דעתיקא קדישא [ילבינו]. וכתולע הוא שערות ראשה שנאמר ודלת ראשך כארגמן והן תולעת שני וארגמן שהן הכל צמר צבוע. ונקט תולע שמאדים יותר והוא בהיותן חוטאין שנאחזין בה התולע הידוע לכן כצמר דע"י יהיו:
וענין אלו התיקונים (הגהה - בענין ז' תקוני גלגלתא הכלל כי סוד הדעת שמתפשט בזו"נ שהן ז"ת של כל הע"ס הוא ז"ת דבינה והיא שביעית להם ובתוכה מסתתר ז"ת דחכמה שכלל חו"ב הם כ"א בסוד חכם בבינה והבן בחכמה וזהו העיקרים ומהן באין ב' טפין בב' מוחין חו"ב דז"א והוא מבינה מחו"ב שבה ובתוכם חו"ב שבחכמה. אבל הדעת הוא ז"ת שלה וזהו בוצינא דגניז במעוי דאמא שית יריען לישן ו'. וכן הוא בג' רישין שרדל"א הוא ג"ר דע"י וז"ת דבינה דרדל"א מתלבש בגולגלתא וז"ש בתיקונים שגלגלתא הוא בינה בסוד עמר לגלגת. וכן הוא בז"א שבינה נעשית לו כתר וכן בא"א שג' רישין שלו הן כח"ב שלו וגלגלתא כתר שלו הוא מבינה דע"י והוא ז"ת דידה והוא סוד הדעת שאמרו אם אין בינה אין דעת. והוא סוד השביעית בכ"מ. סוד השבת. והיכל ק"ק. וערבות. וכן בכל מקום שנמנית בינה עם ו"ק. וידוע שהדעת הוא בוצינא דקרדינותא וגנוז במעוי דאמא שמעוי בדעת נתקן כמ"ש בפרשה משפטים דף קכ"ג והוא ז"ת דידה כנ"ל. וכאן בגלגלתא דא"א הוא ראשית בוצינא דקרדינותא בטלא דבדולתא שנא' (ישעי' כ"ו) טל אורות עליך וברד' הטל לילה סוד הגבורות שראשי נמלא טל קווצותי רסיסי לילה. ומן ז"ת דחכמה דרדל"א שם יש יריעה חדא אור שנברא ביום א'. ושם פשיט חד טורנא עילאה וגנוז ברוחא דגניז בע"י והוא קד"א קוטרא עילאה דאתעטר כו' ובמ"ס נתגלה ההוא בוד"ק. והכלל מחו"ב דרדל"א יצאו אוירא ובוצינא ונגנזו באוירא ומ"ס שהן חו"ב דא"א והן בחו"ג דע"י ומשם חו"ג ואח"כ אתגניזו באבא ואמא שהם חו"ב דעולם האצילות בכללו והן בחו"ג דא"א. ואח"כ בחו"ב דז"א שהן חו"ג דיליה. ומזה תבין הסוד הגדול והנורא והעמוק הזה ותבין בעומקא לבא לפומא לא גליא. וההוא אוירא עילאה אוירא דלא אתפס ז"ת דחכמה ממנו התחיל שורש ה"ח וא"א להתלבש כלל רק

באוירא תניינא שהוא בקד"א שהוא אור דנפיק מאויר וכל רדל"א הוא ע"ש החכמה שבו כי הראשית הוא בכל פרצוף מהחכמה אבל כתר שבו א"א לדבר בו אפילו דרך רמז ומחשבה כלל. וז"ת דחכמה הוא עיקר רדל"א שמדברין בו וז"ת דבינה הוא כתר דא"א גלגלתא (א) קד"א חסד. (ב). עמר נקי גבורה (ג). רעוא דרעוין ת"ת (ד). עינא פקיחא נו"ה (ה). והן תיקון אחד תרי פלגי גופא ובפרט שהן עין א' אעפ"י שהן ב' דאין כאן שמאל כמ"ש באדרא רבא. תרין נוקבין דפרדשקא הם ב' תיקונים יסוד ומלכות דדכורא (ו"ז) לבד פרצוף נוקבא שבגלגלתא שהוא הפה כמ"ש בתז"ח ובתיקונים. ולכן בעיני אמר עינא לשון יחיד ובחוטמא אמר תרין נוקבין דפרדשקא שהן ב' תיקונים. והן בראשית סוד בינה דעת שבה ברא שית שהוא כולל שית תיקונים שית יריעין. ברא קד"א בר"א דאברהם אב"ר מ"ה. וברא הוא דבר דלא אתפס כידוע בורא חשך בורא רוח והוא אוירא דלא אתפס. אלקים סוד הגבורה. את ת"ת כולל כ"ב אותיות. השמים נו"ה. ואת יסוד שהוא איקונין שלו. הארץ מלכות שלו ופסוק שני על פרצוף נוקבא והארץ היתה כו' י"ג תיקונים. ע"כ): כבר נתבאר כי ג' רישין הן ורדל"א מתלבש בא"א בז"ת שלו וידוע כי הבינה מתלבש בז"ת בכל פרצוף מטיבור' ולמטה וחצי ת"ת שלה התחתון נעשה לפרצוף התחתון לכתר וגלגלת וכ"ה בכל פרצוף. לכן בחשבון ז' היכלין וז' ימי השבוע נחשב בינה עמהם כידוע. וכן הוא כאן שבינה דרדל"א אתלבש בז"ת דרדל"א ובא"א ונעשה לו גלגלתא וכתר דא"א וחסד מתלבש באוירא והוא מתנוצץ במצחא ובדיקנא והוא חסד עילאה שנזכר באדרא זוטא. וע"י מתנהיר ונפיק אבא לכן הוא מלביש לחסד דא"א. וגבורה דרדל"א מתלבש במ"ס לכן שם הוא בוצינא דקרדינותא שורש הגבורות השמרים כנ"ל דגנוז במעוי דאימא וע"י מתנהיר אימא. והן מתכללין זה בזה שהן חו"ב דא"א ובהן חו"ג דרדל"א . ונכללין שני האורות במ"ס שהוא בינה דא"א כמו בכל ח"ב שנותן חכמה הזרע לאמא ומפני שאין בא"א בחינת נקבה נגלה לכן האוירא ומ"ס נכללין כא' ואוירא נקרא חכמתא עלאה סתימאה כנ"ל וקרומא נקרא קרומא דחכמתא כו' ונכלל בגלגלתא וז"ס אוירא שנקרא אבא וחסד בסוד אור י' כנ"ל (בדף ח' ע"ב) ומהן יוצאין חו"ג כנ"ל. ות"ת דרדל"א מתלבש בדעת דא"א ומתגלה בדיקנא לכן בו ב' מזלות שבהן חו"ג כידוע. ונ"ה"י' דרדל"א מתלבשין עיקרן ב ח'ג'ת' דא"א וע"כ נקרא גופא ומכאן ואילך לבר מגופא ונהירו שלהן מתפשט בכל א"א כידוע בכל נה"י של פרצוף עליון כמו נה"י פרצוף אמא בז"א ובינה דרדל"א מתפשט עד אמא שהיא בהוד דידה וז"ש בינה עד הוד אתפשט. אבל עיקרה אינה אלא בגלגלת ומסתיימת יסוד דילה בפה דא"א שהוא סוד יסוד ה"ג שבה מצטיירים כ"ב אותיות וה"ג וכן בפה ובינה נקראת שבע שכוללת כל השבע לכן

כל הז' דרדל"א מאירין בגלגלת עצמה בינה והוא ג"כ כתר דא"א. והן ג"כ ג' רישין גלגלתא ואוירא ומ"ס אלא שנכללין בשני ראשין כנ"ל והן חו"ב ורדל"א ראש הג'. וז"ס שקורין לבינה כתר וכן גלגלת פעמים בינה ופעמים כתר. ובו טלא דבדולחא שורש הדין כנ"ל לפי שמבינה דינין מתערין. לכן כאן אינן ניכרין אלא בז"א. קרומא דאוירא חסד כנ"ל וכמ"ש באדרא זוטא כמה פעמים כנ"ל. וכל התיקונים הן מבחוץ חוץ זה שגנוז כמ"ש (חגיגה י"ב א') ראה כו' וגנזה כו': עמר נקי גבורה שהן אור חוזר:

והן נפקין ממוחא סתימאה כמ"ש באדרא רבא ואדרא זוטא וכבר אמרנו שבמ"ס גנוז גבורה דרדל"א ולכן השערות הן דינין כמ"ש באדרא רבא ובאדרא זוטא בז"א שהן דינין ונאחזין מארי דיבבה ויללה כנ"ל (בדף ט') ויוצאין ע"י הגלגלת שממנה דינין מתערין והן מבועי מ"ס רק בכאן נכפין הדינין: ואמר תליין בשקולא כמ"ש באדרא רבא ש' דלא נפיק נימא מנימא ושערא משערא כנ"ל. משא"כ בז"א כמ"ש שם בדף קל"ו ע"א ותאנא יתבין כו' תליין כו' ממבועא דחללא חד כו' מחללא תילתאה נפקי כו' במשיכותא מכלהו משא"כ כאן שיוצאין ממוחא חדא:

רעוא דרעוין אתגליא בצלותא דתתאי: הוא תקון ד'. והוא מצח הרצון כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ט ע"א מצחא דגלגלתא רעוא דרעוין רעותא דז"א לקבלי ההוא רעותא דכתיב והיה על מצחו תמיד לרצון וההוא מצחא אקרי רצון כו' וכד אתגליא אתקבל צלותהון דישראל: ואמר שם אימתי אתגלייא א"ל בשעתא דצלותא דמנחה דשבתא כו' בההוא שעתא אשתכי רוגזא ואשתכח רעוא ומתקבלא צלותא הה"ד ואני תפלתי לך ה' עת רצון ובאדרא זוטא דף רפ"ח ע"ב. מצחא דאתגלי בע"ק רצון אקרי כו' וכד דא אתגלי רעוא דכל רעוין אשתכח בכלהו עלמין וכל צלותין דלתתא מתקבלין כו'. ובו מתלבש ת"ת דרדל"א שת"ת נקרא רצון רעוא דרעוין כמ"ש בזוהר פקודי דף רנ"ג היכלא שתיתאה דא הוא היכלא דאקרי היכלא דרצון דאקרי מוצא פי ה' חדוה דאתדבקותא דכלא והכא איהו רעוא דרעוין כו' וכד צלותין סלקין כדין איהו עת רצון לאשתכחא הה"ד ואני תפלתי כו'. והוא היכל משה ויעקב היכל ת"ת כמ"ש בזוהר שם ובפ' בראשית דף מ"ה ע"א. ולכן הוא מוצא פי ה' ששורש ת"ת דעת גנוז בפומא כמ"ש בזוהר משפטים דף קכ"ג ע"א דעת גנוז בפומא דמלכא דאקרי תפארת כו'. ולכן בו ששה היכלין כמ"ש שם לפי שת"ת כולל ו"ק: ואמר רעוא דרעוין ששורש כל הרצונות הכל בו וכמש"ל רעותא דז"א לקבלי ההוא רעותא כו'. וכן של כל הפרצופים וההיכלות כנ"ל. ולכן הציץ הוא לרצון וציץ לשון הסתכלות כמ"ש באדרא רבא שם אתגלייא ויסתכלין מארי דדינין וישתככין ולא אתעבידו ואמר שם כד אתגלייא האי עת רצון וכלהו משתככין קמיה הה"ד דינא

יתיב כלומר יתיב באתריה כו'. ומניה נפיק התבסמות של עולם התהו כידוע בא"ק וכן בא"א לצורך ז' הנקודות ואתבסם דינא וז"ש דינא יתיב באתריה כי כל שהדין מתפשט הוא קשה וכשהוא במקומו מתבסם:

אשגחא פקיחא דלא נאים ונטיר תדירא אשגחותא תתאה באשגחותא דעילאה בנהירו דביה: כצ"ל. והוא עינים דא"א והוא תיקון אחד תיקון ה' כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ט ע"ב עינוי דרישא חוורא לית כסותא על עינא ולית גבינין על עינא וז"ש פקיחא ואמר שם מ"ט דכתיב הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל ישראל דלעילא וכתיב אשר עיניך פקוחות כו' וז"ש דלא נאים ונטיר תדירא ואמר שם ותאנא לא סתים האי עינא כו' לא נאים ולא אדמיך והוא אשגח על כולא כו'. תאנא אי עינא דא אסתים רגעא חדא לא יכלין לקיימא כולהו כו' ובג"כ אקרי כו' ע"ש וז"ש תדירא ואמר שם ק"ל א' ותאנא לית נהירו לעינא תתאה כו' בר כד אתחזי מהאי נהורא חוורא דעינא עילאה. תאנא בצניעותא דספרא אשגחותא מעינא תתאה כד אשגח נהירו עילאה ביה ועייל ההוא נהירו עילאה בתתאה דמיניה נהיר כולא הה"ד אשר עין בעין נראה אתה ד' כו' וז"ש אשגחותא תתאה באשגחותא דנהירו דעילאה דביה ר"ל השגחת ז"א על העולם הוא באשגחותא כו'. ור"ל כד אשגח נהירו עילאה ואתכליל ביה אשגח על עלמא בנהירו עילאה שכלול בו אבל בלא"ה נאמר עורה למה תישן ה' כמ"ש שם דף קל"ו ב' עינוי דרישא כו' ואשגחותא דעינא דע"י עלייהו ובשעתא דסלקין אינון כסותא אתחזא כמאן דאתער משינתא ואתפקחאן וחמאן לעינא פקיחא כו' דכתיב עורה למה תישן כו' ובזמנא דיפקח עינוי מתסחן בעינא טבא כו' ועינא דא לא אתגלי אלא בזימנא דאסתכל בעינא טבא כו'. ואמר דנהירו דעילאה דביה ר"ל באור של העין העליון שהוא ממוחא סתימאה כמ"ש באדרא זוטא עינוי דרישא דעתיקא קדישא כו' דאשגחן תדירא ולא נאים דכתיב לא ינום כו' כנ"ל בג"כ לא אית ליה גבינין על עינא ולא כסותא ההוא מוחא אתגליף ונהיר בתלת חוורין דעילאה בחוורא דא מסתחיין עייניו דז"א כו'. וזהו אינו תדירא לכן אפסיק במלת תדירא בין אשגחא פקיחא כו' ונטיר ובין אשגחותא תתאה כו': ובהן מתלבש נו"ה דרדל"א כי העייניו הם נו"ה כידוע (הגהה - וז"ש בכ"מ המלך אחר עיניו ונאמר עיניך בשדה כו' והלכת אחריהן וז"ש (ירמיה לב) כי עיניו על כל דרכי כו'): בסוד שערי דמעה לא ננעלו והן שתי דמעות שאמר באדרא רבא דף קל"ז ע"ב שהן סוד קין והבל שהן לבר מגופא ברגלין כמש"ש דף קמ"ג ע"ב ותאנא כולהו מרוחא דשמאלא דלא אתבסמו כו' ע"ש. וז"ש שם דף קכ"ט ב' למאי הוא רמיזא א"ל לדגים ולנוני ימא כו' והן נו"ה תלמידי חכמים כידוע ואמרו (ע"ז ג' ב') מה דגי הים כיון שפורשין ליבשה כו'. ואמר בר"מ פ' שמיני דף מ"ב מה נוני

ימא חיותן במים אף ת"ח כו' ע"ש כל המאמר. והן מתרבין בימא אימא עילאה. כמ"ש בפרשת תצא דף רמ"ט לפי שבינה מתפשטת עד הוד ולזה אמר תרין דרגין לדגים ולנוני ימא שהן כנגד נו"ה. ואמר עינא לשון יחיד כי נו"ה הן תרין פלגא דגופא אלא שזה ימינא וזה שמאלא וכאן ששניהם ימינא לכך הן נחשבין לא'. ומ"מ שני עינים הן. כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ט ב' ואינון תרין ואתחזרו לחד כולא הוה ימינא לא הוה שמאלא וכן אמר שם לא הוה הכא שמאלא ותרווייהו בדרגא חד סלקי וכלא ימינא ובג"כ עינא חד ולא תרין וכן באדרא זוטא עינוי דרישא דעתיקא קדישא תרין בחד שקילן כו'. ובפרשת פקודי בהיכלות דנו"ה שהן היכל שני ושלישי כמ"ש שם בדף רנ"ז ע"ב נביאן דאינון סטרין עילאין תרין ירכין דסמכין לאורייתא אינון נטלין להיכלא דתרין רוחין ביה דאינון נוגה וזוהר והן היכלות ב' וג' ואמר שם דף רמ"ז ע"א נהיר האי רוחא כגוונא דחיזו דעינא וכד מתגלגלא כדין אפיק נהורא דנציץ וזיהרא ה"נ כו'. וכמו שהעינים הם מאורות האדם כן אלו שני רוחין נקראין נגה וזהר. וכן אמר שם דף רמ"ט והאי איהו נר כד"א ערכתי נר כו' ואמר שם דף ר"נ אילין אינון קיימין לאשגחא על כל אינון מארי דצערין לון שאר עמין ודחקין לון ואקרון חלונות והיינו דכתיב משגיח מן החלונות ואילין קיימין לאסתכלא כו'. ואמר שם בההוא זמנא מה כתיב משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים כו' וכד קב"ה אשגח על עלמא אסתכל באילין חלונות ובאילין חרכין וחייס על כולא כו' ע"ש. וחלונות וחרכים הם ב' עיינין ימינא ושמאלא שימינא יותר רחמים וז"ש שם מציץ כמאן דאשגח מאתר דקיק דחמי ולא חמי כל מה דאצטרך ולבתר משגיח מן החלונות ואמר שם דף רמ"ז ע"א וסימניך באור פני מלך חיים והוא עינים שהם אור ה' כמ"ש באדרא רבא דף ק"ל ע"א לכו ונלכה באור ה'. ולכן נביאים שהם דרגא דנו"ה נקראים רואים כמ"ש (ש"א ט') לנביא היום יקרא לפנים הרואה וכן (ישעיה ל') לרואים לא תראו כו' וכן נקראו חוזים שהן ב' דרגין נו"ה כמ"ש בתיקונים נביאים וחוזים. מרחוק ד' נראה לי. אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע כו'. ואמר שם מאתר דא ינקי כל אינון מאריהון דחכמתא כו'. וכלן נקראו עינים כמ"ש עיני העדה והיית לנו לעינים (במדבר י"א). וכן בכל קהלת אמר וראיתי כו' ולבי ראה הרבה חכמה ודעת. ונראין ג' גוונין בעינים דז"א כמ"ש באדרא רבא דף קל"ז נגד ג' אבהן דכלילן בנ"ה כמ"ש בפ' בראשית דף א' ע"ב הניצנים אילין אבהן כו' ואטמירו גו נביאי קשוט וכנגדן ג' חוורין בעינא דעתיקא קדישא כמ"ש באדרא רבא וכן בעין דז"א ז' עיינין דאשגחותא וכנגדן אמר בעינא דעתיקא קדישא ז"פ עינא באדרא רבא דף קכ"ט וק"ל.

עינא פקיחא (א).

עינא עילאה (ב).
עינא קדישא (ג).
עינא דאשגחותא (ד).
עינא דלא אידמיך ולא נאים (ה).
עינא דהוא נטורה דכלא (ו).
עינא דהוא קיומא דכלא (ז).
וכנגדן אמר כאן בס"ד.
אשגחא (א).
פקיחא (ב).
דלא נאים (ג).
ונטיר (ד).
תדירא (ה) נגד קיומא דכלא כנ"ל אי אסתים רגעא חדא לא יכלין לקיימא כלהו.
באשגחותא עילאה (ו) נגד עינא עילאה.
בנהירו כו' (ז) נגד עינא קדישא כנ"ל דנהירו דביה הוא מ"ס דנהיר ביה ומ"ס נקרא קדש כידוע שקדש בחכמה:
תרין נוקבין דפרדשקא ואתער רוחא לכלא: הוא חוטמא כמ"ש באדרא רבא דחוטמא מחד נוקבא חיין ומחד חיין דחיין. והם ב' תקונין. האי חוטמא הוא פרדשקא דביה נשיב רוחא לז"א וקרינן ליה סליחה והיא נחת רוח דרוחא דנפיק מהכא. ובאדרא זוטא (רפט.) חוטמא בהאי חוטמא בנוקבא דפרדשקא דביה נשיב רוחא דחיי לז"א כו' חדו שלימא נחת רוח כו'. ופרדשקא הוא עמוד חלול פתוח כמ"ש הר"ש על פ"ו דאהלות שני פרדסקין כו'. ובו מתלבש יסוד דרדל"א . ולכן בכל תיקונים אין בו נקב רק בחוטמא כמו בכל ז"ת אין בו חלל ונקב רק ביסוד. ויש בו שני חללים ודופן א' ביניהם ושניהם נקובין לחוץ כידוע כמו בחוטם. וכמו שאחד הוא ימין ושני להשפיע לשמאל כן בחוטמא אמר באדרא זוטא בז"א רב המנונא סבא אוקים הני תרי נוק' מחד תננא ואשא ומחד נייחא ורוחא טבא אלא דבע"ק כלא ימינא וכלא נייחא והוא דרגא דיסוד (הגהה - וכן נח דרגא דצדיק כידוע וכמ"ש כי אותך ראיתי צדיק לפני וכתיב זה ינחמנו כו' ואמרו נח נייחא לעילא נייחא לתתא): כמ"ש בפ' פקודי דף רמ"ב במקדשא דעבד שלמה איהו תקין ליה ברזא דההוא נהר דנפיק מעדן דאיהו שלמא דביתא ואיהו נייחא דביתא כו' כד אתא שלמה ואתקין מקדשא ההוא מקדשא אתקין ברזא דחביבו דנייחא וע"ד כתיב בשלמה (ד"ה א' כ"ב ט') הוא יהיה איש מנוחה. וכן אמרה נעמי (רות ג' א') הלא אבקש לך מנוח כו'. וביסוד קיבוץ כל הה' גבורות וכן אמר באדרא רבא דף קל"ז חוטמא דז"א כו'

תאנא כד אתחבראן כלהו גבוראן כחדא אקרי גבורה חדא וכולהו גבורן שריאן לנחתא מחוטמוי ומהאי תליין אלף אלפין וארבע מאה רבוא כו' שהם ה"ג כידוע. ושני עינים הן דרגא דתרין ביעין וחוטמא יסוד נפיק ביניהון ומתארך מהן וכולל אותן לכן זכה יוסף לטוב עין כמ"ש באדרא רבא דף ק"ל ואמר באדרא זוטא דף רצ"ו תרין ביעין דדכורא דכל משחא ורבות כו' וכן בעיינין אמר שם דף רפ"ט תלה ביה ברכתא דהא במוחא תליין ע"ש. ויסוד עולה יותר למעלה ומתחיל למעלה מן הביעין וכן חוטמא הוא מתחיל יותר למעלה מן העינים. והה"ג מעלה למוח ומוריד משם בסוד דעת כמ"ש בסוד פ' אשה ריח ניחוח לד'. וכן היסוד עולה לדעת וכן מוריד משם כידוע. והוא גבוה יותר מן העינים לכן נאמר ביוסף בן פורת עלי עין. ובחוטמא הוא ריח הניחוח נחת רוח נייחא דרוחא כנ"ל שהוא ביסוד. וכן התבסמות הדינין הוא בחסד שמתגלה ביסוד כמ"ש באדרא רבא ואדרא זוטא וכן התבסמות הדינין בחוטמא בתננא דקרבנא וכמ"ש בתז"ח דף פ"ז ע"ב והאי ח"י באן סליק בוירח ובגיניה אתמר וירח ד' את ריח הנחוח כו' והוא ח"י ברכות ח"י עלמין דכל צלותין לגביה וז"ש באדרא רבא דף ק"ל תאנא כד הוה רב המנונא סבא בעיא לצלאה צלותא אמר לבעל החוט' אני מתפלל לבעל החוטם אני מתחנן והיינו דכתיב (ישעיה מ"ח ט') ותהלתי אחטם לך וידוע שהתפלה בצדיק ח"י עלמין ואע"ג שאמרנו שחוטמא הוא יסוד מ"מ כלול ג"כ מלכות בו כמ"ש באדרא זוטא דכלילן דא בדא. והן יסוד ועטרה שלו. ולכן בו ב' נקבים ימין ושמאל וכן בחוטם ולזה אמר ב"פ לבעל החוטם כו'. והן נגד היכל לבנת הספיר שכולל שתי רוחין יסוד ועטרה כמ"ש בזהר פקודי דף רמ"ה ורמ"ו בהאי היכלא אית רוחא כו' וכל אינון נשמתין דאינון זמינין לאתפרשא לזכאין דכורין לימינא כלהו נקיט להון כו' נפיק רוחא אחרא לשמאלא דאתחזי ואתגניז ואתכליל בהאי רוחא קדמאה ואינון חד כלילין דא בדא כו' וכד איליין נשמתין נוקבין נפקין כו' ולבתר אתכלילו רוחא דא דשמאלא ברוחא דא דימינא כו' ע"ש. ובפרשת בראשית דף מ"א ע"ב היכלא קדמאה כו' אית רוחא דאקרי ספירא כו' דא הוא לימינא לשמאלא אית רוחא דאקרי לבנה ודא אתכליל ברוחא קדמאה כו'. ומ"מ נקרא ע"ש יסוד כמ"ש שם דף מ"ה ע"א יוסף הצדיק עמודא דעלמא נטל היכלא דספיר רוחא כו'. וכן החוטם נקרא ע"ש היסוד. וכן ז"א נקרא ו"ק אע"פ שביסוד נכלל עטרה ואמר שם באמציעתא דהיכלא דא נעיץ חד עמודא כו' והוא פרדשקא ואמר שם ובפרשת פקודי דהאי עמוד סליק בכלהו וכן פרדשקא הולך עד המוח בכל התיקונים. וידוע שיסוד כולל כל הו"ק ולכך נקרא כל וכמ"ש באדרא רבא דף קמ"ג וז"ש דף ק"ל וכד ישלוף דא כל רוחין דלתתא יתערון עמיה. ומאן אינון כתרין קדישין דז"א ואינון שיתא כו' ג' רוחי אינון דכלילן ג' אוחרנין. והם

חג"ת כלולין בנה"י. ויסוד כליל כל נה"י כידוע. ואמר בפרשת האזינו (רפז.) וסיהרא קרייה דוד מלכא כו' ושמשא כו' ואינון כרסי יקרא דמלכא דכתיב (תהלים פ"ט ט"ו) צדק ומשפט מכון כסאך צדיק וצדק ה"נ בחד דרגא הוו והן כאן חוטמא. וז"ש באדרא רבא שם ואינון שיתא רוחין כו' ו' מעלות לכסא כו' שיתא אינון ורוחא דע"י דעלייהו הא שבעה והוא גולגלתא השביעית שהיא דע"י כנ"ל. ואמר באדרא רבא בחוטמא אשתמודע פרצופא כו' וכן אמר בז"א דף קל"ז. והוא שיסוד הוא הדרת פנים וכן בחוטם אשתמודע פרצופא שבע"ק חוטמא אריך כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ד חוטמא דעתיקא קדישא אריך ואתפשט ואקרי ארך אפים אבל דז"א קצר כמ"ש שם והאי חוטמא זעיר וכד תננא שרי נפיק בבהילו ואתעבד דינא ומאן מעכב להאי חוטמא דעתיקא וכן אמר באדרא רבא תאנא האי חוטמא זעיר וכד כו'. ולכן נקרא ז"א וע"ק אריך אנפין (הגהה - וכן נקרא על שם פנים של זעם ופנים של רצון): וז"ש בחוטמא אשתמודע פרצופא. ואמר שם וכולא תליין בחוטמא והוא דרגא דיסוד דכלא תליא ביה כמ"ש בפרשה פקודי דף רנ"ח איהו נטיל כלא וכד אתחבר בהיכליה כדין מתערי כולהו כו' ובג"ד כלהו קיימין בהאי כו'. וז"ש נהר די נור נגיד כו' והוא ג"כ בחוטמא דז"א שהוא יסוד שנקרא נהר די נור מסטרא דשמאלא כמ"ש בתז"ח. וז"ש (חגיגה י"ב ב') להיכן שפיך על אשר קומטו בלא עת תתקע"ד דורות כו' שנאמר (איוב כ"ב) אשר קומטו ולא עת נהר יוצק יסודם והוא יסוד הנ"ל. ואותן תתקע"ד דורות שיצאו בלא עת רצון בעולם התהו שהן יצאו בדינין וזהו קומטו בקמיטו דחוטמא כנ"ל לכן נהר כו'. ורנב"י אמר לברכה אלו שמקמטין א"ע כו' הקב"ה מגלה להם סוד כו' והוא רוחא דחכמתא דיתער מהאי חוטמא לע"ל כמ"ש באדרא רבא ובההוא זמנא יתער ע"י רוחא כו'. ואמר במצחא אתגליא בצלותא דתתאי ובעינא פקיחא תדירא לפי שהספירות בעולם התהו יצאו מעיינין ואח"כ בתיקון יצאו ממצח הרצון וכל שבא בתוספות חסרין לפעמים ואינן באים אלא ע"י תפלות התחתונים אבל כל שבא בתחילה א"א שיחסר לעולם: ואמר בעינא חד עינא. ובחוטמא תרין נוקבין לפי שהנוקבין משמשין שני דברים מא' חיין ומא' חיין דחיין וכ"ש בז"א בא' תננא ובא' נייחא כנ"ל לפי שהן ב' בחינות כנ"ל יסוד ומלכות משא"כ בעינים שהן נו"ה שמשמשין אפילו בז"א דבר א' וכ"ש בע"ק שהן תרי פלגי דגופא וכמ"ש בתז"ח בסופו כל אומנותי' דחבריה איהו עביד כו'. ואמר ואתער רוחא לכלא כמ"ש (בראשית) כל אשר נשמת רוח חיים באפיו ואמר באדרא רבא דף ק"ל חד רוחא נפיק לז"א כו' וחד כו' לבריה דדוד כו' לפי שהן יסוד כלל הז"א ועטרת המלכות כנ"ל. וז"ש (חגיגה י"ד א') כרסוון א' לו וא' לדוד. ע"כ ז' תיקונים:

בראשית ברא וגו' ואת הארץ: מפרש כל אלו המאמרים וכל הפרצופים והתקונים מראש הכל עד סוף כל המדרגות על פרשת בראשית עד פרשת נח. וכמש"ו בפרק הזה פרשת בראשית. והארץ היתה תהו. ויאמר אלקים יהי אור וירא אלקים את האור כו'. ויאמר אלקים יהי מארת כו'. ובפ"ב ויאמר אלקים תדשא: ובפ"ג ותוצא הארץ דשא ויאמר אלקים ישרצו. ויאמר אלקים נעשה אדם. והכל ראשי פרקים של הפרשיות וכולל את כל הפרשה באותו המאמר: ותהר ותלד את קין. וכולל כל הפ' של קין והבל ותולדות קין עד זה ספר כו'. ובפ' ד' ויאמר אלקים תוצא והארץ כו'. ויראו בני אלקים כו'. ובפ"ה יהי רקיע ויאמר ה' לא ידון רוחי הנפילים היו בארץ. ויתהלך חנוך. ויהי כי החל האדם לרוב כו' וכולל כל הפרשה של בראשית עד נח. והתחיל מראש האצילות רישא חיורא ומפרש והולך עד סוף העשיה. והתחיל בז' דגולגלתא דרישא חוורא ראש האצילות וע"ז מפרש הפ' הראשון בראשית כו' כמש"ו: וסדר הכל על לישנא דקרא.

ספרא דצניעותא ספרא כו': ע"ש (דניאל ז' י) וספרין פתיחו שאז דינא יתיב כנ"ל דינא יתיב באתריה וכנ"ל שהספרים הן המתקלא: והחכמה הוא גילוי של הצניעותא כנ"ל שבתוכו מתלבש הצניעותא שנקרא אין סוף כמ"ש (תהלים ק"ד) כלם בחכמה עשית וידוע שמתלבש אין סוף בחכמה וע"י הכל נעשה שמכאן ואילך אין סוף מתלבש ע"י חכמה וז"ש (משלי י"א) ואת צנועים חכמה. ואמר צנועים שהן ז' ימי בראשית ז"ס דע"י שמתלבש באצילות. ונא' (ירמיה ט') כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל כו' וז"ש מה בקש ממך כו' והצנע לכת עם אלקיך שהוא הידיעה שע"ז נאמר ויתהלך את אלקים: ואמר דשקיל במתקלא ע"ש במאזנים לעלות (תהלים ס"ב) כמ"ש בפרשת פקודי דף רנ"ה ע"א אלין אינון דקיימין בקיומא דאינון דאתנסיבו דשקלי במתקלא דכורין ונוקבין דא עם דא ואלין אקרין מאזנים ע"ד כתיב במאזנים לעלות כו' סלקין ואתחברין כחדא ואינון חבורא דדכר ונוק' וע"ד במאזנים לעלות כו' עש"ה:

דעד דלא הוה מתקלא כנ"ל לא הוו משגיחין אפין באפין ע"ש ודבר ה' אל משה פנים אל פנים (שמות ל"ג) פנים בפנים דבר ה' עמכם (דברים ה') שהוא זיווג אבא ואמא כידוע: ומלכין קדמאין מיתו כמ"ש (בראשית ל"ו) ואלה המלכים כו' לפני מלך מלך לבני ישראל וימלוך כו' וימת וימלוך וימת כו' וכמ"ש באדרא רבא ואדרא זוטא כנ"ל: וזיוניהון לא אשתכחו ע"ש ויתנצלו בני ישראל את עדים (שמות ל"ג) שאז חזר העולם לתהו שלכן חזרה עליהם המיתה שהוא מעולם התהו וימת כמ"ש למטה וכמ"ש (תהלים פ"ב) אני אמרתי אלקים אתם כו' אכן כאדם כו' כמותו כמ"ש (הושע ו') והמה כאדם עברו ברית שלכן נגזר עליהם המיתה כמו על האדם ותרגום עדים זיונין. וכן אמרו (ברבה) זיין היה

להם מסיני והיה כתוב עלי' שם המפורש שהוא סוד המוחין דגדלות שם הוי"ה כידוע. והן הגורמין זיווג כידוע וז"ש (יחזקאל י"ו) ותבאי בעדי עדיים שדים נכונו ושערך צמח כו' והן סימנין של פרק נשואין כמש"ש וארא והנה עתך עת דודים ואפרש כנפי עליך כו' וארעא אתבטלת כמ"ש והארץ היתה תהו ובהו כו' כמ"ש לקמן: עד רישא דכסופא דכל כסופין ע"ש (תהלים י"ט) הנחמדים מזהב. תאבתי לפקודיך (שם קי"ט פסוק מ"ב) למצותיך יאבתי (שם פסוק קל"א) נפשי אויתיך כו' (ישעיה כ"ו) והוא נכסף מכולם וע"ש כי נכסוף נכספת לבית אביך למה גנבת את אלהי (בראשית ל"א) והוא סוד ברירת הניצוצות במ"ס דרישא עלאה ששם במחשבה נבררו כמ"ש בפ' פקודי וז"ש ב"פ נכסף זהו כסופא דכסופין שירידת יעקב אצל לבן הוא סוד שכינה בגלות עת אשר שלט האדם באדם כו' (קהלת ח') כידוע: לבושין דיקר אתקין ע"ש ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד וכו' (שמות כח) כנ"ל: ואחסין כמ"ש (שם) חקת עולם לו ולזרעו אחריו וכמ"ש באדרא רבא דף קכ"ח ע"ב ומהאי. לשאר גולגלתין דלתתא כו'. האי מתקלא תליא באתר דלא הוה כמ"ש במאזנים לעלות המה מהבל כו' (תהלים ס"ב). והתחלת המתקלא מחכמה כמ"ש באדרא זוטא דף ר"צ ע"א חו"ב בחד מתקלא אתקלו דכר ונוק' כו' וכתיב (איוב כ"ח) והחכמה מאין תמצא כו'. אתקלו ביה אינון דלא אשתכחו ר"ל הזיונין הנ"ל שאתקלו דכר ונוק' חו"ג כידוע ואז נתקנו המלכים הראשונים וז"ש (יחזקאל י"ו) ותעדי זהב וכסף שהן חו"ג כידוע ואז ותצלחי למלוכה: מתקלא קאים בגופיה לא אתאחד ולא אתחזי שרישא דעתיקא קדישא נקרא עתיק יומין ע"ש שערותיו וזקנו כמ"ש (דניאל ז') ועתיק יומין יתיב ושער רישיה כו' וגופיה נקרא אין לפי שלא נראה כמ"ש באדרא רבא ואדרא זוטא כנ"ל ושם מלבישין חו"ב וז"ש והחכמה מאין כו' ואמר מאין ולא באין דלא אתאחד ביה: ביה סליקו וביה סלקין כו'. כמ"ש במאזנים לעלות כו': סתרא גו סתרא - כמ"ש (איוב כ"ח) ונעלמה מעיני כל חי כו': אתתקן ואזדמן - כנ"ל שע"ק ניתקן תחלה ובו נתקנו המלכים ע"י חסד עילאה דנפיק ממזלא קדישא כמ"ש באדרא זוטא. וז"ש וימלוך הדר שע"י נתקן כמ"ש באדרא זוטא והוא והדרת פני זקן וע"י נקרא יסוד הדר כמ"ש שם: בחד גולגלא - הוא ראשית התיקון של מתקלא וז"ש בשקל הקדש בקע לגלגלת מחצית השקל שהוא חוורתא דנפיק בפלגא דגולגלתא כמ"ש באדרא רבא: מליא טלא - כמ"ש (שיר ה') שראשי נמלא טל: דבדולחא - כמ"ש (שמות י"ו) ותעל שכבת הטל כו' ועינו כעין הבדולח (במדבר י"א) כמ"ש באדרא רבא: קרומא דאוירא אזדכך וסתים - שהוא סותם את החכמה שלא יצא וע"ז נאמר (איוב כ"ח) אלקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה כמ"ש באדרא רבא ואדרא זוטא:

עמר נקי כו': כמ"ש (דניאל ח') ושער רישיה כעמר נקא:
רעוא דרעוין: כמ"ש (שמות כ"ח) והי' על מצחו תמיד לרצון: אתגליא בצלותא דתתאי - כמ"ש (תהלים ס"ט) ואני תפלתי לך ה' עת רצון: אשגחא פקיחא דלא נאים ונטיר תדירא - כמ"ש (ירמיה ל"ב) אשר עיניך פקוחות ונאמר (תהלים קכ"א) הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל: אשגחא תתאה באשגחותא כו'. כמ"ש (ישעיה נ"ג) כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון אשר עין בעין כו' (במדבר י"ד) וכמ"ש באדרא רבא: דנהירו דעלאה דביה - כמ"ש (שיר ה') רוחצות בחלב וכמ"ש לקמן בס"ד פ"ב ובאדרא רבא ואדרא זוטא: תרין כו' ואתער רוחא לכלא - ע"ש (בראשית ז') נשמת רוח חיים באפיו ושפכתי רוחי על כל בשר ונחה עליו רוח ה' כו' (ישעיה י"א) כמ"ש באדרא רבא:
שתא: ר"ל מן ברא עד סוף הפסוק הוא ששה תיבות נגד ו"ק שהן ששה המלכים הראשונים. והן נגד ו' תיקונים מחסד שהן פרטי תיקונין דגלגלתא מחסד עד יסוד וגלגלת כוללן כמ"ש למטה:
בראשית ברא שית עלייהו הוא בינה שהיא ברא כל הששׁ קצוות וכמ"ש בתז"ח דף ע"ב ע"ג בראשית ברא שית כו' מאי שית אלין שית סטרין כו' בגינה אתמר מי ברא אלה כו' והאי משכן עילאה דעלייהו אתקרי מי הה"ד מי ברא אלה והאי מי איהו בינה כו'. והיא עלייהו שמתפשטת בהן: ולכן נחשבת בכלל היכלין כמ"ש בזוהר בראשית ופקודי ע"ש. וכמ"ש בתקונים תי"א בראשית ברא שית ומאי ניהו שית היכלין כו' אימא עילאה עלייהו דאיהי היכלא שביעאה. והתפשטות דידה הוא מלך הראשון שבמעיה גנוז בוצינא דקרדינותא כמ"ש באדרא רבא דף קל"ה וימלוך באדום רזא חדא הוא אתר דכל דינין מתקטרן תמן ותליין מתמן. ולכן היא ג"כ בכלל התיקונים כמש"ל וממנה ראשית הגילוי בבחינת התפשטותה למטה והיא כתר אל ו"ק וכמ"ש בתז"ח אימא עילאה דאיהי כתר אם כל חי כו'. וכן בתיקוני גלגלתא התחילו התיקונים ממנה שהיא גילוי ז"ת דע"י כנ"ל. והן ז' תיבות דבראשית (עיין לעיל דף ט' ע"ד בסוף הליקוט) וז"ש בראשית כו'. וכן בשבע רקיעין רקיע העליון הוא ערבות בינה כידוע. וכן בארצות ארץ העליון תבל בינה. וכן בז' ימים שבת. וכ"ה בכל ז' השביעי הוא בינה:
כלהו לתתא ותליין משבעה דגלגלתא: ר"ל כל השבעה שרמוזין כאן בפסוק אינו רומז על ז' תיקונים עצמן דגלגלתא שאין ע"ק מפורש בקרא כמ"ש באדרא רבא והאי ע"ק לא אדכר באורייתא כו' ע"ש אלא שקאי על ו"ק ובינה דעלייהו לתתא בז"א ותבונה רק דתלייתן בז' דגלגלתא כמ"ש לעיל האי מתקלא תלי באתר דלא הוה כו' אתתקן ואזדמן בחד גלגלתא כו'. ואמר ותליין כנ"ל דבעתיקא תליין לאו אינון ור"ל לכן התחיל התורה בז'

אלו לפי שתלייתם בז' דגלגלתא שהן ראשית האצילות ורומז התורה על תלייתן למעלה שם. ותלייתן הוא ע"י ז' דרדל"א שמתלבש בהם מבינה עד יסוד כנ"ל כסדר מגלגלתא עד פרדשקא וגלגלא כלל כל התיקונים כן בינה כלל כל הו' ספירות: ואע"ג שעמר נקי יוצא על הגלגלת עיקרן במ"ס כמ"ש באדרא רבא ואדרא זוטא רק שמפני שהן אור חוזר יוצאין למעלה לכן חשבן אחר קד"א:

דעד יקירו דיקירותא: ר"ל עד דיקנא קדישא שנקרא יקירו דיקירותא כמ"ש באדרא רבא דיקנא דסתים ויקיר מכל תקונוי כו' יקירא דיקירין כו' כנ"ל ור"ל שאמר ז' תיקונין הוא עד תקוני דיקנא ששם עוד י"ג תיקונין והן רמוזין בי"ג תיבות של פסוק שלאחריו מן היתה כמש"ו: ולא הזכיר האזנים בכלל התיקונים (הגהה - לא נזכר בז' תיקונים אזן ופה. לפי שאורות אח"פ הן מאירין לכל דרגא דמהימנותא. אזן נשמה לג"ר. חטם רוח חיים באפיו לז"א. פה לתורה שבע"פ. ולכן סיום ז' תיקונין שהן לז"א כמ"ש בס"ד שתא כו' ותליין כו' הוא החטם וי"ג תקונים שהוא לנוקבא הסיום הוא הפה. וכן האזן הוא סיום לשערות הראש. והן אורות של ג' רישין. וכן הן מקור לג"ר שעד סיום אורות אזן הוא א"א ועד סיום של חטם עד טבורא דלבא אבא ועד סיום של פה עד טיבורא הוא אמא ומ"מ הן שורש כל מהימנותא כו'. ע"כ. וע' לקמן ד"ה היתה תהו שכתב ג"כ זה הטעם. ועיין בהג"ה שם שכתב שני הטעמים): לפי שאזנים תיקונם למשמע טב וביש ולהבחין בין מתיקו למרירו כמ"ש לקמן פ"ב ובאדרא רבא דף קל"ח ע"א בגו אודנא נטיף מג' חללי דמוחי כו' ואתצריף בההוא נטיפא בין טב ובין ביש תאנא בצניעותא דספרא משום דאודנא דא אבחין בין טב ובין ביש כך כלא דבז"א אית סטרא דטב וביש ימינא ושמאלא רחמי ודינא כו' וכן באדרא זוטא דף רצ"ה ע"ב וקלא עייל כו' ואתבחין בין טב לביש כו' וע"ד יטעם ויתבחן בין מתיקו למרירו וכל זה הוא בז"א משא"כ בע"ק (עיין לקמן בפ"ב ד"ה דרגא הענין יותר מבואר) ולכן לא הזכירו לא כאן ולא באדרא רבא ובאדרא זוטא רק אצל ז"א. ולא שאין בע"ק דהא אמר לקמן פ"ב דיקנא כו' מאודנין נפקא וכן אמר באדרא רבא אלא שאינו מכלל התיקונים שהן גילויין להתפשט למטה והן סתומים שאינן בכלל הגילוי. וכן פה כמ"ש למטה (בד"ה והארץ תניינא) והאודנין הן חכמה דגלגלתא ובו כלולה בינה כידוע שאבא ואמא עילאין נקראין שניהן חכמה ויש"ס ותבונה שניהן נקראין בינה ושם מתחיל התיקונים כנ"ל אבל באבא ואמא עילאין אין תיקון ולכן הן תליין במוחא וסלקין לחד כמ"ש באדרא רבא שם בגו אודנא נטיף מג' חללי דמוחא להאי נוקבא דאודנין כו' ואמר באדרא זוטא דף רצ"ד ע"א תרי אודנין למשמע טב וביש ותרווייהו סלקין לחד כו' והוא כנ"ל. ובחו"ב כלול ג"כ דעת וז"ש שם ע"ב האי אודנא קרי ביה שמיעה ובשמיעה

אתכלילן אינון מוחי חכמה אתכליל ביה כו' בינה כמה דאת אמר כו' ובהני תליין כלא דעת כד"א כו' ע"ש וכן בפרשת משפטים דף קכ"ב ע"ב אודנין דמלכא כו' נהירו דתרין מוחי ונהירו דאבא ואמא כל אינון דאקרון מוחי דמלכא ומתלהטן כחדא וכד מתלהטן כחדא אקרון אזני ה' כו'. ואעפ"כ שאינן נגלות מ"מ יוצאין מהן תיקוני דיקנא וז"ש בפ"ב מאודנין נפקא ולכן נקרא יקירו דיקירותא סתימא דסתימין והוא לבושי דע"י שאין סוף מתלבש בחכמה וברא הכל כנ"ל והן לבושיו ולכן נקרא דיקנא לבושין כנ"ל (בדף ה' ע"ב) ולכן לא אדכר באורייתא כמ"ש בפ"ב. ויש בו שני מזלות בחינת אבא ואמא ולכן אבא ואמא במזלא אתכלילן ולכן הכל תלוי במזל כמ"ש (תהלים ק"ד) כלם בחכמה עשית וכמ"ש באדרא רבא דף קל"ד ע"ב וכל גנזין עלאין ותתאין גניזין ביה וביה כלילן בהאי מזלא וכן כלא באודנין תלייא כמ"ש כלא תלייא באודנין כו' הא כלא ביה תליא בהאי אודנא תליין רזין עלאין דלא נפקין לבר והוא דרגא דחכמתא דסתים. ומ"מ אבא כליל באמא וכן הוא באודנא שהוא דרגא דבינה עילאה כמ"ש באדרא רבא דף קל"ח ע"ב מסט' דחד חללא דמוחא דתליין אודנין ומחמשין תרעין כו'. וכן מזל עליון כלול בתחתון כמ"ש באדרא רבא ואדרא זוטא ע"ש וכן אוירא כלול במ"ס ומשם נפקין האודנין כנ"ל. וכן הדיקנא כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב בהאי מזלא פשיט פשיטותא דקוטרא כו' בג"כ כלא בהאי מזלא תליין כו' ובג"כ כל יקירו דיקירותא בהאי מזלא תליין כו' ע"ש ואמר שם בטש מאן דבטש בהאי מוחא ואתנהיר ותליא ממזלא יקירא כו' אתנהירו ג' רישין עילאין תרין רישין וחד דכליל לון ובמזלא תליין ואתכלילן ביה מכאן שארי לאתגליא יקירו דדיקנא דאיהי מזלא סתימאה כו'. וז"ש שם דף רצ"א ע"א אב ואם כלילן ומתחברן דא בדא ואבא טמיר יתיר כו' ותליא במזלא קדישא יקירו דכל יקירין ואמר שם בדף רצ"ב ע"א אב ואם מהאי מוחא נפקו וביה תליין וביה אחידן ז"א בע"ק תלייא ואחיד. והוא כי ז"א נפיק מז' תיקונין של גלגלתא שהוא רישא שנקרא ע"ק ואבא ואמא ממזלא דנפיק ממוחא סתימאה ולכן נקרא דיקנא יקירו דיקירותא כנ"ל והוא בגדי כה"ג כמ"ש באדרא רבא שהוא אבא עילאה ובו נגיד משח רבות קודשא. והכל לפי שהוא בחינת חכמה ובו י"ג תקונין דנפיק ממוחא סתימאה שבו מתפרש ג"פ ד' כמ"ש באדרא זוטא (רפ"ח ב'). ומ"מ כל התיקונין יוצאין ע"י מ"ס כמ"ש באדרא זוטא רק שז' תיקונין יוצאין ע"י הגלגלת והן סתומין ודיקנא יוצא ע"י נקבים פתוחים. ולבחינת הכתר אין מקום כלל בגלגלת כי הוא אין ושירותא מחכמה:

והארץ תניינא לאו בחושבן והא אתמר: ר"ל תיבת והארץ של פסוק והארץ היתה אינו נמנה במנין תיבות של פסוק בראשית להיות ג"כ בכלל התיקונים וכ"ש שאינו נחשב

במנין התיבות של פסוק והארץ כו' שהוא תיקוני דיקנא שאינו מהם והענין כי הארץ ראשון של בראשית הוא נגד יסוד של ז"א ובו נכלל עטרת שהוא מלכות דז"א ועדיין מלכות העיקרית אינה נזכרת ולה ג"כ צריך שורש למעלה והוא פה דא"א וז"ש בתחלת תקונין פה מלכות ותורה שבע"פ קרינן לה. והיא נוק' פרצוף בפ"ע כמו כל מלכות פרטי כמ"ש בתז"ח דף פ"ה ע"ב עילת העילת אמר לכתר נעשה אדם אדם יהא רישא ממך הה"ד ראשך עליך ככרמל רישא הא חד ומצחא דיליה כו' וחוטמא הא תשע נעשה אדם הא פומא כללא דכלא כו' דההוא אדם קדמון בנה עולמות ומחריבן בגין דעילת העילת לא הוה משתתף תמן בגין דעד השתא לא הוה שלים בנוקבא דיליה ובג"כ אמר נעשה אדם דאיהי נוק' ואשתתף תמן כו' ע"ש. והיא אינה מהמנין של המלכים כמש"ל ומלכין קדמאין מיתו וארעא אתבטלת והוא והארץ שאמורה כאן היתה תהו. והיא אינה בכלל התיקון לפי שהתיקון הוא שיצאו בסוד נוק' בחינת מלכות שהיא נוק' והיא דינין אח"כ נתקנו ויצאו בבחינת ו"ק בחינת חסד ונתקנו בבחינת דכורא כמ"ש באדרא רבא ואדרא זוטא משא"כ במלכות שהיא נשארה בחינת נוק' והיא מקבלת אפילו לאחר התיקון עטרא דגבורה לבד ותיקונה הוא לאכללא ולאתבסמא עם ו"ק בחינת חסד כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"א אתפשט סטר גבורה כו' לאצנעא אתר להההוא אמה דאקרי חסד בגין לאתבסמא גבורא דא דכליל חמש גבוראן והאי חסד כו' ובג"כ בכלהו כתרים עד לא זמין תקונוי דמלכא כו' לאתקיימא ההוא נוק' לאתבסמא ולא אתקיימו עד דנחית חסד עילאה ואתקיימו ואתבסמו תקוני נוק' בהאי אמה דאקרי חסד כו' ושם אשתו מהיטבאל בכאן אתבסמו דא בדא כו' בת מטרד תקונין דמסטר גבורה. ראה שהיא נשארה בסט' דגבורה ואתבסמותא דילה בזיווגא דדכר שאז נותן לה חסדים כידוע לכן היא אינה בכלל התיקון רק שיצאה מן הקליפות. וכן הפה אינו בכלל התיקון כמ"ש באדרא רבא דף קל"ד ע"א דתאנא מהאי פומא קדישא כו' דא הוא דלא אתתקן ולא הוה ביה תקונא כו' ולכן לא הזכירו לא כאן ולא באדרא רבא ובאדרא זוטא לא בא"א ולא בז"א מכלל התיקונין כי התיקון אינו רק במלכין דמיתו והיא אינה מהם כמ"ש לעיל וארעא אתבטלת:

וז"ש והא אתמר ר"ל שהיא לאו בחושבן המלכים ותיקונם והיא נשארה בבחינת נקודה אחת כמו מקודם ועלה נאמר פסוק והארץ היתה כמש"ו שהיא פרצוף בפ"ע ועלה נאמר היתה כו' כמ"ש והולך:

ומההיא דאתלטיא נפקא דכתיב מן האדמה אשר אררה ה': ר"ל שהתיקון היה שיצאו אורות חדשים מסט' דו"ק מסט' דחסד כנ"ל אבל היא לא נפקא אלא האורות שהיו לה בתחלה בסט' דנוקבא בחינת הגבורות כנ"ל והוא האורות שהיו בקליפות דאתבטלא

ויצאו עכשיו וכל התקונין הן בסט' דדכורא כנ"ל והן אורות חדשים. וז"ש ומההיא דאתלטיא נפקא שהיא אין לה אורות חדשים להיות בכלל התיקון רק אותן אשר יצאו מן הקליפות שהן אחד עשר קליפות שנעשו בעולם התהו אחד עשר ארורי' מן ו"ה של השם ו' נתקן בו' תיקונים ו ה' יצאה מן הארורים ואתחבר בוא"ו ואין לה תיקון בפ"ע רק דאתבסמת בדכורא כנ"ל. וז"ש בזוהר דלית לה מגרמה כלום. ולכן בעת הפגם ופירוד ח"ו חוזרת לקליפות ח"ו שאין לה תיקון רק באתדבקא בדכורא כנ"ל. ולכן בחטא אדה"ר נאמר ארורה האדמה בעבורך שירדה ח"ו לקליפות וזהו ט' קללות של אדמה נגד ט"ס שלה שירדו כידוע והוא שם ב"ן דיל' כידוע. עד שבא נח שהוא דרגא דצדיק כמ"ש כי אותך ראיתי צדיק כו' כמ"ש נייחא לעילא לתתא ואתבסמותא שלה הוא בצדיק כמ"ש באדרא רבא שם כנ"ל ותיקן אותה ולכן נקרא איש האדמה והוא נקרא זה כידוע כמ"ש וזה לך האות וז"ש זה ינחמנו כו' מן האדמה אשר אררה ה' וז"ש כאן מן האדמה כו'. ואמר מן האדמה דכל הדינין נפקין כמ"ש באדרא רבא דף קל"ה ע"א אשר מלכו בארץ אדום בארץ אדום באתר דכל דינין מתקיימין תמן וכלהו לא אתקיימו כו' וימלוך באדום רזא חדא הוא אתר דכל דינין כו'. ולפי שהיא נוק' אמר אדמה כידוע:

היתה וגו' תליסר תליין בתליסר דיקירו דיקירותא: ר"ל שלשה עשר תיבות אלו הן י"ג תליין בי"ג תיקוני דיקנא. והן תיקונין של נוק' שהיא והארץ תניינא של הפסוק ההיא כמ"ש למטה ואתחריב כלא בתריסר שעתי דכתיב היתה כו' ר"ל הן י"ב שעות של הנוק שנקראת שעה ובה י"ב שעות י"ב שבטים דנוק' י"ב בקר כידוע. ולכן תיקון הי"ב הוא תיקון הפה ובו נכללו כל הי"ב תיקונים כמ"ש באדרא רבא דף קל"ד ע"ב ודא הוא תיקונא קדישא עילאה דתריסר דמכאן אשתלשלו י"ב תחומין לעילא וי"ב תחומין לתתא י"ב תחומין לי"ב שבטי אבהתא הה"ד אשר נשבעת לאבותינו. והוא הארץ קדישא אשר נשבע לאבותינו כמ"ש (דברים כ"ז) אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו כו' וכן בהרבה מקומות וז' תיקונים של הפסוק הראשון שהן ז' דגלגלתא שהוא חכמה דא"א הן שורש לז"א וי"ג דמ"ס הן שורש לנוק' (הגהה - כבר כ' שז' תיקונים הוא מן הגלגלתא והן דדכורא וי"ג תיקונים הן ממוחא סתימאה והן דנוק' וכ"ה כל ז' וי"ג. והתחלתן באזן ומסתיימין בפה שמזל י"ג הוא כללן ואזן הוא בקיעת המ"ס דמשם אתבחין במוחא כו' והאזן ופה הן נוקבין ההין שבשם והעיינין והחטם שבז' תיקונים הם דכורין י"ו שבשם. ולכן לא נזכר האזן והפה בתיקונין וגם אין מעשה ודיבור והתעוררות מגיע לשם כמ"ש ה' ילחם לכם כו'. ע"כ): כי היא בינה דא"א. וידוע שאזן חטם פה הן שורש לבינה זו"נ לכן אוזן אין בו תיקון שבינה אינה נגלית וכן פה אינה בתיקון רק ז' תיקונים שסיומן בחטם

כנ"ל לז"א הארץ נוק' והן י"ב שעות של הנוק' דאתחריבו ואתתקנו בי"ב תיקוני דיקנא דאתכלילן בפה ושרשן מחכמ' ולכן בגלגל הח' שהוא דרגא דחכמה בה י"ב מזלות והן שרשן ממוחא סתימאה ששם תלת זמנין ארבע ארבע כמ"ש באדרא זוטא רפ"ח ב' כנ"ל. ואמר לקמן תליסר יקים לון ברחמי שהוא מזלא תיקון י"ג ובו נתקנו כולם כמ"ש באדרא רבא ובאדרא זוטא שע"י חסד עילאה נתקנו כלם וחסד עילאה נחית במזלא כמ"ש באדרא זוטא. וזהו מלך הדר בסוד הדרת פנים זקן והוא דרגא דעתיקא דכליל לכל הי"ב תיקונים כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח ע"ב בתלת עשר מכילן דרחמי אשתכח בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע והוא עתיקא כליל לון ושליט על כלא. ואמר שם האי ע"ק אשתכח בתלת רישין וכלילן בחד רישא כו':

ולכן כל הג' רישין במזלא כלילן כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב בג"כ כלא בהאי מזלא תלייא בדיקנא דא ג' רישין דאמינא מתפשטן וכלהו מתחברן בהאי מזלא ומשתכחין ביה ובג"כ כל יקירו דיקירותא בהאי מזלא תלייא כו'. והוא תלי שכולל כל הי"ב מזלות תלי בעולם כמלך על כסאו (בספר יצירה) והוא שאמר לעיל כליל לון ושליט על כלא. [וז"ס] כ"ב אותיות שמתחלקים לג' וז' וי"ב. ז' הן ז' שבפסוק ראשון ז' תקוני דגלגלתא והן ז"ס מבינה ולמטה כנ"ל. וי"ב הן שבפסוק שני עד המים והן בחכמה כנ"ל: וג' הן מזלא דכליל ג' רישין דעתיקא בסוד אמ"ש כידוע והוא תיבה הי"ג תיקון הי"ג והוא דרגא דכתר עתיקא כליל לון כנ"ל. ומלכות ל"ל מגרמה כלום וכוללת היא את כל הכ"ב. וג' אותיות א'מ'ש' דכלילן בג' רישין רישא עילאה הוא אוירא דלא אתפס ובמקומה קרומא דאוירא כידוע: גלגלתא הוא אשא בסוד הבינה כידוע ולכן היא תקיפא וכמ"ש בספר יצירה פ"ג ראש נברא מאש כו'. ומ"ס מים. כידוע. והן ג' אותיות י'ק'ו' כמ"ש לקמן פ"ב (ועיין שם בד"ה בקטפוי ובהג"ה שם) יה"ו י' עלאה דאתעטר כו' והוא קרומא דאוירא ראש הא' שם ה' עלאה דאתעטר ברוחא כו' הוא בגלגלתא בתיקון האחרון שבו שהוא כולל כל התיקונין כידוע. ו' עלאה בוצינא כו' והוא במ"ס ששם גנוז בוצינא דקרדינותא כידוע והוא עטרא דגבורה אשר שם דאח"כ גנוז במעוי דאמא כי המעוי בדעת אתקן כמ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ג ע"א ע"ש. וכמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"א י' עלאה י' תתאה ה' עלאה ה' תתאה ו' עלאה ו' תתאה כל אינון עלאין בעתיקא תליין כו' ואמר שם אלין אתוון דתליין בהאי עתיקא כלהו תליין בהאי דיקנא ומתחברן בהאי מזלא ותליין ביה לקיימא ביה אתוון אחרנין כו' שהן חב"ד דז"א אתוון תתאין. והן "א"מ"ש כידוע וכמ"ש בספר יצירה פ"א בירר שלשה אותיות מן הפשוטות בסוד שלש אמות "א"מ"ש וקבען בשמו הגדול כו' ע"ש הרי במזלא ג' "א"מ"ש הרי כל כ"ב אתוון באלו ב' פסוקים

והארץ תניינא לאו בחושבן והיא כלל כולם כנ"ל: ואמר ומהאי דאתלטיא נפקא ר"ל מנוק' דקליפה לכך אמר לשון נקבה כי קללת האדמה הוא נוק' דס"א וקללת נחש היא זכר דס"א שבא על חוה. וקללת חוה הוא בסוד קליפה נגד בינה בהתפשטותה למטה ששם דינין מתערין ולכן לא אמר בה ארור כי בעצמה אין שם ס"א. ונגד אדם שהוא חכמה אין שם ס"א כלל לכן לא נתקלל כלל רק האדמה בעבורו כנ"ל שקלקולה ותיקונה הכל בחכמה והן י"ג תיבות שאחר והארץ כנ"ל:

שתא אלפי שנין תליין בשתא קדמאי: ר"ל ששת אלפים שנה שהעולם עומד והשביעי חרב הוא נגד עולם התהו שמלכין קדמאין מיתו והן ו"ק שמלכו כל א' ואח"כ מת כן ו' אלפים שנה מתנהג בו"ק ואח"כ מתים בני אדם אותן שכ"א מיומו כמ"ש בתז"ח דהנשמתין של כל אלף הן מאותו המדה יוצאין כל הנשמות מאותה המדה באותו האלף שנה ואח"כ מתין ויוצאין באלף שאחריו ממדה השניה. ואח"כ באלף הז' אתחרב כלא כמ"ש למטה. והוא בסוד ארעא אתבטלת והוא בסוד שבת כמ"ש למטה. ועי' בתז"ח דף פ"ט ע"ג והאי איהו דקב"ה אחזי דכל עלמא שתא אלפי שנין וחד חרוב ואחזי דבכל אלף קדמאה שולטנותיה חסד ואלף תניינא שולטנותי' גבורה דרים בתרין דרגין [גבורים] וחסידים באלף תליתאה כו' ע"ש כל המאמר. ואע"ג דח' מלכים הן כולן כלילן בו"ק כי המלך הראשון הוא דעת שכולל כל ה"ג כמ"ש באדרא רבא דף קל"ה ע"א בלע בן בעור תאנא הוא גזירת דינא תקיפא דתקיפין דבגיניה מתקטרן אלף אלפין מארי דיבבה ויללה ושם עירו דנהבה מאי דנהבה כלומר דין הבה כד"א כו' והוא סוד דעת דנפיק מיני' אלף אלפין אדרין ואכסדראין כמ"ש שם דף קל"ו ע"א וכמ"ש לעיל (בד' ד' ע"א):

מלך השני יובב הוא גבורה וכמ"ש בזוהר דמבינה שהיא סט' דדינא קדים ונפיק גבורה. וזהו יובב לשון יבבה. מבצרה כמו חמוץ בגדים מבצרה (ישעיה ס"ג) כמ"ש לעיל (שם):

מלך שלישי חשם חסד וידוע שכל ברכה והתפשטות ופריה ורביה בחסד בסוד עולם חסד יבנה (תהלים פ"ט) חסד דגנוז בפו' אמה וז"ש חושם (ברבה ס"פ וישלח) כחשם של קנים. מארץ התימני שחסד בדרום כנ"ל:

מלך הרביעי הדד כו' בשדה מואב. ידוע ששתי בנות לוט הן נגד נשי יעקב. ובכירה שילדה מואב הוא מתחיל אחורי הת"ת בחינת רחל כידוע שלכן נקרא מואב מאב ודבוקה בת"ת וזהו בשדה מואב ששדה הוא נו"ק ושם יצאה נוק' עמו וכמ"ש בפ' משפטים דף ק"ד א' לוי חבורא דכלא מתרין סטרין ר"ל ת"ת כמ"ש שם יהודה נוק' בהדי דכורא מתדבקא י'ק'ו' דא דכורא ד"ה דא נוק' דהות בהדי ד"ה אמאי דא בהדי דא אלא ד' באתדבקו דרע בהדה איהי דלת מסכנא אייתי ואצטרי' לאתבא בגלגולא לאתעכל ההוא

רע ולאתבלי בעפרא ולבתר לצמחא בסט' דטוב ולנפקא ממסכנ' לעתירו וכדין ה' והוא רומז על עולם הזה שאנחנו מדברים בו שהיתה בסט' דרע וזהו ושם עירו עוית ואצטריך לאתבא בגלגולא כו' והוא שיצאה אח"כ אחר המלכים ואתבטלת והיתה בקליפה נוק' שנקראת עפר כידוע ושם נפרד הרע ממנה ויצאה אח"כ בסט' דטוב וכמ"ש ומההיא דאתלטיא נפקא דכתיב מן האדמה כו'. והוא אדמת עפר וז"ש (סוף דניאל) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו כו' והוא חדוש העולם אחר אתבטלת ארעא כמ"ש לעיל שכל ענין זה העולם דוגמת עולם התהו וז"ש אלה לחיי עולם זה סטרא דטוב ואלה לחרפות כו' זהו סט' דרע שנפרד מטוב ואתבלי בעפרא והוא שנאמר (מלאכי ג) כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם: וידוע שת"ת הוא בסוד היין ע' נפש בסוד נכנס יין כו' (ערובין סה א') ע' שמות של הקב"ה וכמ"ש בפ' משפטים ע' נהירו דע' ענפין דאתזנו מהאי רוחא דנפיק מן פומא והוא ת"ת כמ"ש שם כדין ע' שמהן לקבלהון בארעא כל הנפש כו' ע"ש. וז"ש (מגילה י"ו ב') שלח לו יין ישן שדעת זקנים כו'. וז"ש בפ' ויקרא בר"מ דף ד' שתיתי ייני עם חלבי גוף וברית יעקב כו'. וז"ש נשקנו יין ויצאו ע"י יין. וז"ס בכל מפלת מואב נאמר (ירמי' מ"ח) ויין מיקבים השבתי לא ידרוך הידד הידד לא הידד וכן בישעיה (ט"ז) יין ביקבים לא ידרוך הדרך הידד השבתי שהידד הוא על היין שהוא ת"ת שיצא ממנו מואב בעולם התהו בשבירת המלכים שכל הקליפות מסיגי המלכים וזה שנאמר כאן [הדד] כו' [בשדה מואב]:

מלך חמשי שמלה. נצח שכל לבושין הן בסוד נו"ה כמ"ש בפרשת משפטים דף צ"ח ע"א הוד והדר לבשת אלין תרי בדי ערבות. וז"ס חלוקא דרבנן בטלית של ת"ח כי ת"ח הם נו"ה כידוע בסוד וכל בניך למודי ה'. וז"ס הלבושין בהיכל שני בפ' פקודי ד' רמ"ז ע"א הכא קיימין כל אינון מלבושין דנשמתין דצדיקייא כו' ע"ש. ועיקרם בנצח כמ"ש (תהלים ק"ד) עוטה אור כשלמה בסט' דימינא וז"ש (ישעיה ס"ג) הדור בלבושו שהוא נצח כנ"ל והדר לבושו פורה דרכתי (שם) שהוא סוד הרגלין וייז נצחם על בגדי כו' ואוריד לארץ נצחם. וז"ס האמור בפרשת משפטים דף קי"א (ע"ב) ויגע בכף ירכו וההוא ירך דרווח מיעקב וההוא ירך הוה בחלישו דילי' עד דאתא שמואל מאי בחלישו דלא משיך נבואה כד אתא שמואל נטל ההוא ירך וסלקיה מההוא אתר וחטף ליה מיניה כו' ובג"ד הני ברכי דרבנן דשלהי מן דא איהו דכל כסופא דלהון בתר ירך איהו וכ"ש ירך דרבנן כו' ושם בד' קי"ב ע"ב מה כתיב ותקח רבקה את בגדי עשו כו' באלין לבושין דיליה גזל כו' ובג"כ הני מאני דרבנן דקא בלו מחופיא דדהו והני ברכי דשלהי מנייהו הוא ודאי כו' ע"ש וידוע שסוד הירך הוא נצח והוא שנבא ממנו שמואל כידוע ושם ג"כ הבגדים ולכן

אחר שני דברים אלו רודפים ששם ותקע כף ירך יעקב שאין לו אחיזה אלא שם. וז"ס ואוריד לארץ נצחם כנ"ל. וז"ס ומעיל קטן תעשה לו אמו ששם סוד הלבוש ואמו בינה כידוע בסוד חנה וממנה נביאים כמ"ש בת"ז וז"ס תעשה לו אמו וכן בעלת אוב ראתה אותו עוטה מעיל. וז"ס ופרשו את השמלה דברים מחוורים כשמלה (ספרי) שמלה לך קציין תהיה לנו (ישעיה ג') דברים שבני אדם מתכסין כשמלה ישנו תחת ידיך (שבת קי"ט ב') וז"ס שמלה:

מלך הששי שאול הוא הוד וכמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"א והאי שאול מרחובות הנהר דא הוא סטרא חד סדרא דאתפשט ונפיק מרחובות הנהר ודא הוא בינה דמתפתחין מנה חמשין תרעין לסטרי עלמא דנהרין ובוצינין הה"ד מרחובות הנהר כו' והוא הוד דבינה מתפשטת עד הוד. ובתחלה יצא נצח בסט' דדינא והוד בסט' דרחמי כמ"ש בזוהר ולכן כתיב כאן מרחובות הנהר דאתחזי רחמי אע"ג שכולם דינים היו כמ"ש שם באדרא רבא ואי תימא א"ה דדינא כלהו והא כתיב וימלוך תחתיו שאול מרחובות הנהר והא לא אתחזי דינא תאנא כלהו דינא כו'. ואצל נצח כתיב ממשרקה שהוא בינה בסט' דדינא אש שורקת כידוע שנו"ה שניהן מבינה כנ"ל רק שזה בסטרא דדינא וזה בסטרא דרחמי:

וז"ס מלוכת שאול שהמלכות עיקר קיומה מהוד ולמטה כמ"ש בזוהר איהי בהוד וכמ"ש (ד"ה א' כ"ט) הוד מלכות. והתחיל למלוך ולא נתקיים בידו ונהרג וז"ס וימלוך שאול וימת כו' ואח"כ מלך מלך א' בנו וג"כ לא נתקיים בידו ונהרג והוא מלך שאחר שאול האמור כאן. וז"ס וימת כמ"ש (ב"ב קי"ו א') יואב שלא שכב על מטתו נאמר בו מיתה דוד שמת על מטתו כו'. ואח"כ יצא מלך הדר שהוא דוד כמ"ש למטה וז"ש (שמואל א' ט"ו) וטוב ראי הדר כנ"ל ולא נאמר בו מיתה ונתקיים מלוכה בידו עד עולם. ולפי שנו"ה הן תרי פלגין דגופא ואין להם קיום א' בלא חבירו לכן משחו שמואל שהוא נצח וישקהו לאדבקא רוחא ברוחא כידוע ויתקיים המלוכה בידו. ולכן זכה שאול לנבואה מה שלא זכה שום מלך שנו"ה הן נביאים. וצוה לו להרוג את עמלק שאחיזתו בנצח כנ"ל ויתוקן נצח ויתקיים המלוכה כנ"ל ולכן אח"כ שלא עשה בעמלק אמר לו שמואל (שם ט"ו) וימאסך ה' מהיות מלך על ישראל כו' ויחזק בכנף מעילו ויקרע ויאמר אליו שמואל קרע ה' את ממלכות ישראל מעליך היום ונתנה לרעך הטוב ממך והוא סוד הבגדים שמלה כנ"ל בנצח. לכן נקרע בגדו של שמואל שרצה שאול לאחוז בבגדו כדי שיתקיים ונקרע בשביל עמלק ונקרע לכך הממלכה מידו כנ"ל, וז"ש (במדרש) סימן מסר לו מי שיקרע את מעילך הוא ימלוך ולכן בכרתו דוד לשאול כנף מעילו א"ל שאול ידעתי כי מלך תמלך וקמה בידך ממלכת ישראל (שם כ"ד). וז"ש כאן ונתנה לרעיך הטוב ממך והוא

דוד שזכה להתקשר בנצח כמ"ש אצלו נעימות בימינך נצח (תהלים י"ו). וז"ש שמואל לשאול (שמואל א' ט"ו) וגם נצח ישראל לא ישקר כו' ר"ל להאחז ח"ו בסט' דשקר כי אתה רוצה למלוך בסט' דהוד לבד אלא שיבא נעימות בימינך נצח כנ"ל: וז"ס ג"כ קריעת השמלה אצל ירבעם שנחלקה המלוכה לשנים והן נו"ה וירבעם הי' בסט' דנצח כמ"ש (מלכים א' י"א) והוא מתכסה בשמלה חדשה כנ"ל. וז"ס שתפס הקב"ה את ירבעם בבגדו וא"ל חזור בך (סנהדרין ק"ב א'). וז"ס רדיפת שאול לדוד בסוד כי כל הימים אשר בן ישי חי כו' (שמואל א' כ') כי בשביל תקוני נוק' במלך הדר שהוא דוד לא אתקיימו כלן בעולם התהו כמ"ש באדרא רבא. וז"ס הריגת נוב עיר הכהנים שהן חסד עלאה שהוא הדר כמ"ש שם. ושאלת אוב סוד עולם התהו:

מלך השביעי בעל חנן: הוא יסוד בסוד וצדיק חונן ונותן (תהלים ל"ז) שכל הספירות בעברם השפע מתעכבים בהם משא"כ בהגיע ליסוד נותן מיד לנוקבא כידוע. וז"ש ביוסף (בראשית מ"ג) וישא עיניו וירא את בנימין אחיו בן אמו ויאמר אלקים יחנך בני וימהר יוסף כי נכמרו רחמיו אל אחיו כו' כי יוסף הוא יסוד דדכורא ובנימין יסוד דנוק' ולכן בראותו וימהר יוסף כי נכמרו כו':

מלך השמיני הדר: הוא עטרת היסוד מלכות דז"א ואינו מלכות דע"ס נוק' דז"א שהיא אינה בכלל המלכים כנ"ל (ד' י"ג ע"ד). וז"ש שנחלק היסוד לשנים בעולם התהו ומלכו ב' מלכים וז"ש בס"ד לעיל בפרדשקא תיקון היסוד ב' נוקבין דפרדשקא כנ"ל וז"ש באדרא זוטא וימלוך תחתיו הדר הדר ודאי כמה דאתמר פרי עץ הדר ושם אשתו מהיטבאל כמה דאת אמר כפת תמרים וכתיב צדיק כתמר יפרח דאיהי דכר ונוקבא ולכאורה קשה הא פרי עץ הדר הוא מלכות כמ"ש בזוהר בהרבה מקומות וא"כ מאי ושם אשתו אלא הוא מלכות דז"א עטרת היסוד שלו. ועטרת היסוד אינו מתפרש ממלכות נוקבא שהוא בחינה דידה והוא חכמה של מלכות בסוד אות ברית כמ"ש בר"מ וז"ש כפות תמרים כפות עם הנוק' וז"ש צדיק כתמר יפרח שהן סלקין דכר ונוק' כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"ב וכלהו אתקרון בשמהן אחרנין מן קדמאין בר ההוא דכתיב ביה ושם אשתו מהיטבאל כו' מ"ט משום דהני לא אתבטלו כשאר אחרנין מ"ט משום דהוה דכר ונוק' כהאי תמרא דלא סלקא אלא דו"נ ובג"כ השתא דאשתכחו דכר ונוק' לא כתיב בהו מיתה כאחרנין ואתקיימו אבל לא אתיישבו עד דאתתקן דיוקנא דאדם וכיון דאתתקן דיוקנא דאדם אתחזרו ואתקיימו בקיומא אחרא ואתיישבו: וז"ס ימות המשיח באלף הששי בסופו שהוא עטרת היסוד שאז בלע המות לנצח שכל המיתות הן בו' אלפים שנה בסוד מיתת המלכים ועטרת היסוד לא מת לכן בימיו בלע המות לנצח. אבל לא

יתקיים העולם עד שיתחרב באלף השביעי שהוא בסוד וארעא אתבטלת כמ"ש למטה ואח"כ יתתקן בדיוקנא דאדם ויתחדש העולם כמ"ש למטה שביאה כו' ואתחרב כלא כו' יקים לון ברחמי ומתחדשן כקדמיתא. אבל מ"מ התיקון מתחיל ממלך השמיני כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"א עד לא זמין תקונוי דמלכא כו' ולא אתקיימו עד דנחית חסד עלאה ואתקיימו ואתבסמו תקוני נוק' בהאי אמה דאקרי חסד כו' וכלהו לא אתקיימו כו' עד דאתער ואתפשט האי בתראה מכלהו דכתיב וימלוך תחתיו הדר מאי הדר חסד עלאה ושם עירו פעו בהאי בעי ב"נ דזכי לרוחא דקודשא ושם אשתו מהיטבאל בכאן אתבסמו דא בדא מה דלא כתיב בכלהו מהיטבאל אתבסמותא דא בדא ור"ל מהי" הוא גבורה [ה'] תחתונה סט' דנוק' וכן מהי" עליונה דמינה דינין מתערין [ט"ב] הוא חסד וכן א"ל בת מטרד תקונין דמסטר גבורה בת מי זהב אתבסמו ואכלילו דא בדא מי זהב רחמי ודינא. וז"ס ונמליך מלך בתוכה את בן [טבאל] (ישעיה ז') כי החלוקה של מלכות בית דוד שנחלקה עטרת היסוד מן המלכות ששניהן הם סט' דמלכות ולקחו ישראל סט' דימינא ונכללו בנצח ומלכות ב"ד בסט' דשמאלא בנוק' ולכך מלך בירושלים ששם נוק' ושם צדק ילין בה (ישעיה א') דינין כמ"ש באדרא רבא וכשזכה דוד להתקשר בימין כנ"ל נעימות בימינך נצח (תהלים י"ו) מלך בכל ישראל (הגהה - דוד בסיהרא הוא בעטרת דז"א ולכן בשמים הוא אבל הארץ בנוק' ולאו ממנינא דז' רועים ולכן הוא חי וקים כי לא מת מלך הדר. והוא בחוט' שמאלא דנשיב רוחא למשיחא תיקון הז' ובו אתקיימו המלכין כמ"ש בספ"ג דס"ד. לכן אמר דוד סבוני כו' כי אמילם ג"פ להכרית הערלה סביבו והוא בזמן המשיח שליטת העטרה הדר. וכן אמר ט' תיקונים מן המצר בסוד סריס אין לו זקן ולכן נקרא הדר הדרת פנים. ואמר דחה כו' נגד נגה הרביעית ובזה א"צ כריתה אלא חוזרת לקדושה):

וכשחטא שלמה נחלקה לשנים ורצה מלך ישראל שיחזור כל המלוכה לידו כלא בסט' דימינא וזהו ונמליך מלך בתוכה את בן [טבאל] וזש"ה לא תקום ולא תהיה שיתבטל ח"ו מלכות נוק': וז"ס בתחלה משיח בן אפרים שהוא עטרת הנ"ל ואח"כ משיח ב"ד ואז יתבסמו ויתחיל התיקון כנ"ל. וז"ש (דניאל ז') חזה הוית עד די כרסוון רמיו ועתיק יומין יתיב ולבושיה כתלג חוור ושער ראשיה כו' שהוא התיקון כנ"ל וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתה הוא ועד עתיק יומיא מטה כו' וליה יהב שלטן ויקר ומלכו כו' ומלכותה די לא תתחבל. וז"ס אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם כו' (יואל ג') כנ"ל ושם עירו פעו בהאי זכי כו' והוא הכל ע"י חסד דאתגליא בפום אמה שהוא עטרת היסוד וע"י החסד נתקנו הכל כנ"ל וכמ"ש באדרא רבא שם וכיון דאתגליא יו"ד פומיה דאמה

אתגלי חסד עילאה והאי אמה חסד הוא דאתקרי ותלי בהאי פום אמה ולא אקרי חסד עד דאתגליא יו"ד דפום אמה ות"ח דלא אתקרי אברהם שלים בהאי חסד עד דאתגליא יו"ד דאמה ובהאי חסד דפום אמה אתקיים כלהו. וז"ש (ב"ר פ' י"ב) בהבראם באברהם שהוא קיים העולם שהוא חסד עלאה ולכן לו נצטוה המילה ולכן בימיו נסתיים שני אלפים תהו. וז"ס כריתת הערלה מן המילה שאז יכרתו כל הס"א בלע המות כו' לא ירעו ולא ישחיתו (ישעיה י"א) [וז"ס] שיעור ימות המשיח כשיעור עטרת ביסוד רק אם יזכו יבא קודם וימלוך משיח בן יוסף כמו שאול קודם לדוד וזה היה מתחיל אם זכינו בתחילת אלף החמישי שהוא דרגא דהוד ששם מתחיל המלוכה כנ"ל בשאול. וז"ש שני אלפים ימות המשיח (סנהדרין צ"ג א' ע"ז ז' א') ואז אין בין עה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות (שם צ"א). אבל משיח ב"ד שיבא אז בלע המות לנצח וזה נקרא לעתיד לבא וז"ש לקמן בס"ד פ"ג ואתתקן בתקונוי באמה בפומיה דאמה מלכין דאתבטלו הכא אתקיימו ר"ל בפום האמה כנ"ל. וזהו שני תיקונין דיסוד שני המלכים אמה ופומיה דאמה וז"ש לעיל תרין נוקבין דפרדשקא כנ"ל וז"ס שאמר בזוהר דסיהרא איהו בדרגא דצדיק וידוע שסיהרא היא בסוד מלכות אלא שהיא עטרת היסוד ובה יזכו למלוכה. וז"ש (מלכים א' ה') ותרב חכמת שלמה דקיימא סיהרא בשלמותא וידוע ששלמה הוא דרגא דצדיק כמ"ש בר"מ הנ"ל גוף וברית יעקב עם שלמה וכמ"ש בזוהר והמלך שלמה ברוך אלא הוא עטרת צדיק כמ"ש (משלי י') וברכות לראש צדיק שהוא עטרה כידוע וזהו ותרב חכמת שלמה שראש צדיק הוא חכמת שלמה כנ"ל ולכן היא בכלל הז' כוכבים שהן ברקיע השני שהוא יסוד כידוע. וכן וילון הוא מלכות כידוע ולכן אינו משמש כלום אלא נכנס כו' (חגיגה י"ב ב') ואמרו שמים הוא דכורא וארץ נוק' אלא שוילון הוא עטרת היסוד והוא ראש לארץ כידוע והוא חכמת שלמה כנ"ל. ולא זכה דוד אל המלכות עד שנתקשר בימין שהוא חסד דאתגליא בפום אמה וז"ס נעימות בימינך נצח כי הוא בנצח והיא בהוד. וז"ס קריעת המעיל והשמלה כנ"ל. והוא סוד אפרים בן יוסף שימלוך משיח בנו ואח"כ משיח ב"ד וכן חלוקת ירבעם שבא מיוסף עם מלכות ב"ד כנ"ל. ואחר שיתייחדו העטרת עם המלכות כבראשונה אז יצמח משיח ב"ד וז"ש (יחזקאל ל"ז) קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה כו' שהוא נוק' כנ"ל ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים כו' שהוא עטרה כנ"ל וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך כו' הנה אני לוקח כו' וקבצתי כו':

וענין אפרים כי י"ב שבטין הן דרגין דנוק' י"ב תחומין דילה ואח"כ שנשלמו י"ב שבטים ונסתלק יוסף חזרו ב' שבטים מנשה ואפרים. והענין כי י"ב שבטים הם כמ"ש בפ'

משפטים דף ק"ד ע"ב ראובן. שמעון. לוי. יששכר. זבולון. יוסף. יהודה. הן ז"ת דמלכות כסדר והן בני הגבורות. ויהודה שהוא מלכות אינו עטרת דידה שהוא בשר התפוח אלא מלכות שדבוקה מאחוריה כי כן הוא בכל פרצוף כידוע ולכן נולד תיכף אחר לוי וכמ"ש בזוהר שם כמ"ש לעיל (בדף ט"ז ע"א) ובני השפחות נטלו ד' פרקין תתאין דתרין רגלין כמ"ש שם. ואח"כ נולד בנימין ונטל עטרת דידה וז"ס שאמרו בנימין בדרגא דנוק' שהוא נוק' דנוק' ול"ל מגרמי' כלום לכן נטל את כח מ"ן שלה ומתה וז"ש ויהי בצאת נפשה כי מתה ותקרא שמו בן אוני שהוא כחי וראשית אוני כידוע ואביו קרא לו בנימין בן ימין שהוא חסד דאתגלי בעטרת כנ"ל. ואח"כ כשנלקח יוסף בנימין אסתלק לאתריה דיוסף כמ"ש בזוהר ויוסף אסתלק ליסוד דדכורא לכן לא נמנה עמהם כמ"ש בזוהר ונטל מנשה חלק בנימין ואפרים נטל עטרת היסוד דדכורא. וכל בני לאה נטלו עד היסוד ויוסף ובנימין בני רחל נטלו ב' היסודות ובני יוסף נטלו שני העטרות ועטרת היסוד דדכורא הוא ג"כ בחינת נוק' לכן הוא ג"כ בחינת נוק' ולכן הוא בבחינת השבטים. וז"ש (בראשית מ"א) ואת שם השני קרא אפרים כי הפרני כו' ששם הוא סוד פ"ו ע"ש חסד דאתגליא שם כנ"ל. ולכן אפרים קודם למנשה שהוא מזכר ומנשה מנקבה. וז"ס שברכן בפו"ר וידגו לרב בן פורת יוסף ששם הוא בחינת פו"ר כנ"ל: ואע"ג שנחלקו בסדר יצירתם כנ"ל בסדר הדגלים שהן בני השבטים לא נתחלקו כן אלא כל שלשה שבטים בדגל א' ד' דגלים הן הידים והרגלים בכ"א ג' פרקין ואלו הן י"ב תחומין שלה י"ב בקר שלשה פונים צפונה ושלשה כו' (מלכים א' ז') כמו הככבים שצדק נברא במערב והיתה ככב אחרון כמ"ש בת"ז ובספר יצירה ואח"כ נסדר בחסד ככב שני. וכן אברהם היה במלכות ואח"כ נתקן בחסד כידוע. וז"ס שאמרו (שבת קנ"ו) מאי דעתך שצדק במערב אהדרנא ליה למזרח והוא ככב אברהם וז"ס מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו (ישעיה מ"א). ולוי נסתלק מן השבטים ונטל כל בחי' הגוף וברית דידה שהוא חד שהן ד' חלקים. א' ת"ת דילה חלק שלו. וב' מלכות דילה חלק יהודה. וג' יסוד דילה חלק בנימין. וד' העטרת ולכן נתחלק לד' חלקים מד' צדדי המשכן ג' משפחות הלוים ומשה ואהרן ובניו מרוח הרביעית. [במזרח מסט' דגוף. בדרום מסט' דיסוד ולכן נשאו הארון. במערב מסט' דעטרה כידוע. בצפון מסט' דנפקא מאתלטיא חולקי' דיהודה] וכולם בחינת הגוף שהוא באמצע ולכן הוא באמצע כל ישראל וכלם בחינת הגוף כוללם כנ"ל והוא חלק לוי: וז"ס מיתת רחל אחר שנשלמו י"ב שבטים כמ"ש בזוהר והוא כמ"ש לקמן ואתחריב כלא בתריסר שעתי שארעא מלכות נתבטלה בי"ב שבטים כמ"ש לעיל (י"ד ע"ב) וכמ"ש למטה (מעבר לדף ע"ג):

וכאן נשלמו המלכים. ואח"כ כתוב י"א אלופים של בני עשו והן י"א סמני קטרת שהן נשארו מבירורי המלכים שנתקנו במלך השמיני. ובתחלה היו בסוד מלכים בהיות האורות בתוכם ואח"כ כשנסתלק האור היה מאיר להם בבחינת תגין ואח"כ נתקנו האורות ונסתלקו למעלה ונשארו הסיגים וז"ש (חלק צ"ט ב') כל אלוף מלכותא בלא תגא. וז"ש במדרש (ס"פ וישלח) היום מלך מגדיאל ברומי. וכשישלמו כל האלופים אז יבא משיח אז וישב יעקב כו' בארץ כנען שאז יתגלה חסד בפום אמה כנ"ל והוא זמן לע"ל כנ"ל. וז"ש (חגיגה י"ב א') אור שנברא ביום הראשון כו' והוא חסד הנ"ל וגנזו לצדיקים לע"ל שנאמר אור זרוע לצדיק אמרו צדיק כי טוב כו' (ישעיה ג') וז"ש אלה תולדות יעקב יוסף כו'. וז"ס עקבות משיחא כי עקב הוא נוקבא כמ"ש בר"מ סוף חלק א' דף י"ד ע"ב יעקב לישנא דעוקבא דהיינו נוק' דאתמר עקבו של אדה"ר מכהה גלגל חמה ור"ל בימות המשיח שאז וידו אחזת בעקב עשו סוף העה"ז והוא זמן מלכות דז"א עטרה כנ"ל שאז עקבו מכהה גלגל חמה שיתגלה בעקב הזה חסד בפום אמה כנ"ל. והוא אור יום הראשון שאדם רואה מסוף העולם עד סופו שהוא יומא דכלהו יומין שכולל כל הו"ק שהן כל העולם כנ"ל ואז וחפרה הלבנה ובושה החמה (ישעיה כ"ד). והתחלת גילוי העקב שהוא עקבות משיחא שאז קליפה קודם לפרי והוא סוד הערלה שעל פום אמה יתגברו הקליפות ששם הוא בחינת נוק' וסוד הערלה כמ"ש בר"מ שם והאי איהו דאמר הקב"ה כו' ואתה תשופנו עקב ודא גרם שכינתא בגלותא דאתמר בה עקב ענוה יראת ה'. והן דרגין תתאין דס"א בחי' עקב שלהם והן דרגין דחציפין כמ"ש בזוהר וז"ש (סוף סוטה) בעקבות משיחא חוצפא יסגי. ואח"כ יכרתו הערלה ויתגלה החסד:

שביעאה עלייהו כו' דכתיב היתה תהו וגו': ר"ל אלף השביעי תליא במלת בראשית שהיא עלייהו כמ"ש לעיל בראשית ברא שית עלייהו והיא בינה כנ"ל והיא סוד השבתת עולם בסוד שבתאי שהוא דרגא דבינה כידוע ובינה הוא בסוד אחרית שהכל תשוב אל שרשו שהיא סוד האש כמ"ש בספר יצירה והוא סוד וחד חרוב. והענין כי שית אלפי שנין הן ששת ימים שמתנהג בו"ק וז' הוא מלכות ומלכות תליא בבינה וחוזרת אל שרשה. וזהו סוד השבת ושמיטה שאסור במלאכה וסוד היובל רק שכמה דרגין הם בסוד שמוש ומאנא ועטרה כמ"ש בר"מ פ' תרומה דף קנ"ח ע"א ע"ש ועה"ב הוא בסוד עטרה שחוזרת לבינה והיא אשת חיל עטרת בעלה אז ובינה שלטא וכלם חוזרים לבינה לבטן אמם והוא סוד חורבן העה"ז שמתנהג ע"י בינה עלמא עלאה. וז"ש לעיל וארעא אתבטלת שכל המלכין שמלכו מיתו ונשמתם חזרה למעלה במקומם וכליהם למטה שהוא סוד המיתה כמ"ש באדרא רבא אבל בזמן שליטת ארעא אחר המלכים חזרו כלם לבטן אמם

כידוע. ובמלך השמיני התחיל התיקון שירד חסד עילאה והתחיל לברר הכלים ונבררו ואח"כ חזרו כלם לבטן אמם בלא מיתה ואין זמן למלוכה של המלכות כי תיכף חזרו כלם לאמם וזהו סוד העיבור עד שנתקן כלם. וכן הוא בסוף אלף הששי יתוקנו כלם ע"י מלך השמיני חסד שיתגלה בעולם ואח"כ באלף השביעי יחזרו כלם לאמם ואתבטלת ארעא שתשוב לאמה וכמ"ש בס"ד בסופו קרן ביובלא אתעטר עשיראה באימא כו' וכלא תייבין לאתרייהו כו' ע"ש. וזהו סוד השבת אלא ששבת אינה חוזרת לשרשה אל בינה אלא בינה מאיר לה שלא ע"י ו"ק ששת ימי המעשה והיא שוה לגביה לכן זמן הזיווג בו. אבל העה"ב דוגמת יה"כ ששבה אל אמה ואז צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהן (ברכות י"ז א') עטרת בעלה ואז אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פ"ו כו' כמו ביה"כ דרגא דבינה כמ"ש בתיקונים שאז היא בסוד תגא עטרה בראש וכל המשתמש בתגא חלף שאין שימוש כשמלכות בראש בעלה ואין נשמות חדשות לכן אין בו אכילה כו'. וז"ס וארעא אתבטלת ונשאר בינה בלבד שכלם בקרבה נעלמים וז"ש דאתתקף בלחודוהי כמ"ש לקמן (בסוף הס"ד) ונשגב ה' לבדו (ישעיה ב') ר"ל בינה לבד ביום ההוא שהוא יום השביעי יום שכלו שבת כו' וכל שלמטה ממנה אתחריב כנ"ל והוא כל זמן שליטת יום השביעי שהוא מלכות שחוזרת לשרשה ומלכות היא שעה כנ"ל ובה י"ב מזלות י"ב שעות ולכן כל י"ב שעות יהי' חרב וז"ש בתריסר שעתי - והן כנגד י"ב תיבות מן היתה עד המים כנ"ל וז"ש דכתיב היתה כו' ואעפ"י שו' ימים של ו"ק הן בו' תיבות לפי שהן בכלל ימים וכ"א תיקון א' אבל מלכות היא בסוד השעה ובה י"ב תיקונים י"ב שעות והן כנגד י"ב תיקוני דיקנא שנכללין בפה והן בסוד אלף הז' בי"ב שעות:

תליסר יקים לון ברחמי ומתחדשן כקדמיתא וקמו כל אינון שתא: ר"ל כלם יתחדשו בתיקון הי"ג שבו חסד עלאה כנ"ל וע"י יתחדשו כל הו"ק וכל הנשמות שבהן נבראו. אבל אלף השביעי מלכות לא חשיב שבו לא נבראו נשמות רק יצאו כלם ונבררו מהקליפות וז"ש לעיל והארץ תניינא לאו ממניינא ומההיא דאתלטיא נפקא. וכל הנשמות של ששת אלפים שנה יתחדשו ויצאו אל העה"ז כבראשונה. והוא דוגמת אחר עולם התהו שארעא אתבטלת בי"ב מזלות ואח"כ נתקנו ע"י תי"ג כנ"ל והוא תיבת [המים] (הגהה - תליסר יקים לון ברחמי. והוא תיבת המים והוא במשחא דנפקי ממוחא סתימאה שנקרא המים ימא רבא וענין התליסר שהוא כולל כל הי"ב תיקונין כי הי"ב תיקונין הן נגד י"ב שעות כנ"ל והן י"ב שעות הלילה ומזל י"ג הוא נגד (י"ג) [י"ב] שעות היום כי כל אלף הוא יום ולילה כמו כל יום משת אלפים [נ"ל שצ"ל ימי בראשית. א"ש] שכ' ויהי ערב ויהי בקר כו' אלא שבאלף השביעי אין בו יום ולילה כמ"ש (זכריה ד') והיה ביום כו' לא יום כ'ו

אבל מ"מ שיעור י"ב שעות היום והלילה לכן נחשב לאלף): וז"ס שאמרו (במדרש) מים קדמו לעולם. וכל הי"ב תיקונין נכללו בתי"ג וז"ש באדרא רבא דף קל"ד ע"ב ודאי יומא לא אתכליל בהדייהו אלא כו' ובההוא זמנא כו' אתקרי יום א' דביה זמין לאוקיר דיקנא כו' והוא בלחודי ישתכח לא אתקרי לא יום ולא לילה כו' שיום ולילה הוא זו"נ וביום ההוא יחזרו כלם לשרשם. וז"ש שם דלית יום כו' ר"ל ו"ק ומלכות המנהיגין אותן:

בגין דכתיב ברא ולבתר כתיב היתה כו' ביום ההוא: ר"ל דקשה דקודם כתיב ברא ואח"כ כתיב היתה דמ' קודם דברא ואח"כ כתיב תהו האיך שייך קודם בריאה ואח"כ תהו. אלא כנ"ל דברא קאי על חידוש השתא יומין ו"ק ואמר שארץ היתה קודם לכן שלטא והיתה תהו כו' ותיבת המים תיקון י"ג יקים לון כנ"ל וז"ש ונשגב ה' כו' כנ"ל דאתתקף בלחודוי ביום ההוא ביום ההוא כמ"ש באדרא רבא שם שהוא דרגא דעתיקא טמירא לית דידע ליה ועליה אתמר הוא שמי כו'. וז"ש ההוא:

גלופי דגלופין: ע"כ פי' ז' תקונים דגלגלתא וי"ג תקוני דיקנא באלו שני הפסוקים. עכשיו מפרש חוורתא דגלגלתא שהן י"ג חוורתי והוא ג"כ באותו פסוק י"ג תיבות כנ"ל וע"י החוורתא הוא חורבן ותיקון העולם וכמ"ש למטה. ובחוורתא הנ"ל הן י"ג חוורתי י"ג גלופין כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ח ע"ב האי גלגלתא חוורתא אנהיר לתליסר עיבר גלופין. והן שורש לכל הגילופין והוא ראשית של כל האצילות. ולכן ראשית הכל הגליפה כמ"ש בריש זוהר בריש הורמנותא גליף גליפו כו' וכן בספר יצירה חקקן כו'. והחוורתי עיקר גילויין הוא על כתפין אע"ג שמכוסין בשערות מ"מ אין גידולם שם לכן מפרש אחר כל התיקונים של רישא תיקון החוורתא והגילופים:

בחיזו דחויא אריך ומתפשטן לכאן ולכאן: ידוע שכל תיקוני דיקנא נכללין במזל כמ"ש באדרא רבא ובאדרא זוטא כנ"ל ושני מזלות הן שנכללין בהן הכל מזל עליון ומזל תחתון כמ"ש באדרא רבא דף קל"ד ע"א תקונא תמינאה נפיק חד חוטא כו' הכל תלוי במזל כו' דכל קודשי קודשין דקודשיא בהאי מזלא תליין כו' ע"ש וכן אמר שם (ע"ב) במזל י"ג מזל תחתון כנ"ל. וכ"ה בכל י"ג כמו בי"ג דגילופין יש שני גילופין שכוללים את כל הגילופים והן נכללין בא' שהן זו"נ כמו שני המזלות כידוע. והוא ג"כ במזלות הרקיע י"ב מזלות ותלי שהוא כמלך שהוא נקרא תנין כידוע ובו נאחזין כל צבא השמים ונכללין בו. וכ"ה באלו הגלופין א' שכולל את כולם ונקרא תנין והוא מתפשט באורך הראש וממנו מתפשטים כל הגילופים לכאן ולכאן כמ"ש באדרא רבא שם (ח"ג קכח, ב) חוורא דיליה אנהיר לתליסר עיבר גילופין לארבע עיבר בסטרא חדא ולארבע עיבר בסטרא דאנפוי ולארבע עיבר בסטרא בסחרני אחרא וחד לעילא דגלגלתא ר"ל ארבע לאחוריו

וארבע וארבע לב' צדדי הפנים וחד על הראש והוא התנין שכולל את כולם. והוא דמות הנחש מתפשט באורך על כל הראש ולכן נקרא תנין: וידוע ששני תנינין הן א' לויתן נחש בריח (ישעיה כ"ז) שהוא שוכב לאורך הים כבריח כידוע וא' לויתן נחש עקלתון (שם) שמתעגל ומקיף את כל העולם ואוחז הזנב בראש וכן הוא בתנין השמים ששוכב באמצע המזלות כבריח וחוזר ומתעגל זנב בראש כמ"ש הקדמונים. וז"ש בחיזו דחויא אריך ר"ל נחש בריח. וממנו מתפשטים כל הגילופים לשני צדדי הפנים כנ"ל וז"ש ומתפשטן לכאן ולכאן - ואמר אריך כמ"ש באדרא רבא (שם) ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי לתלת מאה ושבעין רבוא עלמין והאי אתקרי ארך אפים כלומר אורכא דאנפין והאי עתיקא דעתיקין אתקרי אריכא דאנפין וההוא דלבר אתקרי ז"א לקבליה דעתיקא סבא קדש קדשים דקודשיא וז"א כד אסתכל להאי כלא דלתתא אתתקן ואנפוי מתפשטין ואריכין בההוא זמנא אבל לא כל שעתא כמה דעתיקא נמצא כי ע"י הגליפין אתארך אנפוי ונקרא אריך אנפין וז"ש אריך - ואמר ומתפשטאן - כי גלופי דגילופין אומר על כל הי"ג גלופין והולך ומפרש כל הגילופין ומתחיל בתנין והולך ומפרש כל הי"ג שמתפשטין לכאן ולכאן והן שורש של כל הגלופין:

זנבא ברישא רישא אחזר אכתפין: כנ"ל שתנין השמים מתעגל זנבו לראשו והוא נחש עקלתון שמקיף את כל הים כנ"ל ונכלל בלויתן נחש בריח כנ"ל והוא כאן חוורתא שמקיפין את הראש בעיגול עד שמגיע לראש הגילוף של חוורתא הארוך וראש הגילוף של התנין הארוך מתחיל מצד העורף ולכן חשיב הי"ג גילופין באדרא רבא בתחלה ד' לאחורא ואח"כ לצדדי הפנים ומשם מתחיל ומתפשט בכל הראש וחוזר ומתעגל עד שמגיע לאחוריו ושם מתפשט זנבו וז"ש זנבא ברישא וזנבו הוא מתפשט על קודלא. וידוע שכל אחיזתם של החיצונים הוא מזנב התלי (הגהה - ז"ש באדרא רבא דף קל"ז ע"א כאבנא חד דנפיק מתהומא חד זמן לאלף שנים בימא רבא וכד נפיק הא אבנא אתא רגשא ותקפא על ימא וקליה דימא וגלגלוהי אזלא ואשתמע לנונא רבא דאקרי לויתן כו'): ולכן אורחא דחויא זנבא מחא ורישא כפיף כו' והם זנב הקדושה כמ"ש בזוהר על פסוק קולה כנחש ילך דבגלות זנבא דקדושה מנהיג את העולם ולכן א"ה עכשיו בגדולה ששם אחיזתם ורישא דקדושה בגלות כפיף לעפרא ולכן ישראל בתכלית השפלות לעפר יגיע. ולכן כל יניקתם של הס"א מהעורף כידוע בסוד פרעה הערף ומצרים במצר הגרון וסוד שר המשקים ושר האופים ושר הטבחים הכל בגרון בסוד התנין כמ"ש על פרעה הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול כו' (יחזקאל כ"ט). ולכן התחלת המופתים לפני פרעה היה בתנינים כמ"ש בזוהר וז"ש ה' למשה ואחוז בזנבו וישלח ידו ויחזק בו

ויהי למטה בכפו שהיה לעץ יבש ובזה נחלש כח פרעה ולכן אמר לו לאחוז בזנבו ששם אחיזת פרעה ורמז לו שבידו יחלש פרעה שכל המופתים היה בשליחת ידו וכאן התחיל להתחלש כמ"ש בזוהר (בפ' בא ל"ד א') שלכן וינס משה מפניו דחיל ולא קריב בגין דחמא ליה משתרשא בשרשין עלאין והוא כנ"ל. ולכן שליטת פרעה שליטה ראשונה והוא שליטא רברבא מכל שליטין שלכן היתה הריגת בכורות כמ"ש בזוהר כל בכור דרגין עלאין. וידוע שבכל דור ודור הס"א נגד הקדושה לכן היתה בחינת ישראל אז בפנים כידוע בסוד פנים בפנים דבר ה' עמכם (דברים ה'). וכן היה אז בלעם נגד משה בדעת שהוא אחורי הראש ומשה בפנים כידוע וז"ס כי פנו אלי ערף ולא פנים (ירמיה ב'). ונקרא מרע"ה ג"כ לויתן נחש בריח כמ"ש בר"מ פ' תצא דף רע"ט ע"א דאנת לויתן נחש בריח דימא דאורייתא מאריה דכל נונין כו' ע"ש: וידוע שחוורת' הראשונים ההולכין אחורי הראש הולכין ומתפשטין בכל הכתף בלבנונית ששם עד שמגיעין לראש ז"א ומתפשטין והולכין עד כל הרישין דלתתא כמ"ש באדרא רבא שם ומהאי גולגלתא נפיק חד עיבר חוור לגלגלתא דז"א לתקנא רישיה ומהאי לשאר גולגלתין דלתתא דל"ל חושבנא כו' וז"ש רישא אחזר אכתפין - וידוע שאבא ואמא מלבישין את א"א מב' הידים עד טיבורו ומשם ז"א מלבישו עד סיומו ואין נגלין ממנו אלא ראש התחלת הכתפין וז"ש באדרא רבא דף קכ"ט ע"א עד כתפוי ס"ד אלא עד רישא דכתפוי דלא אתחזי קודלא כו' והוא כנ"ל ששם אחיזת ס"א. וז"ש כאן אכתפין:

אעבר וזעיר נטיל וגניז: כי החוורתא הוא הולך לז"א. ואעפ"י שהולכין דרך הכתף ואבא ואמא מלבישים עד הטיבור ע"כ הולך דרך אבא ואמא אינם אלא מעבר בלבד כידוע שכל שהולך לתקנא לפרצוף אחר אעפ"י שהולך דרך כל הפרצופים שלמעלה אינם אלא דרך מעבר לבד כידוע בסוד צינורות העגולים ובסוד נשמות שהן לפנים מן המלאכים אע"פ שצריך הנשמה לעבור דרך המלאכים והעולמות כידוע: וז"ס ויעבור ה' על פניו ויקרא כו' שאלו הי"ג תקונים של משה הן בז"א נמשכין מע"ק שז"א אין לו אלא ט' תיקונים ומשה משיך מע"ק לז"א כמ"ש באדרא רבא דף קל"א ע"ב דתניא תליסר מכילן דרחמי מע"ק מי אל כמוך כו' לקביל דא אל רחום וחנון וגו' ואינון לתתא ואי תימא משה כו' ע"ש. וכל התיקונין נכללין במזלא ובמזלא תליין אותיות של שם ובהן נכללין כל הי"ג תקונין ולכן משה שהמשיך לז"א י"ג תקונין דעתיקא קדישא אמר ב"פ ה' ולכן בפ"א שלא אמר אלא ט' תקונין לא אמר אלא פ"א ה' וכמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב אלין אתוון דתליין בהאי עתיקא כלהו תליין בהאי דיקנא ומתחברן בהאי מזלא ותליין ביה לקיימא אתוון אחרנין כו' ר"ל כמ"ש דשם הוי"ה הוא בע"ק ובז"א ודעתיקא קדישא לקיימא ההוא דז"א.

ואמר שם ובג"כ אמר משה כד אצטריך ה' ה' תרי זמני ופסיק טעמא כו'. וז"ש ויעבור ה' שהן י"ג תיקוני דיקנא על פניו ר"ל דרך אבא ואמא שהן נקראין פנים כמ"ש בתז"ח כנ"ל ועברו בהם דרך מעבר בלבד אז ויקרא ה' ה' וכל הי"ג תקונין והוא סוד העיבור כידוע. וז"ש כאן אעבר משהתחיל לירד אכתפין אעבר דרך אבא ואמא עד שמגיע לז"א. וידוע כשמגיע לראש ז"א מתקטן החוורתא ולכן אין באנפוי רק ק"ן רבוא עלמין שלכן נקרא ז"א. כמש"ל וכמ"ש באדרא רבא דף קל"ד ע"ב רק בעת רצון כמ"ש שם וז"ש וזעיר בראש ז"א שלכן נקרא זעיר אנפין ששם בראשו נקטן והחוורתא הזה הוא החסד של הגלגלתא ר"ל של בינה דגלגלתא והחוורתא הוא החסד שלכן נקרא חוורתא בסוד החסד והוא ידוע והוא אור הראשון שבו אדם מסתכל מסוף העולם ועד סופו (חגיגה י"ב א') שבו חסד דע"י כמ"ש לעיל. ומשם מתפשט החסד בכולם והוא יומא דכלהו יומין וראה הקב"ה בדור המבול כו' וגנזם לצדיקים לע"ל וידוע שגנזו בצדיק יסוד עולם כמ"ש שם ואין טוב אלא צדיק שנא' אמרו צדיק כי טוב (וז"ש בפרשת בא דף ל"ה ע"א כיון דאסתכל קב"ה באינון חייביא סליק נהוריה וגניז ליה כו' דההוא תנין כו' עד דגניז ליה ולא אתגליא וזרע ליה זרועא בחד צדיק כו' בגניזו ובטמירו האי אור כו'). והחסד הזה משיוצא מראש ז"א הולך בכל החמש ספירות והוא סוד ה"ח ונגנז ביסוד צדיק כנ"ל והוא עץ החיים שהוא מהלך ת"ק שנה שהוא מבינה הגלגלת שנק' עץ החיים וכ"ז ידוע וכמ"ש בזוהר אזיל למטלנוי ת"ק פרסה שהוא ה"ס כידוע: ואח"כ נכלל ביסוד ונגנז שם ולכן נקרא סוד אילנא דחיי כידוע וז"ש נטיל וגניז נטיל בכל הה"ס מחסד עד הוד וגניז ביסוד והוא החסד דגנוז באמה בפום אמה ולא אתגליא אלא בפום אמה כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"א והאי אמה חסד הוא דאתקרי ותלי בהאי פום אמה ולא אקרי חסד עד דאתגלי יו"ד דפום אמה כו' וז"ש:

חד לאלף יומין זעירין אתגליא: ר"ל בפום אמה ששם נתגלה החסד הזה וגילוי הזה יהיה בימות המשיח שאז יתגלה חסד בפום אמה כמ"ש לעיל ואז מלאה הארץ דיעה כו'. (ישעיה מ"א) וזהו האור שרואה מסוף העולם עד סופו וזהו עין לא ראתה אלקים זולתך כו' (שם ס"ד) שהוא האור הגנוז ששת ימי בראשית וזהו סעודת לויתן שהוא חוורתא הנ"ל וכמ"ש במדרש הנעלם פ' תולדות דף קל"ה ע"ב זמינין אינון צדיקייא למינדע ליה בלבהון וכדין יסגי סכלתנו בלבהון כאלו חזו ליה בעינא כו' וידעו וישיגו את בוראם ויהנו מזיו השכינה וזהו הטוב הגנוז לצדיקים לע"ל הה"ד ואלה תולדות יצחק בן אברהם אלו הם תולדות השחוק שיהא בעולם באותו זמן כו' אברהם הוליד את יצחק הנשמה מולידה השמחה והשחוק הזה כו' ולפי ענייננו הוא חסד הזה שהוא אברהם

כמ"ש באדרא רבא שם (ח"ג קמב, א) ות"ח דלא אתקרי אברהם שלים בההוא חסד עד דאתגלייא יו"ד דאמה כו'. ואמר שם במדה"נ דאר"א סעודת הצדיקים לע"ל כהאי דכתיב ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו ודא הוא דתנן ניזונין כו' אין אכילה ושתיה אלא זו וזו היא הסעודה והאכילה מנ"ל הא ממשה כו' וכה"ג סעודתן של צדיקים לע"ל כו' לשמוח בשמחתו הה"ד ישמעו ענוים וישמחו. וז"ש (תהלים ק"ד) לויתן זה יצרת לשחק בו כמ"ש שם למעלה עתיד הקב"ה לשמוח באותו זמן עם הצדיקים כו' והכל ישמחו באותו שמחה הה"ד ישמח ה' במעשיו. ואמר שם דף קל"ו ע"א מהימנותא דצדיקייא וכיסופא דלהון כו' נגילה ונשמחה בך כו' וההיא סעודתא דזמינין בה כו' והן ד' מאה עלמין דכסופין שיורשין הצדיקים לע"ל מהאי חוורתא כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ח ע"ב ארבע מאה אלפי עלמין אתפשט חוורו דגלגלתא ומנהירו דהאי חוורא ירתי צדיקייא לעלמא דאתי ד' מאה עלמין הה"ד ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר ור"ל כסף עלמין דכסופין כידוע והן ירתין מלויתן הנ"ל שמתפשט עד ז"א ביסוד ולכן נק' יסוד לויתן שבו גנוז ובו יתגלה והלויתן הוא זו"נ והוא עובר באמצע הראש ומסבב את הראש כנ"ל וזהו עובר לסוחר כידוע לסוחר מלשון סחור אעפ"י שאינו לענייננו שהם דרשו לסוחר לכתר שמסבב כו'. ואמר שם ומהאי נפיק חד עיבר חיוור לגלגלתא דז"א לתקנא רישיה והוא כנ"ל וזעיר ומהאי לשאר גלגלתין דלתתא דל"ל חושבנא וכל גולגלתא יהבין אגר חוורתא לע"י כד עאלין בחושבנא תחות שרביטא ולקבל דא בקע לגלגלת לתתא כד אעלין בחושבנא וההוא עיבר חוור הוא הלויתן הנ"ל באמצע הראש והוא העובר והן זו"נ הזכר עובר והנקבה מסב' בסוד נקבה תסובב גבר (ירמיה ל"א). ואמרו (ב"ב ע"ד ב') לויתן נחש בריח ולויתן נחש עקלתון זכר ונקבה נבראו ואלמלא נזקקין זה לזה מחריבין את כל העולם כולו מה עשה סירס את הזכר והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לע"ל והענין אם היו נזקקים זה לזה ר"ל הזיווג של החסד מתפשט למטה היה מחמת רוב החסד העולם חרב כידוע שרוב גשמים מטשטשין את הארץ וכמ"ש (תענית כ"ג א') השפעת עליהם רוב טובה אינן יכולין לקבל וז"ס שית אלפי כו' וחד חרוב כידוע. סירס את הזכר שגנזו ביסוד ואינו יוצא ממנו והוא סוד הסירוס שאין היסוד מוליד. והרג את הנקבה שאין מתפשט כלל למטה. ומלחה לצדיקים לע"ל שאז יתגלו שניהם. והחילוק שבין הסירוס לבין הריגה כי אע"פ שאין יוצא החסד הזה ע"י פי היסוד מ"מ נהנין ממנו כידוע בסוד נהיר לנוק' דרך דופן והוא החסד שמנהיג את כל הדורות וזן בחסדו כל בשר מקרני ראמים ועד ביצי כנים אלא שהוא בהסתר פנים ואין נסים נגלים עד לעתיד שאז יתגלה בפום אמה. אבל אור הנקבה נתבטל הכל עד לע"ל. ולכן הנקבה היא גבורה כנ"ל. וחסד הזכר אינו נפסק

אפילו רגע אחת כנ"ל ומהאי לשאר גולגלתין דלתתא כו' והן מאתן עלמין ומאתן דנוק' הוא כלו לע"ל והוא בשמירת התורה ומצות: וי"ג חוורתי הן ארבע מתפשטין לאחורא ומשם ירתין צדיקייא ד' מאה כו' כנ"ל ותשעה לגלגלתא דז"א לבדו שלכן בגלגלתא דא"א אמר (באדרא רבא קכ"ח ב') בגלגלתא יתבין בכל יומא תליסר אלפי רבוא עלמין דנטלין כו' ובז"א אמר (קל"ה ב') בגולגלתא דא יתבין תשעה אלפין רבוא עלמין דנטלין כו' # וכן בתיקוני דיקנא אמר כאן בס"ד פ"ב ארבע בלחודוי אסתמכו תשעה אשקיין לגנתא שהוא ז"א כמ"ש (שם) והן תשעה תנינים שאמר בפרשת בא וחד תנין דכליל לון והוא חד עיבר חוור הנ"ל. וז"ש האלף לך שלמה הן עשר חוורתי ומאתים לנוטרים את פריו שהן אלף עלמין דכסופין דכסיף בהו קב"ה לבד כמ"ש בזוהר ומאתים לנוטרים כו' הן מאתן עלמין דכסופין של הצדיקים בשביל תורה ומצות כמ"ש במ"ה פרשת וירא ע"ש. נשאר מאתן עלמין שהעולם מתנהג בהן בחסדו שנחתין לגלגלתין דלתתא. ובשביל זה נותנין מחצית השקל שד' מאות עלמין הוא שקל כסף כנ"ל ארבע מאות שקל כסף ומאתים הן חצי שקל וזה נותנין כפר נפשו וממנו לוקחין קרבנות שהעולם קיים בהם והוא עובר בחצי הראש שהוא מחצית: וענין השקל הוא כמ"ש לעיל דעד דלא הוה מתקלא כו' ר"ל זו"נ עד דרישא דכסופא דכל כסופין אתתקן והוא זו"נ שהן כסופין דכל כסופין כנ"ל וידוע שזכר בלא נקבה הוא פלג גופא לכן הוא מחצית השקל. והוא בסוד היסוד כנ"ל וז"ש בתז"ח דף ע"ב ע"ג כל העובר על הפקודים דא יסוד כו' ואיהו העובר על כו' ולמה אתקרי כל כו' ע"ש והוא העובר באמצע הראש שנקרא עובר לסוחר שהוא עם לסוחר שקל כסף כנ"ל: וז"ש (ב"ב ע"ה א') עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לויתן שנאמר יכרו עליו חברים כו' ואין חברים אלא ת"ח שנאמר היושבת בגנים חברים כו' וענין סעודה כנ"ל לצדיקים שהן בדרגא דצדיק ששם לויתן כנ"ל ומביא הפסוק היושבת בגנים כו' שהוא אחר ומאתים לנוטרים את פריו מאתן עלמין הנ"ל. ואמר שם עתיד הקב"ה לעשות סוכה לצדיקים מעורו של לויתן שנאמר התמלא בסוכת עורו כו' והשאר פורסו הקב"ה על חומת ירושלים וזיוו מבהיק מסוף העולם ועד סופו והוא אור הגנוז שאדם רואה בו מסוף העולם ועד סופו וסוכה הוא בסוד יסוד כמ"ש בתז"ח במחצית השקל הנ"ל כל העובר דא יסוד ודא חג הסוכות כו': [ומ"ש] לעיל מבשרו וכאן מעורו הוא סוד גדול ונעלם מאד שמילה נק' בשר ושם מתגליא החסד כנ"ל ועורו הוא עור הערלה והוא בסוד כתנות עור של אדה"ר שאמרו (סנהדרין ל"ח ב') משוך בערלתו היה. ובתחלה היה כתנות אור כמ"ש בזוהר והוא אור הגנוז ואח"כ נכסה בעור ונגנז ולא יגלה עד שיוסר הס"א. ועור הזה הוא ע"ה טו"ר שממנה אכל אדה"ר ונמשכה ערלתו ולעתיד יחזור ע"ה

כלו לקדושה ויהיה כלו היקף לקדושה בסוד ונגה לו סביב (יחזקאל א'). וז"ס הסוכה ופריסתו על חומת ירושלים שהחומה הוא חומת אש כמ"ש (זכריה ב') ואני כו' חומת אש לה סביב ונאמר כמראה אש ונגה לו סביב עיין ביחזקאל והוא ע"ה טו"ר כידוע. ואז ושעשע יונק על חר פתן כו' לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את ה' כו' (ישעיה י"א) והוא תורה שנמסרה לחיצונים שאז פורסו על חומת ירושלים. וז"ש שם שנאמר והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זרחך (ישעיה ס') שאז יהפוך אל עמים שפה ברורה שהרע של נגה יחזור לטוב לפיכך ילכו מלכים לנגה זרחך:

[וז"ס] ושעשע יונק כו' לשון שעשוע השחוק והשעשוע שיהיה אז כנ"ל בסוד לויתן זה יצרת לשחק # ויונק נקרא ז"א כי הוא נקרא זעיר ביניקה אבל בסוד גדלות אין נק' ז"א: על חור פתן. שהוא סוד התנין בסוד נקב בראשיהון כמ"ש לקמן ופ' בא: על מאורת צפעוני גמול ידו הדה. מאורת הנוק' בסוד מארת חסר כמ"ש בפ' בא יהי מאורות בספרי קדמאי דא נחש עקלתון כו' וע"ד כתיב מארת חסר כו'. לא ירעו כו'. שאחיזת הרע בהם ולא יהיו אז רע ויתגלו החסד הזה ואז כי מלאה הארץ דעה את ה' כו':

וגילוי הזה אין לו זמן ידוע לבא לפומא לא גליא רק ידוע שכל אלף החמשי א"א לבא בסוד כל היום ד"ו"ה (איכה א') ולא יתגלה אלא באלף הששי שהוא יסוד לויתן הנ"ל וז"ש חד לאלף יומין ר"ל באחד מאותן אלף שנים יתגלה. ואמר יומין זעירין כי סתם ימים הוא מאלף שנים בסוד ששת ימים כנ"ל אבל יומין זעירין הוא שנה שהוא ימים של מלכות חכמה זעירא וזה ימים הנאמר בתורה ימים תהיה גאולתו. ור"ל שנה אחת יהיה כלל הגאולה והוא מוצאי שביעית שאז זמן החסד ואז יתגלה פום אמה ויבא משיח. והוא כמ"ש בזוהר דויקרא א' זעירא שהיא המלכות ששם אתוון זעירין והוא אלף חולקין דנטל ממשה ואשתאר חד והוא א' זעירא א' מאלף והוא מלכות עטרה ששם יתגלה. זה חד מאלף יומין זעירין וז"ס אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי (קהלת ז') והוא כי כל המלכים לא אתקיימו בשביל שלא היו להם נוק' ולא אתתקנו בתקונא דאדם וכמ"ש בזוהר ויקרא דעד דלא אתנסיב לא נקרא אדם ולא אתתקנו אלא בפום אמה ששם דכר ונוק' ושם הוא אדם וזהו אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה כו' כידוע שכל הו"ק נקראין אלה כמ"ש כמה פעמים בזוהר ותז"ח בסוד מי ברא אלה וכלם היו בלא נוק' וזהו ואשה בכל אלה לא כו'. וז"ס דבר צוה לאלף דור (תהלים ק"ה) שהיא נקראת דבר כידוע:

קולטרא בקטרוי. סנפירא בעדבוי: קולטרא הוא הגלגלת בכללו כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח ע"א גלגלתא דרישא חוורא כו' קלטרא דקטפוי אתפשיט ואתנהיר ומניה ירתון

צדיקייא ד' מאה עלמין לעלמא דאתי והוא התנין שהוא קשר כל הי"ג חוורא. קטרוי הוא קרומא דאוירא כמ"ש לקמן פ"ב י' עלאה דאתעטר בקטרא דעתיקא היא קרומא עלאה דאזדכך וסתים וכמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב בהאי מזלא פשיטותא דקוטרא עלאה ההוא רישא דכל רישין דלא אתיידע כו' וידוע שקאי על קרומא דאוירא ששם מתפשט פשיטותא דרדל"א ומשם יורד במזלא. וכבר אמרנו שבגלגלת בינה דרדל"א ובאוירא חסד דרדל"א ומשם מתחיל בנין כמ"ש (תהלים פ"ט) עולם חסד יבנה אלא שלעולם בינה מתפשט בז"ת לכן מתחיל מגלגלת. וחוורא דגלגלת הוא חסד דבינה והוא ימין הפשוט לקבל שבים כידוע והוא שמתגלה בחודש השביעי ע"י מזלא כמ"ש לקמן פ"ב. ואלו היה מתגלה לבד היה החסד יותר מדאי שהוא עולם הרחמים והוא בחינת עה"ב יום השביעי בינה כנ"ל והיה העולם חרב בסוד וחד חרוב כנ"ל וגנזו באוירא שהוא חסד דז"ת וז"ש באדרא זוטא (רפ"ט ב') חסד עלאה ותתאה ואף זה החסד גנזו ביסוד עד לע"ל שאז יתגלה בפום אמה כנ"ל. אבל לעה"ב ביום המנוחה אז יתגלה חסד הבינה בעצמה. וז"ש קולטרא בקטרוי שהקולטרא נכלל בקטרוי. ואמר באדרא זוטא שם והאי טמיר וסתים וגניז מכלא תקונוי אתתקן בההוא מ"ס דכלא דאתפשט ואתתקן ונפיק חסד עלאה ותתאה וחסד עלאה אתפשט ואתתקן ואתכליל כלא במ"ס דא כד אתתקן חוורא דא בנהירו דא בטש מאן דבטש בהא מוחא ואתנהיר ותליא ממזלא יקירא כו' והענין כי החוורא אתתקן בנהירו דאוירא ושם בטש במ"ס כו' וידוע שהבטישה הוא בסוד זיווג נעלם והוא ע"י יסוד דחוורא שנגנז בתוך האוירא וזה סוד הסירוס של הזכר ושם בטש במ"ס ע"י אוירא ששם מתגלה רדל"א וזהו מאן דבטש כמ"ש שם ע"א וההוא רישא סתימאה דברישא דעתיקא דלא אתיידע כד פשט חד טורנא כו' בטש בהאי מוחא כו' אתפשט לתתא בדיקנא כו'. ויסוד דלויתן הוא הסנפיר (הגהה - ז"ס שכתוב בפרשת משפטים (כ"ה א) נחשא דפרח באוירא ואזיל בפרודא זה סנפיר שפורח בה וסנפיר שלו באויר זה דפרח באוירא ואזיל בפרודא שסירסו והכל למטה): כמ"ש בר"מ פ' תצא (רע"ט א') מאי ניהו לויתן אמר ליה האי איהו דדרגיה עד"א וצדיק דאיתמר ביה גוף וברית חשבינן חד ואיתרבי בימא דא דאיהי אמא עילאה ים כו' דא איהו לויתן דקאי על שפת הים ועלמא קאי על סנפירוי דא צדיק יסוד עולם דכל עלמא קאים עלוי ור"ל התנין הזה הוא דרגא דע"דא של בינה שהוא הזכר של התנינים של החוורת' וגלגלת הוא ים עלאה בינה וסנפירו יסוד וכל העולם כולו עומד עליו שעולם מתחיל מחסד והוא כולל כל העולם יומא דכולהו יומין וסנפירו מתלבש בחסד שהוא אוירא ועליו קאים.

וכן הוא בכל הפרצופין שיסוד אימא מקיים כל העולם והתחלת התפשטו בחסד. וז"ש כאן סנפירא בעדבוי ר"ל בחלקו:

אתבר רישיה במיין דימא רבא כו' על המים: כמ"ש בפ' בא (ל"ד ב') דעשה נוקבין ברישא דיליה והענין הוא נקבי השערות שמשם נמשך מבועין ממוחא סתימאה כמ"ש באדרא רבא דף ק"מ ע"א וכלהו קשיין ותקיפין לאתבר כהאי חלמיש כו' עד דעבדין נוקבין ומבועין מתחות שערא ונגדין מבועין תקיפין לכל עיבר ועיבר לכל סטר וסטר והשערין יוצאין דרך החוורתא והן נקבים וגומות במקום השער וזהו אתבר רישיה - וידוע שמ"ס נקרא ימא רבא דחכמתא ומבועין דנפק ממוחא סתימאה דרך השערות נקראין מים וז"ש במיין דימא רבא - וז"ס אתה רצצת ראשי לויתן תתננו מאכל לעם לציים אתה בקעת מעין ונחל (תהלים ע"ד) והכל רמוז בפסוק זה והארץ היתה תהו כו' לכן כתב זה המאמר כאן וכמ"ש בפרשת בא ת"ח והארץ היתה תהו כו' כד האי התנין הגדול כו' מה עבד קב"ה מחץ רישא דדכורא כו' הה"ד ורוח אלקים כו' וזהו ע"פ המים כנ"ל:

תרין הוו חד אתחזרו תנינם כתיב חסר ראשי כד"א ודמות על ראשי החיה רקיע: כבר פי' לעיל כמ"ש (ב"ב ע"ד ב') זו"נ נבראו והרג את הנקבה ולכן כתיב תנינם חסר להורות שהיו תרי ונשאר חד שהוא הזכר ואותו מחץ רישיה כנ"ל מחץ רישיה דדכורא כו'. וקשה לו מה שאמר ראשי לשון רבים והביא הפסוק הזה על ראשי החיה שהוא חיה א' ואמר ראשי כן כאן. והחיה הוא ד' חיות של יחזקאל שהן ג' וכ"א ד' פנים ואדם כולל את כולן כמ"ש בתקונים וכולם הם ד' ראשים של ד' חיות וכלל כולם הוא חיה א' והן במ"ס ג' זמנין ד' ד' וחד עתיקא כליל כולן כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח ע"ב וכן במוחא דז"א ג' מוחין כ"א מד' וחד דעתיקא קדישא דכליל כולם כמ"ש באדרא רבא דף ק"מ ע"א ע"ש. והן חיה שמוחין נקראים חיי המלך ושם סוד החיה כידוע וע"ג רקיע שהוא הגלגלת כידוע ובו מאורות הגדולים כידוע וזהו ראשי החי' ד' ראשים. וכן כאן בחוורתי ג"פ ד' וחד כליל כלן והן ד' ראשים שכלן נקבו בי"ג נימין דשערין כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ט ונתחלק ג"כ לד' ראשים. וז"ס ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים שכל השערות הן נהרות ובהן התנינים כמ"ש בפרשת בא שם ובפרשת וארא (כ"ז ב') בסטר ימינא עילאה נפקין תליסר מבועין עלאין כו' דא תנינא רביץ בין אלין יאורין כו' ע"ש. וראשון הוא פישון הסובב את ארץ מצרים והוא ההולך לאחורא שהוא רישא דתנין ושם אחיזת מצרים כנ"ל (דף י"ח ע"ד) ולכן חכמת מצרים גדולה מאד ששם זנבא ברישא כמש"ל. ושאר נהרות מתפשטין לב' צדדי הפנים וחד לעילא כנ"ל בחוורת' והן ד' ראשים וכן התנין לו ד' ראשים וכלם אתברו כנ"ל. וז"ש ראשי כד"א ודמות על ראשי החיה שהוא

חיה א' ולה ד' ראשים ורקיע על ראשם שהוא הגלגל' והוא ראשי שכאן וד' ראשי החיה הן המתפשטין בד' ראשי נימין דשערות שהן דימא רבא:

ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור: ע"כ פי' תקונים דא"א ז' תקונים דגלגלתא וי"ג תקוני דיקנא בב' פסוקים הראשונים כנ"ל. עכשיו מתחיל לפרש פרצופים דאבא ואמא שהן תיכף אחר הראש דא"א שמלבישין את א"א מתחת הראש עד הטיבור וזו"נ מטיבורו ולמטה כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח ע"א בהאי עתיקא לא אתגליא אלא רישא בלחודי לכן מפרש אותו כאן תיכף אחר הראש דא"א. ואח"כ בפ"ב מפרש בפרטות י"ג תקוני דיקנא דא"א ואח"כ דזו"נ שדיקנא דא"א מכסה את אבא ואמא את כל גופם ובו נכללין כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב ממזלא יקירא אתנהירו ג' רישין עלאין תרין רישין וחד דכליל לון ובמזלא תליין ואתכלילן. ולכן בכל הזוהר וספרי קבלה כולל כל האצילות בג' שמות אקי"ק הוי"ה אדנ"י ג' פרצופים א"א זו"נ שאבא ואמא נכללין במזלא וכן באדרא רבא לא הזכירם. ומתחיל ומפ"ו פסוק זה על אבא ואמא יהי אור אבא ויהי אור אמא שאבא טמיר יתיר וסתים מאמא דהיא קיימא לשאלא וכמ"ש בתיקונים אומר ועושה אומר באבא ועושה באמא ובה אצטיירו כידוע ולכן באבא כתיב יהי ובאמא כתיב ויהי וכל תוספת ו' בנוק' כמו וה' הוא וב"ד. וז"ש (מגילה י' ב') כ"מ שנא' ויהי אינו אלא צער דדינין מתערין מינה. וכן בחו"ג דנפקין מחו"ב כידוע אמר בפ' בראשית דף י"ו ע"ב יהי אור דהוא אל גדול רזא דנפיק מאויר קדמאה ויהי רזא דחשך אור דאתכליל שמאלא בימינא וכדין מרזא דאל הוי אלקים כו' וכאן בס"ד דרש על אבא ואמא כמ"ש למטה. והפסוקים הולכין כסדר פ' הראשון על ז' תיקונים דגלגלתא דא"א. פ"ב על י"ג תיקוני דיקנא. ג' על אבא ואמא :

היינו דכתיב כי הוא אמר ויהי הוא בלחודוי ויהי בלחודוי: ר"ל ויאמר דכאן הוא ע"ק וברא את אבא ואמא יה"י אבא ואח"כ נכללו אבא ואמא ב ויה"י - והענין כי אבא ואמא נכללים זה בזה כמ"ש למטה (בד"ה אחתא) ולכן ב יה"י נכלל אבא ואמא כמ"ש בזוהר בראשית שם יהי על רזא דאבא ואמא דאיהו י"ה ולבתר אתהדר לנקודא קדמאה כו' ע"ש. ויהי אמא ואבא נכללת בה וניתוסף ו שהוא דעת כמ"ש למטה שדעת נכלל בבינה אע"פ שעדיין לא יצא נכלל בה בסתימו. וידוע שכתר שורש הדעת ודעת במקומו ולכן ו' במלת ויהי קודם לי"ה. וע"ק נקרא הוא כמ"ש לקמן סוף פ"ב ובאדרא רבא ואדרא זוטא וז"ש היינו דכתיב כי הוא אמר ויהי הוא ע"ק אמר ונבראו אבא ואמא במלת ויהי. ולא נתייחד ע"ק עמהם עד שיצא הדעת ואז אתכלילו במזלא ששם שורש הדעת ושם תלייא

זיווגם בסוד סריס אין לו זקן אבל עכשיו לא אתכלילו עדיין בע"ק וז"ש הוא בלחודוי ויהי בלחודוי ר"ל ע"ק בלחודוי ואבא ואמא לבדן ואין נכללין בו:

לבתר אתחזרו חד י'ה'ו'י' י'ה'ו'י' י' בתראה שכינתא לתתאה: ר"ל אח"כ שיצא הדעת אתכללו בדעת ונכללו כולם בע"ק כנ"ל שהוא שורש הדעת. ואע"פ שאינו מדבר עדיין מיציאת הדעת ולקמן מפרש יציאת הדעת וכללותם בו אמר זה כאן של"ת שלעולם הן לבדן וז"ש לבתר אתחזרו חד ואמר יה"וי ר"ל שמלת ויהי נתהפך ל יה'ו'י' ומפרש י'ה'ו' י' ר"ל י'ה'ו' כידוע חב"ד ודעת הוא ת"ת כמ"ש למטה והדעת אחוז בבינה ובשכינה וזה מרמז יו"ד בתראה וז"ש י' י' בתראה שכינתא לתתאה - ואמר לתתאה ר"ל למטה במקומה לא אתכללותה כאן אלא שהדעת נכלל בכולם:

כמה דה' שכינתא אשתכח ובחד מתקלא אתקלו: ר"ל אע"ג דה' מרמז על שכינה וכאן אמר י' לכן אמר כמו שה' מרמז בה כן י' והכל דרך א' וז"ש ובחד מתקלא אתקלו ר"ל הכל דרך א'. וזהו הלשון בזוהר בהרבה מקומות כמו בדף הזה בע"א תאנא וויס לעילא וויס לתתא וכלהו במתקלא חד סלקין וכן בדף שלפניו ע"ב א"ל ר"ש כלא בחד מתקלא סלקא. והענין כי ה' אחרונה היא שכינה בכללא וי' זעירא הוא יסוד של שכינה וידוע שיסוד כולל כל הפרצוף לכן אמר ובח"ד מתקל"א אתקל"ו. והענין כי כאן מרמז על הדעת שכולל אבא ואמא ומבריח מן הקצה אל הקצה דכליל ו"ק ונתייחד עם יסוד של המלכות לכן נרמזת בי' זעירא שהוא יסוד כנ"ל וכמ"ש לקמן בס"ד בפ"ג י' זעירא כו':

והחיות רצוא ושוב כדכתיב וירא כו' כי טוב: עכשיו מפרש פסוק וירא כו' שהוא בדעת שהוא מייחד אבא ואמא והוא צדיק בין אבא ואמא כמו שיסוד בין זו"נ ועליו נאמר וירא אלקים את האור כי טוב ואין טוב אלא צדיק כמ"ש אמרו צדיק כי טוב וז"ש אמרו צדיק כו'. ושלשה אור שבכאן הוא חב"ד ואמר והחיות כו' כמ"ש בזוהר רצוא בנוריאל ושוב במט"ט. והענין כי מט"ט הוא יסוד דיצירה כידוע וארבע חיות הן בנוקבא והוא יסוד דדכורא רק שכליל בנוק' כמו כל יסוד דדכורא. וכל יסוד יש בו שני בחינות א' דדכורא וא' דנוק' שהוא כלול בה וכן כאן במט"ט מצד הדכורא נקרא מט"ט גי' שד"י יסוד ואינו כלול בחיות שהן בנוק' כידוע בהרבה מקומות רבו מלספרם ומצד הנוק' נקרא נוריאל כלול בחיות בסוד א'ר'ג'מ'ן ה' חיות בסוד ה' פרצופים ועליו נאמר רצוא ושוב. והענין כי היסוד כשהוא עאל בימא יסוד דנוק' אינו נח אלא עייל ונפק נפק ועייל כתיש כתישין בסוד שמן כתית כשהו' נפיק אז הוא דכור' וכשהוא עייל הוא נוק' נכלל בה. וז"ש רצוא בנוריאל שהוא נוק' ושוב לאחור' הוא דכורא במט"ט וכן הוא בכל יסוד. וכן הוא כאן בדעת שהוא יסוד דאבא ואמא כידוע בסוד וידע את אשתו. וז"ס עה"ד טו"ר כי עץ החיים

הוא מוחין דאבא ואמא בהן וחי לעולם שהן נקראין חיי המלך אבל ע"ה הוא רק לזיווג והוא מתפשט בזו"נ ששם אחיזת ס"א לכן נק' טו"ר. והן חסדים וגבורות שבגבורות הרע נאחז בהן: וענין רצוא ושוב שבדעת כאן כי שורש אבא ואמא והתחלתם בפה לכן זיווגם העליון הוא בסוד נשיקין. ושני מיני זיווגים יש בפה א' בחיך וגרון והוא זיווג נעלם מאד ומשם יוצא רוח דנביע בחשאי תמיד דלא פסק כמ"ש בתז"ח דף ע"ט ע"א וע"ב וכד אתפשט' מטא' לחד מאלין ואשתני ואתעבי' רוח דלא שכיך לעלמין ונביעו תדיר בגין דההוא קשרא דאיהו תחומא דבוצינא בטש ביה ובגיניה נביע בחשאי ודא רזא ח' הכי אתקרי דא עביד בניינא בגרון דבר נש ודא הוא תחומא קדמאה כד בעי לאתפשטא ההוא נקודה סליק האי קשרא ונטיל ליה מהאי אתר ושני ליה בתלת גוונין באשא ברוחא במיא בגין דהאי קשרא כד אתקשר מאין סוף בבוצינא הכי אתקשר כו' ור"ל שהרוח כלול בג' א'מ'ש' שהן חב"ד כמ"ש בספר יצירה חכמה מים. בינה אש דעת במקום כתר רוח וכולן נכללו בדעת שהוא רוח. והוא הרוח דלא שכיך לעלמין והוא בסוד רצוא ושוב ולכן נק' והחיות שהוא חיי האדם. ואמר דלא שכיך לעלמין שזיווגם תדיר דלא פסיק לעלמין כידוע כמ"ש בזוהר כחדא שריין דלא פסיק דא מן דא לעלמין. והוא בחשאי שזיווג זה הוא נעלם מאד בסוד חכמה שאינו מושג כלל והחכמה מאין תמצא (איוב כ"ח) ולא קיימא לשאלא וזיווג זה הוא בסוד הבן בחכמה כמ"ש למטה (בד"ה אחתא). ואמר בגין דהאי קשרא כד כו' ר"ל אין סוף הוא רדל"א כמ"ש לעיל ומניה נפיק אוירא על מוחא כמ"ש לעיל וכמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט (ב') פשיט פשיטותא דקוטרא עלאה ההוא רישא דכל רישין דלא אתיידע ולא אשתמודע ולא ידעין עלאין ותתאין כו' וכן שם ע"א וההוא רישא סתימא דברישא דעתיקא דלא אתיידע פשיט חד טורנא כו'. והרוח הזה התקשרותו מאין סוף מאוירא הנ"ל בג' אוירים שהם אמ"ש וז"ש כד אתקשר מאין סוף בבוצינא הכי אתקשר והוא כמ"ש שם ע"ג שארי ובטש אוירא דלהון דההוא אוירא נפקא מאין סוף ובטש גו מוחא ומוחא אפיק אוירא ובטש גו גרונא דמתמן נפיק אוירא אחרא לבר אשתכחו תלת אוירין ואתכלילו בחד. ותלתא אוירין הן בסוד א'מ'ש חב"ד כי אוירא דנפיק מאין סוף הוא בסוד כתר ודעת הוא אויר ממש וההוא דנפיק ממוחא הוא מים כידוע שהמוח הוא בסוד מים ודנפיק מגרונא הוא אשא כידוע שכל הדינין נפקין מגרון. והן בסוד כח"ב כ' אוירא הוא כתר ומוחא חכמה וגרונא בינה וכ"ז הוא ידוע והן ג"כ בסוד חב"ד כנ"ל וכמ"ש שם לקבל ג' אוירין ג' קשרין ה' אלקינו ה' שהן חב"ד כמ"ש בזוהר שלח לך דף קס"ב ע"א א"ל תו אמר תרין וחד אשתתף בהו ואינון תלתא וכד הוו תלתא אינון חד א"ל אלין תרין שמהן דשמע ישראל דאינון ה' ה' אלקינו אשתתף

ואיהו חותמא דגושפנקא אמת וכד מתחבראן כחדא אינון חד בייחודא חדא כו': וענין ג' אוירין ובטישו דלהון כי אוירא דגלגלתא ומ"ס הן בסוד חו"ב דאריך והן זיווג עליון בע"ק וז"ש באדרא זוטא שם פשט חד טורנא דהוה מתקן לאנהרא בטש בהאי מוחא כו' ואמר שם בטש מאן דבטש בהאי מוחא כו' וזהו עליון מאד דנפקא מאין סוף ולכן אמר מאן דבטש כו' וז"ש כאן ובטש אוירא דלהון דההוא אוירא נפקא מאין סוף ובטש גו מוחא כו' והן שרשים לחו"ב בפומא וזיווג שלהן. ואח"כ מזדווגים חו"ב שבפה והן אוירא דנפיק ממוחא ובטש בגרונא כו'. ויש זיווג אחר בפה והוא בסוד הדבור חיך ושנים ולשון חיך בסוד החכמה כנ"ל ושינים בסוד הבינה ולשון בסוד הדעת כמ"ש למטה בס"ד לישן ממלל רברבין כו' כמ"ש שם ע"א בוצינא דקרדינותא אתפשט בכל אינון קשרין וסי' חול ח' לעילא ו' באמצע ל' בכלהו כו' ואלין חיך ולישן ומגדלא דשינין על אלין שריין כלא ואלין אינון דאתכסיין בקלא פנימאה ובקלא דאשתמע ובמילולא ואלין אינון תחומין לאלין ר"ל שחיך שורש קלא פנימאה כנ"ל והוא חכמה ברזא ד ח' כמ"ש בזוהר משפטים דף קכ"ג ע"א ח' נהירו דחכמתא דלא אשתכח ולא אתדבק דכתיב לא ידע אנוש ערכה ולכן הוא קלא פנימאה ו' הוא קלא דאשתמע דעת כידוע שדע' הוא ת"ת כמש"ל הוא קול והוא ו' והוא הלשון כנ"ל והוא הנגלה. שיניים הוא מלולא והוא בינה מגדל השן כמ"ש שם ע"ב בטש ביה ובגיניה נביע בחשאי ודא רזא ח' חיך כו' כנ"ל וכד אפיק קלא דאשתמע מגו דפשיטו דמחשבה האי קשרא דחיק ליה ושדר ליה לקשרא ב' ברזא דוי"ו דאיהו לישן ובטש ההוא קלא ביה ואשתמ' מהאי סט' ושריא על הא סט' דלישן ובג"כ אקרי האי קלא ו' לישן האי קשרא דאיהו לישן שדר ליה לגו קשרא תקיפא מגדלא כללא דעשרין ותרין שורין וכדין ההוא קלא אשתכח לגו מלה כו' ע"ש. והוא מגדל השן הנאמר בש"ה והוא מגדל הפורח באויר שהן שלש אוירין בג' תחומין וזהו מגדל הפורח באויר השלישי שהוא יוצא מגרון ולכן נאמר צוארך כמגדל השן. ובינה הוא ש' כידוע ולכן שלש מאות הלכות במגדל הזה (חגיגה ט"ו ב') והוא הל' של מגדל הזה כידוע שכל ההלכות אלו הוא על גגו של ל' הפורח באויר ועל בינה נאמר היתר נדרים פורחין באויר שנדרים בבינה כמ"ש בר"מ פרשת יתרו דף צ"א ע"ב נדר איהו לעילא כו' ע"ש וכידוע בסוד כל נדרי שמתירין ביה"כ. וזהו זיווג יותר חיצון בסוד הדיבור. וזיווג העליון הוא בסוד חכמה בסוד הבן בחכמה ולכן הוא נעלם וכאן הוא בסוד הבינה בסוד וחכם בבינה ולכן הזיווג הראשון לא פסק תדיר שהן ריעין דלא מתפרשין אבל זיווג הזה אינו אלא בשעת הדיבור וכידוע שזיווג הבינה אינו תדיר. ומסוד זה הזיווג יוצאין מלאכים כמ"ש (חגיגה י"ד א') כל דיבור ודיבור שיוצא מפי הקב"ה יוצא ממנו מלאך כו' ומזיווג הראשון

יוצאין ממנו נשמות שהן בבריאה שורש המלאכים שהן ביצירה. וזיווג האחרון הוא ע"י הלשון וכל הדיבור תולה ע"י הלשון. ועל שני הזווגים אמר כאן והחיות רצוא ושוב כי בזיווג עליון הדעת שהוא הרוח לא שכיך תמיד עייל ונפיק והוא לחיות העולמות דלא פסיק תדיר כידוע וכן כל חיות תלוי ברוח דעייל ונפיק בפה וכן זיווג החיצון בשעת הדיבור הלשון ג"כ לא שכיך עייל ונפיק כי תמיד ראש הלשון מחובר בשיניים ובשעת הדיבור הולך משיניים וחוזר לשם:

האי במתקלא סלקא קדמאי בלחודוי וכלא לחד אתחזר ו': ידוע שמתקלא הוא זו"נ ומכריע ביניהם שזו"נ הן שני כתובים המכחישים ביניהם שזה חסדים וזה גבורות עד שיבא הכתוב הג' שכולל חו"ג ויכריע ביניהם ואז מתבסמן כחדא כמ"ש לעיל. וז"ש האי במתקלא סלקא ר"ל הדעת קדמאי חו"ב בלחודוי שאין זיווג בלתי דעת. וכאן התחיל התיקון של המתקלא כמ"ש לעיל דעד דלא הוה מתקלא לא הוו משגיחין אפין באפין חו"ב וכמ"ש באדרא זוטא דף ר"צ ע"א חו"ב בחד מתקלא דכר ונוק' ובגינייהו כלא אתקיים בדכר ונוק' דאלמלא האי לא מתקיימין כו'. וז"ש וירא אלקים את האור כי טוב כמ"ש לא טוב היות האדם לבדו כו' והשתא משגיחין אפין באפין וזהו וירא והכל בדעת ואין טוב אלא צדיק כנ"ל. ואמר וכלא לחד אתחזר השתא נכללו כל הג' לאחד כמ"ש בזוהר שלח לך (קס"ב א') תרין אינון וחד אשתתף ואינון תלתא וכד הוו תלתא אינון חד כנ"ל. וכולן נכללין בדעת כמ"ש למטה כלא כליליין בלישן כו' והוא ו' כמ"ש לעיל וז"ש כאן ו' ר"ל שכולן נכללין בו שהוא ו' של השם ש י"ה נכללין ב ו' שלכן ז"א נקרא י"ה"ו כידוע. והוא ירית אחסנתא דאבא ואמא כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"א ע"א דהאי בן נטיל סימנין דאבוי ואמיה ואקרי דעת דהוא סהדותא דתרווייהו כו' ואמר שם בדף רצ"ב ע"ב בחללא דגולגלתא נהירין תלת נהורין כו' ואלין מתחברין בתרין מוחין ומוחא תליתאה כלייל לון ואחיד בהאי סטרא ובהאי סטרא ומתפשטין בכל גופא ואתעביד מיניה תרין גוונין כליל בחדא ונהיר אנפוי ואסהיד באבא ואמא גווני דאנפוי והוא אקרי דעת כו' ע"ש ור"ל שגוון דאבא חוור וגוון דאמא סומק והוא באנפוי נהיר חוור וסומק לכן סהיד על אבא ואמא כמ"ש דודי צח ואדום כו' וכמ"ש (נדה ל"א א') אביו מזריע לובן שבו כו' אמא מזריע אודם כו' והוא כליל שניהן:

אחתא ומודעתא כלילן דא בדא בי"ה כתרין רחימין דמתחבקין: ידוע שחו"ב כלילן זה בזה בסוד הבן בחכמה וחכם בבינה והוא יו"ד שבשם הוא חכמה ה' בינה ומילוי ה יו"ד הוא ו"ד שהוא ה' ש ה' הוא ד' ע"ג ו' ומילוי ה"י הוא י' שהוא חכמה. וכן ה"א במילוי א' הוא ג"כ חכמה ש א' הוא י"ו"ד בצורתו כידוע וכן אלף הוא חכמה כמ"ש (איוב ל"א)

ואאלפך חכמה וכמ"ש (שבת ק"ד א') אלף בינה ר"ל חכמה הוא הלימוד ואח"כ הבן דבר מתוך דבר שהוא בינה כמ"ש (משלי ד') ראשית חכמה קנה חכמה ואח"כ ובכל קניניך כו' וז"ש אלף ואח"כ בינה והוא ראשית אלף. וכן עוקץ של ה' מאחריו הוא י' דחכמה וכידוע וב י' בקוצו התחתון כלול בינה וכמ"ש בזוהר ויקרא דף י' ע"ב יו"ד דשמא קדישא אתקשר בג' קשרין בגין דהאי יוד קוצא חד לעילא וקוצא חד לתתא וחד באמצעיתא בגין דג' קשרין אשתלשלו בה חד קוצא לעילא דהוא עלאה מכל עלאין לאחזאה כתרא עלאה דהוא רישא דכל רישין והוא קאים על כלא והוא כתר קוצו של יו"ד וזהו מקומו של כתר ולא מצד כלילותו בחכמה. חד קוצא באמצעיתא דהוא רישא אחרא בגין דג' רישין הוו וכל חד וחד רישא בלחודוי וע"ד קוצא דאמצעיתא דא הוא רישא אחרא כו' והיא חכמה היו"ד עצמו. רישא אחרא תתאה הוא רישא לאשקאה לגנתא והוא מבועא דמיין דכל נטיען אשתקיין מיניה ודא הוא יו"ד בתלת קשרין וע"ד שלשלת אקרי כהאי שלשלת דאתקשר דא בדא וכלא חד כו' ובספרא דשלמה כו' חד דחילו דכלא וחד סתים שבילין וחד נהרא עמיקא כו' הרי בינה בחכמה. ושם בדף י"א ע"ב וע"ד מאן דבעי למכתב שמא קדישא י' בקדמייתא קוצא חד לעילא וקוצא חד באמצעיתא וקוצא חד לתתא והא אתמר לבתר י"ה דלא מתפרשין דא מן דא לעלמין כגוונא דא ה' כו' ע"ש וזהו חכמה בבינה. וז"ש אחתא ומודעתא כלילן דא בדא בי"ה כו' אחתא הוא חכמה ומודעתא בינה כמ"ש (משלי ז') אמור לחכמה אחותי את ומודע לבינה תקרא והן כלילן ביו"ד ה"א כנ"ל וז"ש דא בדא שא' כלול בחבירו כנ"ל. ואמר כתרין רחימין שהן נקראין ריעין בסוד רעיתי כמ"ש באדרא זוטא (ר"צ ע"ב) וכמ"ש בפרשת ויקרא דף ד' ע"א בפסוק אכלו רעים כו' אכלו רעים לעילא כו' מאן אינון לעילא כו' דא אתר עילאה דאינון באחדותא בחדוותא דלא מתפרשן לעלמין אלין אקרון ריעים הה"ד ונהר יוצא מעדן עדן וההוא נהר לא מתפרשין לעלאין ואשתכחו לעלמין ברעותא באחדותא בחדוותא כו' ואינון דמשתכחי תדיר ולא מתכסיין ולא מתפרשן דא מן דא אקרו רעים כו' אלין ברעותא באחדותא תדיר. ואמר דמתחבקן שזיווגם הוא בסוד חיבוק כידוע ששלש מיני זיווגים הן נישוק חיבוק וזיווג. נישוק הוא בשרשם בפה וחיבוק בחו"ב בהלבש' ידים דא"א ושם חיבוק וזיווג הוא בזו"נ ביסוד. וענין כללותם הוא בסוד חיבוק כי בסוד זיווג יסוד זכר נכלל בנקבה וכללות א' הוא אבל בחיבוק ידי הזכר נכלל בנקבה וידי הנקבה בזכר וזהו כלילות חכמה בבינה ובינה בחכמה כנ"ל ב י"ק - וידוע שכ"א נחלק לשנים בסוד הבן בחכמה כו' כנ"ל והזיווג בשני הפרצופים שלהם לכן נכללין זה בזה ב"פ בשני הידים שני הידים של זה בזה ושל זה בזה. וכן הוא בשרשם בסוד נשיקין כמ"ש בפ' תרומה ד' רוחין דאכללו בנשיקין כמנין

אהבה וז"ש כתרין רחימין בסוד אהבה. והענין שם ג"כ ששני מיני זיווגים שם כמש"ל (ד' כ"ב ע"ב) וז"ש בפרשת תרומה בדף קמ"ו ע"ב נשיקה דרחימו אתפשט לד' רוחין וד' רוחין אינון כחדא כו' ד' רוחין אינון בנשיקה כל חד וחד כליל בחבריה וכד האי רוחא כליל באחרא וההוא אחרא כליל בהאי אתעבידו תרין רוחין כחדא וכד מתחברין בדביקו חד כו' והוא הכל בסוד י"ק בשרשן כנ"ל. והנשיקין הוא בא"א ששם שרשן והחיבוק הוא בחו"ב עצמן כנ"ל כמ"ש שם מאן ישקני ההוא דסתים גו סתימו עלאה ואי תימא סתימא דכל סתימין ביה תליא נשיקין ונשיק לתתא ת"ח סתימא דכל סתימין לית מאן דידע ליה ואיהו גלי מניה נהירו חד דקיק סתים דלא אתגלי בר בחד שביל דקיק דאתפשט מניה כו' ואתערו דסליקו דנשיקין ביה תליין כו' ר"ל הנשיקין באמת בא"א בפה רק שהתערות הנשיקין הוא באבא ואמא שמתערין לשרשם ושם התחלתן בשורש וכאן הוא בסוד החיבוק כנ"ל:

שתא נפקין מענפא דשרשא דגופא: ר"ל דעת דכליל שית כמ"ש למטה מפתחא דכליל בשית והוא פנימיות של ז"א ו"ק כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב ומתחברן בחד רישא דעמיקא דבירא דכתיב בדעתו תהומות נבקעו כו' ועייל לגו דגופא ומלייא כל אינון אדרין ואכסדראין דגופא הה"ד ובדעת חדרים ימלאו. וידוע שהדעת שרשו בראש ואח"כ מתפשט ענף בגוף כמ"ש באדרא זוטא שם ועייל ברישא דז"א ואתעבידמוחא אחרא ומתמן אתמשיך ועייל לגו כו' כנ"ל וכן בדף רצ"ג ע"ב ובאדרא רבא דף קל"ו ע"א והשורש נשאר תמיד למעלה והענף מתפשט למטה כידוע. וידוע שג' מוחין דז"א חו"ב הן מראש אבא ואמא ודעת אינו מראשם רק מגופם שנקרא דעת המתפשט כי בזיווג נפקין ב' טפין ממוחין של אב ואם ואח"כ בהתפשטותם בגופם של אב ואם מתמצה מגופם שהזרע יוצא מכל גופו ואותו שיוצא מגופו הוא הדעת טפה שלישי של זרע והיוצאת מגופם בסוד שרשם בראש שהדעת בראשם וענפיו בגופם וכן הוא למעלה בכל זיווג בכל פרצוף. וכ"ה כאן בתחלת יציאת הדעת שיצא מו"ק של א"א לכן מלביש לת"ת של א"א כידוע שת"ת כולל ו"ק ולכן ת"ת בדעת הוא כמ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ג ע"א מעוי בדעת אתתקן עייל ברישא אתתקן ואתפשט לגו. וזהו תרין עטרין דהוו גניזין בגווייהו ואחסינו לבן שהוא דעת שכולל שני עטרין והן גניזין במעוי דאבא ואמא ששם דעת המתפשט בגוף כנ"ל כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"א ע"א תרין עטרין כו' מסטרא דאבוי הוה גניז בגויה חד עטרא דאקרי חסד ומסטרא דאימא חד עטרא דאקרי גבורה וכלהו מתעטרין ברישיה כו'. והן אוירא דכיא ובוצינא דקרדינותא שאמר שם דף רצ"ב ע"ב וההוא אב כו' וביה האי אוירא ואתכליל לבוצינא דנפיק מבוצינא דקרדינותא דגנוז במעוי דאימא

כו' לפי שבמעים הוא הדעת שמתפשט בגוף. וז"ש מענפא דשרשא דגופא שרשא דגופא הוא דעת שבראש ענפא הוא דעת המתפשט מדעת שבראש. והוא פנימיות ת"ת לכן לא נחשב לספירה בפ"ע והת"ת נקרא דעת כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"א ע"א ודף רצ"ב ע"ב ובפרשת משפטים שם דעת כו' דאקרי תפארת והרבה מקומות:

לישן ממלל רברבין לישן דא סתים בין י"ה: מפרש מהו הדעת ואמר הלשון של א"א כנ"ל ששורש חו"ב בפה והזיווג בדעת הלשון ו' בין ח"ל". והלשון הוא מתפשט בגוף ומכריע בין הידים ששם חו"ב כנ"ל וכמ"ש בפרשת משפטים דעת גניז בפומא דמלכא דאקרי תפארת פשיטותא דתפארת דכל גוונין אתאחדין ביה דכתיב ובדעת חדרי' ימלאו כו' ואמר שם גופא דמלכא אתפשטותא דתפארת דגוונין ביה מתחברן. וידוע שחב"ד הן אמ"ש כנ"ל וז"ש בספר יצירה פ"ב ופ"ג שלש אמות א'מ'ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתים שני הכפות הן הידים חו"ב ימין ושמאל חכמה זכות ובבינה חובה שדינין מתערין מינה ודעת לשון חק מכריע בינתים והוא הלשון. וידוע שכלל הזיווגים של כל האצילות הן באבא ואמא ובזו"נ ואבא ואמא מלבישין את הידים דא"א הוא בחסד והיא בגבורה ובחכמה ה"ח ובינה ה"ג וזו"נ מלבישין נו"ה דא"א הוא בנצח והיא בהוד כידוע ובה' ג"כ ה"ח בז"א וה"ג בנוק' כידוע. ובין חו"ב מכריע הדעת ובין זו"נ יסוד וז"ש בספר יצירה פ"א ע"ס בלימה כמספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש ובריתי יחיד מכוון באמצע במילת הלשון ובמילת המעור והן שני בריתות של התורה א' ברית התורה וא' ברית המילה. וז"ש (ערכין פ"ד) גדול האומר בפיו יותר מן העושה מעשה באונס ומפתה נ' שקלים ובמוציא ש"ר מאה שאונס ומפתה פגמו במלת המעור בזו"נ ומוציא ש"ר פגם במילת הלשון באבא ואמא וזה חומרו של לה"ר שפוגם בזיווג העליון. והוא דעת שמבריח מן הקצה בכל הזיווגים שמתחיל בפה בסוד זווג של א"א בסוד נשוק ואח"כ מתלבש עיקר הלשון בגוף כידוע ומזווג בין חו"ב ומסתיים ביסוד. וז"ש (קהלת ה') אל תתן את פיך לחטיא את בשרך כמ"ש בזוהר בראשית דף ח' ע"א אל תתן את פיך לחטיא את בשרך דלא יהיב בר נש פומיה למיתי להרהורא בישא ויהא גריס למיחטי להההוא בשר קדש דחתים ביה ברית קדישא כו' וז"ש לישן ר"ל הוא הדעת. ואמר ממלל שזיווג העליון הוא בסוד הדיבור ושם הלשון הוא הדעת כנ"ל. וכ"ז הוא בא"א כנ"ל ששם הכל הוא בסוד גדולות לשון מדברת גדולות (תהלים י"ב) כידוע ושם הוא אריכו דיומין כמ"ש בפ"ה ובאדרא רבא ואדרא זוטא וז"ש בתז"ח שם על זיווגם דפה וכחול ארבה ימים שהוא זיווג ח'ו'ל' כנ"ל וז"ש רברבין: ואמר לישן דא סתים כו' שהוא יסוד דדכורא וכלול בנוקבא ולפי שזיווג דז"א לפרקים כנ"ל לכן יסוד פעמים נגלה

משא"כ בדעת שהוא תמיד סתום בין אבא ואמא וז"ש סתים בין י"ה ולקמן (בד"ה סתים לאימא) אבאר האיך הוא סתום:

דכתיב זה יאמר לה' אני כו' יכנה ממש: זה הפסוק מדבר לע"ל שיקראו כל ישראל בשם ה' וכ"א במדרגתו. וידוע שכל הנשמות הן מג' טיפין דמוחין שהן חג"ת דאבהן בסוד והייתם לי סגולה (שמות י"ט) שהן חב"ד וכמ"ש בזוהר ובתקונים בהרבה מקומות ולכן יתחלקו לג' חלקים. זה יאמר לה' אני בסוד חכמה שהוא כולל כל השם בסוד כלם בחכמה עשית (תהלים ק"ד) כמ"ש בזוהר ויקרא דף י' ע"ב על י' קיימי כלהו ומניה אתבניאו ואשתלשלו כו' יו"ד שלימו דכלא ושמא קדישא אשתכלל ביה ואשתכח סתים בגויה לבתר יו"ד אפיק כלא כו' אשתכח דיו"ד עקרא ושרשא ושלימו דכלא כו' ובאדרא זוטא דף ר"צ ע"א האי חכמ' כו' כלא לא אתכליל אלא בהאי דכתיב כלם בחכמה עשית כו' ושם ע"ב וכלא כליל ביו"ד ובג"כ אב אקרי לכלא אב לאבהן שירותא דכלא ביתא דכלא מהאי יו"ד וסיומא דכלא כו' שירותא וסיומא דכלא חכמה אקרי וביה סתים כלא דכלא שמא קדישא: וזה יקרא בשם יעקב בינה דהיא נחתא רביעא על בנין ונכנסת בראשו של ז"א ונעשית עצם מעצמיו כידוע שנה"י דילה נעשין גופא דיליה כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב ואפיק חד נהרא דנגיד ונפיק לאשקאה גנתא ועייל ברישא דז"א ואתעביד חד מוחא ומתמן אתמשיך ונגיד בכל גופ' ואשקי כל אינון נטיעאן ההי"ד ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ר"ל הגן הוא ז"א כמ"ש שם דף ר"צ ע"ב ע"ש וז"ש יקרא בשם יעקב שהיא נקראת בשמו: וזה יכתוב ידו לה' ובשם ישראל יכנה הוא דעת שכולל ח"וב כנ"ל וידוע שדעת הוא פנימיותו ועיקרו של ת"ת ישראל וז"ש יכנה ממש שהוא שמו ממש כי ז"א נקרא ישראל בסוד הדעת כמ"ש בדף הקודם ע"ב יעקב תתאה ישראל עלאה יעקב לאו שלימותא ישראל שלימותא דכלא והוא כששלם בדעת שהמוחין נכנסין בו והח"וג של הדעת שאז שלימותו כידוע. ולכן בבינה אמר בשם יעקב שעדיין אינו שלם אבל בדעת בשם ישראל יכנה שלימותא. וז"ש בר"מ סוף ח"א יעקב נוקבא והוא כשהוא בסוד יניקה דאימא ינקא ליה כמ"ש בזוהר ואח"כ בגדלות כשהחו"ג נכנסין בו אז נקרא ישראל דכורא כמ"ש בר"מ שם שהדעת הוא זכר דירית תרין חולקין בסוד זכר כמ"ש באדרא זוטא:

ואמר בחכמה יאמר שהוא בלחישו דכל אמירה בלחישו והוא ברזא דמחשבה שהוא חכמה כמ"ש בזוהר בראשית דף ט"ז ע"ב ויאמר חילא דאתרם ארמותא בחשאי מרזא דאין סוף ברזא דמחשבה. ובבינה אמר יקרא בקלא דאתגליא והוא בהתפשטותה למטה כידוע וז"ש יקרא בשם יעקב אז יקרא כמ"ש שם מאן דנפיק אתעביד קול דאשתמע

לבר. ואמר בשם שהיא נקראת שם כמ"ש ומה תעשה לשמך הגדול כידוע וכמ"ש בזוהר בראשית דף ב' ע"ב מאי בשם יקרא כו' כיון דברא אלה ואסתלק בשמיה ואקרי אלקים כדין בחילא דשמא דא כו' וכ"ז כד אתפשט לתתא בשם יעקב כמ"ש שם למעלה בניינא עמיקא דנפיק מגו מחשבה ואקרי מי שירותא שירותא לבניינא קיימא ולא קיימא עמיק וסתים בשמא לא אקרי אלא מי בעא לאתגלייא ולאתקרי בשמא ואתלבש בלבוש יקר דנהיר וברא אלה כו' ואשתלים בשמא כו' הכי הוא שמא דאשתתף תדיר וברזא דא אתקיים עלמא ר"ל בסוד השיתוף מי שהוא בינה באלה שהוא ז"א ואז נקראת בשם ע"ש וז"ש וזה יקרא בשם יעקב דעמיה נקראת בשם: ואמר וזה יכתוב ברזא דחכמה החסדים שבדעת והו' ג"כ בלחישו בסוד החכמה שנקראת ספר וכמ"ש לעיל דחכמה נקראת ספר ע"ש כתיבה ע"ש אלא שהוא יותר נגלה מאמירה לכן הוא בדעת. ואמר יכתוב ידו ל ה' שדעת כלול מדעת דאבא ואמא אלא שדעת דאבא נשאר במוחין ודעת דאימא הוא דעת המתפשט וז"ש יכתוב ידו ל ה' אל החכמה שנשאר אצל החכמה ובשם ישראל יכנה דעת דאימא שמתפשט בגוף ושם בשם ישראל יכנה יכנה ממש דדעת הוא ת"ת כמש"ל וכמ"ש בזוהר בהרבה מקומות ובאדרא זוטא ע"ש. וז"ש בפ' א"מ דף נ"ז ע"א זה יאמר לה' אני דא חנניה וזה יקרא בשם יעקב דא מישאל וזה יכתוב ידו לה' ובשם ישראל יכנה דא עזריה שהן בסוד ג' אבהן טפין דחב"ד כמ"ש (חלק צ"ג א') אחזה בסנסיניו זהו חנניה מישאל ועזריה והן מסטרא דשלשה שריגין אברהם יצחק ויעקב כמ"ש בפ' ג"ה. ולכן חייכו כלהון ממה דאמר מישאל כמ"ש בזוהר שם ואמר שם בההוא מלה דכלהו חייכין בה אשזיב לאינון צדיקייא כו' תאנא כלהו דהוו חייכין ממלה דא אתוקדו בההוא נורא וקטל לון שביבא דנורא כו'. והענין כמ"ש בע"פ בשעה שהפיל נ"נ הרשע לחנניה מישאל ועזריה לתוך כבשן האש עמד יורקמי שר הברד כו' א"ל גבריאל אין גבורתו של הקב"ה בכך שאתה שר ברד והכל יודעין שמים מכבין את האש אלא אני שר של אש ארד ואקרר מבפנים ואקדיח מבחוץ כו' א"ל הקב"ה רד וכ' רש"י ואקדיח מבחוץ לשרוף כו' דכתיב כו' קטל הימון שביבא דנורא וזה הענין ששחקו על מישאל שחנניה אמר בסט' דימינא ששם מים והן מכבין אש וכן עזריה אמר ג"כ בסט' דימינא אבל מישאל אמר בסט' דשמאלא בינה שהיא אש ולכן שחקו עליו. וז"ש גבריאל הכל יודעין כו' אלא ארד כו' ואקדיח כו' וז"ש תאנא כלהו כו' אתוקדו כו'. ואמר שם בזוהר א"ל במאן מלה מאלין מלין דאמרו אלין תלתא אשזיב לון פתחו ואמרו וידעו כי אתה שמך כו' ר"ל בשל חנניה והוא סט' דמים לכן רצה שר הברד לירד:

זה יאמר כו' עד כלילן בלישן: ר"ל זה יאמר כו' הוא דרגא דחכמה שנקראת אחתא כנ"ל. ולא רצה להאריך ואמר וכלא אתמר ר"ל כמ"ש למעלה שהן שלשה דרגין חו"ב ודעת כולל שניהם וממילא פ' השני בבינה ושלישי שכולל שניהם בדעת לכן לא פירש אלא חכמה לבד: ואמר ב יה"ו ר"ל אע"ג דאמר ב' דרגין בדעת שהן תרין עטרין דאבא ואמא וכן הפסוק כולל בו ב' דרגין מ"מ אינן אלא ג' דרגין דבן ירית תרין חולקין דבן ובת ולכן כלן כלילן ביה"ו וכמ"ש באדרא זוטא ד' רצ"ב ע"ב בחללא דגולגלתא נהירין ג' נהורין כו' ארבע אינון כמה דאמינא אחסנתא דאבוי ואמיה ותרין גניזין דלהון כו' לבתר מתחברין בסט' ונהרין ועאלין בתלת חללי דגלגלתא כו' וכן אמר שם בדף רצ"א ע"ש וז"ש ביה"ו ר"ל שכל אלו הן רק יה"ו כנ"ל. ואמר כלא כלילן בלישן ר"ל וכל הג' כלילן בדעת לבד כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"א ע"א וכד בעי לאכללא כלא בהאי אתכליל והאי אב ואם ובן אקרון חכמה ובינה ודעת בגין דהאי בן נטיל סימנין דאבוי ואמיה ואקרי דעת דהוא סהדותא דתרווייהו והאי בן אקרי בוכרא דכתיב בני בכורי ישראל ובגין דאיהו בוכרא נטיל תרין חולקין וכד אתרבי בעטרוי נטיל תלת חולקין כו' וכלא חד מלה והאי והאי הני ירותא דאבוה ואמיה ירית:

סתים לאימא וכו' עד דנפיק מינה: ר"ל הלישן סתים לאימא שהוא יסוד דדכורא דעייל בנוקבא וסתים יסוד דידה כנ"ל. ואמר דהא אתפתחת ליה דנפיק מינה שדעת גנוז באימא וממנה יצא כמ"ש בפ' משפטים שם וההוא דעת גניז באימא כו' כמו עובר בבטן אמו וע"י אתפתחת שהוא בוכרא דילה כמש"ל. והוא פטר רחם דילה והוא המפתח דפתח לה וסתים לה והוא ענין יעקב ולאה וכמ"ש בתקונים דהוא פתח וסגיר וכמ"ש בתיקון ה' בקדמיתא איהי מ"ם סתימא וכד אתפשט קו דאיהי ו' מן המדה איהי אתפתחת כו' ואמר שם מ"ם סתימא מפתחא דילה מאי ניהו פתח ודא ו' כו'. וכן בתי"ט ובזמנא דההיא מ"ם סתימא אתפתחת כו' ו' דאיהו מפתחא דסתים לה כו'. ואמר בפרשת בראשית דף ג' ע"ב גליפי אגליף ההוא סתימאה קדישא גו מעוי דחד טמירא דנקוד בנקודה דנעיץ ההוא גליפו אגליף וטמיר ביה כמאן דגניז כלא תחות מפתחא חדא וההוא גניז כלא בהיכלא חדא כו' ההוא מפתחא סגיר ופתח כו' בההוא היכלא אית תרעין עובד סתימו ואינון חמשין כו' גו אינון תרעין אית מנעולא חדא וחד אתר דקיק לאעלא ההוא מפתחא ביה ולא אתרשים אלא ברשימו דמפתחא כו' ע"ש. וכמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב ומתחברן בחד רישא דעמיקא דבירא דכתיב בדעתו תהומות נבקעו ור"ל תהום הוא יסוד דנוק' והוא יסוד דבינה שנקראת תהום רבה ונבקע בדעת וכן תהום התחתון יסוד דנוק' וז"ש תהומות כו':

אבא יתיב ברישא אימא באמצעיתא ומתכסיין מכאן ומכאן ווי למאן דגלי ערייתהון: ר"ל שאימא מתפשטת למטה רביעא על בנין והיא מלבשת לאבא מטיבורו ולמטה והיא מתלבשת בז"א שהוא הדעת מטיבורה ולמטה כמ"ש באדרא זוטא דף ר"צ ע"ב תבונה אקרי בשעתא דינקא לתרין בנין בן ובת דאינון ו'ה' וההוא שעתא אקרי תבונה דכלא כליל באלין אתוון בן ובת אינון ו'ה' וכלא חד כללא והיינו תבונה. ובדף רצ"א ע"א תבונה כלא כללא דבנין בן ובת ו'ה' ולא אשתכח אב ואם אלא באימא דאימא ודאי רביעא ולא אתגלייא אשתכח דכללא דתרין בנין אקרי תבונה. וז"ש אבא יתיב ברישא אימא באמצעיתא בין אב לבן ומתכסיין מכאן ומכאן שהיא מכסה אותו מטיבורו ולמטה ובן מכסה אותה מטיבורה ולמטה כידוע. ואע"ג שמשמע שלמעלה אינו אלא אבא מ"מ בינה ג"כ שם כמ"ש באדרא זוטא שם כתיב כי אם לבינה תקרא לתבונה תתן קולך כיון דאמר כי אם לבינה תקרא אמאי לתבונה אלא כלא כמה דאמינא הי מנייהו עלאה בינה עלאה מתבונה בינה אבא ואמא ובן י"ה' אב ואם ובן בגווייהו תבונה כלא כו' וכן אמר בדף ר"צ ע"ב. וכן אבא מתפשט ג"כ למטה עם תבונה כמ"ש שם דף רפ"ט ע"ב אתגליף האי חכמתא ואפיק חד נהרא דנגיד ונפיק לאשקאה גנתא ועייל ברישא דז"א כו' אתגליף האי חכמתא ואתמשך ועייל ברישא דז"א כו' ע"ש. אלא דלמעלה אימא נכללת באבא ונקראת על שמו ולמטה אבא נקרא על שם אימא ונכלל בה וז"ס הבן בחכמה וחכם בבינה שאמר לעיל כלילן דא בדא. וכן הוא בכל הפרצופים בא"ק עד טיבורו יוצאין אורות אח"פ ונקראין כלן אין סוף ע"ש א"ק וכן בא"א יוצאין ג"כ אורות א'ח'פ והן דיקנא יקירא כידוע שאורות אזן הוא עד שבולת זקנו ואורות חטם הוא עד החזה שליש ת"ת ואורות פה עד הטיבור. והן דיקנא שערות עד שיבולת זקנו שהן כלל הדיקנא כמ"ש לקמן פ"ב יקירותא דכלא מאודנין נפקא בסחרנהא דבסיטא ר"ל סביב כל הפנים כולו. ומזל העליון עד החזה ובו נכלל אבא ומזל תחתון עד טיבורו ובו נכלל אימא. שאבא מגיע עד החזה ומשם מתחלת אימא ומגעת עד טיבורו ובמזלא כלילן שלכן בכללות הפרצופים והשמות אינן נחשבין אלא א"א וזו"נ כנ"ל (בד' כ"א ע"ב) שאבא ואמא ע"ש א"א נקראו ובמזלא תליין ואתכלילן וכן הוא בכל הפרצופים ומטיבורו ולמטה מלבישין זו"נ ולכן נחשבין. וכן בא"ק האצילות מתחיל מטיבורו ולמטה. והענין כי מטיבורו ולמטה הוא לבר מגופא ואין נחשב בכלל הפרצוף והטעם כי בכל פרצוף פרסה מחלק בטיבורו ומסלק כל האורות למעלה מן הפרסה ולכן כל הפרצופים שעד הפרסה נכללין בו כי כל שלמטה כלול בשל מעלה רק שאין נחשבין בו שם כי בטלים הם לנגדו שם. וכן כאן באבא עד טיבורו נק' בשם אבא ומשם ולמטה אמא וכן באימא מטיבורה ולמטה בשם

ז"א כידוע. וכן בז"א מטיבורו ולמטה מלביש אותו נוק' כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב ע"ש ונוק' בבי"ע ונקראת ע"ש בי"ע עד שנוק' דעשיה רגליה יורדות כו': ואמר ווי למאן דגלי ערייתהון ר"ל מי שגורם בחובו שאבא יסתלק ח"ו מאמא אז ערות אביך כו' ומי שגורם שיסתלק אמא מעל בנין אז ערות אמך כו' כמש"ל סוף פ"ב ע"ש:

ויאמר אלקים יהי מאורות כו' יסוד עולם: פסוק זה אין כאן מקומו רק אחר תדשא דשא כמ"ש בתורה וכמ"ש לקמן שתדשא דשא הוא יצירת ז"א ויהי מאורות כניסת מוחין בו כמ"ש למטה (בפ"ג בד"ה כתיב ויאמר ובפ"ה בד"ה יהי) אלא שבא לגמור ולפרש פרצופי אבא ואמא . והענין יהי מאורות ברקיע השמים רקיע הוא דעת וכן יסוד נקרא רקיע כמ"ש בהתחלת תיקונים ובהרבה מקומות וכאן הוא ביסוד העליון בדעת דז"א ושם נכנסין חסדים וגבורות שהן תיקוני דכורא ונוקבא חסדים תיקוני דכורא וגבורות תקוני נוק' אלא שנכנסין כולם בו והוא נותן לנוק' כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב תאנא האי תפארת כליל ברחמי וכליל בדינא ואתפשט רחמי בדכורא ואתעבר ונקיב לסטרא אחרא ותקין מעוי דנוקבא בסטרא דדינא ואתתקנו מעהא. וחו"ג הן המאורות כידוע וניתנין ברקיע השמים ר"ל רקיע דעת של השמים ז"א ושם ויעש את שני המאורות הגדולים שניהם שוין ואח"כ את המאור הגדול חסדים בסוד האל הגדול כמ"ש בזוהר בראשית וא"מ. לממשלת היום בדכורא. ואת המאור הקטן הגבורות שמיעטו עצמן ונכנסין בנוקבא וזה לממשלת הלילה נוקבא וזהו מיעוטה של לבנה. וניתנין תחלה לדכורא בדעת שלו שניהם בסוד והוא ימשל בך כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"א ע"א מאי ירותא דא תרין עטרין דהוו גניזין בגווייהו ואחסינו לבן דא מסטרא דאבוי הוה גניז בגויה חד עטרא דאקרי חסד ומסטרא דאמא חד עטרא דאקרי גבורה וכלהו מתעטרן ברישיה ואחיד לון כו' וכלא נטיל בן דא ויריית כלא והאי ירית לברתא וברתא מניה אתזן ועכ"פ מכאן ברא ירית ולא ברתא ברא ירית לאבוי ולאמיה ולא ברתא ומניה אתזן ברתא כמה דכתיב ומזון לכלא ביה וז"ש שליט דכר בנוקבא ששני מאורות ניתנין בו והוא נותן לנוק' כמו ועל פיך ישק כל עמי ונתינת הגבורות בעצמם הוא ע"י היסוד שע"י תפארת הוא רק הארה לבניינה וע"י יסוד נותן לה שזהו סוד הזיווג כידוע ומזה אשתיל כל גופה ואורותיה בדעת כידוע הכל. וז"ש (חגיגה י"ב ב') הארץ על עמוד א' עומד וצדיק שמו שנא' וצדיק יסוד עולם (משלי י') והוא יסוד דדכורא שמשם נבנה עולם הנוק' שנקראת עולם כידוע וז"ש כאן דכתיב וצדיק יסוד עולם:

פרק ב

נהיר יו"ד בתרין ונהיר ומעבר לנוקבא: ר"ל יו"ד חכמה כנ"ל נהיר ואתמשיך ברישא דז"א כמש"ל ונהיר בדעת באלו שני המאורות כמ"ש את שני המאורות הגדולים. והן ו"ד דכר ונוק' חסדים דכורא וגבורות נוק' כידוע וכנ"ל והן מילוי של יו"ד והיוד נהיר בהם כמ"ש לקמן פ"ב ו"ד כלילן ביו"ד ווי כד אסתלק האי כו' כמ"ש שם. וז"ש בתרין כמ"ש לקמן פ"ב י' נפקין מניה דכר ונוקבא ו"ד בהאי אתר ו' דכר ד' נוק' בג"ד דו תרין דו דכר ונוקבא דו תרין כו' ע"ש. ואלו ו"ד הוא בדעת שהוא כולל זו"נ כמש"ל וז"ש לעיל לישן דא סתים בין יו"ד וה"א ר"ל יו"ד במילוי ואח"כ ה"א ו"ד בין יו"ד לה"א והוא הדעת שבין שניהן והוא סתים בזיווג בין שניהן. ומה שאחורי ה"א אל היו"ד הוא כמ"ש בזוהר לכסאה כידוע. והוא סתים בהעלם גמור במילוי ואח"כ נתעברה ממנו ואז נעשית ה' כמ"ש לקמן פ"ד ה' ד' הוית בקדמיתא ומדאתעברת ביה בגווה אפיקת ו' כו' והוא הו' שבתוך שמתחלה הוא סתים לאימא כמין ח' ואח"כ בהולדה נפתח רחמה בפטר רחם ונעשית ה' ויצא ממנה הוא"ו של השם ואעפ"כ הרשימו של הוא"ו נשאר בה כי בקדושה לעולם השורש נשאר. וזהו סוד ח מץ שנהפך ביציאת מצרים למצ ה ובעוד ש ה' סתום הי' הקליפה חמץ שולט ובהפתח ה ה' נשבר ח מ"ץ ונעשה מצ"ה כמ"ש בר"מ פרשת פנחס דף רנ"ב ע"א ובג"ד ח' דאיהו חוטא זעירא תבר לה ויעול ה' באתרהא כו'. וז"ש בלישן סתים לאימא הולך כסדר שאח"כ נתעברה ממנו וסתים ל ד' של אימא וז"ש בלישן סתים לאימא והוא יותר בגילוי מתחלה שהי' במילוי ה יו"ד - ושלא תקשה הא ה' פתוח והיאך אומר בלישן סתים לאימא ואמר דהא אתפחת ליה דנפיק מנה ר"ל ששם הוי"ה הוא נגלה אחר יציאת ז"א כמ"ש בפרשת א"מ ואז נפתח הה"א ליה דנפיק מנה וקודם אתפתחת ליה שהוא הלידה והוא גילוי יותר ש ו' ניכר בתוך ה' ואח"כ נפיק מנה ו' גמור. והוא בסוד ג"פ אקי"ק והוי"ה כמ"ש לקמן והוא סוד יציאת מצרים. ואח"כ אבא יתיב ברישא כו' כניסת מוחי הבינה בו. ואח"כ יהי מארת כניסת הדעת. ואח"כ נהיר יו"ד בתרין כניסת מוח חכמה ונהיר בדעת בחו"ג. וידוע שאבא יסד ברתא ה' בחכמה יסד ארץ (משלי ג') ונבנית הנוק' ע"י נהירו בתרין חו"ג וע"י הגבורות נבנית הנוקבא. והענין כי בין בחכמה בין בבינה כלילן חו"ג דו"נ ב ו"ד בחכמה במילוי ה יו"ד ובבינה ב ה' שהוא ד"ו כנ"ל ותחילה ע"י בינה ש ד"ו כלילן בחד אות ה' לכן נכנסין שניהן יחד בדכורא דאימא יסד ברא כונן שמים בתבונה (שם). אבל באבא ו"ד נפרדין לכן כשאבא נהיר בתרין הולכין הגבורות ומתפרדין והולכין לנוק' ולכן אמר כאן בתרין וז"ש ונהיר ומעבר לנוקבא. ואמר ומעבר ר"ל דרך ז"א כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב תאנא אתפשט האי

תפארת מטיבורא דלבא ונקיב ואתעבר בגיסא אחרא ותקין מפרצופא דנוק' כו' ואתפשט רחמי בדכורא ואתעבר ונקיב לסטרא אחרא ותקין מעוי דנוק' כו' כנ"ל. וזהו גילוי יותר שבתחלה הנוקבא כלילא בדכורא והשתא יצאה לעצמה. ועדיין דבוקה בזכר וכלולה באור ואין נקראת עדיין חשך וז"ש ונהיר ומעבר לנוקבא. וע"כ נשלם פסוק וירא אלקים את האור כי טוב:

אתייחד יוד וכו' לעילא לעילא: עכשיו מפרש סוד הפסוק ויבדל אלקים בין האור ובין החשך שהוא סוד הנסירה כמש"ו. וסוד הנסירה הוא שמוחין דאבא מסתלקין להאיר לדעת ולנוקבא ואח"כ מסתלקין מוחין דאבא למעלה לשרשו ומתוך כך נחשכה הנוק' ששרשה בחכמה ואז כל הדינין שבדכורא ניתנין לנוקבא ובו נשארו כל החסדים ובשביל כך אין להם דיבוק יחד וננסרו לבא פנים בפנים. וז"ס הדורמיטא דז"א שאין היו"ד נהיר בו"ד כמ"ש לקמן פ"ב שבעינים דז"א כלילן ו"ד שני גוונין ובהיות נהיר חוורא דא"א ע"י היו"ד אז עיניו פקוחות וא"ל נאמר (תהלים מד) עורה למה תישן ה' כמ"ש באדרא רבא דף קל"ו ובגין כן צלותא דישראל סלקא בגין דיפקח ויתסחון בההוא חוורא דכתיב עורה כו' וכן שם בדף ק"ל ע"א ובאדרא זוטא (רצ"ג ב'). וז"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"ב עד דעתיק דעתיקי סתימא דכלא פריש דא מן דא וחבר לון לאתבסמא כחדא וכד פריש לון אפיל דורמיטא לז"א ופריש לנוקבא מאחורוי דסטרוי ואתקין לה כו' הה"ד ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם וישן מהו וישן האי הוא דכתיב עורה למה תישן ה' ויקח אחת מצלעותיו מאי אחת דא הוא נוקב' כו'. וז"ש אתייחד יו"ד בלחודוי ר"ל שלא נהיר בו"ד ואח"כ סליק למעלה וז"ש ובתר כן סליק בדרגוי לעילא לעילא ר"ל שבתחלה נסתלקו המוחין דאבא שהוא י"ס המתלבש בז"א כנ"ל וסליק בדרגא דידיה לעילא שהוא אבא ונכלל בו כידוע שבשעת הזיווג ונתינת מוחין נכללו כאחד ואח"כ סליק לשרשו שהוא יו"ד עלאה דעתיקא קדישא כמ"ש באדרא זוטא (ר"צ ע"ב) ת"ח שירותא דא דאקרי אב אתכליל ביו"ד דתליא ממזלא קדישא כו' ומשם נוטל המוחין ויו"ד של מזלא נכלל ביו"ד של קרומא דאוירא כמ"ש לקמן פ"ב י' עלאה דאתעטר בקוטרא דעתיקא היא קרומא עלאה כו' ואמר שם ו' לעילא כו' ואמר באדרא זוטא דף רפ"ט דהא י' עלאה כו' כל אינון עלאין בעתיקא תליין כו' ואמר שם אלין אתוון דתליין בהאי עתיקא כלהו תליין בהאי דיקנא ומתחברן בהאי מזלא כו' ע"ש. ושם שרשו בהאי אוירא כמ"ש בפרשת בראשית רזא סתימא אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאויר עלאה סתימא בקע בקדמייתא ואפיק חד נקודה כו' ע"ש. וז"ש כאן לעילא לעילא שני פעמים. והכל בדרגוי ר"ל כל אלו הסליקות סליק בדרגא דיליה שכולן דרגא דיליה:

אתחשכת נוקבא ואתנהירת אימא ומתפתחא בתרעוי: הוא כנ"ל על ידי הסתלקותו של יו"ד למעלה אתחשכת נוקבא שבניינה הוא על ידי היו"ד ובהסתלקותו לעילא מביא חו"ג יותר מאירים כידוע שזה סיבת עלייתו למעלה ואתנהירת אימא עי"ז בזיווגא לתת מוחין ולכך עלה למעלה שהמוחין הוא מלמעלה למעלה עד אין סוף כידוע וכשמביא מוחין מזדווג באימא ואתנהירת אימא והוא עיבור שני עיבור המוחין כידוע כמ"ש בתר דינקת הדר אתעברת מנייהו # וזהו ויבדל בין האור ובין החשך ר"ל בין ז"א שבו אימא דאתנהירת ובין נוקבא דאתחשכת ואז ננסרו כי זה אור וזה חשך. ואח"כ יולדת המוחין וז"ש ומתפתחת בתרעוי שהן נ' תרעין דבינה שהן עשר דיו"ד של חכמה שכולל ה"ח וה"ג שלכן נהיר בו"ד שהן חו"ג כנ"ל ונכללין בה בה' שלה ה"פ י' הוא חמשים:

אתא מפתחא דכליל בשית ומכסייא פתחהא: הוא בן הבכור פטר רחם שלה שנקרא מפתח שלה כמ"ש לעיל דהא אתפתחא ליה וכמש"ל והוא הדעת כמ"ש בפרשת בראשית דף ג' ע"ב ההוא גליפו אגליף וטמיר ביה כמאן דגניז כלא תחות מפתחא חדא כו' ההוא מפתחא סגיר ופתח בההוא היכלא אית תרעין עובד סתימו ואינון חמשין גו אינון תרעין אית מנעולא חדא וחד אתר דקיק לאעלא ההוא מפתחא בי' ולא אתרשים אלא ברשי' דמפתחא לא ידעין ביה אלא ההוא מפתחא בלחודוי כו' דא מפתחא דכלא סתים ביה והוא סגיר ופתח ושית תרעין כלילן ביה בההוא מפתח דסגיר כד סגיר אינון תרעין וכליל לון בגוויה כו' ע"ש. והוא הדעת והוא ת"ת כמש"ל והן המוחין דכליל לון בגוויה וזהו כיסוי פתחהא שסותם את התרעין בגוויה ומקבל החסדים ונוקבא הגבורות ונתקנים לזיווג כמ"ש באדרא רבא שם אפיל דורמיטא לז"א ופריש לנוק' מאחורוי דסטרוי ואתקין לה כל תקונהא ואצנעה ליומא דיליה למיתהא לדכורא כו' ויקח אחת מצלעותיו מאי אחת דא היא נוק' וסלקא ואתתקנא ובאתרהא שקיע רחמי וחסד הה"ד ויסגור בשר תחתנה כו'. וזהו בין האור ובין החשך שהוא כלו נשאר אור שהוא חסד. ויקרא אלקים לאור יום שמקבל חסדים כמ"ש (ריש פסחים) קרייה לנהורא ופקדיה אמצוותי' דיממא שישמש ביום ר"ל שיקבלום הדכורא ולחשך קרא לגבורות שיקבלום הנוק' שלא ע"י הדכורא עכשיו כידוע. ואמר קרא בסתימו שהוא חכמה שע"י נתקנה לכן לא אמר קרא אלקים לילה. והוא מ"ש כאן אתא מפתחא כו' כנ"ל. וז"ש בתפלה קרא לשמש ויזרח אור שהוא קבלת הדכורא ה"ח ראה והתקין צורת הלבנה כנ"ל ואתקין לה כל תקונהא כו' וסלקא ואתתקנא שבתחלה היתה סתומה בלי תיקון וכמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב ועבד גלגלתא דנוקבא כלא סתימא מכל סטרוי וז"ש צורת הלבנה וכמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע כו'. ועכשיו מוכנים לזיווג ואז ויהי ערב כו' כמש"ו:

ואחיד לתתא להאי ולהאי ווי למאן דגלי פתחהא: ר"ל אחר שקבל החסדים אז מוכן לזיווג כנ"ל ומתייחד בנוק' כמ"ש באדרא רבא שם עד דאתת מטרוניתא בתקונהא ויתיבת קמיה כו' ואתחברו אפין באפין וכד אתחברו אתבסמו דא בדא יומא דכלא אתבסם ביה ובג"כ אתבסמו כו' ר"ל שבזיווג נותן חסדים והיא גבורות מ"ד ומ"נ ומתבסמים יחד כמ"ש שם דף קמ"ב ע"א בגין לאתבסמא גבורא דא דכליל חמש גבוראן ואמר שם ובההוא אתר אקרי ערוה דכלה לאצנעא אתר להההוא אמה דאקרי חסד כו' כנ"ל. וז"ש ואחיד לתתא - ואמר להאי ולהאי ר"ל מ"מ אחיד ג"כ למעלה בבינה ביסודה כנ"ל כמ"ש לעיל בדף קס"ט ע"ב והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה דא הוא יעקב קדישא שלימא כו' יושב אהלים תרי דאחיד להאי ולהאי אוף הכי כתיב והבריח כו' דאחיד להאי ואחיד להאי וז"ש ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ערב נק' יסוד של מלכות התחלת הלילה פתח דמלכות ובקר נקרא יסוד דבינה התחלת היום בקר של אברהם ששם התחלת התפשטותה כידוע. יום אחד שנתייחדו שניהם ע"י יום אחד שהוא ת"ת. וייחודם ע"י חסד כנ"ל בסוד ואיש אשר יקח את אחותו חסד הוא (ויקרא כ') כידוע לכן נאמר יום אחד שהוא חסד יום ראשון והוא יומא דכלהו יומין וזהו יום אחד: ואמר ווי למאן דגלי כו' ר"ל שגורם ח"ו הסתלקות בינה ממנו ותרעין דילה: [ע"כ פ' ראשונה של בראשית]:

כלל בזה הפרק בכלל מהתחלת עולם התהו עד סוף אצילות בכללות והכל בפרשה ראשונה של בראשית. והתחיל מראשית האצילות כסדר עד סוף גילוי אחר גילוי. בתחלה הקדים תאנא ספרא כו' הקדמה לספר שכל הספר הוא על הצניעותא אין סוף רדל"א הנקרא צניעותא וחכמה שהוא נקרא ראשית הוא ספר שלו וגילויו. ואמר ה' תיבות נגד ה' פרצופין ועולמות שכנגדן ה' פרקים: ואמר דעד לא הוי מתקלא הוא בא"א ששם התחלת המתקלא אוירא בטש גו מוחא עד דאתיישב בדיקנא בב' מזלות: לא הוו כו' באבא ואמא : ומלכין כו'. בו"ק: וזיוניהון כו' מוחין שלהן שלכן אחר התיקון צריך להמשיך מוחין לו אבא ואמא כמ"ש באדרא זוטא (רפ"ט ב') אתגליף האי חכמתא ואפיק חד נהרא כו' ועייל ברישא דז"א ואתעביד חד מוחא הרי שהמוחין אינן מעצמו וכל שהיה בעולם התהו הן עצמן ושרשן ואינן חסרין לעולם. והמוחין הן באין מלמעלה עד רזא דאין סוף מבטישו דאוירא ומ"ס ועדיין לא היה מתקלא בא"א לכן לא היו מוחין: וארעא כו'. מלכות נתבטלה שלא מלכה כלל ותיכף נתבטלה ונהג במקומה בינה בסוד אהה דנטיל רוחא לרוחא כמ"ש לקמן בסוף פ"ה. עד כאן עולם התהו: עד רישא כו'. ראש א"א שהוא ראשית האצילות שלמעלה ממנו נקרא אין סוף כידוע:

לבושין דיקר אתקין: י"ג תיקוני דיקנא:
ואחסין לז"א. והוא ראשית התיקון כמ"ש למטה תליסר יקים לון ברחמי ומתחדשן כקדמיתא:
האי מתקלא תלי כו': ר"ל ברדל"א דהוא נפיק מניה טורנא ובטש גו מוחא ואגליף כו' כמ"ש באדרא זוטא וכמ"ש בזוהר בראשית דף ט"ו ע"א וט"ז ע"ב ובתז"ח ובז"ח ש"ה והרבה מקומות:
אתקלו ביה כו': שם התחלת המוחין דז"א בבטישו הנ"ל דחכמה סליק לעילא לעילא ומקבל המוחין לז"א כמ"ש למטה ובתר כן סליק בדרגוי לעילא לעילא וכמ"ש באדרא זוטא (רפ"ט ב') בהאי מזלא פשיט פשיטותא דקוטרא עלאה ההוא רישא דכל רישין דלא אתיידע כו' בטש מאן דבטש כו' אתגליף האי חכמתא כו' ועייל ברישא דז"א כו'. ואמר שם דף רצ"א ע"א מאי ירותא דא תרין עטרין דהוו גניזין בגווייהו כו' והוא אוירא דכיא דגניז באבא ובוצינא דקרדינותא דגניז בגו אמא כמ"ש שם דף רצ"ב ע"ב ואוירא דכיא וניצוצא הן מרזא דאין סוף כמ"ש בפ' בראשית שם ובמאמר קו המדה ע"ש ולכן אמר דהוו גניזין בגווייהו: מתקלא כו'. ר"ל בגוף של רדל"א שהוא גניז ברישא דא"א ושם פשיט פשיטותא כו' כנ"ל אבל רישא נקרא אין סוף וא"א לומר שם מתקלא אפילו תלי כמ"ש לעיל: לא אתאחד כו'. ר"ל אפילו בגופיה אינו נאחז המתקלא רק תליא ואין נראה כלל גופיה: ביה סליקו כו'. כל הסתלקות לעילא וכל רעותין דסלקין וכל האורות הכל ברדל"א שנקרא אין סוף כמ"ש בפ' נח דף ס"ה ע"א ובפ' פקודי (רס"ח ב'). ועכשיו מתחיל התיקון כסדר ז' תיקונים דגלגלתא מבינה עד יסוד וכל תיקון הוא יותר נגלה מתיקון שלמעלה וכן עד סוף. הראשון גולגלתא והוא סתים רק בטלא דבדולחא דנטיף לרישא דז"א ומשם לחקל תפוחין וז"ש מליא טלא כו'. והשני קרומא ובו מתחיל המתקלא וממנו אבא כמ"ש באדרא זוטא דהוא מרוחא דגניז בע"י. ואח"כ עמר נקי במבועא דנפיק ממוחא והוא בגלוי רק שהכל סתום. ואח"כ במצח שיוצא ממנו רצון והוא סליק ברעותא שאמר בזוהר. ואח"כ דרך עינים והוא הסתכלות דרך נקבים ועדיין אין הבל. ואח"כ נוקבין דחוטמא הבל ממש. ואח"כ י"ג תיקוני דיקנא מזלא דכליל כלא. והן בשני פסוקים הראשונים של בראשית ובהן תלוי כל התנהגות העולם בשתא אלפי שנין וחד חרוב: ואח"כ גילופי חוורא התנין שמתחיל בראש ויורד בכתף ואעבר דרך אבא ואמא ומתלבש בז"א: ואח"כ בפסוק ויאמר אלקים יהי אור עד סוף כל הפרשה הראשונה של יום הראשון הכל באבא ואמא רק שכולל זו"נ שבהן מתברר כל הסדר של אבא ואמא עד סופן וזהו סדר של התורה שמדבר בענין א' גומר כל הענין בכללות אע"פ

שאין מקומו כאן רק לגמור הענין שמתחיל שא"א לבאר אא"כ מבאר ענין של האחר כמו כאן שא"א לגמור כל הענין של אבא ואמא עד שמבאר בקיצור נסירה של זו"נ ולכן בס"ד הזכיר פסוק יהי מאורות ג"כ כאן וזה הענין של אין מקודם ומאוחר בתורה ודוק ותמצא: ומתחיל מראש האצילות של אבא ואמא ששורש החכמה הוא ביו"ד עלאה דעתיקא קדישא שהוא קרומא עלאה דאזדכך וסתים ובטש אוירא במוחא ומשם יוצא אוירא אחרא לבר ושם התחלת החכמה כמ"ש לעיל. ויוצאין חו"ב כא' ואח"כ מתפרשין כמ"ש באדרא זוטא דף ר"צ ע"א האי חכמה אתפשט ואשתכח דדכר ונוקבא הוא חכמה אב בינה אם כו'. ותחלתם כלולין בחכמה וזהו יהי אור כמ"ש לקמן בפ"ב יהי י' עלאה י' תתאה ה' בגווייהו כו' ה' בין יו"ד ליו"ד די'ה'י' נשבא דפרדשקא כו' בלא רוחא לא אתקיים כו' כן כאן י' עלאה קרומא עלאה כו' ה' נשבא דפרדשקא כו' י' תתאה חכמה בשורש י' עלאה ונקרא על שם השורש שנקרא הוא כמ"ש לקמן פ"ב ואח"כ הבינה והיא כללא דכלא ואז נק' וי'ה'י' י"ה ע"ש חו"ב ובה נכלל הדעת וי' כמש"ל וזהו וי'ה'י'. וז"ש הוא בלחודוי וי'ה'י' בלחודוי שאין מתקלא עדיין בחו"ב לפי שלא יצא הדעת וחכמה בשרשו ובינה לחודה בכללה: ואח"כ הדעת. וירא אלקים את האור כי טוב ואז סלקין במתקלא והכל בשרשם ואח"כ חו"ב במקומן מלבישין את ידי א"א. אחתא ומודעתא כו' והתפשטותן בד' פרצופים וז"ש כלילן דא בדא כו' כנ"ל ושם: אח"כ יציאת הדעת במקומו שתא נפקין כו':

ואח"כ זיווגם ע"י הדעת לישן דא סתים כו' שהוא ו"ד בין י"ה כמש"ל. וידוע כי בזיווגם מתכללין הד' פרצופים זה בזה וכן א"א וכולם חג"ת בנה"י וז"ש דכתיב זה יאמר כו' שהוא בפרצופים התחתונים שעתידין להתלבש בג' מוחין דז"א וז"ש וזה יקרא בשם כו' הכל בלשון עתיד וכן זה כו' והכל בנה"י שיסוד נקרא זה בסוד וזה לך האות והוא כולל נה"י ולכן כולם נקראין זה וכאן מרמז על בחינת פרצופים התחתונים בפרטות. ואח"כ כלילותם זה בזה שכולן כלילן בחג"ת וז"ש ביה"ו כלא כלילן: ואח"כ עיבור בלישן סתים לאמא כו': ואח"כ הלידה דהא אתפתחת ליה - ואח"כ היציאה דנפיק מינה - ואח"כ כניסת בינה בז"א ורביעא עליו בסוד היניקה וז"ש אבא יתיב כו'. ואח"כ כניסת הדעת ויאמר אלקים יהי מאורות החו"ג שליט כו'. ואח"כ יציאת הנוקבא ע"י אבא נהיר יו"ד כו'. ואח"כ סדר הנסירה בפסוק ויבדל אלקים כו' בתחלה התייחדות היו"ד שאין נהיר בדעת ואח"כ סליק ונפיק מרישא דז"א ואח"כ יציאתו למעלה עד שמגיע לשרשו וע"י כך כל הדינין יורדין לנוקבא ואתחשכא ואח"כ מביא המוחין מלמעלה למעלה ואתנהרית אימא וזהו ויבדל ועי"כ ננסרה הנוקבא. וז"ש אתייחד כו' ובתר כן סליק בדרגוי לעילא

לעילא. אתחשכת נוקבא ואתנהירת אימא: ואח"כ לידת המוחין וז"ש ומתפתחא בתרעוי - ואח"כ כניסת המוחין וז"ש אתא מפתחא כו' והוא שנאמר ויקרא אלקים לאור כו'. ואח"כ התייחד ז"א בב' נוקבין בבינה ומלכות וז"ש ואחיד להאי ולהאי והוא שנאמר ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. וכל הכלל הוא רישא דא"א שאינו מגולה ממנו אלא רישא בלבד כמ"ש באדרא זוטא (רפ"ח א') כנ"ל ופרצופי אבא ואמא בלבד: וכן היתה ביציאת מצרים שבגלות היה הכל סתום ולכן אמר פרעה לא ידעתי את ה' שהיה במצרים בגלות בליישן סתים לאימא: ואח"כ בסנה סידר הקב"ה למשה כל המעשים הנ"ל ובתחלה עיבור בסוד כל האותות והמופתים. ויציאת מצרים וקריעת ים סוף היה בסוד הלידה כידוע ואז ציוה ה' לאכול מצות ז' ימים שבין יציאת מצרים וקריעת ים סוף שהיה הכל בסוד הלידה בסוד שבעים שנה ע' קלין כידוע כי באלו הימים נשבר רגל ה ח' ונעשה ה' ואח"כ א"צ כמ"ש בזוהר (תצוה קפ"ג ב') שהשיב ר"ש לר"א דא"צ אלא באותן הימים לאדכר הנס ע"ש וכמ"ש בזוהר פרשת פנחס דף רנ"ב ע"א בחוטא זעירא מכלא תבר ח' חמץ ואתעביד מצה. ואח"כ היתה לידת המוחין ומתפתחא בתרעוי שהן חמשים יום שבין פסח לעצרת חמשים שערים שלה. ואח"כ ביום שבועות: אתא מפתחא דכליל שית - והוא ששי לחודש ומכסייא פתחהא וקבל ה"ח וה"ג עשרת הדברות חמש נגד חמש חמש בלוח אחד וחמש בלוח שני ימין ושמאל ספר וספר וספר כמש"ל: ואח"כ ואחיד להאי ולהאי - במשכן. כידוע ולכן תיכף אחר עשרת הדברות נצטוה על המשכן. ונצטוה מקודם על הדינין ואלה המשפטים כו' כמ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ג כל הני תקונין אתיין לאתחברא בחד עד דכל רבות קודשא נטיל כלא האי יסוד ואשדי לנוקבא ומתברכא מניה אימתי מתברכא מניה בשעתא דאתתקנו דינין לתתא וכד דינין מתתקנין לתתא מתתקנין לעילא וכל תקונין דמלכא בחדוותא בשלימו דאינון שמא קדישא והוה כלא חד וכדין הוא שרי בגווייהו דכתיב כו' ע"ש ולכן אח"כ נצטוו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם:

וכ"ז הוא בפסוק שהודיע לו השם למשה היאך יתגלה השם מדרגא לדרגא כמ"ש בפרשת א"מ דף ס"ה ע"ב ורזא דמלה הכי הוא אקי"ק דא כללא דכלא דכד שבילין סתימין ולא מתפרשין וכלילן בחד אתר כדין אקרי אקי"ק כללא כלא סתים ולא אתגלייא בתר דנפקי מניה שירותא וההוא נהר אתעבר לאמשכא כלא כדין אקרי אשר אקי"ק כו'. אקי"ק זמין לאמשכא ולאולדא כלא אקי"ק כלומר השתא אנא הוא כלל כלא כללא דכל פרטא אשר אקי"ק דאתעברת אמא וזמינת לאפקא פרטין כלהו ולאתגליא שמא עלאה. לבתר בעא משה למנדע פרטא דמלה מאן הוא עד דפריש ואמר אקי"ק דא הוא פרטא והכא לא כתיב

אשר אקי"ק. ואשכחנא בספרא דשלמה מלכא אשר בקיטורא דעדונא קסטירא עלאה חברותא אשתכח כד"א באשרי כי אשרוני בנות. אקי"ק זמינא לאולדא. ת"ח היך נחית מדרגא לדרגא לאחזאה קב"ה למשה בקדמיתא אקי"ק כללא דכלא סתים דלא אתגליא כמה דאמינא וסימן ואהיה אצלו אמון וכתיב לא ידע אנוש ערכה. לבתר אפיק ההוא נהרא אמא עלאה ואתעברת דזמינא לאולדא ואמר אשר אקי"ק זמינא לאולדא ולתקנא כלא. לבתר שארי לאולדא ולא כתיב אשר אלא אק"יק כלומר השתא יפוק ויתקן כלא. בתר דנפיק כלא ואתתקן כל חד וחד באתריה שבק כלא ואמר ה' דא פרטא ודא קיומא ובההיא שעתא ידע משה רזא דשמא קדישא סתים וגליא כו' וכן יהיה בימות המשיח בתחלה [עיבור] ואח"כ [לידה] וזהו חבלי משיח וע' קלין דיהבת כמ"ש בזוהר משפטים ופנחס וכמ"ש (ישעיה ס"ו) כי חלה גם ילדה ציון כו'. ואח"כ אשפוך את רוחי על כל בשר (יואל ו') ומלאה הארץ דעה (ישעי' י"א) ואח"כ ה' אחד ושמו אחד:

דיקנא: כאן חוזר לבאר י"ג תקוני דיקנא בפרטות אחר שביאר פרצופי אבא ואמא כמש"ל שהוא חופף עליהם ובמזלא אתכלילן ואח"כ מבאר פרצופי זו"נ:

מהימנותא: כמ"ש באדרא רבא דף ק"ל ע"ב דיקנא כו' מהימנותא דמהימנותא דכלא ושם בדף קל"א ע"א דיקנא יקירא מהימנא שלימא כו': וענין מהימנותא כמו אמונת ישראל שבה משיגין את א"ס ולכן זו"נ נקראין בכל מקום מהימנותא וכן כל האצילות בכללו שהן גילויו ודיקנא הוא ראשית הגילוי לבושין דיקר כנ"ל לכן נקרא מהימנותא כו':

דיקנא עד דכלא: כמ"ש לקמן תחלת פ"ג כל מה דאתמר כו' ובאדרא רבא ד' קל"ב ע"ב ובגין דאיהו יקירא וטמירא כו' ובדף קל"ט ע"א ואיתימא דיקנא לא אשתכח כו' ור"ל שלא נזכר תיבת זקן בפירוש חוץ מזקן כ"ג זקן אהרן כו' כמ"ש שם ד' קל"ב ע"ב ע"ש: ואמר יקירותא כו'. כנ"ל בפ"א יקירו דיקירותא וכמ"ש באדרא רבא כמש"ל ובאדרא זוטא דרפ"ט ע"א בדיקנא דעתיקא קדישא תלייא כל יקירא דכלא כו' והענין כי הזקן הוא כבוד לאדם כמ"ש הדרת פנים זקן וכמ"ש והדרת פני זקן וכ"ש דיקנא דעתיקא קדישא סבא דסבין נאמר מפני שיבה תקום ונגד זקניו כבוד ולכן נקרא יקירו דיקירותא: וענין הכבוד כאן הוא כשמתגלה הדיקנא מתגלה רחמיו ונכפין כל הדינין והרשעים כליין ושמו מתגדל בעולם כמ"ש (שמות ל"ג) הראני נא את כבודך כו' אני אעביר כו' ויעבור כו' הנה אנכי כרת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות כו'. וכן בקריעת י"ס אמר לקמן סוף פ"ד דבעא לאוקיר דקניה ונאמר (שם י"ד) ואכבדה בפרעה ובכל חילו כו' כי גאה גאה כו' שמעו עמים כו'. וכן לע"ל שאמר באדרא רבא דף קל"ד ע"ב ובההוא זמנא דאתער כו' דביה זמין לאוקיר דיקניה כו' ונאמר שם (זכריה י"ד) והיה ה' למלך כו' ונאמר (ישעיה

מ"ג) תכבדני חית השדה כו' והגידו את כבודי בגוים כו' (שם בסופו) כי לי תכרע כו' והתגדלתי והתקדשתי (יחזקאל ל"ח). והכל שהרשעים כלים כמ"ש באדרא רבא דף קל"א ע"ב ואינון תליסר כו' לתברא כו' ושם בדף קל"ב ע"א ומהאי תקונא מתכפיין כו' ושם בדף קל"ד ע"א ובאו במערות צורים כו' ובדף ק"מ ע"א אלא תאנא כל הני כו' ובאדרא זוטא ד' רפ"ט ע"ב תשעה כו' לאכפיי' דינין. # ובאדרא זוטא דף רצ"ה ע"ב כל יקירו כו' דכלהו אכפיין לדינין בשעתא דמזלא כו':

מאדנין עד חוורא: כמ"ש שם דף קל"א ע"א תאנא בצניעותא דספרא דהאי כו'. ואמר מאודנין נפקא - ר"ל מתחיל תיכף אצל האזנים וג"כ כל הדיקנא יוצא מאזנים כמש"ל (בפ"א י"ג ע"ב): ואמר בסחרנהא דבסיטא ר"ל סביב פניו כמ"ש שם דף קכ"ח ע"ב בוסיטא דאנפוי כו'. ואמר סליק ונחית חוטא חוורא - שאחר שנחית סביב הפה שהן ה' תיקונים ראשונים סליק ונחית בתיקון ו' וכמ"ש שם דף קל"א ע"א תקונא שתיתאה כו' וסליק כו' ונחית כו' ומשם ואילך בתיקון ח' נחית כו' כמ"ש שם ונחית וסליק וחפי כו' ונחית בשקולא כו' כי התיקון ו' הוא למעלה מתקונים שלפניו כמש"ל (בד"ה חפי). ואמר חוטא חוורא הוא תיקון ח': (הגהה - וכלל כאן כל הי"ג תיקונים בכללות ואמר מאדנין כו' הוא תיקון הראשון כמ"ש למטה מקמי פתחא דאודנין שרי כו' ואמר בסחרנהא כו' כולל כל התיקונים עד תיקון ו' כי בוסיטא הוא כולל כל מקום של הפנים. סליק הוא תיקון ו' עד ח'. ונחית כו' הוא תיקון ח' עד כל י"ג תיקונים שחוטא חוורא הוא ב' מזלות וכל התיקונים שביניהם נכללים באלו הב' מזלות כידוע וכמש"ו):

בתליסר מתפרש: כמ"ש שם בתלת עשר כו' כל הענין ואמר שם פתח ר"י ואמר מי אל כו' דתניא תליסר מכילן כו' ואינון תליסר כו' ומפרש והולך למטה:

בתליסר מתפרש: כמ"ש שם בתלת עשר כו' כל הענין ואמר שם פתח ר"י ואמר מי אל כו' דתניא תליסר מכילן כו' ואינון תליסר כו' ומפרש והולך למטה:

ביקירא דיקירותא עד כ"ש איש: לפי שדיקנא מגיע עד טיבורו ונכללין בו אבא ואמא אבל ז"א מטיבורו ולמטה במקום שנסתיים דיקנא. וז"א נקרא אדם כידוע וכמ"ש שם בדף קל"ה ע"א השתא אתתקנו כו' כמראה אדם כו' ובדף קמ"א ע"ב ובכללא חדא כו' אדם כו' ובדף קמ"ב ע"ב ויפל ה' אלקים תרדמה כו' ובדף קמ"ג ע"א והאדם ידע כו' ובהרבה מקומות רבו מלספר. והוא נקרא לבר לפי שעומד מטיבור ולמטה ששם נקרא לבר מגופא שכתרו מטיבורו עד סיום גופו דא"א וכתר לעולם אינו מן המנין ומחכמה ולמטה עומד נגד נה"י שלו שהן נקראין לבר מגופא כמ"ש שם אר"ש חמינא כו' דאינון לבר מגופא כו' # ובפרשת פקודי דף רנ"ז ע"ב ירכין דאינון קיימין לבר כו' ע"ש כל

המאמר עד סופו ובפרשת א"מ דף נ"ח ע"א ואינון ברייתי כו'. # ולכן נקרא ז"א לבר כמ"ש שם דף קכ"ח ע"ב וההוא דלבר אקרי ז"א כו' ושם בדף קל"א ע"ב תאנא מאי דכתיב חכמות בחוץ כו' מתחברן לבר כו' ובדף קל"ג ע"ב אית חסד דגו כו' ועוד לפי שמלביש את א"א מבחוץ כמ"ש שם דף קמ"א ע"ב וייצר מאי צר צורה בגו צורה כו' ובאדרא זוטא דף רצ"א ע"ב דכלהו בוצינן כו' נהורא דאתגלייא אקרי לבושא דמלכא נהורא דלגו לגו כו'. ואעפ"י שגם אבא ואמא מלבישין את א"א אינן נגלין ואדרבא הם מלובשין בדיקנא דא"א וביה אתכלילן ונקראים על שמו כנ"ל (בד' כ"א ע"ב) וז"ש אדם לבר הוא: ואמר אדם לא כליל הכא ר"ל דאבא ואמא במזלא אתכלילן אבל אדם ז"א לא כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ב ע"א אב ואם מהאי מוחא כו' ז"א בע"ק כו' ור"ל מהאי מוחא ע"י מוחא בדיקנא כמ"ש שם דף רפ"ט ע"ב בטש מאן דבטש בהאי מוחא כו' ובמזלא תליין כו' מכאן כו' אבל ז"א בע"ק תלייא מטיבורו ולמטה: ואמר כ"ש איש - ר"ל צדיק שנקרא איש כמ"ש בזוהר מאן איש דא צדיק כו' וכן בני יעקב קראו אותו איש דבר האיש אדוני הארץ וכן יעקב להגיד לאיש וכן בכל הפרשה שם והוא בעלה דאתתא כמ"ש (תענית ו' ע"ב) דהאי מטרא בעלה דארעא משיצא חתן כו' (שם) בסוד ונהר יוצא מעדן כו' וז"ש כ"ש איש - ואמר אצל איש לא עבר דסליק עד מוחא ואעפ"כ שם לא עבר אע"פ שהוא נהר היוצא מעדן הוא מעדן תתאה דז"א אבל בעדן דחכמה עלאה שהוא במזלא וכ"ש מ"ס אינו מגיע שם. וז"ש לא עבר כו' אפילו בעת סילוקו למוחא כמ"ש בפרשת משפטים דף קי"א ע"ב סליק עד דסליק עד מוחא עלאה כו'. אבל גבי אדם אמר לא ישב כמ"ש (ישעיה מ"ד) כתפארת אדם לשבת בית וכמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב ואמר בדרך לא זו אף זו לא עבר ולא כו':

ואמר ביקירא דיקירותא ההוא כו' לאפוקי יקירא דז"א ששם ישב אדם ת"ת דז"א ונוק' כמ"ש שם דף קמ"א ע"ב באתר דתליין שערי דדיקנא כו' וכ"ש איש שהוא סליק עד מוחא:

בתליסר עד מתפרשין: ר"ל בדיקנא בי"ג תקונין שבו נגדין בו י"ג נביעין דמשח רבות והמשח רבות מתחלק ג"כ לי"ג של התיקונים. ואמר בתליסר נביעין מבועין כפל שהם נביעין ממוחא סתימאה והן מבועין לדיקנא דז"א כמ"ש שם בדף קל"א ע"א דנגדין ביה י"ג נביעין מבועין כו' ושם בתליסר תקונין אלין נגדין ונפקין תליסר מבועין כו' ושם וכלהו נפקין מתליסר מבועין דמשח כו' ובדף קל"ט ע"א תאנא כד נחית כו' ובאדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב תלת עשר נביעין דמשחא דרבות כו' ושם בדף רצ"ה ע"א וכד משחא דרבות

קודשא כו' ושם ע"ב בהאי דיקנא נגיד כו'. וכן נחית לדיקנא דכהנא רבא כמ"ש באדרא רבא דף קל"ב ע"ב כד משחא נחית כו' והוא דיקנא דאבא עלאה:

ארבע עד לגנתא: ר"ל תשעה מבועין נפקין לז"א ומהן נעשו ט' תיקונים לז"א שהן תמיד בו כמ"ש שם דף קל"ט ע"א תאנא כד נחית מן כו' אתתקן בתשעה תקונין כו' ובדף ק"מ ע"א וכל הני תשעה כו' אינון תשעה מכילן דנהרין מע"י כו' ונחתין כו' ובאדרא זוטא דף רצ"ה ע"א שערין אוכמין משחא דרבות כו' בט' תיקונין כו' ובדף רפ"ט ע"ב תלת עשר נביעין כו' וכלהו נפקין כו' אלא תשעה כו'. וז"א נקרא גנתא שעליו נאמר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ר"ל את ז"א כמ"ש פ' א"מ דף נ"ח ע"א ותאנא ההוא נהר כו' לאשקאה גנתא כו' ושם בדף ס"ה ע"א והאי נהרא אתקרי אם לגנתא ועילא מגנתא כו' ע"ש ובאדרא זוטא דף ר"צ ע"ב וההוא נהרא דנגיד ונפיק כו' דאשקי תדיר לגנתא כו' הה"ד ונהר כו' נטיעה דגנתא ודאי אקרי ו' כו' להשקות את הגן דא הוא ו' כו' ואמר לקמן כתיב ויטע כו'. וז"ש תשעה אשקיון לגנתא והוא ע"י הנהר בינה כמש"ל וכמ"ש למטה (ל"ב ע"ב) שכל אלו י"ג תקונים משתכחין בעלמא עלאה שהוא בינה ואח"כ תדשא כו' לז"א ממנה נפקין וע"ש הכתוב להשקות את הגן: ואמר ארבעה בלחודוי אסתמכו ר"ל לנוקבא דז"א והן נגד תקונין של א"א שאין בהם שערות ג' ה' ז' י"ב ותיקוני נוקבא הוא בלא שערות כידוע: והענין כי תשעה דז"א הן ששה ומתפרשין לתשעה כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ה ע"א שתא אינון תשעה אקרון כו' והוא נגד ו"ק דז"א שמתחלקין לתשעה ע"י מוחין כידוע וז"ש שם ואלין שתא כו' תלת אחרנין כו' ובגין דהני תלתא כו'. ואלו שלשה נגד מוחין דז"א לכן הן ביקירו יתיר מכלהו וכלן תליין בהו שהמוחין מתפשטין בכל הגוף וכל הגוף תולה במוחין כמ"ש שם דף רצ"ב ע"ב ובאדרא רבא דף קל"ו ע"א. וכלל כולן הוא דכל הט"ס של ז"א בכללן הוא ו"ק ו' של יו"ד ונוק' הוא ד' של יו"ד והיא נקראת ד' כידוע שכל בניינה מד"ס כידוע. והיא עטרת בעלה ונכללת בג"ס הראשונים שכנגדן ד' אותיות אדנ"י א'י'ן כח"ב כמ"ש בתיקונים ו ד' מלכות. ולכן כנגדה ד' תיקונים וכמ"ש באדרא זוטא דף ר"צ ע"ב וההוא נהר דנגיד ונפיק כו' אמאי ו"ד כו' דאיהי ארבעה כו' להשקות את הגן דא הוא ו' ומשם יפרד כו' דא הוא ד' כו'. וידוע שאבא נכלל במזל עליון שהוא בחינת דכר ואימא נכללת במזל תחתון שהוא בחינת נקבה ומזל עליון כולל כל הח' תיקונים כידוע. ולכן אבא בתמניא תקונין אתתקן כמ"ש באדרא רבא דף קל"ב ע"ב דיקנא דכהנא רבא כו' נגד שמנה בגדים. ואמא מקבלת ממזל תחתון ומזל עליון נכלל במזל תחתון כידוע אוירא וניצוצא וכלהו ירית ז"א והשאר ד' שנכללין במזל תחתון ואינן נכללין במזל עליון שהן בחינת נוקבא ירית נוקבא דז"א. ומ"מ ירית ע"י ז"א שגם בו

נכלל כל הי"ג תיקונין בשעתא דנהיר ע"ק לז"א כמ"ש לקמן בפ"ג ובאדרא רבא ואדרא זוטא והוא כשנהיר מוחא סתימאה למוחא דז"א שאז לו ד' מוחין וכלא כליל מ"ס דא"א שכנגדן ירית עוד ד' תיקונין כמ"ש באדרא רבא דף ק"מ ע"א ובשעתא דאתמשכן שערי כו' ארבע מוחי כו' וחד מוחא שקיט על בורייה דכליל כל תלת כו' ובגין דאתחברן כו' אתמשכן ארבע מבועין מניה כו' והן שני בחינות ג' מוחין שהיו לו מקודם וארבע של עכשיו שהן בחינה אחרת כידוע בסוד מוחין דגדלות ודקטנות שכ"א בחינה בפ"ע ונגד הד' מוחין שנתחדשו לו הן ד' בתי דתפלין כמ"ש שם והן נקראין כתר על ראש ז"א וז"ש (ברכות ו' ע"ב) שהקב"ה מניח תפילין שהן באין לו בתוספת. וכלם יורדים לנוקבא שהיא בחינת כתר כידוע כתר מלכות והן ד' פרשיות דתש"י והן ד' תיקונים הנ"ל וז"ש באדרא זוטא שם ומהאי ו' אשתקייא ד' דאיהי ארבעה ולפי שכלל כל ספירות שלה הוא נקודה א' לכן שם בבית א' משא"כ מוחין דז"א שהן מתתקנין מחג"ת כידוע וכתר ע"ג לכן הן ד' בתים. וז"ס י"ג תיקונין ט' וד' נגד ט' דז"א וד' דנוקבא בסוד א"ח"ד כידוע. והן בכלל ע"ס וד' ספירות בקו האמצעי ד"ת"י"מ כמ"ש לעיל (בדף ב' ע"ד) וכולן מקבלן אימא ואשקי לגנתא ולנוק' כמ"ש למטה ובאמא נוקבא קודמת לדכורא י' על ו' ה' כידוע ולכן חשיב ד' קודם לט' כאן. ואמר בלחודוי אסתמכו - שאינן יורדין עד דאתתקן ז"א בד' מוחין וביו"ג תקונין ועד דאתתקנת נוקבא דז"א אפין באפין שאז אתתקן גולגלתא דילה כנ"ל (בפ"א דף כ"ז ע"ב):

מקמי עד בשפירו: כאן מתחיל לפרש י"ג תקונין בפרטות. וזה הוא תיקון א' כמ"ש באדרא רבא דף קל"א ע"א תקונא קדמאה כו'. וז"ש מקמי פתחא דאדנין כו' ר"ל אצל פתח האזנים ר"ל נגד הנקב של האזנים מכוון שם מתחיל יקירו לאתתקן ר"ל דיקנא שנקרא יקירו כנ"ל (בד' ה' ע"ג): ואמר נחית ר"ל שהתיקון הזה נחית בחד חוטא עד התחלת הפה כמ"ש שם. ולא הוצרך כאן לפרש עד היכן נחית שבראש הפה מתחיל תיכף תיקון השני כמש"ו: ואמר בשפירו ר"ל כמ"ש שם בחד חוטא בשקולא טבא כו' ושם בע"ב תקונא קדמאה הא תנינן דכל שערא ושערא כו' ושם בדף קל"ב ע"א תקונא קדמאה כו' ולא אתדבק כו':

ברישא עד להאי רישא: הוא תיקון השני כמ"ש שם דף קל"א ע"א תקונא ב' כו' וז"ש ברישא דשפוון ר"ל בשפה העליונה. מהאי כו' ר"ל מראש אחד של השפה עליונה עד ראש השני של אותה השפה:

קאים עד פשע: הוא תיקון ג' כמ"ש שם תקונא תליתאה כו' ושם דף קל"ג ע"א ותאנא בתקונא קדמאה דדיקנא כו' שם עד תקונא רביעאה ע"ש. וז"ש קאים ארחא כו' ור"ל

שעומד הארח תחת שני נקבי החטם. ואמר קאים שאין מגיעין עליו השערות. ואמר דנפיק ר"ל שיוצא מתחת נקבי החטם עד הפה והוא תחת הנקבים של החטם לבד לא תחת דופני החוטם ולכן אמר תחות תרין כו': ואמר לאעברא חובא כו' כמ"ש באדרא רבא שם אמאי אתפסק משום כו' והאי כו' ושערא לא כו' למיתן כו'. והענין כמ"ש שם דף ק"ל ע"ב מחד נוקבא חיין ומחד כו' וקרינן ליה סליחה והיא כו' ולכן אין שער שם כדי שיעבור רוחא דחוטמא ויאמר סלחתי ושם בדף קל"ג ע"א מאי בין האי כו' בא"א כתיב עובר כו' ושם דתניא ארחא כו' ושם ע"ב לעילא עובר כו' יהיב אתרא כו' תנא בכל אתר כו' ושם בדף ק"מ ע"ב ותאנא נשא עון אתקרי כו' אבל משום כו' לא אתקרון כו' ושם דתנא האי אורחא כו': ואמר דכתיב ותפארתו כו'. ר"ל שהאי תקונא נקרא תפארת כמ"ש שם דף קמ"א ע"א ותאנא האי הוד כד כו' ועובר על פשע כו' ובצניעותא דספרא כו' תפארת הוא עובר על פשע דכתיב כו' וכד אתתקל כו'. ואמר עבור כו' שתיקון הזה הוא מי"ג תקונין שנקרא ועובר על פשע כמ"ש שם דף קל"א ע"ב דתניא תליסר מכילן כו' ועובר על פשע תלת ושם בדף קל"ג ע"א ותאנא בתיקונא קדמאה דדיקנא ותניינא כו' ור"ל שב' תיקונים ראשונים אינן אלא הזמנה לתיקון ג' הזה שתיקון הראשון מי אל כמוך הוא חזקו לאכפייא דינין דלא שלטין וסובל הכל כמ"ש שם דף קל"ב ע"א וכן נשא עון תיקון השני שסובל והוא יותר מתיקון הא' שתיקון הא' ביכולתו לסבול וכאן סובל וכולם הזמנה לתיקון זה שכאן מוחל ועובר על פשע. וכן בי"ג דלתתא דז"א כד מתתקנין הוא אל רחום וחנון כו' כמ"ש שם דף קל"א ע"ב לקביל דא אל כו' וחנון הוא תיקון שלישי והוא יותר רחמים מרחום כידוע והוא העברת הפשע. ואמר על פשע כמ"ש שם דף קל"ג ע"א תאנא בצניעותא דספרא מהו כו' שפע דאקדים כו' ור"ל שעובר אות ש' על אות פ' ונעשה שפ"ע ונחית לז"א ואז מתהדר לרחמים כמ"ש שם דף ק"ל ע"ב דביה נשיב רוחא לז"א וקרינן ליה סליחה ואם לאו ח"ו אז נשאר פשע ואין עובר האי ארחא כמ"ש שם דף קל"ג ע"א לא זכו פשע כו' לא זכו עומד ולא עובר כו'. וז"ש עבור לז"א ויסלח ואז על פשע שיקדום כנ"ל:

תחות שפוון עד אחרא: הוא תיקון ד' כמ"ש שם דף קל"א ע"א תקונ' רביעאה כו' ושם בדף קל"ג ע"א תקונא רביעאה כו' וז"ש תחות שפוון כו' ר"ל תחת השפתים הוא השפה תחתונה שערות שם מצד א' עד צד השני וז"ש אסחר כו'. ולא הוצרך לומר כאן מהאי רישא כנ"ל בתיקון ב' לפי שתיקון ב' נסתיים בתחלת שפה התחתונה ושם מתחיל תיקון הד' וז"ש אסחר שסובב נגד השפה עליונה עד ראשית השפה ששם מתחיל תיקון הב' ולכן לא הוצרך לפרש התחלת תיקון הזה:

ארחא עד תחותוי: הוא תיקון ה' כמ"ש שם דף קל"א ע"א תקונא חמישאה כו' ושם דף קל"ג ע"א תקונא חמישאה כו': ואמר נפיק תחותוי ר"ל תחת הראשון תיקון ג' כמ"ש שם דף קל"א ע"א בשקולא דארחא דלעילא כו' ובדף קל"ג ע"א דתניא ארחא כו' והאי ארחא דלתתא שקילן אינון בכלא כו' וז"ש תחותוי ואע"ג שאין נזכר כאן תיקון ג' כיון שאמר אחרא משמע אחר לראשון:

חפי עד דלעילא: הוא תיקון ששי כמ"ש שם דף קל"א ע"א תקונא שתיתאה כו'. ובדף קל"ג ע"ב תקונא שתיתאה כו' ואמר חפי תקרובתא דבוסמא ר"ל שמכסין את הלחיים שנקראים ערוגת הבושם כמ"ש לחייו כערוגת הבושם כמ"ש שם דף קל"ט ע"א וחפי בתקרובתא דבוסמא מאי תקרובתא דבוסמא כד"א כו' ושם בדף קל"א ע"א תרין תפוחין בתקרובתא כו' לא אתחזי מכל אנפי תקרובא כו' ובדף קל"ג ע"ב אינון תרין תפוחין דתקרובא כו' ובדף ק"מ ע"ב בעילעוי בתקרובא דבוסמא ובאדרא זוטא דף רצ"ה אנפין כתרין תקרובין דבוסמא כו' באלין תקרובין דבוסמא שארי כו': ואמר לרישא דלעילא ר"ל שהתיקון הזה מתחיל תיכף אחר תיקון שקודם תיקון ה' בשפה התחתונה עד התיקון ח' שהוא מזלא המתחיל בשבולת הזקן וזה התיקון הוא בצדדי זה התיקון וסליק לעילא עד ראש הפה ששם נסתיים תיקון הראשון וז"ש לרישא דלעילא ר"ל עד ראש השפה העליונה כמ"ש שם וסליק ונפיק מלרע לעילא לרישא דפומא כו' עד רישא כו' ובדף קל"ג ע"ב וסליק מלרע לעילא כו'. ואמר שם לרישא דפתחא תתאה דפומא ר"ל שהולך למטה באורך וברוחב עד מקום שנסתיים ארחא תתאה והוא בשבולת הזקן והולך בשני צדדי הפנים והן תקרובתא דבוסמא. ומ"ש תקרובתא כו' ולא אמר תקרובין דבוסמין הוא כמ"ש לחייו כערוגת הבושם וכמ"ש שם דף קל"ט ע"א מאי תקרובתא דבוסמא כד"א כערוגת הבושם ולא ערוגות והוא לפי שמגיעין כא' שאלו השערות מגיעין לא' תחת ארחא תתאה וכן הלחיים מגיעין שם כא' בשבולת הזקן תחת הארחא. ולכן למטה אצל התפוחים אמר תרין תפוחין שאין מגיעין כא':

תרין עד בוצינין: הוא תיקון ז' כמ"ש שם דף קל"א ע"א תקונא שביעאה כו'. ובדף קל"ג ע"ב תקונא שביעאה כו'. ואמר תרין כנ"ל. תפוחין כמ"ש שם כתפוח כו' מה תפוח כו' ואמר אתחזון לאנהרא בוצינין כמ"ש שם ותאנא מהאי תפוחין נפקין כו' ותאנא כ"ז כו' תנא כד אתגליין כו' מכלל כו' ישוב מכלל דזמנין כו' ובדף קל"א ע"א מתרי תפוחין שפירין כו' וכל כו' ושם למעלה אינון תפוחין כו' ובדף קמ"א ע"א הני תרי תפוחין כד כו' ובאדרא זוטא דף רצ"ה ע"א כד אתנהיר מן נהירו דחוורא כו' וז"ש אתחזון דזמנין אינון טמירין ועש"ה ישוב ירחמנו כנ"ל:

מזלא עד ותתאין: הוא תיקון ח' כמ"ש שם דף קל"א ע"א תקונא תמינאה כו' ובדף קל"ד ע"א תקונא תמינאה כו' הכל תלוי במזל אפילו כו' הכי אוקימנא בס"ד האי חוטא כו' מ"ט משום כו' וביה תליין כל מלי כו' ואמר שם ותאנא הכל תלוי במזל דאיהו כו' אמאי מזל משום דמניה תליין כו':

(הגהה - ואעפ"י ששם אמר עד טיבורא צ"ל עד טיבורא דליבא ומזל ב' הוא עד טיבורא):

אינון עד מן דא: הוא תיקון ט' כמ"ש שם תקונא תשיעאה כו' ושם תקונא תשיעאה כו'. ואעפ"י שאמר שם מתערבין שערי אם אינון שערי דתליין כו' מ"מ העיקר הם אינון דתליין ואותן המתערבין בטלין לאלו דתליין. וז"ש אינון דתליין לא נפקין כו' משמע שיש אחרים דלא תליין כו':

חפיין עד דיקירו: הוא תיקון י' כמ"ש שם תיקונא עשיראה כו' ושם תקונא עשיראה כו' והן שערות קטנות שתחת הזקן מכסין את הגרון ואינן שוין השערות זה עם זה. ואמר על גרונא דיקירו ר"ל חלק הגרון ששייך לדיקנא שנקרא יקירו וכן התיקון הזה נקרא הדר גאונו כמ"ש שם ומהדר גאונו אינון כו' וצואר הוא שפירו דכל גופא:

רברבין עד שלים: הוא תיקון י"א כמ"ש שם תקונא חד סר כו' ושם תקונא חד סר כו' והם ג"כ שערין דעל גרונא תחות דיקנא רק שתיקון י' הוא זעירין ומתערבין וזה הוא רברבין ובשיעורא שלים:

שפוון עד נשיקין: הוא תיקון י"ב כמ"ש שם תקונא תריסר כו' ושם תקונא תריסר כו' בגין דלא כו' וכל מאן כו' ועל דא כו' ובג"כ כו' שערוי ובהאי אתרחיצו כו':

וז"ש **זכאה מאן כו**': כמ"ש בפרשת פקודי דף רנ"ג ע"ב היכלא שתיתאה כו' כחוט השני שפתותיך כו' כד נשיקין כו' ונשיק נשיקין בהאי היכלא כו' כד אתדבקו נשיקין כו' לית נשיקין כו' ושם בדף רנ"ה ע"א ובכל זמנא דנשיקין אתחברו כו' ושם בדף רנ"ו ע"ב דאינון נשיקין לאתדבקא רוחא תתאה כו' ובפרשת בראשית דף מ"ד ע"ב לאתדבקא ביה בנשיקה כו' ישקני כו'. וידוע שהשבועה הן בז' הבלין דפומא וז"ש אשר נשבעת לאבותינו כמ"ש באדרא רבא הה"ד אשר כו' ואמר שם בדף ק"ל ע"א תאנא עכ"ד שמיה דעתיקא סתים בר מן כו' דכתיב בי כו' וזהו אשר כו':

בההוא עד וסתים: הוא תיקון י"ג כמ"ש שם דף קל"א ע"א תקונא תליסר דתליין כו' ובדף קל"ד ע"ב תקונא דתליסר תליין כו' והאי תקונא דתליסר הוא כו' מניה תליין כו' מניה כו' דא הוא כו' והאי דתליסר כו' אלא כו' ובאדרא זוטא דף רפ"ט בדיקנא דעתיקא קדישא כו' מזלא דכלא כו'. ואמר נגדין תליסר כו' כמ"ש שם ע"ב תלת עשר נביעין דמשחא כו' ובאדרא רבא שם ומניה נגיד משחא דרבותא לתליסר כו' והוא שפעא דמ"ס שנקרא שמן

כמ"ש (תהלים קל"ג) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן כו'. ואמר דאפרסמונא דכיא שהוא השמן הטוב מכל השמנים כידוע וכמ"ש (ברכות מ"ג א') על משחא דאפרסמון מאי מברך אר"י בורא שמן ארצנו וכתב רש"י שגדל ביריחו וע"ש הריח כו' והוא פנג אר"י בורא שמן ערב. ואמר דכיא ר"ל בלא שמרים שאין דין כאן כלל כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ח ע"ב והאי מוחא כו' כחמר טב על דורדייא שהוא צלול ואין השמרים יוצאין וכן מוחין דאבא ואמא נקראין אוירא דכיא ואשא דכיא שבג"ר אין דין כלל: ואמר כלא בהאי כו' כנ"ל וביה כלילן כו' הוא דכליל כלא ובאדרא זוטא שם מזלא יקירותא כו' כלהו כו' בהאי מזלא תלייא כו' עלאין ותתאין כו' כל קדושי קדושין כו' כלהו תליין בהאי כו'. ואמר וסתים כמ"ש באדרא רבא שם ומשום דהאי תקונא כו' לא אתיידע ולא כו' ולא אתחזון היך כו' וכלא אסתימו ומכלא כו' עש"ה: ושבעה תיקונים הראשונים הן בפנים וכלן הן כסדר. הראשון אצל פתח האזנים עד ראשית הפה. ב' שעל שפה העליונה. ג' ארחא דשם. ד' על שפה התחתונה. ה' ארחא דשם. ו' שערות של צדדי הפה עד שבולת הזקן. נשאר תפוחין בלא שערות והוא תיקון ז' - ואח"כ שאר תקונים משיבולת הזקן ולמטה חוץ מתיקון י"ב שהוא השפתים פנויים והן כסדר חוץ י"ב כנ"ל וי"ג שהוא מזלא ח' הוא השערות בשקולא מצד הפנים. ואח"כ שערות בין ב' מזלות תיקון ט' - ואחר המזלות על הגרון תיקון י' - ואותן בשיעורא שלים י"א - ופה ומזל תחתון י"ב י"ג - והטעם שהן אחרונים כי הם כוללין כל התיקונים כמ"ש באדרא רבא שם בתיקון י"ב ודא הוא תקונא קדישא עלאה דתריסר דמכאן כו' וכן מזלא כנ"ל. והן כנגד היכל ו' וז' שי"ב מזלות עם התנין הכוללם הם נגד ז' ככבים שהן ז' היכלות שהן ז' כפולות ב'ג'ד' כ'פ'רת והן ששה היכלות ובהיכל הששי בו ו' היכלות הן י"ב והוא היכל הרצון שהוא פי ה' ושם הנשיקין כנ"ל ולכן פה כולל י"ב תיקונים נגד היכל הששי של הששי ת"ת שכולל כל הי"ב היכלות. וכן תיקון ז' כולל כל הז' תיקונים שהוא התחלת ששה היכלות שבת"ת שהוא הדעת המתפשט בדעת והוא כולל כל הו"ק כידוע. ומזל הי"ג הוא נגד היכל השביעי ק"ק ולכן הוא קדשי קדשים כמ"ש באדרא זוטא שם כל קדושי קדושין דקדושה ביה תליין. ואמר ג"פ קדוש נגד ג"פ קדוש דקדושה והענין כי בז' היכלות שהן למטה נק' קדש קדשים וכאן שהוא בע"ק נק' ג"פ קדוש שכנגדו הוא ג"פ קדוש כמ"ש בר"מ וכן נקרא עתיקא כן:

בזמנא עד בהמצאו: ר"ל בחדש תשרי כל הי"ג תקונין נמצאין באמא בינה ומתפתחין י"ג תרעין שהן י"ג תיקונים באלו עשרת ימים שבין ר"ה לי"כ שאז שערי תשובה פתוחין כידוע והן שערי בינה שהיא נקראת תשובה כידוע. והוא כמ"ש לעיל שתיקון י"ג הוא נגד

היכל השביעי בינה ק"ק ובמזלא כלילן כל התיקונים לכן בה משתכחין ג"כ כל התיקונים וכמש"ל בפ"א שתא אלפי שנין תליין בשתא קדמאי שביעאה עלייהו כו' בתריסר שעתי כו' תליסר יקים לון ברחמי כו' ושלטא ביום השביעי י"ג תיקונים וכן כאן בחדש השביעי. וטעם לאלו עשרת ימים יתבאר למטה. וכן היתה בעולם התהו שמלכו ששה מלכים וכשמלכה בינה שביעאה עלייהו כנ"ל אתחריב כלא בתריסר שעתי שהן י"ב תיקונים כנ"ל ולכן היה שנה כלו תהו כידוע מבהר"ד שנה שלפניה שהן י"ב חדשים י"ג יקים לון ברחמי ומתחדשן כו' כן הוא כאן. והענין כי מינה דינין מתערין לכן אע"פ שכל השערים הן רחמים מ"מ מתערין דינין ולכן אתחרב כלא בתריסר שעתי שהן י"ב היכלות דכלילן בה י"ג שהוא בחינת עצמה שהיא רחמים יקים לון ברחמי. וכן כאן בר"ה מתערין דינין כידוע וכל עי"ת עד ביה"כ מתגלה היא בעצמה כידוע. וז"ש משתכחי ירחי אלין כו' ר"ל שנמצאים שקודם אמר כלא בהאי כו' וסתים והשתא משתכחו כו'. ואמר בעלמא עלאה שהוא בינה שכל עולם הוא בנוקבא כידוע בסוד צדיק יסוד עולם (משלי י') והן שני עולמות בינה ומלכות עה"ז ועה"ב כמ"ש מן העולם ועד העולם כידוע ומלכות נקראת עלמא תתאה ובינה עלמא עלאה והוא ידוע בהרבה מקומות בזוהר ותיקונים: והן נגד י"ב חדש כנ"ל של י"ב תיקונים שכולל בינה את כולם שהן ו' של השם ו"ק ו"ו כפולה ו' של ת"ת ו' של הדעת יעקב ומשה זה מלגאו וזה מלבר כידוע וכלם בינה כוללם. והן ב"פ ו' חדשים של ימות החמה ושל ימות הגשמים וכמ"ש בספר יצירה שז' ימים הן נגד ז' ככבים שהן ז' תיקונים דגלגלתא כמש"ל וי"ב חדשים הן נגד י"ב מזלות שהן י"ב תיקונים כנ"ל. וכל אלו החדשים הן למטה בו"ק שמשמשין ומאירין ללבנה שלכן נחלקה לחדשי הלבנה והיא שנת הלבנה נחלקה לי"ב חדשים ואח"כ באלו עשרה ימים מתעברין בה כל הי"ב חדשים ובה נכללין כא' והיא שנת החמה כמ"ש בר"מ ובתיקונים לכן אין נחלקין בה לחדשים ששנת החמה אין בה חדשים ובה מתעבר ז"א באלו הימים בט' תיקונים שלו כמ"ש למטה. ושנת החמה יתירה על שנת הלבנה עשרה ימים ואלו הן עשרה ימים שבין ר"ה ליה"כ ימי העבור ולכן הן נחשבין לשנה שעברה כמ"ש (ר"ה י"ו א') אדם שאירע לו קרי קודם יה"כ כו'. ובשלשה שנים מצטרפין לחדש שהוא חדש השלשה עשר ולכן נקרא חדש העיבור והוא נגד תיקון י"ג נגד בינה עצמה: וז"ש משתכחי ירחי אלין כו':

ומתפתחי תליסר תרעי דרחמי שהן י"ג מדות וכ"מ בגמרא דר"ה (שם ע"ב) ולכן תקנו לומר בו י"ג מדות וכמ"ש (שם) כ"ז כו' יעשו לפני כסדר הזה: ואמר בההוא זמנא דרשו כו' כמ"ש (שם י"ח ע"א) והכתיב דרשו ה' בהמצאו התם ביחיד כו' ויחיד אימת כו' אלו

עשרת ימים שבין ר"ה ליה"כ ואמרו השב בנתיים מוחלין לו כו': ואמר בהמצאו ר"ל בזמן שמשתכחין הי"ג מדות בעלמא עלאה כמש"ל בזמנא כו' משתכחו כו' דלמעלה בע"ק סתים אינון כנ"ל וכאן הוא הגילוי למטה כמש"ל וכמ"ש באדרא רבא דף קל"א ע"א תאנא בצ"ד תליסר תקונין כו' משתכחי כו':

כתיב עד בערב: ר"ל שבט' ימים אלו שבין ר"ה ליה"כ מתעברין בה אלו ט' תקונים שיורדין לז"א כמש"ל שמי"ג תיקונים ט' יורדין לז"א והוא ע"י אמא כמש"ל ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ז"א תשעה אשקיון לגנתא והוא ע"י אמא שנכללת במזלא ומקבלת משם י"ג תקונין ומשם ירית ז"א ט' תקונים כנ"ל. והן באלו ט' ימים שבין ר"ה ליה"כ. ואח"כ ביה"כ הלידה כמ"ש למטה והוא התפתחות יסוד דבינה ששם החותם כידוע וז"ש חתמנו כמ"ש ונחתם ביה"כ. כי אלו הד' ימים שבין יה"כ לסוכות נגד ד' תיקוני דיקנא כי בנעילת יה"כ מלכות עולה שם. אח"כ שמא אתנטע כמ"ש למטה ומתחילין ז' תיקונים דגלגלתא והן נצחי קרבא כמ"ש לקמן פ"ה וכנגדן ז' ימי הסוכות שנוצחין המלחמה כמ"ש (ברבה בכ"מ) מאן דנקט סימנא כו' ולכן שבעים פרים נגד ז"א שבעין אנפין שבהן נאחזין שבעים שרים כידוע שלכן הן מונין לחמה. ואח"כ שמיני עצרת ויטע ה' אלקים כו' התשעה תקונין כו' ואתתקן פרצופא דנוקבא ע"י גבורות כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב כד אתתקן כו' באתר דתליין שערי דדיקנא כו' ועבד גולגלתא דנוקבא כו' ותקין מעוי דנוקבא בסט' דדינא כו' וכנגדה שמיני עצרת כידוע שלכן עצרת תהיה לכם ואין משתתפין בה האומות שישראל מונין ללבנה שהיא חלק ישראל ונחלתו. ולכן אומרים בה גבורות גשמים שהיא אתתקן ע"י גבורות כנ"ל. ונגד ה' גבורות וכללותן ביסוד הן ו' חדשים ימות הגשמים ונגד ה"ח עם כללותן הן ימות החמה והן נגד ו' דגלגלתא כידוע. והוא שיצירתה גלגלתא סתימא כמ"ש באדרא רבא שם ונחסרין ו' תקונים וז"ש כתיב ויאמר אלקים תדשא הארץ כו' ר"ל ארץ עלאה בינה שכל זו"נ נקראין שמים וארץ כידוע ותדשא הוא עיבור הזרע שהזרעים נשרשין בארץ וכן כאן עבור ט' תיקונים דז"א בבינה אמא. והן נקראין דשא עשב מזריע זרע שהזרע בא מב' מזלות ה"ח וה"ג והם עץ פרי עשה פרי דו"נ. עץ פרי דכר עשה פרי נוק' והן ב' מזלות כנ"ל ונכללין בהן דו"נ. וז"א נקרא גן דאתנטען ביה הנטיען כמש"ל ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כמ"ש באדרא זוטא דף ר"צ ע"ב להשקות את הגן דא ו' כו' ומשם יפרד כו': וז"ש היינו דכתיב ועניתם את נפשותיכם כו' שאחר עיבור הט' תיקונים הלידה ומתגלה בינה ומתפתחא תרעין דילה כמש"ל אז ועניתם את נפשותיכם שמתגלה בינה העה"ב שאין בו אכילה ושתיה ואימת בתשעה לחדש בערב כנ"ל: ואלו הט' תקונים

כוללין כל הט"ס של ז"א ו"ק ומוחין ומלכות אין לו כידוע שנוקבא משלמת לו לע"ס ועטרה נכלל ביסוד כמ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ב ע"ב דיקנא דמלכא כו' אתפליג נהירו דאבא בתלת נהורין שהן חכמה וחסד ותפארת שמכריע נוטה לימין אבא. ואמא בתרין הא חמשה והוא בינה גבורה ומהן נעשו נה"י כידוע שחג"ת מאבא ואמא ולכן חו"ב וחג"ת דז"א מאבא ואמא ונה"י מח"ג דז"א ואמר שם חו"ג בחד נהורא הא שיתא והוא כתר שנתקן מחו"ג כמ"ש שם רישא דמלכא אתתקן בחסד בגבורה לבתר אתעטר חסד ואתנהיר בתרין נהורין כו' והם נצח ויסוד כנ"ל וגבורה אתנהיר בחד הוא הוד הא תשעה וכד מתחברין כלהו נהורין כחדא אקרי דיקנא דמלכא וכדין כתיב ה' כגבור יצא כו' והוא באלו ימים המלך המשפט:

בהאי זמנא עד לא כתיב: ר"ל בהאי זמנא ביה"כ שאמר בתשעה לחדש שאז ותוצא הארץ דשא כו' כמ"ש למטה אז אד' יה"ו אתה החלות כו' כמ"ש בפרשת א"מ דף ס"ה ע"ב ורזא דמל' הכי הוא כו' עד דא פרט' ודא קיומא והענין בקיצור כי אקי"ק אשר אקי"ק אקי"ק השלישי ו הוי"ה הכל הוא דרגא דז"א שבו מנהיג העולם והוא שמו של א"ס וע"י מתגלה וכל הדרגין שקודם לו הכל דרגין אליו שיתגלה שעיקר הכוונה של א"ס הוא שיתגלה שמו בעולם וזה כוונת בריאת העולם ולכן נחית מדרגא לדרגא גילוי אחר גילוי עד ז"א ושם נתגלה כי שאל נא לימים ראשונים (דברים ד') כידוע. ולכן שם של ז"א הוא עיקר השם המיוחד וכל השמות שקודמין לו אקי"ק ושאר השמות הן טפלין לו אע"פ שהן גבוהין יותר ממנו. והענין כי כל מה שיותר נעלם אין לו שם עד שא"ס אין לו רמז לא בהרהור ולא במחשבה וכל מה שמתחיל להתגלות יותר קונה לו שם יותר כי השם הוא הגילוי וכל השמות עד ז"א הם אינן שמות בעצמן רק על ז"א שיתגלה שכאן רמז קצת על גילויו כמ"ש במאמר הנ"ל ואינן שם העצם אלא בז"א ששם השם בעצמו מתגלה. וכן השמות מורין כן אקי"ק שאהיה אח"כ ולא עכשיו והוי"ה הוא יהיה בהוה כי יהיה לשון הוה כמו ככה יעשה איוב (איוב א') ונתחלף הי' לו' הואיל ונעשה מפעולה שם כמו מן חיה חוה כי היא אם כל חי. וכל השמות הוא בז"א ששם הוא גילויו וזהו כוונתו וכל השמות שקודם הוא ששם מורה שיתגלה וכל מה שמתגלה יותר הוא יותר גדול כמו האדם הגשמי בתחלה הוא במוח האב סתים מאד ואינו אלא טפה כלול במוח ואח"כ בשעת הזיווג אז יוצא הטפה והוא יותר גלוי ואח"כ מצטייר בבטן אמו ונעשה שם אדם שלם ועדיין הוא בבטן אמו ובטל לאמו ואח"כ מתחיל לצאת ראשו ורובו עד שיוצא כלו ואח"כ יוצא כלו. וכן כאן בתחלה סתום במוח אבא ולכן אבא הוא שרותא כמ"ש באדרא זוטא שהוא שרותא להוליד את ז"א ולכן מתחיל בו י' של השם

והוא בסתימו והחכמה מאין תמצא לא ידע כו' (איוב כ"ח) שהגילוי הוא בז"א ושם הוא סתום מאד. ואח"כ בזיווג יוצא הטפה. ואח"כ מצטייר בבטן אמו. וכנגד אלו הג' בחינות אמר אקי"ק. אשר. אקי"ק. ואח"כ מתחיל להוליד והוא אקי"ק הג' כמ"ש במאמר הזה לבתר שארי לאולדא ולא כתיב אשר אלא אקי"ק כלומר השתא יפוק ויתתקן כלא כו'. ואחר שיצא ונתגלה הוא נקרא הוי"ה. ולכן באמא קצת גילוי כידוע הוא כמו אשה מעוברת שיודעין שתלד אבל באביו אין שום גילוי כלל שילד. וזהו שם המיוחד ר"ל גילוי מציאת א"ס שנתגלה בז"א. ושם אדני במלכות הוא על הנהגתו בתחתונים ולכן היא ראש לשועלים וע"י מנהיג בתחתונים. וכבר אמרנו שבט' ימים שבין ר"ה ליה"כ הוא עיבור ז"א ואז נאמר תדשא הארץ. וביה"כ הוא הלידה ותוצא הארץ כמ"ש למטה ואז אתה החלות כו' כמש"ל שארי לאולדא כו' השתא יפוק כו' כנ"ל: וידוע ששמא שלים הוא הוי"ה אלקים כמ"ש בזוהר ובאדרא רבא והוא בשני פנים או ז"א באמא כשיוצא ממנה שלכן בינה הוי"ה בניקוד אלקים שהיא הוי"ה בעצמה רחמים ויוצא ממנה ז"א שנקרא אלקים כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ט ע"ב אלקים הבין דרכה דא עדן דלתתא דידע ז"א כו' וכמ"ש למטה שבו דינים כמ"ש לקמן ובאדרא רבא ואדרא זוטא ולכן בינה נקוד בנקודת אלקים ע"ש דינין דמתערין מינה ז"א כמ"ש בפ' א"מ דף ס"ה ע"א ע"ש. והשני כשמתיישב ז"א בא"א ומלבישו אז נקרא ה' אלקים ה' א"א אלקים ז"א כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב וייצר ה' אלקים את האדם כו' רזא דעתיקא ורזא דז"א תרין שמהן דאתקרי שם מלא ה' אלקים ודא הוא רזא דתרין יודין דוייצר כו' תקונא דשמא כו' ע"ש. וז"ש הויה שלים בסטרוי אע"פ שאין שם מלא בפירוש מ"מ בסטרוי הוא שמא מלא כתוב בהוי"ה ונקוד באלקים וזהו בסטרוי דאין שם דינין בבינה רק דינין מסטרהא נפקין ולכן אלקים לא כתוב בפירוש רק בסטרהא ר"ל בנקודות ומ"מ הוא שלים כמ"ש בפ' א"מ שם א"ל הא תנינן אלקים בכל אתר כו' הוי"ה דאית אתר כו' בגין אדני הוי"ה אמא כו' ת"ח כלהו נטיען כו' אקרי רחמי בלחודהא הא מסטרהא דינין מתערין ובג"כ כתיב ברחמי ונקו' בדינא אתוון ברחמי ואתנגיד דינא בסטרהא וכן בפרשת ויקרא דף י' ע"ב ע"ש. וז"ש (את גדלך) זו רחמים (ואת ידך החזקה) זו מדה"ד כידוע. ומ"מ אינו שלים לכל סטר עד דאתיישב בע"ק שאז נאמר ויטע ה' אלקים גן בעדן כמ"ש למטה דאז אתנטע שמא שלים כמ"ש לקמן פ"ג דאתעקר משמא שלים ואשתיל בשמא שלים ר"ל אתעקר ביציאתו מאמו דאז הוא שמא שלים ולא לכל סטר ואשתיל בשמא שלים בע"ק שאז שלים לגמרי: והוא ביציאתן ממצרים אז אתעקר משמא שלים ולא לכל סטר עד ביאתן לארץ כמ"ש תביאמו ותטעמו (שמות ט"ו) גפן ממצרים תסיע תגרש גוים ותטעה

(תהלים פ') וכן המקדש לא אתנטע עד ביאתן לארץ. וכן שמא דקב"ה כמ"ש (מלכים ב' כ"א) לשום את שמי שם לעולם והכל א' וכולם נתעקרו ממצרים וניטעו בא"י והכל בפסוק אחד תביאמו ותטעמו. מכון לשבתך. מקדש אדני כו'. וז"ש אד' הוי"ה בניקוד אלקים אתה החלות במצרים אעברה נא כו' ואמר והכא ברחישותא כו' ר"ל כאן תדשא הארץ שהוא הזריעה זרע של אבא בגו אמא ובו אין ניכר כנ"ל עדיין אין השמא שלים כי עדיין ז"א אינו ניכר כמש"ל וז"ש יהי לא כתיב שיהי מורה על שמא שלים כמ"ש למטה וכאן שלא שלים לכן כ' תדשא תרחיש עיבור ולא כתיב בו יהי:

ויהי כן יו"ד עלאה עד סטר: כצ"ל ור"ל תדשא הוא העיבור כנ"ל ויהי כן הוא העיבור שכאן מתחיל הגילוי אשר אקי"ק כנ"ל שבא לכלל הויה ואז החלות להראות כנ"ל שמא שלים ולכן נאמר ויהי ש י'ה'י הוא שמא שלים כמש"ו יהי י' עלאה י' תתאה כו' והוא שמא שלים כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב וכתיב וייצר כו' בתרין יודין כו' רזא דעתיקא קדישא ורזא דז"א כו' דאתקרי שם מלא כו' ע"ש והן שני יודי"ן של יה"י כמש"ו. וז"ש ויהי כן י' עלאה י' תתאה וייצר י' עלאה י' תתאה ר"ל שני היודי"ן של יה"י הוא שני היודי"ן של וייצר שהן י' עלאה י' תתאה שמא שלים ששם כתוב אצל וייצר ה' אלקים שמא שלים והוא העיבור וייצר צר צורה בתוך צורה כמ"ש בגמ' על העובר והוא [יהי כן] שכתוב כאן וכאן הוא [אשר אקי"ק] [אשר] תדשא [אקי"ק] ויהי כן. ותוצא הוא [אקי"ק] השלישי. ואח"כ ויטע הוי"ה כמ"ש לקמן. ואמר יהי עלאה תתאה ה' בגווייהו ר"ל אע"ג שכאן כתוב ג"כ ה' אמר שגם שגם ה ה' מורה על דבר זה כמ"ש למטה ואמר כללא דשלימו שלים ולא לכל סטר ר"ל עם כ"ז שהוא שלים מ"מ אינו שלים בכל צד ור"ל לכן אתעקר מהאי אתר כו' כמש"ו:

אתעקר עד אלקים: כמ"ש בזוהר בראשית (ד' ז' סוף ע"א) דנטיעות כקרני חגבים היו ואעקר לון קב"ה ונטען במקום אחר והוא ז"א בבטן אמו שהיו כקרני חגבים איבריו כמו עובר בבטן אמו ואתעקרו מבטן אמו וזהו ותוצא הארץ שיצא מבטן אמו כמו הנטיעות מבטן הארץ ואח"כ אשתיל באחרא ר"ל בע"ק נשתל מטיבורו ולמטה ששם מקומו. וז"ש כתיב ויטע ה' אלקים ר"ל שנטע אותו בע"ק וזהו גן בעדן מקדם גן הוא ז"א כמש"ל בעדן מקדם הוא עדן קדמאה ע"ק חכמה קדומה שם וישם את האדם אשר יצר בבטן אמו: ואמר ה' בין כו' עכשיו מפרש למה נכתב ה' בין יו"ד ליו"ד דויהי ואמר שהוא ה' דבחוטמא ששם הוא רוחא דחיי כמ"ש למטה שיו"ד דעתיקא קדישא הוא שורש יצירתו ו ה' הוא רוח החיים שבו אפילו בבטן אמו כי א"א להתקיים בלא רוח חיים כמ"ש (ריש פ' חלק) מאימתי נשמה ניתן באדם כו' אפשר חתיכה בשר ג' ימים בלא מלח כו' וז"ש

בלא רוחא לא אתקיים ואמר בה' אשתכלל כו' ר"ל ועיקר הוראת ה' מורה על אימא ששם עיבורו ולכן ה' מפסיק בין י ל י' כי י' עלאה דעתיקא קדישא משפיע ל י' תתאה ע"י ה' אמא ובה אתקיים בלא אמא א"א להתקיים כידוע והוא כמו ה' דפרדשקא. וכן מרמז ל ה' תתאה שנתעברה ג"כ עם ז"א רק שנכללת בו בסוד פסיעה לבר כידוע. ושני ההי"ן אלו א' הן כי מלכות נכללת בבינה ולכן בע"ק ובז"א לא אשתכחו אלא ג' אותיות יק"ו ש ה' אחרונה בכלל ה' ראשונה כמ"ש לקמן פ"ה עשיראה דמלכא ואתייא מן יובלא כו' עשיראה באמא כו' ויובל ה' כו' דכתיב אהה כו' ה' לה' כו'. וז"ש דכתיב אהה אדני אלקים ר"ל שב' ההי"ן כאחד והן אדנ"י אלקי"ם אדנ"י מלכות והוי"ה בניקוד אלקים בינה. וכן הפסוק דלעיל אתה החלות אדני מלכות ה' אלקים בינה והוא ה' דיהי ושני היודין הן השם מלא דכתיב שעל כן נקרא בינה בשם זה:

בקטפוי עד בסטרוי: משום שאמר למעלה י' עלאה י' תתאה ה' עלאה מפ"ו היכן הם האותיות אלו ואמר בקטפוי דקטפין הוא קרומא דאוירא שקוטפא נקרא גולגלתא כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח ע"א גולגלתא כו' קולטרא דקטפוי אתפשט כו' מהאי קולטרא דקטפוי דהיא גלגלתא כו'. ואמר ברוחא הוא רוח דפרדשקא כמ"ש למטה. ואמר צרירא דמתקלין הוא בוצינא דקרדינותא שכתב למטה והוא הדעת כידוע שבוצינא דקרדינותא הוא הדעת שהוא קו המדה שמתפשט בכל הגוף שדעת מתפשט בכל גופא ומלייא אדרין ואכסדראין כמ"ש (משלי כ"ד) ובדעת חדרים ימלאו כמ"ש באדרא רבא ובאדרא זוטא. והדעת הוא קשר המתקלא שהוא הלשון של המשקולת כמש"ל פ"א האי במתקלא סלקא קדמאי בלחודוי וכלא לחד כו'. ואמר באלו השלשה שלש אותיות יה"ו וז"ש בקטפוי כו' יה"ו. ומפ"ו י' עלאה דאתעטר בקטרא דעתיקא כו' ר"ל כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב פשיט פשיטותא דקוטרא עלאה כו' והיא קיטור של הגלגלת והוא קרומא כו' ה' עלאה כו' ה' של ע"ק הוא ברוחא דחוטמא. ואמר דנפיק לאחייא דאותיות של ע"ק בשביל דיתקיימון אלין דלתתא כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"א בצניעותא דספרא אוליפנא דהא י' עלאה י' תתאה כו' עלאין בעתיקא תליין כו' בגין דיתקיימון אינון דלתתא כו' ע"ש וז"ש דנפיק לאחייא. ו' עלאה בוצינא כו' הוא הדעת דגניז בפומא כמ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ג בז"א דעת גנוז בפומא דמלכא וכן הוא בע"ק כידוע וכמש"ל פ"א שהוא לישן כו'. ואמר שם שחב"ד הוא יה"ו אבא ואמא י"ה של השם ודעת ו' שהוא ת"ת וכן הן במוחין דז"א כמ"ש למטה (הגהה - אמר בס"ד בפ"ב שי' בקד"א ה' בחוטמא ו' בבוצינא דקרדינותא למכסייא פתחא והוא בפה כמ"ש בס"ד. והענין כי ג' רישין גלגלתא מאיר בפה ולכן בו ו' דדעת בוצינא דקרדיניתא והיא במקום הכתר שהוא גלגלתא. י'

בקד"א שהוא בחכמה שבו והוא מאיר בי"ג תיקוני דיקנא דא"א כידוע. ולכן לא אתפתח באחרא כי הוא טמיר מאד אוירא דלא אתפס ובא מרדל"א שלכן חסד עלאה אתגלי בדיקנא במזלא ולכן דיקנא יקירו דיקירותא לבושין דיקר שכבוד הוא מחכמה ומשם אור לבושו שמתלבש היכלא ונפתח באדנין שלכן לא נזכר אזנים כלל בא"א שהוא טמיר וגניז. ה' במ"ס שהוא בינה דא"א ומ"ס מאיר בחוטמא כמ"ש באדרא רבא ובע"ח שלכן ה' בחוטמא. וכן בז"א הגבורות מתגלים שם וכאן הוא מיתוק הגבורות בשרשן שלכן בו סליחה ובו אומרים סלחתי ביה"כ שיה"כ מיתוק הגבורות בשרשן כמ"ש בזוהר): תלת חללין דאתוון רשימין כו' וכן הוא כאן בע"ק # קרומא דאוירא הוא חכמה דעתיקא קדישא ושם הוא שירותא דעתיקא קדישא כמ"ש למעלה (בד' ח' ע"ג) ולכן שם י' עלאה. מ"ס הוא בינה דעתיקא קדישא ולכן בטש אוירא במוחא כמ"ש באדרא זוטא שם ובז"ח דף ע"ט ע"ג ולכן שם הוא ה' עלאה. בוצינא דקרדינותא הוא דעת ולכן הוא ו' עלאה והן יה"ו עלאין שבע"ק. ואמר דאתעטר בסטרוי הוא בו"ק שהן סטרין של דעת:

מתפשטן אתוון עד ואתקרי בהון: ר"ל מתפשטן אתוון לבתר ר"ל אעפ"י שהן ברישא דעתיקא קדישא מתפשטן אח"כ מרישא דעתיקא קדישא ואתכללו בזעירא דאפין ואין רצונו שמתפשטין מע"ק לגמרי אלא שמהם מתפשטין בז"א אותיות יה"ו אחרים. ואמר מתפשטן אתוון לבתר ר"ל שמתפשטין בכל גופא דעתיקא קדישא ואח"כ מתכללין בז"א כמ"ש לקמן בז"א מתפשטין בכל גופא כי המוחין הן מתפשטין בכל גופא כמ"ש באדרא רבא דף קל"ו בחלליה דגלגלתא ג' חללין אשתכחו כו' ואלין ג' מתפשטין בכל גופא כו' וכן כאן בע"ק. ומה שלא אמר בגופא כאן לפי שגופא דעתיקא קדישא לא נזכר כלל כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח ע"א בהאי עתיקא לא אתגלייא אלא רישא וכמ"ש למעלה לכן לא הזכירו אלא ברמז: ואמר כמה דשריא כו' ר"ל כמו שהתחיל בע"ק מתחלה בגלגלת ואח"כ בכל גופא כן הוא בז"א וז"ש בגלגלתא אשתכחו מתפשטן בכל גופא ר"ל בתחלה בגלגלת ואח"כ בכל גופא. ואמר בגלגלתא אשתכחו ר"ל כאן נמצאין ומתגלין שבע"ק הן סתומין ואינן נמצאין שע"ק נקרא אין שאפילו מציאותו אין משיגין והחכמה עלאה הוא שירותא לאשתכחא כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב אתר דשירותא אשתכח כו' הוא נהירו דחכמתא ושירותא ממה דאתגלייא הוה כו' וגם הוא אינו מושג כמ"ש שם דף ר"צ ע"א והאי אב כו' ובג"כ לא אשתמודע ואע"פ שמציאותו נגלה ובו מתחיל כמ"ש (איוב כ"ח) והחכמה מאין תמצא והוא ראשית י"ש מאין ר"ל מע"ק שנקרא אין כנ"ל ולכן נקרא ראשית ונקרא יש אבל ממנו ולמטה הוא יש מיש והוא תהו חומר הראשון שנקרא גולם שאין ניכר מהותו אלא מציאותו ובז"א הוא הגילוי וז"ש בגלגלתא אשתכחו

כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"א י' עלאה כו' ובע"ק תליין דהא שמא דעתיקא אתכסיא מכלא ולא אשתכח אבל אלין אתוון כו' ע"ש:
ואמר לשכללא כלא ר"ל שבשביל כך הן מתפשטין בכל הגוף לתקנא כל הגוף כידוע. שע"י המוחין נבנה כל הגוף ואותיות אלו השלשה הן הן המוחין כידוע ובוא"ו של דעת נכללת נוקבא שהוא בן הנוטל שני חלקים ומניה מתזנא נוקבא כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"א ע"א והאי בן אקרי כו':
בעמר עד אתוון: ר"ל מהיכן מקבל ז"א אלו אתוון מע"ק ואמר מעמר נקי כשהם תלוין תלוין אלו אותיות שם וז"א מקבל במוחין שלו מעמר נקי כי אבא ואמא במזלא תליין ואתכלילן ביה כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב ודף רצ"א ע"א וכלא אחיד מע"ק ותלייא במזלא כו' אבל ז"א אינו אתכליל במזל כמש"ל (בריש זה הפרק) אדם לא כליל הכא ומוחיו מתתקנין ע"י שערות של ע"ק כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ט ע"א ובכל נימא ונימא אית מבועא דנפיק ממוחא סתימאה דבתר כותלא ונהיר ונגיד בההוא נימא לנימין דז"א ומהאי מתקן מוחיה כו' ע"ש ובדף קל"א ע"ג דרישא אריכין על כתפין למיגד מרישא לרישא דז"א כו' למוחא דיליה כו' כד נגיד ממוחא סתימאה דא"א למוחא דז"א באינון נימין כו' בגין דלית קיומא למוחא תתאה אלא בקיומא דמוחא עלאה כו' ע"ש ואמר שם למיתי תועלתא לכלא מאי לכלא למיעל על חוטא דשדרה דמתשקיין כו' ע"ש. וז"ש לעיל מתפשטן אתוון לבתר ר"ל לגוף כמש"ל כידוע שחוט השדרה הוא שקיו דכל גופא וע"י מתפשטין המוחין ובדף ק"מ ע"א תאנא כל אלין נימין דבדיקנא כו' ושערי דרישא אריכין כו' ע"ש כל המאמר. ואמר שם ותאנא האי חכמתא דאתכללא כו' ע"ש:
כד אתגלי עד דרמיז: ר"ל כד אתגלי אלו אותיות ע"י עמר נקי אז מתיישבין בו אלו האותיות דבעתיקא לא נתיישבו בו האותיות כמ"ש לקמן פ"ד דאתגלייא באתווי כתיב דאתכסיא סתים באתוון דלא מתיישבן כו' וכמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"א יו"ד עלאה כו' כל אינון עלאין בעתיקא תליין בז"א אינון לאו תליין אלא אינון כו' ע"ש:
ואמר **ואתקרי בהון**: כידוע שז"א נקרא י'ה'ו' ונוקבא ה' ונקרא כן ע"ש המוחין של אבא ואמא י'ה' ודעת כולל ו"ק ו' והן מתפשטין בכל הגוף כמ"ש לעיל ועיקר האותיות ויישובן בו:
יו"ד דעתיקא עד בהדה: ר"ל יו"ד דעתיקא קדישא סתים בקרומא דאזדכך וסתים שהוא סתים מאד כמ"ש לעיל ובאדרא רבא דף קכ"ח ע"ב קרומא דאוירא דחכמתא עלאה סתימאה כו' ע"ש וז"ש סתים בסטרוי ר"ל סתום בצדו ואינו נפתח באחר. ע"כ למטה באותיות תתאין שהן בחו"ב וז"א בכולם יש גילוי אל השם הוי"ה כמ"ש לעיל בסוד

אקי"ק אשר אקי"ק אבל כשהוא בחכמה אין גילוי אל השם ואין נמצא שם כלל וז"ש בגין שמא לא אשתכח - ר"ל בגין כך השם לא נמצא שם וכן החכמה עצמה אין נמצא כמ"ש והחכמה מאין תמצא כו' לא ידע כו' וכמ"ש באדרא זוטא דף ר"צ ע"א והאי אב כו' ובג"כ לא אשתמודע כו': ואמר הא אתפתח באחרא ר"ל ה' דעתיקא קדישא מתפתח במקום אחר שכל הג' אותיות עיקרן במוח כמו בז"א דמ"ס כולל כל הג' מוחות כמ"ש לעיל (ד' ד' ע"ד) ושם הוא סתום מ"מ ה"א נפתח במקום אחר ולכן יש בו גילוי השם בבינה כמש"ל. והתפתחו באודנין כמ"ש באדרא רבא דף קל"ח ע"ב מסט' דחד חללא דמוחא דתליין אודנין ומחמשין תרעין כו' ואתפתח בההוא נוקבא דאודנא כו' ע"ש ואמר ואנקיב בתרין נוקבין ואשתכח בתקונין ר"ל ואנקיב ג"כ ה"א בתרין נוקבין דפרדשקא כמש"ל ה"א עלאה כו' ובאדרא זוטא דף רפ"ט ע"א בנוקבא דפרדשקא תלייא ה' כו' וז"ש ואשתכח בתיקונין שהן תקוני גלגלתא: ו"ו אתפתח באחרא - ר"ל בפה ששם גנוז בוצינא דקרדינותא דעת כמש"ל (בד' ל"ד ע"א) כמ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ג ע"א דעת גניז בפומא דמלכא כו' והדעת הוא מכסה פתחא כמ"ש לעיל סוף פ"א וז"ש דכתיב הולך לדודי למישרים ר"ל בתוך הפה כמ"ש וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים שדעת נקרא יין כמ"ש לעיל (ד' ט"ו ע"א) ע"ש והולך לדודי למישרים שהוא מכריע והולך במישור וכמ"ש בפרשת בשלח דף נ"א ע"ב דהא תנינן אתה כוננת מישרים עד וכלא וז"ש בבוצינא דקרדינותא למכסיא פתחא כנ"ל: ו' לעילא כו'. ר"ל לעילא בע"ק כמ"ש באדרא זוטא שם כנ"ל לתתא בז"א ור"ל שאלו האותיות דעתיקא קדישא וז"א יש להם חיבור ע"י התפתחות בנקבים כמש"ל בה"א אשתכלל ה"א עלאה ה"א תתאה וכן וא"ו בוצינא דקרדינותא שהוא קו המדה שמתפשט בכולן. אבל יו"ד דעתיקא קדישא סתים ואין מתחבר ביו"ד דז"א וז"ש ובה לא אשתתף אחרא ולא סליק בהדה שכל שלמטה יש להם סליקו כ"א בשרשו אבל יו"ד דז"א אין לו סליקו שם רק רמז מעט כמש"ו וז"ש בר רמיזא דרמיז:

כד אתגליין עד אורידך: ר"ל כד אתגליין תרין עייניין דז"א ומתחברן בעינא דעתיקא קדישא שהוא חד עינא כמ"ש באדרא רבא דף ק"ל ע"א ת"ח בעינים דתתאה כו' ואינון תרי כו' ובג"כ עינא חד כו' ושם דף קכ"ט ע"ב כתיב הנה עין כו' ובאדרא זוטא דף רפ"ט ע"א עינוי דרישא דעתיקא קדישא כו' וז"ש כד אתגליין תרין ומתחברן בחד דרגא - ואמר בחד דרגא שבאמת גם בע"ק תרין עייניין רק שהן חד דרגא שהכל ימינא משא"כ בז"א כמ"ש באדרא רבא דף ק"ל ע"א ת"ח בעינא דתתאה כו' ותרווייהו בדרגא חד סלקי כו' וכן שם בדף קכ"ט ע"ב ועכ"ד תרי עייניין אינון ואתחזרו לחד כו' ואינון תרין כו': חד רגשא

בגין לאתפרשא - ר"ל כי בעיינין דז"א שלשה גווינין שם אוכם סומק וירוק וכשמתגלה עינא דעתיקא קדישא אז מתפרש גוון אוכם שהוא שמרי הדין ואז רגשא גדול שם והשאר גוונים נכללין בחוורא דנחית מעינא עלאה ומסתחיין בחלב דחוורא ונכללין בו כמ"ש באדרא רבא דף קל"ו ע"ב עינוי כד אתפקחן כו' לא אתגלי כו' ע"ש ושם בדף קל"ז ע"א גוונא תניינא אוכמא כאבנא חד כו' אתי רגשא ותקפא כו'. והענין כי ההוא אבנא הוא גוון אוכמא דעינא כמ"ש שם למעלה מאן אבן אחת אוכמתא דעינא. והוא כמו אבן הנעשה משמרי היין שאוכמתא הוא שמרי הדין כמ"ש בפרשת תרומה כי שחור אדום הוא אלא שלקה (נדה י"ט ע"א) וכד אתגלי חוורא דעינא עלאה ואתסחיין כולם בחוורא האי אוכמתא אתפרשא. והוא רגשא דבתהומא כי חו"ב נקראין ים ותהום חכמה נקרא ימא כמ"ש למטה ובינה נקרא תהום כמש"ל בדעתו תהומות נבקעו (משלי ג') משפטיך תהום רבה (תהלים ל"ז) וזה האוכם הוא שרשו בתהום שג' גווינין הן מג' חללין דמוחין שעינים תליין במוחין כמ"ש באדרא זוטא שף רפ"ט ע"א וכמ"ש למטה וז"ש דנפיק מתהומא. ועמה מסתלק הדין של גוון סומק כמ"ש שם וכד אסתחר חוורא כו' ובג"כ אסתלקו כל מאריהון כו' ר"ל שאין א' יכול לפעול בלא חבירו. והן מסתלקין ע"י חוורא וחוורא דעינא דעתיקא קדישא הוא תלי במ"ס כמ"ש באדרא זוטא דף דף רפ"ט ע"א וכמ"ש למטה וז"ש דנפיק מתהומא. ועמה מסתלק הדין של גוון סומק כמ"ש שם וכד אסתחר חוורא כו' ובג"כ אסתלקו כל מאריהון כו' ר"ל שאין א' יכול לפעול בלא חבירו. והן מסתלקין ע"י חוורא וחוורא דעינא דעתיקא קדישא הוא תלי במ"ס כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"א הוא מוחא אתגליף כו' בחוורא דא מסתחיין כו' דהא במוחא תליין כו' ע"ש ומ"ס נקרא ימא רבא וע"י מתפרשין תרין דינין דתרין גווינין אלו וז"ש באדרא רבא דף קל"ז ע"ב תאנא בהני עיינין כו' ימא דחכמתא עלאה כו' ר"ל חכמה דעתיקא קדישא מ"ס כמ"ש באדרא זוטא כנ"ל שבו מתסחיין. וז"ש בגמ' (ברכות נ"ט) מאי זוועות בשעה כו' מוריד שני דמעות לים הגדול וקולן נשמע מסוף העולם עד סופו וזהו רגשא הנ"ל: וזהו פקיחת עינים להסתכל בחוורו דעינא דעתיקא קדישא כמ"ש שם דף קל"ו ע"ב וכל זמנא דעינוי לאו מתפקחן כל מאריהון דדינין כפיין כו' ואמר שם בד' קל"ז ע"א וכד אתסחאן בחוורא משתכחין לאשגחא וז"ש (שם) בשעה שרואה ישראל בצער כו': וגוון חוורא דעתיקא קדישא הוא יו"ד דעתיקא קדישא שהוא בקרומא עלאה ר"ל במוחא רק שהמוח סתים נתגלה היו"ד בקרומא וז"ש למעלה יו"ד עלאה כו' קרומא עלאה דאזדכך וסתים ר"ל ע"י הזדככו מתגלה שם יו"ד של מוח ויו"ד זה נתגלה ע"י חוורא דעינא שהוא ממוחא סתימאה כנ"ל ויורד בעינים דז"א. ובעינים דז"א ארבע גווינין עם גוון חוורא כמ"ש

באדרא זוטא דף רצ"ג ע"ב ארבע גווניו כו' ד' בתי דתפילן דנהרין ברהיטי מוחא שהן ד' מוחין כמ"ש שם דף רצ"ב ע"ב בחללא דגולגלתא כו' ארבע אינון ובאדרא רבא דף ק"מ ע"א ובשעתא דאתמשכו כו' ארבע מוחי תלת מוחי כו' וחד מוחא כו' ארבע רהיטי בתי דתפלין כו' והוא כד מסתחיין בחוורא שאז מוחא עלאה נהיר בתתאה ומתחברן ד' מוחין ונהרין בעיינין ד' גווניו שתלוים זה בזה כנ"ל. והענין כי שלשה גווניו תלויין בשלשה מוחין דז"א וכד נהיר חוורא דעתיקא קדישא מוחא עלאה בתתאה אז לו ד' מוחין וד' גווניו ואע"פ שגם בלא מוחא עלאה יש לו בפרטות ד' מוחין מוח חכמה אין מאיר בגווניו רק כשמתגלה מוחא עלאה אז נהיר עלאה בתתאה ונהיר חכמה בגוון חוור שלכן כל הג' גווניו הן דין. וד' מוחין חו"ב הן י"ה מוח דעת חו"ג ב' מוחין זו"נ הן ו"ד כמ"ש לקמן פ"ד י' נפקין מניה דו"נ ו"ד בהאי אתר כו' ה' ד' הות בקדמיתא כו' ע"ש ולכן בדעת שעדיין לא נתפשטו למטה הן ו"ד קודם העיבור וכשמאיר חוורא י' עלאה אז נהיר מוח חכמה יו"ד תתאה ונכלל בו מוח דעת ו"ד שהן כלילן במילוי י"ו"ד" כמ"ש שם נכללין במוח חכמה ונכללין גווניו שלהן בחוורא כמ"ש שם באדרא רבא כנ"ל. אבל מוח בינה ה' א"א להכלל ב יו"ד פרשא כנ"ל בתהום ששם מוח בינה כנ"ל ומשם פרשא כמ"ש שם. וז"ש חד רגשא ר"ל גוון אוכם שרוצה להתפרש וז"ש בגין לאתפרשא ורגשא כנ"ל. ב' גווניו הנשארים שהן ו"ד" כלילן בגוון חוורא שהוא י"ו"ד וז"ש ו"ד" כלילן ביו"ד - וידוע שעל עייניו דז"א כסותא כשהוא סתום אז נאמר עורה למה תישן כו' פקח עיניך והפקיחות הוא להסתכל בעינא חוורא כמ"ש באדרא רבא ובשעתא דסלקין אינון כסותא כו' ובההוא שעתא אשתכח אשגחותא כו' עש"ה וזהו פקיחותא ע"י הסתכלות עינא חוורא ומתסחאן בחיורא. ויש שהוא מתפקח בלא הסתכלות עינא חוורא ואז הוא התפקחות לביש כמ"ש שם דף ק"ל ע"א כד אתפקח אית למאן כו' ווי למאן כו' והוא כשאין מתגלה עינא חוורא ובדף קל"ז ע"א ואית פקיחותא דעייניו כו'. וז"ש ווי כד אסתלק האי ואתגליין אינון ר"ל שמסתלק חד הנ"ל שהוא עינא חוורא יו"ד גוון חוורא ואתגליין אינון שהן הגווניו הנ"ל ואינן כלילן ביו"ד וכמ"ש לקמן בסוף הפרק ווי כד לא נהיר י' בו"ד כד אסתלק כו' כמו שאפרש שם. ואמר לעיל כד אתגליין דזמנין לא אתגליין וגילוי לטב וכאן ואתגליין כנ"ל:

בוסמין דטיפסא: הן כסותא דעל עייניו שכל שבפנים בלא שערות עליו נקרא בוסמין כמש"ל כמ"ש באדרא רבא ד' קל"א לא אתחזי מכל אנפוי תקרובתא דבוסמא בר אינון תפוחין כו': דטיפסא לשון מטפס ועולה מטפס ויורד שהן כסותין דעל עייניו פקחין וסתמין סתמין ופקחין תמיד: שריקין לא עברי ר"ל אינן יכולין לעבור גבות עיניו שזהו הענין של גבות לתת גבול לגבינין שע"כ יפתחו כדי שלא יסתכל למעלה למעלה לרישא

דלא אתיידע כמ"ש למטה וגבות עינים נקראין שרקותא כמ"ש באדרא רבא דף קל"ו ע"ב שרקותא דבגבתא דעל עייניו כו' וז"ש שריקין לא עברין שאינן עוברין שריקין דבגבתא. ואמר לא מתעכבין בדוכתא ר"ל שאינן מכוסין תמיד ולא מגולין אלא סתמין ופתחין כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ג ע"ב גבינין לא קיימין ולא משתככין שעתא חדא שלימתא אלא פקחין וסתמין סתמין ופקחין משום עינא פקיחא דקאי עלייהו וע"ד כתיב והחיות רצוא ושוב הא אוקימנא ור"ל שאמר שם למעלה בדף רפ"ח ע"ב רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתיידע מה דהוי ברישא דא דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו ועל דא אקרי ברח לך אל מקומך והחיות רצוא ושוב וז"ש כאן לא מתעכבין בדוכתא והחיות רצוא ושוב ברח לך אל מקומך ור"ל החיות רצוא ושוב המוחין נקראין חיות ששם חיה כמש"ל ושם ד' מוחין שהן ד' חיות וכמו שמוח א' כולל כולם כן פני אדם כולל כולן ובהן המחשבה ולכן כשמגיעין אל רישא דלא אתיידע ולא אתדבק בחכמתא כו' הן ברצוא ושוב וכמ"ש בתז"ח במתני' ד' פ"ט ע"ד כל הרהורין ביה משבשן תבין והדרין ולא אתדבקו כו' וכמ"ש בספר יצירה פ"א ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום שלכך נאמר והחיות רצוא ושוב. וז"ש כאן ברח לך אל מקומך כמ"ש שם שוב למקום. ואע"ג שבתז"ח אמר על החכמה ובספר יצירה אמר על כל הע"ס הכל כפי הבחינה של המשכיל כאן על ז"א אמר ברדל"א והחיות כו'. וכ"ז הוא ג"כ בעייניו שהן ג"כ נקראין חיות שהן תלויין במוח כנ"ל והן ג"כ ד' גוונין וחד כליל לון כנ"ל והן כנגד האופנים ארבעה שתלויין בד' חיות כמ"ש (שם) והחיות רצוא ושוב כו' והנה אופן א' בארץ אצל החיות לארבעת פניו לכל א' מהחיה גוון א' והוא אופן כמ"ש שם (יוד) לאופנים קורא להם הגלגל באזני והוא גלגלי עינא. ואמר [כעין תרשיש] כידוע שהעין דומה לים. ואמר [ודמות אחד לארבעתן] שכאן שגוון חוור נראה שם ד' מוחין וד' גוונין כלם חוזרין לחוור. ואמר [וגביהן] הן גבינין [וגובה להם] הוא גבתא דעינא שירא להעביר הראי' למעלה וז"ש [ויראה להם]. ואמר [וגבותם מלאות עינים סביב לארבעתן] שכל גוון בו שבעה עינים כמ"ש באדרא רבא שם ובאדרא זוטא שם והגבות הן גבתא דעייניו שבהן תלויין מארי דאשגחותא כמ"ש באדרא זוטא שם תקונא דעל עינא שערי דמשערן בשיעורא מאינון שערין תליין אלף וז' מאה מארי דאשגחותא לאגחא קרבא וכדין קיימו כלהו משולשליהון ומתפקחין עייניו ובאדרא רבא דף קל"ו ע"ב שרקותא דבגבתא דעל עייניו מכחלן דכל עייניו מכחלן באוכמתא תליין תלין על תלין דשערי ואינון תקונין דעל עייניו ברישא דמצחא ומתאחדן מתרויי' שבע מאה ואלפי מארי דאשגחותא כו'. ואמר [ובלכת החיות ילכו האופנים] כו' שהעין הולך אחרי המחשבה כמ"ש ולא תתרו אחרי לבבכם

ואחרי עיניכם כי ברשעים המחשבה אחר העין משא"כ בקדושה כמ"ש עיניך בשדה כו' כידוע. ולכן השגת החכמה כינו בראיה ולבי ראה הרבה חכמה ודעת (קהלת א') וראיתי כו' (ב). [בלכתם ילכו ובעמדם יעמודו] שאין רואה אלא לפי החכמה. ואמר [ודמות על ראשי החיה רקיע] שהוא קרומא דאוירא שהוא רקיע כידוע. [וממעל לרקיע כמראה אבן ספיר דמות כסא] הוא האוירא שעל הקרום שאינו לא אויר ולא מים אלא דבר ממוזג כמו מראה ספיר כסא הכבוד. [ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה] הוא חיה היושבת שם שהוא כתר בגולגלתא שלכן [וארא ואפול על פני] במופלא ממך כו' כמ"ש בתיקונים ובתז"ח. נמצא כי העיינין תליין במחשבה ועליהן ג"כ נאמר והחיות רצוא ושוב כי בלכת החיות ילכו האופנים ובעמדם יעמודו: ואמר אם תגביה כנשר כו' ר"ל להסתכל ברישא דלא אתיידע שהוא ע"ג גולגלתא כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח ע"א דא לגו מן דא ודא לעילא מן דא כו'. ושערות שעל גולגלתא הן כוכבים י"ג נימין י"ב מזלות ותלי וכל השערות הן בשאר הכוכבים כמ"ש בתז"ח דף כ"ח ע"א בנימין דרישא דאינון ככבייא ומזלי דלית להון חושבנא. ואם יגביה שם כו'. ואלו שני פסוקים ברח כו' ואם תגביה כו' נאמר על בלעם ועשו שרוצין להגביה יותר ממקומם שלכן הוא אזהרה על כל מי שרוצה להסתכל יותר ממדרגתו: ואמר והחיות רצוא ושוב ר"ל תמיד העינים הן כך פתחין וסתמין כנ"ל ואמר ברח לך כו' שאם רוצה להיות פתוח שעה אחת נאמר ברח לך כו' כנ"ל ואם רץ לבך להרהר שוב למקום. ואמר שם ועל זה נכרת ברית ר"ל שנאמר (איוב ל"א) ברית כרתי לעיני שלא להסתכל מה שאין מגיע לו וכן בלשון נכרת ברית הלשון שז"ש לעיל ווי מאן דגלי פתחהא ר"ל שמגלה רזין כמ"ש באדרא זוטא ד' רצ"ד ע"ב ווי להההוא מגלה רזין כו' ואלין אקרי חייבי דרא כו' כל ההוא מגלה רזין בידוע דנשמתא כו' ווי להההוא ב"נ ווי ליה וי לנשמתיה כו' ע"ש. ולישן סתים פתחהא שהן נ' תרעין דבינה שבהן כל הרזין כמ"ש (ר"ה כ"א ע"ב) נו"ן שערי בינה נבראו בעולם וכולן ניתנו למשה חסר חד והמגלה פותח את הלשון ומגלה פתחהא לכן אמר ווי למאן דגלי פתחהא. והוא ברית הלשון נגד ברית המעור כמ"ש בספר יצירה פ"א והוא כמ"ש בר"מ פרשת פנחס דף רמ"ז ע"א ובחבורא קדמאה אמר ר"מ מאן דמזלזל בפירורין כו' כ"ש מאן דמזלזל בפירורין דמוחא דאינון דזרע דזריק לון בארעא כו' וכ"ש מאן דמסר רזין דאורייתא וסתרי קבלה וסתרי מעשה בראשית או סתרי אתוון דשמא מפרש לאנשים כו' וזהו מכוון במלת הלשון ובמלת המעור (בספר יצירה). ופסוק השלישי אם רוצה להגביה על גבות עיניו אז [אם] וכו' והג' פסוקין הן נגד ג' רישין. נגד א' שהוא מ"ס ששם

שרשי החיות שהן המוחין והחיות רצוא ושוב. ונגד גלגלתא סתימא פסוק ברח. ונגד רדל"א אם כו':

ותוצא הארץ עד אתנטע: ע"כ פירש תדשא הארץ שהוא על זריעת ורחישת הזרע בגו אמא ואח"כ ויהי כן על העיבור ועכשיו מפרש פסוק ותוצא הארץ שהוא הלידה. וז"ש כד שמא אתנטע והוא נטיעות כקרני חגבים והוא יציאה מבטן מעט מעט כמש"ו ואח"כ ויטע ה' אלקים כמ"ש לקמן פ"ג והן כנגד אש"ר. אקי"ק אקי"ק. הוי"ה כמש"ל (ד' ל"ג ע"א). ואע"פ שלא פירש עדיין פסוק יהי רקיע בתוך המים שהוא קרומא דפסיק כמש"ל פ"ה ויקוו המים הסתלקות מים התחתונים כמ"ש שם והם קודמין לעיבור ז"א כידוע וכמ"ש בפסוק מ"מ הואיל ואמר כלא בהאי כו' בזמנא דמטא כו' לא רצה להפסיק ענייננו עד שגומר הכל ואח"כ מפרש כו':

וכדין אוירא עד בסטרוי: ר"ל אוירא ה"ח דגנוז באבא וניצוצא הוא דנפיק מבוצינא דקרדינותא דגניז באמא והוא ה"ג. ומהן גולגלתא אתתקן כמ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ב ע"ב רישא דמלכא אתתקן בחסד בגבורה כו' ובאדרא זוטא דף רצ"ב (ע"ב) מבוצינא דקרדינותא נפיק ניצוצא כו' עד כמה דאמינא ובאדרא רבא דף קל"ה ע"ב תאנא כד סליק ברעותא עד גלגלתא תקיפא. וז"ש חד גולגלתא ר"ל אעפ"י שהוא דוגמת ע"ק בג' רישין מ"מ חד גולגלתא רק שמתפשט בסטרוי ד' סטרין של חו"ב אוירא דכיא ואשא דכיא ושל דעת אוירא ואשא והוא חד רישא הרי ג"ר. ומ"מ עיקרו הוא מחו"ג כמ"ש בפרשת משפטים כנ"ל. וז"ש (באדרא רבא קל"ה ב') אתפשטו אשא כו' ואוירא דכיא קאים כו' ולא קאמר אתפשט והן ד' מוחין שבכתר שבגלגלתא כידוע:

טלא עד גווני: ר"ל כאן ניכר תרין גווני חוור וסומק של טלא כמ"ש באדרא רבא שם בהאי גולגלתא נטיף עד ולהאי סטר ובאדרא זוטא שם בהאי גולגלתא נטיף עד בהאי מזלא כמה דאוקימנא: ואמר כאן מלי עלה ובע"ק אמר בפ"א מליא טלא כו' ששם הטל בתוך הגולגלתא משא"כ כאן דנטיף מע"ק עליו. והכל על לשון המקרא (שיר ה') ראשו כתם פז. שראשי נמלא טל. קוצותי רסיסי לילה שהוא ע"ג הראש ושערות:

תלת עד ביה: הוא שלשה חללי מוחא חב"ד דז"א ששם שלשה אותיות י"ה"ו כמש"ל בגלגלתא אשתכחו כד אתגלי לזעירא כו' וכמש"ל פ"א דג' אותיות י"ה"ו" הן בחב"ד אחתא ומודעתא כו' ביה"ו כלא כו': וכמ"ש באדרא רבא ד' קל"ו ע"א בחלליה דגולגלתא ג' חללין עד אתפשטן ואשתכחן ושם דף ק"מ ע"א תלת מוחי דהוו עד דגולגלתא דרישא. ובאדרא זוטא דף רצ"ב ע"ב בחללא דגולגלתא עד נתכנו עלילות ודאי ור"ל דבאנפוי ניכר חוור וסומק כמ"ש (שם) דודי צח ואדום והן סימני אבא ואמא אבא נותן לבן כו' ואמא

אדום וזהו לו נתכנו עלילות מצד חו"ג עם חסיד כו' ועם עקש כו' (תהלים י"ח) והוא אמר אנא אחיו ברמאות כו' שנאמר עם עקש כו' והוא מצד רבקה וזהו כי בן רבקה הוא ושם דף רפ"ט ע"ב אתגליף האי חכמתא ואפיק חד נהרא עד וכלא נהיר מאתר חד. וזהו יה"ו שהן בג' מוחין שהן מחב"ד עלאין ולכן גם בחג"ת יה"ו כידוע. וכולם ממוחא סתימאה כמ"ש שם:

אוכמין עד דקיק: ר"ל שערות שחורות כעורב וכמ"ש קוצותיו תלתלים כו' והן תולין על אזנים שהן נוקבין עקימין והן תולין עליהם שלא יוכל לשמע כמ"ש באדרא רבא שם תאנא בגולגלתא עד אית ימינא ואית שמאלא וז"ש כאן ימינא ושמאלא הכא ר"ל משא"כ בעתיקא. וכן שערין דעתיקא קדישא לא תליין על אודנין. וכן ארחא דאזיל בפלגותא דשערי דעתיקא קדישא הוא רברבא מה שאין כאן וז"ש חד ארחא כו' וכמ"ש באדרא רבא דף קכ"ט ע"א קוצין דשערוי תליין בתקונוי עד כל ארחות ה' חסד ואמת ושם דף קל"ח (ע"א) אודנין עד תליין עליה ושם ותניא בשעתא דצווחין כו' ובדף ק"מ ע"א ותאנא האי חכמתא דאתכליל בארבע עד לאור צלמות ובאדרא זוטא דף רצ"ג ע"א בגלגלתא דרישא תליין עד וכלא אשתכח באינון קוצין ושערין דרישא ובפרשת משפטים שם בהאי רישא תליין שערי עד וכלא נחית מעתיקא סתימאה קדישא: וכל אלו תקונין בהיפוך מע"ק ששם כעמר נקי וכאן שחורות וכן בכולם. ואמר שם בתיקונין קרומא דאוירא וכאן אמר תלת חללין משום דבע"ק מוחא סתים ואין נגלה כי אם ע"י קרום דאזדכיך דקרום שם לא פסיק משא"כ כאן שקרומא דקיק ואתפסק כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ח ע"ב בחללא דגולגלתא עד ברישומי אתוון ת"ו ובדף קל"ו ע"א שם וזהו ג"כ החילוק בשני דרכים מן ע"ק. ועוד כי שם חלל א' וכאן שלשה. וכן בגלגלת שם גלגלתא חוורא וכאן בסטרוי ונקרא גלגלתא תקיפא כמ"ש באדרא רבא ובאדרא זוטא כנ"ל. וכן הטל שם בתוכו וכאן עליו ושם רק חוור ואין אודם ניכר בו וכאן תרי גווני. וכן באותיות שם לא אתגליין וכאן אתגליין. ושם בקרומא אין שם רק יו"ד כמ"ש שם וכאן תלת. וכן ד' חלוקים בשערות כנ"ל. ואמר עקימין כמ"ש למטה דנוקבין דאודנין עקימין הן. ועוד בשערות בע"ק הן נקי דלא אסתבך ולא נפקין דא מן דא משא"כ כאן. חוץ ממנין עלמין שבכל התיקונים דעתיקא קדישא ודז"א שחלוקים הרבה הן בכל תיקון ותיקון וע"ש באדרא רבא ובאדרא זוטא בכל תיקון: ואמר דלא יכיל למשמע ר"ל בג"כ כתיב הטה אלי אזנך:

מצחא עד אשגח בה: ר"ל שלא נהיר וכל דינין דעלמא משתכחין כד אתגלייא האי מצחא חוץ כשמתגלה מצחא דעתיקא קדישא ששם כל רצון מתגלים ונהיר למצח דז"א אז מתהפך לרצון. כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ט (ע"א) מצחא דגולגלתא עד ע"י סתימאה

דכלא ובדף קל"ו (ע"א) מצחא דגולגלתא עד דבשאר תקוני גופא ובאדרא זוטא דף רצ"ג (ע"א) מצחא דגולגלתא עד דאתכלילן באורייתא ובפרשה משפטים שם מצחא דמלכא עד ממצחא דעתיקא קדישא דאקרי רצון:

עייניו עד עינך כתיב: תלת גוונין הן סומק ואוכם וירוק שכולם הן דינין וע"ז נאמר (שם) עיניו כיונים כמ"ש באדרא רבא דף ק"ל ע"א ותאנא לית נהירו לעינא תתאה עד ונלכה באור ה' ושם בדף קל"ו וקל"ז עינוי דרישא משתנין עד ומרחם להו לישראל ובאדרא זוטא שם ארבע גוונין אתחזיין עד ראשון לציון הנה הנם ובפרשת משפטים שם עייניו דמלכא עד דנגיד תדירא ולא פסיק. וז"ש למרתת קמייהו שהן דינין ומשגיחין על כל דרכי איש רק כשמתסחאן בחלבא דנהיר ר"ל כמ"ש (שם) רוחצות בחלב והוא חלב דאמא בחוורא דעתיקא קדישא: ואמר כתיב עיניך כו' ר"ל כמ"ש באדרא רבא ואדרא זוטא דשאנן הוא רחמים ושלום וצדק הוא דין ותירץ נוה שאנן הוא של ע"ק שהוא רחמים וזהו שאנן כמ"ש (ע"ז ג' ע"ב) א"ת שנאן אלא שאינן ר"ל דרבותיים הוא מע"ס מלמעלה למטה וממטה למעלה כידוע עשרה עשרה הכף וכאן הוא י"ח אלפים אלפיים שאינן ר"ל דעתיקא קדישא כתר שנקרא אין והוא אין נמצא לכן חסרין אלפיים שמחכמה שירותא וז"ש כאן שאנן עתיקא דסתים - ואמר עינך כתיב ר"ל חסר יו"ד אחר הנו"ן משמע עין א' והוא דעתיקא קדישא:

חוטמא עד בנוקבוי: ר"ל פרצוף ניכר בחוטם כמ"ש (יבמות ק"ב א') עד שיהיה פרצוף פנים עם החוטם וכל הפרצוף ניכר בחוטם ר"ל אם החוטם ארוך הוא ארך אפים וזעיר זעיר אפין ולכן נק' אריך אפין זעיר אפין וז"ש לאשתמודע - ואמר תלת שלהובין כו' הוא עשן ואש וגחלי אש שכנגדן הן אף וחמה ומשחית שכולן הן באף. וכולן הן בפסוק (תהלים י"ח) עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל גחלים בערו ממנו. ואע"ג דכתיב מפיו עקרא דרוגזא בחוטמא כמ"ש באדרא זוטא ד' רפ"ט ע"א חוטמא דז"א כמה דאוקימנא עד גו רחמי ושם דף רצ"ד ע"א חוטמא דז"א תקונא עד וכלא בז"א אתמר ובאדרא רבא דף ק"ל ע"ב חוטמא דז"א כתיב עד מההוא אשא ובדף קל"ז וקל"ח חוטמא דז"א בחוטמא עד כלא בז"א אתמר ובפ' משפטים חוטמא עד ריח הניחוח:

דרגא עד וביש ר"ל אודנין והוא עקימא כדי למשמע ולהבחין בין טב לביש שאם היה חלול ביושר אז היה יוצא בבהילו ולא היה מבחין בין טב לביש וז"ש עקימא כצ"ל למשמע טב וביש ר"ל להבחין בין טב לביש ולכן בע"ק לא נזכרו תקונא דאודנין. ולכן בקריעת ים סוף דשם בעתיקא תליא כמ"ש לקמן סוף פ"ד אמר ה' ילחם לכם ואתם תחרישון שאין תקונא דאודנין בע"ק שמעשיו הוא לפי מעשה ב"א וצדקתם ותפלתם.

ולכן לא אמר משה י"ג מדות הרחמים של ע"ק ששם אין מבחין בין טב לביש שכלו רחמים ושם וחנותי כו' אין תפלה ובקשה רק ברחמיו רק הוריד למטה י"ג מדות לז"א כמ"ש באדרא רבא כנ"ל. משא"כ בז"א שם הבחנה ותפלה כמ"ש באדרא רבא שם אודנא דאתעביד עד בחד מתקלא ובאדרא זוטא שם תרין אודנין למשמע טב וביש עד לעולם ירשו ארץ. וז"ש דרגא כו' כמ"ש שם ותרווייהו סלקין לחד ובפרשת משפטים אודנין דמלכא עד קלין דעלמא וכלהו אקרון אזני ה':

כתיב אני כו'... **אקרי בשמא**: ר"ל דכתיב אני ה' דמשמע דהשם גלייא וכתיב הוא דמשמע סתום ותירץ דהוא נקרא ע"ק כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ט ע"ב והוא ידע את מקומה דא עדן דלעילא דידע ע"י סתימאה דכלא ובאדרא זוטא דף ר"צ ע"א ע"ש וז"ש הוא אקרי כו'. ואמר ג"פ הוא אקרי כו' הוא כו' הוא כו' כנגד ג' רישין שאמר באדרא זוטא דף רפ"ח (ע"א) תלת רישין אתגלפן דא כו' וכלן נקראין הוא: ואמר כאן מלמטה למעלה הוא אקרי מאן דסתים ולא שכיח נגד מ"ס שהוא הראש התחתון שהוא סתים בגלגלת ואין נמצא כי הקרום סותמן ואין מתגלה רק קרומא דאזדכך וסתים כמש"ל וכמ"ש שם וחכמתא עלאה סתימאה בההוא עד דשאר חכמות ובאדרא רבא דף קכ"ח ע"ב בחללא דגולגלתא עד אתוון ת"ו ושם בדף קכ"ט ע"ב דתנא אית עדן עד סתימאה דכלא. ואמר הוא מאן דלא אזדמן לעינא נגד גולגלתא שהוא נקרא ע"ק דסתים ולא אזדמן לעינא והוא ידוע באדרא רבא ואדרא זוטא בהרבה מקומות. ואמר הוא מאן דלא אקרי בשמא הוא רישא דלא אתיידע דלאו רישא ושם אין נרמז לא באות ולא בקוצו של יו"ד והוא נקרא א"ס כמ"ש למעלה וכנגדן הביא ג' פסוקים שאמר הוא וג' פסוקים שאמר אני ובפסוק א' מג' פסוקים אלו מזכיר אני והוא ואמר אני ה' הוא לומר שהכל א' נעוץ סופן בתחלתן כמ"ש בספר יצירה. שלכן מלכות אני וכתר אין באותיות שוות כידוע וכמ"ש באדרא רבא דף ק"ל ע"א ות"ח כתיב אני ה' ראשון ואת אחרונים אני הוא כלא הוא:

ה"א ה"י א' כליל כו' עד סוף הפרק: ר"ל דהקב"ה נקרא הוא כשהשם סתים כשמסתלקין מוחין דז"א למעלה ומסתלק ג"כ ז"א בע"ק כידוע שאז נקרא הוא סתים ועתה מפרש אותיות הוא ואמר ה"א כו' דה"א הוא בינה כידוע ויו"ד הוא חכמה ואלף הוא דעת כידוע ולכן בו אלף אדרין וכן צורת אל"ף יו"ד מכאן ויו"ד מכאן מיין דכורין ומיין נוקבין והוא באמצע כידוע. וז"ש ה"א אזיל לאלף ר"ל שנכלל בינה בדעת שדעת כולל חו"ב ובדעת נכלל ג"כ ו"ק שהוא ז"א בכללו שהוא וא"ו כמ"ש לעיל א' כליל וא"ו וזהו [הוא ה"ו"א]. וכלם הולכין ליו"ד שהוא סתים ולא אשתכח בשמא כמ"ש לעיל וזהו יו"ד הוא חכמה שכולל ו"ד דנהיר בו"ד בעת רצון דנהיר חוורא ועדיין יש תרופה ואח"כ כולם מסתלקים

ליו"ד עלאה שהוא לא כליל ו"ד ושם הוא הפירוד הגמור ח"ו שד' אין נכלל שם זהו הסתלקות כרוב א' כמ"ש בתיקונים דבעלה אסתלק בכתר ואז נעלם ממנו ח"ו וזהו הוא דסתים - וז"ש אלף אזיל ליו"ד שהוא יו"ד של חכמה יו"ד אזיל ליו"ד כו' דלא מתחברן ביה ו"ד שהוא י' דעתיקא קדישא והוא סתים מכל סתימין ואז כלם סתימין. ואמר ווי כד לא נהיר י' בו"ד כנ"ל שאז אין חוורא דעינא מתגלייא ואז כל הגוונין של סומקין וירוקין ואוכמין מתגליין והן מגלין כל עבירות וכל דרכי איש הרעים כמ"ש באדרא רבא שבכ"א שבעה עייינין דמגלין דרכי איש ודרך של כל הרשעים וז"ש כד אסתלק יו"ד מן ו"ד בחובי עלמא ערייתא דכלא אשתכח ר"ל כמו והראתי גויים מערך (נחום ג) כי ראו ערותה (איכה א') ולכן קורין העריות ביה"כ שלא יתגלה העריות והן דרכינו הרעים כמ"ש בתוס' (מגילה ל"א א'). ואמר בחובי עלמא שיש הסתלקות י' מן ו"ד לצורך בנין העולם לצורך הנסירה שהוא מקלקל ע"מ לתקן יותר ויותר כמ"ש לעיל בפ"א אתייחד יו"ד בלחודוי ובתר כן סליק כו' וז"ש בחובי עלמא שזהו קלקול לא לצורך: ואמר ע"ד כתיב ערות אביך לא תגלה כי אמא מכסה ערות אבא וכשפורש ממנה ח"ו מתגלה. ואמר כד אסתלק יו"ד מן ה"א ע"ד כתיב וערות אמך לא תגלה כו' הענין כמ"ש למעלה בפ"א (דף כ"ג) שאבא ואמא כלילן זה בזה ביו"ד ה"א אמא כלולה באבא ביו"ד בו"ד שבו ואבא באמא בה"א בעוקץ שאחורי ה"א שהוא יו"ד כמ"ש בזוהר כמש"ל. וכללות אמא באבא שני הפרצופים נקראים אבא וכללות אבא באמא שני הפרצופים נקראים אמא וז"ש אצל י' בו"ד ערות אביך ואצל י' בה' ערות אמך כו' כי יו"ד שניהן נקראין אביך י"ה שניהן נקראים אמך ורומז כ"ז ח"ו שאין זיווג ואמר אמך היא לא תגלה ערותה הוא שלא יגלה הוא את ערותה כמש"ל (סוף פ"א) אתא מפתחא דכליל בשית ומכסיא פתחהא ווי למאן דגלי פתחהא והיא אמו של המפתח דכליל בשית. וז"ש אמך היא ודאי כי אם לבינה כו': ואמר ה"א ה"י כו' ר"ל היאך אזיל ה"א לאלף ולמה כתיב ו' בתוך תיבת הוא הואיל וה"א אזיל לאלף לזה אמר כו' וט"ס כאן וכצ"ל הוא ה"א כליל ו' ו' כליל א' ולא כליל ה' ה"י אזיל לאלף כו' ור"ל שה"א כליל וא"ו ווא"ו כליל אל"ף לכן ה"א אזיל לאל"ף ע"י הוא"ו ואם היה וא"ו כליל ג"כ ה"א אז ה"א ואל"ף נכללין ביחד אז א"צ ה"א אל וא"ו לילך לאלף ולזה אמר ולא כליל ה"א - וענין הכלילות כנ"ל שה"א הוא בינה וכוללת את ז"א בתוכה בסוד בינה ב"ן י"ה כמ"ש באדרא זוטא דף ר"צ ע"ב וא"ו ז"א כולל אל"ף דעת שדעת נכנס בפנימיות ז"א כמש"ל. והכלילות באותיות הוא כי בתוך ה"א הוא וא"ו כמ"ש לקמן ה' ד' הות בקדמיתא ומדאתעברת ביה בגוה אפיקת ו' כו' ע"ש. וא"ו כולל

אלף # כמ"ש בזוהר שאל"ף הוא קו האמצעי בפשיטות דרועין כו' ו' ת"ת סתים בגויה דרועי כו' וכאן הענין להסתם כנ"ל:
(הגהה - ענין לאה ורחל. כי לאה מלכות דבינה כתר דרחל מלבד כתרה. וכמו שת"ת של בינה נעשה כתר לת"ת כן מלכות שלה נעשה כתר למלכות. ועוד ת"ת שלו נעשה ג"כ כתר לה. וזהו מיעוט הירח. והנה היא י"ל לב' שמות ה' אחרונה של הוי"ה ושם א'. והוא כי ה' של הוי' הוא בלאה כתרה ואד' הוא ברחל כמו ששם הוי' מתחיל מחכמה דז"א. ועיקר הענין הוא כי זו"נ כ"א כלול מזו"נ כמ"ש בר"פ שמיני וכמו שיעקב וישראל הם דו"נ שבז"א כמ"ש בר"מ בכ"מ והם פרצוף א' כן לאה ורחל דו"נ שבמלכות. ובסוד מיעוט הירח וחטא האדם מסתלק ממנה בחי' דכורא ונשארת בבחי' נוקבא בלבד והוא בחי' עשירית נגד דכורא אבל מ"מ היא מת"ת ולמטה כידוע. והן ד'ו פרצופין ו' ד'. וז"ש האר"י ז"ל כי ששה תקונין בנוק' הוא בלאה שש מעלות לכסא אבל ברחל הוא ד' תיקונין כמ"ש בס "ד בארוכה והן ד' אלפין של שמות אדנ"י. וז"ש בברכת כהנים י"ג יוד"ין ט' וו"ין ו' הה"ין ד' אלפין. וזהו אותיות א"ה"ו"י הנחות העקרית. והן ל"ב נתיבות. ושאר כ"ח אתוון הן בז' קונם ד"פ שבז' תקונים ד"פ שבז' תקונים כל הפרצופים והן כ"ח עתים דקהלת ד"פ שבעה. והן בד' אותיות הוי"ה ד' פרצופין. כי י"ו תקונים מתגלין ע"י אבא כידוע שהתגלות כתר ע"י חכמה בראשית ברא כו' וכמ"ש בריש ס"ד ולכן הן יודי"ן ובינה מתגלה בלאה. ועיקר שתדע כי לאה ורחל פרצוף א' הוא אלא שהוא במיעוט ורבוי כנ"ל ואדם וחוה בחטאם נשארו בבחינת נוק' שבהם כמ"ש בר"פ שמיני. ויעקב תיקן חטא האדם ונקרא ישראל ולקח ב' נשים. וז"ש זיווג יעקב ורחל כו' ר"ל זיווג בדכורא שבו או בנוק' וכן בה אבל הכל אחד כמ"ש הזיווג בבחינת קטנות או גדלות חיצוניות או פנימיות):

פרק ג

תשעה עד יקירא: ר"ל מי"ג תקוני דיקנא של ע"ק אתמסרו לדיקנא דז"א רק ט' תיקונים כנ"ל. ואמר כל מה כו' ר"ל אע"פ שהזכיר שלמה תקוני ז"א ראשו כתם פז כו' ולא זכר תקוני דיקנא הוא מפני גודל מעלתו. וכן ע"ק לא אדכר מפני זה הטעם. ואמר כ"ז כאן ולמעלה (ריש פרק ב') אמר בקוצר דיקנא לא אדכר כו' דלעיל כל תקוני דעתיקא קדישא לא אדכר אלא דאמר לעיל הלא אף בז"א לא אדכר דיקנא וכאן הוא מקומו. וכמ"ש באדרא רבא דף קל"ט ע"א תאנא כד נחית מן דיקנא עד בתשעה תקונים ובאדרא זוטא דף רצ"ה ע"א שערין אוכמין עד בט' תקונים אשתכח ושם הא כל תקונין דדיקנא כו'

ובפרשת משפטים דף קכ"ב ע"ב דיקנא דמלכא עד יעיר קנאה וגו' ואמר יקירין כנ"ל וז"ש באדרא רבא דף קל"ה ע"ב כד סליק ברעותא דרישא חוורא למעבד יקרא ליקריה והוא דיקנא דז"א לבוש של ע"ק:

נימין על נימין עד דפומא: עכשיו מפרש כל הט' תקונים. וזהו תיקון (א') כמ"ש באדרא רבא דף קל"ט ע"א תקונא קדמאה עד דפומא ושם בדף ק"מ תקונא קדמאה מתתקן עד וגו' בז"א אתמר:

מרישא עד אשתכח: הוא תיקון (ב'). וכאן תיקון זה כולל שלשה תיקונים של ע"ק שסובב גם השפה תחתונה וגם ארחא שבשפה התחתונה שאין ארחא מפסיק בשפה התחתונה בז"א ואין נמצא כלל רושם של ארחא כמ"ש באדרא רבא שם תקונא תניינא עד שפירא ושם תקונא תניינא עד נהירו אנפיה. וז"ש מרישא האי ר"ל מראש השפה העליונה לרישא אחרא הוא ראש השפה התחתונה ר"ל ימין שבשני השפתים שהן נקראין ראש השפתים. ואמר אשתכח שהוא נמצא בכל השפתים שכל השפתים מלאין שערות ואף ארחא העליונה שהוא תיקון בפ"ע כמ"ש והולך מ"מ מליא שערות כמש"ו:

מתחות עד אתחזיא: הוא תיקון (ג') כמ"ש שם תקונא תליתאה עד ההוא ארחא ושם ותאנא נושא עון אקרי עד בטש בידיה בהאי ארחא. וז"ש מליא ר"ל מלא שערות. ואמר דלא אתחזיא שאין נראה למטה תחת השפתים כנ"ל:

עלעין עד ומהאי גיסא: הוא תיקון (ד') ור"ל הצלעות מכוסין בשערות כמ"ש שם ותאנא האי דיקנא עד בחור כארזים. תקונא רביעאה עד דבוסמא ושם תקונא רביעאה עד במתקלא חד סלקין. ואמר מהאי כו' של"ת צד א' לחוד דכתיב כערוגת הבושם וכמ"ש באדרא רבא שם מאי תקרובתא כו':

בהו עד כוורדא: הוא תיקון (ה'). והן סומקין כמ"ש (שיר ה') דודי צח ואדום שהן הפנים שאין נראין מכל הפנים אלא הני תפוחין כמ"ש שם דף קל"א ע"א לא אתחזי מכל אנפי כו' כנ"ל וכמ"ש שם דף קל"ט תקונא חמישאה עד מתמן ובדף קמ"א ע"א תקונא חמישאה עד חסדי עולם ובאדרא זוטא דף רצ"ה ע"א אנפוי כתרין תקרובין עד בההוא גווינין. ואע"ג דשם מ' דהן תרי גווינין דאבא ואמא מ"מ אבא טמיר יתיר ונכלל באימא והיא מתלבשת בז"א כידוע וכן תיקוני דיקנא אמר שם ובאדרא רבא נפיק ההוא ניצוצא כו':

בחד עד חדווי: הוא תיקון (ו'). וכאן הוא רק עד החזה משא"כ בע"ק וכמ"ש שם תקונא שתיתאה עד טיבורא ושם תקונא שתיתאה עד זקנך כתיב. וכולם בחוט א' וז"ש בחד חוטא כו':

שפוון עד אתפנון: הוא תיקון (ז') כמ"ש שם דף קל"ט תקונא שביעאה עד סחור ליה ושם דף קמ"א תקונא שביעאה עד דפומא ואתפני מכל סטרוי ובאדרא זוטא דף רצ"ה ע"ב אלין שערין לא חפיין על שפוון ושפוון כלהו כו' ע"ש ובפרשת משפטים שם שפוון כו':
זעיעין עד קדלא: הוא תיקון (ח') ר"ל שמכסין שערות קטנות תחת הזקן את הצואר וכמ"ש שם תקונא תמינאה עד מכל סטרוי ושם תקונא תמינאה עד מאינון גבוראן:
רברבין עד בשקולא: הוא תיקון (ט') כמ"ש שם תקונא תשיעאה עד דדיקנא עלאה דז"א ושם תקונא תשיעאה דאתמשכן עד וגבורתא ורחמי ע"כ ט' תקונין דז"א: והן כסדר י"ג תקונין דעתיקא קדישא רק שתיקון ד' ה' נכלל כאן בתיקון ב'. ותיקון י"ג ותיקון ט' נכלל בתיקון ט' דכאן ותיקון י' ותיקון י"א נכלל בתיקון ח' דכאן. ר"ל שתיקון ב'ד'ה' הוא כאן תיקון א' וכן תיקון ט' וי"ג הוא תיקון א' וכן תיקון י' וי"א הוא תיקון א'. והן כאן כולן כסדר כמו שם חוץ מתיקון ז' וח' שהן היפוך משם. רק ששם שערות כתלג חוור וכאן אוכמין. וכן בתיקונים עצמן כמה שינויים בכל תיקון ותיקון בתיקון א' נימין על נימין בשני כולל ג' תיקונים. וארחא דלתתא אין כאן כלל בשלישי מליא שערות תקיפין וכן בכל התיקונים שערות תקיפין כאן משל ע"ק כמ"ש באדרא רבא דף ק"מ ע"א ותאנא הני שערי דדיקנא תקיפין כו' ע"ש. ברביעי לא חפי רק עלעין ולא עד ארחא כמו בע"ק. בחמשי תפוחין סומקין ובע"ק חוורין. בששי נחית עד חדווי לבד. בשביעי שפוון סומקין. בשמיני זעירין חפיין וכוללין שני תקונין דעתיקא קדישא. בתשיעי רברבין וזעירין ונחתין בשיקולא ונחתין עד חדווי עד תיקון ששי וכולל ג"כ שני תקונין דעתיקא קדישא:
באלין עד דאשתכח: ר"ל מאן דזכי לאלו תקונין נקרא גבור תקיף כמ"ש באדרא רבא שם דף קל"ט ע"א ט' תקונין אלין אשתכחו עד גבורה תקיפא. וצ"ל כאן גבור תקיף ע"ש:
כתיב מן עד עלוי: ר"ל דממן המצר עד התחלת הפסוק כל גוים הן ט' תקונין דדיקנא דז"א ולאלין אצטריך דוד להכניע כל הגוים בכל המלחמות שלכן היה אדמוני. ולכן אמר אח"כ כל גוים סבבוני בשם ה' כי אמילם והוא ט' תיקונין אלו וכמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ה ע"א ועל האי תאיב דוד כו' ושם וכל הני תקונין דבדיקנא יקירא דז"א עד מאן דאגליש ושם כד שריין שערי לאתערא אתחזי כגיבר כו'. וחמשה פסוקים כל פסוק ב' תקונים חוץ פסוק ה' לי בעוזרי שהוא תיקון א' וכמ"ש באדרא רבא (ח"ג קלט, ב) שתא שמות וג"פ אדם והאתנחתא חולק הפסוק לשנים חוץ פסוק הנ"ל כמ"ש שם ע"ב קם ר"א פתח ואמר עד יקרא דדיקנא דא. וז"ש לאסחרא ולאגנא בשביל גוים שסבבוהו כמ"ש כל גוים סבבוני כו':

ותוצא הארץ כו'... אלקים: ר"ל ט' תקונין אלו מתחלה תדשא ואח"כ ויהי כן עכשיו ותוצא הארץ שמא אתנטע כנ"ל (הגהה - נכתב בצדה. כי אלו התקונין כלן מע"ק ואימא במזלא תליא וכן אבא כמ"ש באדרא זוטא כנ"ל ונכללו כל התקונין באמא כמ"ש לעיל פ"ב כד מטי ירחא שביעאה כו' ומשם נתעברה בי"ג תקונין ומורית לז"א כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ה ע"א דתקונא קדמאה נפק ההוא ניצוצא בוצינא דקרדינותא עד דוד מלכא כמה דאוקימנא ואוירא דכיא הוא אבא וניצוצא היא אמא כמש"ל): וכן כל התיקונין וספירות דז"א כן רק שט' תקונין דדיקנא הוא כלל הז"א וכן הוא בכל פרצוף בא"א הדיקנא עד טיבורו והוא עיקר פרצוף ושם אבא ואמא ובמזלא אתכלילן כמש"ל (ד' כא ע"ב) וכן דיקנא דז"א ט' תקונין כוללין ט' ספירות שלו כמ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ב ע"ב דיקנא דמלכא כו' כמש"ל וט"ס שלו עיקרן הן שיתא ועם המוחין הן תשעה וכן הוא בדיקנא דז"א הן שיתא וט' עם מוחין ולכן הוא ו"פ ה' וג"פ אדם. וכנגד דעת הוא נדיבים לשון רבים נגד חו"ג בדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים (משלי כ"ד) וזהו נדיבים. ולכן כלל הדיקנא נכלל בתיקון האחרון שנקרא תפארת והוא מתפשט נגד תפארת וממקום שנסתיים הדיקנא משם מתחיל הנוקבא פרצוף אחר כמו בע"ק מתחיל פרצוף אחר ז"א כי אבא ואמא אין נחשבין לפרצוף אחר כי במזלא נכללין כמש"ל. וכן כאן בתיקון האחרון שנקרא תפארת כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"א ותאנא האי תפארת לא אוקימנא כו' ושם וע"ד כתיב תפארת כו' ושם ע"ב ושארי מאחורוי מחדוי מבין תרין דרועין כו' עד תאנא אתתקן דכורא ובאדרא זוטא דף רצ"ה ע"א שתא אינון ט' אקרון עד וקיומא לא מתקיימין. ואמר שם דשתא תקונין הן ו"ק מחסד ושלשה הן מוחין ביקירו דדיקנא יתיר מכלהו. ואמר אשתכחו שתא רבוון דתליין בהו וכן בתפארת דגופא כמ"ש שם באדרא רבא כנ"ל. וכמו תפארת דדיקנא כולל כל השתא ותשעה דדיקנא כן תפארת דגופא כידוע. וכן בכל שאר פרטים הדיקנא הוא הגוף ובדיקנא תליא גופא כמ"ש באדרא רבא דף קל"ט ע"ב גופא אזיל בתר דיקנא כו'. וכן תפארת דגופא הוא נגד תפארת דדיקנא ומשם ואילך הוא מעוי ובדעת אתתקן כמ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ג ע"א גופא דמלכא אתפשטותא דתפארת כו' מעוי בדעת אתתקן עייל ברישא כו' ולכן שם מתחלת הנוקבא ממקום התחלת הדעת ששם חו"ג זו"נ: ואמר תשעה אלין אתעקרו כו' שבתחלה ביציאתו מאימא אימא רביעא עליו בסוד קטן שצריך לאמו עד בן שש להגדיל ו"ק שלו ואח"כ מתעקר משם ונשתל בע"ק כמ"ש בפרשת בראשית דף ל"ז ע"א ת"ח כלהו נטיען הוו סתימין רשימין דקיקין באתרא חד לבתר עקרן קב"ה ואשתיל לון באתר אחרא. והוא בתחלה בבטן אמו בסוד ו' שבתוך ה' כמ"ש לקמן פ"ד ה' ד'

הות בקדמיתא ומדאתעברת ביה בגוה אפיקת ו' ושם הוא בשמא שלים הוי"ה אלקים כמש"ל שלכן נקרא בינה ה' אלקים באותיותיו ובנקודותיו ואח"כ עקרן מבטנה ואשתיל לון בע"ק ששם שמא שלים כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב וכתיב וייצר ה' אלקים את האדם בתרין יודין עד בדיוקנא עלאה ובדף קל"ט ע"ב דכתיב וייצר כו':

וענין שמא שלים הוי"ה אלקים כי רחמים בלבד אינן שלים וכן דין בלבד ולכן יעקב נקרא איש תם שכולל חו"ג כמ"ש בפרשת תרומה דף קס"ט ע"ב דתנינן מאי איש תם כתרגומו שלים כו' עד ואשלים להאי ולהאי ע"ש. וכן אברהם לא נקרא שלם עד שעקד את יצחק שנכלל חסד עם גבורה כידוע וכמ"ש באדרא רבא דף קל"ח ע"א אברהם אברהם בתרא שלים קדמאה לא שלים כו'. ותקונוי דעתיקא קדישא הן רחמים גדולים ותקונא דז"א הן גבורות וכשנשתל ז"א בע"ק נקרא שמא שלים. וכן בבינה כי היא רחמים והיא נכללת במזלא בע"ק אלא שאין שלים כמו בע"ק שם הוא שלים ממש: והכל תלוי בדיקנא כי בז"א הן להלחם ולנצח כנ"ל ובע"ק לרחם וכמ"ש (מכילתא) שנראה על הים כבחור שנאמר ה' איש מלחמה והוא בז"א כמש"ל ובסיני כזקן יושב בישיבה והוא בע"ק כמ"ש שאין לך נאה בישיבה אלא זקן ובמלחמה כו' וכל הכח תלוי בדיקנא דז"א וכל הרחמים בדיקנא דעתיקא קדישא כמש"ל. וז"ש (משלי כ') תפארת בחורים כחם שנקרא דיקנא דז"א תפארת וכן ז"א נקרא תפארת ונקרא בחור כמ"ש (שיר ה') בחור כארזים כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"א וע"ד כתיב תפארת כו' ע"ש. והדר זקנים שיבה והוא בע"ק מפני שיבה תקום והדרת כו' והן לבושין הוד והדר לבושו והדר זקנים כי הא דר"י קארי למאני מכבדותא (שבת קי"ג) ואת יקר תפארת גדולתו מלמד שלבש בגדי כהונה (מגילה י"ב א') כמש"ל (פ"א ד' ה') שהן דיקנא והוא תפארת כנ"ל ויקר כמש"ל לבושין דיקר וכמ"ש באדרא רבא דף קל"ט ע"א והאי דיקנא שלימותא דפרצופא ושפירותא בז"א ר"ל שלימותא שלכן נקרא יעקב איש תם כנ"ל שם מלא ושפירותא כמש"ל שנקרא תפארת והוא שפירותא של הפרצוף כמ"ש (שבת קנ"ג) הדרת פנים זקן והדרת פני זקן כמ"ש לעיל. והכלל שכל הפרצוף נקרא ע"ש הדיקנא לכן ע"ק נקרא עתיקא שהוא שיבה עתיק יומין וז"א נקרא תפארת ע"ש תפארת של דיקנא:

תקונין כו' ... ואקרי רב חסד: אלו שני תיבות איה"י תת"אה מיותר. ואמר תקונין דדיקנא בתליסר אשתכחין דהיא עלאה ר"ל תקונין שהן תמיד בי"ג תקונין והוא דיקנא עלאה דעתיקא קדישא. בתתאה בתשעה אתחזון ר"ל בדיקנא תתאה דהוא דיקנא דז"א שהן תשעה תקונין ונראין י"ג תקונין דעתיקא קדישא ונהירין בט' דז"א: כ"ב אתוון אתגליפו בגווניהון ר"ל כנגדן כ"ב אותיות שבתורה ט' וי"ג הן כ"ב תקונין בז"א וכנגדן כ"ב

אותיות התורה שהן בז"א כידוע כמ"ש באדרא רבא דף קל"ט ע"א והאי דיקנא שלימותא דפרצופא עד עשרין ותרין אתוון דאורייתא קדישא ובדף קל"ב ותניא עד כמה זהירין אלין תיקוני דדיקנא עד בחושבנא דאלין תליסר אשתכח. ובפרשת נשא דף קמ"ו ע"ב ובהני אתוון דהאי שמא סתימאן עד לקבל כ"ב אתוון מכילן דרחמי דכליל כלא ע"ש. ובאדרא זוטא דף רצ"ה ע"א באלין תקרובין דבוסמא שארי דיקנא לאתחזאה עד בך יברך ישראל. וזהו שם של כ"ב בז"א כידוע בת"ת והן כ"ב תקונים דדיקנא שלו שהוא בתפארת כנ"ל. והן יוצאין מברכת כהנים כידוע. והן י"ג יודי"ן שם בכל תיבה יו"ד עד וישם י"ג תיבות ותשעה ווי"ן וידוע שע"ק נקרא יו"ד וז"א ו' שלכן נגד י"ג תקונין הן יודי"ן ונגד ט' תקונין דז"א הן ווי"ן. וכן השם כ"ב נחלק לט' וי"ג ב' שמות הראשונים ט' אותיות וב' האחרונים י"ג. וכן כד נהיר ע"ק בז"א נקרא ז"א ג"כ יו"ד בסוד יהי כמש"ל פ"ב וזהו יודי"ן ווי"ן. ולכן הן ששה ווי"ן וג' ווי"ן בג' שמות כמש"ל דט' תקונין דז"א ששה הן אלא עם ג' מוחין הן תשעה וידוע שהמוחין דז"א נקראים הוי"ה שז"א עצמו נקרא אלקים וע"י המוחין נקרא ז"א הוי"ה כידוע ולכן הן ג' ווי"ן בג' הויו"ת. וכן הן שם ג' יודי"ן כנגד י"ג תקונים דעתיקא קדישא שהן ע"ס דעתיקא קדישא וג"ס דרדל"א נגד ג' יודין דהויו"ת: והתקונין עלאין דעתיקא קדישא הן דמיכה (בסופו) מי אל כמוך כו'. וט' דז"א הן מן המצר קראתי יה. ונגידו דרבות קודשא דעתיקא קדישא בט' דז"א הן ט' דשלח לך ה' ארך אפים כו'. ונהירו דנהיר י"ג תקונין דעתיקא קדישא בז"א ונהירין בו ג"כ י"ג תקונים כנ"ל י"ג דכי תשא ה' ה' אל רחום וחנון כו' ולכן הן ב"פ ה' ה' כמ"ש באדרא רבא דף קל"ח ע"ב ובכל זמנא דישתכח ה' ה' ביו"ד ה' תרי זמני או בא"ד וי"ה חד לז"א וחד לעתיקא דעתיקין כו' ה' ה' כלא הוא בכללא וההוא זמנא אקרי רחמים בכלא. וכמ"ש שם דף קל"א ע"ב דתניא תליסר מכילן דרחמי מע"ק מי אל כמוך כו' עד דשבחא דע"י מסדר נביאה ושם בדף קל"ג ע"ב הה"ד ישוב ירחמנו ובהאי דלתתא הוא אמת ובדף קל"ח ע"א אוף הכי ה' ה' פסיק טעמא עד מכילן דרחמי לתתא ובדף ק"מ ע"א כד אתגלי דיקנא קדישא חוורא כל הני עד והשתא לא אמר משה ואמת. ובאדרא זוטא דף רצ"ה הא כל תקונין אוקימנא דכלהו מתקונין דדיקנא ע"ק כו' ושם וכד אצטריך עלמא לרחמי אתגליא מזלא עתיקא עד על הזקן זקן אהרן:

וט' תקונין שבפרשת שלח לך הן

ארך (א).

אפים (ב).

ורב (ג).

חסד (ד).
נשא עון (ה).
ופשע (ו).
ונקה (ז).
לא ינקה (ח).
פקד עון אבות כו' עד סוף הפסוק (ט).
ואע"פ שבפרשת תשא בי"ג תקונין לא נמנו לא ינקה פקד כו' שם דנהרין י"ג דעתיקא קדישא בז"א וכלם מתהדר לרחמים ואלו שנים האחרונים דין בהם ג"כ:
ואמר על האי חלמא דאחיד כו': ר"ל בשביל כך שאמרנו דתליסר תקונין עלאין נהירין בתתאין ואז מתהדרן כלהו לרחמין ותברין כל גז"ד כמ"ש באדרא רבא דף קל"א ע"ב ואינון תליסר תקונין דדיקנא עלאה קדישא טמירא דטמירין לתברא ולאכפייא כל גז"ד כו' ולכן מי שרואה כן בחלום אז מובטח דשלים במאריה כו'. ותקונין דז"א הן לאכנעה שנאין ולכן שנאין תחותיה יכנעון כמ"ש שם דף קל"ט ע"ב ותאנא בצניעותא דספרא כל מאן דחמי עד דמצערן ליה ושם ע"א ובשלימו' תקונא דדיקנא דא עד גבורה תקיפא ואמר כ"ש דיקנא עלאה דנהירא בתתאה ר"ל זהו כ"ש מהנ"ל ואמר דעלאה רב חסד אקרי בזעירא חסד סתם כד אצטריך נהירו אנהיר ואקרי רב חסד - ר"ל דיקנא דעתיקא קדישא נקרא רב חסד ודיקנא דז"א נקרא חסד סתם וכד אצטריך עלמא לרחמי דאז נהיר תקונין דעתיקא קדישא בז"א כמ"ש באדרא זוטא שם וכד אצטריך עלמא לרחמי אתגליא מזלא עתיקא וכל הני תקונין דבדיקנא יקירא דבז"א כלהו רחמי משתכחו כו' אז נקרא רב חסד כמ"ש באדרא רבא דף ק"מ ע"ב ובס"ד קרי ביה בחסד קדמאה דע"י רב חסד ובז"א חסד סתם עד לכלהו בוציני. והענין כי בי"ג תקונין דנהרין מע"ק לז"א ורב חסד הוא תיקון אחד וכאן הוא ורב תיקון א' שהוא גדול אדונינו ורב כח וחסד תיקון אחד והוא חסד סתם וז"ש באדרא רבא שם דף קל"ג ע"ב דתנינן אית חסד ואית חסד עד דדיקנא יקירא דעתיק דעתיקי ור"ל כי תיקון ששי דחפי בתקרובתא דבוסמא הוא בלתתא ורב חסד ובע"ק כי חפץ חסד הוא והוא ג"כ רב חסד ובט' תקונין דז"א הוא תיקון רביעי כמש"ל והוא חסד סתם. וז"ש דעלאה רב חסד כי חפץ חסד הוא זהו רב חסד שאפילו בז"א הוא רב חסד זה התיקון כי חפץ חסד הוא יותר ויותר רב חסד. ודז"א חסד סתם כנ"ל וכד אצטריך כו' אקרי רב חסד די"ג דעתיקא קדישא נהרין בז"א ואז נקרא בתיקונין דפרשת תשא ואז אקרי רב:

וע"כ פי' ב' פסוקים של תדשא הארץ ותוצא הארץ שהן ט' תיקונין דז"א זה בעיבור וזה בלידה כנ"ל. והן בפסוק ראשון.

דשא (א).

עשב (ב).

מזריע (ג).

זרע (ד).

עץ פרי (ה).

עשה פרי (ו).

למינו (ז).

אשר זרעו בו (ח).

למינהו (ט).

ואין חילוק בין אלו שני הפסוקים אלא שבמקום שנאמר שם ע"ל האר"ץ נאמר כאן למינה"ו. ועוד למינהו הראשון נאמר בפסוק הראשון אחר עץ פרי עשה פרי ושם נאמר למינ"ו בלא ה"א: והענין כי למינהו נאמר במקום גילוי הדעת כי כל התיקונין הוא להזריע זרע לעשות פרי כמ"ש באלו הפסוקים כי הסריס אין לו זקן וזקן הוא סימני גדלות כידוע והוא הדעת כידוע בסוד ידע את חוה אשתו וידע את אשתו כי הזרע הוא חו"ג מיין דכורין ומ"נ הן חו"ג. ולכן אל אחר שאין לו דעת אסתרס כידוע בסוד גם בלא דעת נפש לא טוב (משלי י"ט). ודעת כולל חו"ג זו"נ שלכן בסיום הדיקנא שם אתפשט נוקבא כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב כמש"ל (בד"ה ותוצא הארץ). לכן כל מקום של גילוי הדעת נאמר למינה"ו שהן חו"ג זו"נ. והן בפנים כתרין תפוחין כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ה ע"א אנפוי כתרין תקרובין דבוסמא כלהו סהדותא כו' עד כל עלמין כלהו בחדו ור"ל דעת בסוד עדות גוונין דאבא ואמא שהן חו"ג בסוד צח ואדום (שיר ה') צח בסוד לבן צחו מחלב (איכה ד') כמש"ל וכמ"ש שם דף רצ"ב ע"ב מחללא דגולגלתא נהירין תלת נהורין כו' עד ולא כתיב ויאמר. ואמר ועל האי אקרי שלים לכלא כמש"ל דשלים הוא בחו"ג והוא בסט' דדעת סהדותא דאבא ואמא בגווני דאנפוי ושם בדף רצ"א ע"א כתיב כי אל דעות ה' עד ויתן עדות ביעקב שם גילוי חו"ג בגוונין. וגילוי השני הוא בתיקון האחרון שנקרא תפארת ששם מתפשטין דכר ונוקבא כאחד בתפארת דגופא כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב באתר דתליין שערי דדיקנא דאתקרון תפארת כו' ובכללא חדא אתעבדו בהאי תפארת אדם דכר ונוקבא כו' עד ואתקנו מעהא כנ"ל. ולכן נקרא תפארת שגוונין דחו"ג זו"נ ביה מתאחדן כמ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ג ע"א גופא דמלכא אתפשטותא דתפארת

דגוונין ביה מתאחדן. ולכן באלו שני תקונין נאמר למינהו אבל בפסוק הראשון ששם הוא ברחישותא דארעא שעדיין הכל סתום ואין גילוי כלל לא נאמר למינהו אלא במקום שרש הדעת והו' בפומא ששם גנוז הדעת ושם שורש הדעת כמ"ש בפרשת משפטים שם מאי פומא אלא דעת גניז בפומא דמלכא דאקרי ת"ת פשיטותא דתפארת דכל גוונין אתאחדן ביה דכתיב ובדעת חדרים ימלאו כו' ע"ש. ולכן נאמר שם למינו ששם כלול נוק' בדכורא כמ"ש לעיל בפ"א יהי מאורות כו' שליט דכר בנוקבא כו' וכאן גילוי הדעת בגוונין זו"נ נאמר למינהו שם בוא"ו דכר וכאן ה' ו' דכר ונוקבא. והדעת הוא מתפשט בפנים אור פנימי כמש"ל וכן הוא אור מקיף לו מבחוץ כידוע והוא מקיף לו מן הפה ששם הוא שרש הדעת בסוד הבלים שיוצא מן הפה כידוע. והפה הוא תיקון שביעי דז"א לכן הוא כולל ז' תקונין כמש"ל וכולל ז' הבלים והן ז' הבלים דקהלת שמקיפים לז"ס דזו"נ שהדעת כוללן. ועל הז' הבלים מתקיים עלמא כמ"ש בר"מ פרשת פנחס ובתיקונים והוא זו"נ שנקרא עולם עולם חסד יבנה (תהלים פ"ט) כמ"ש שם ז' הבלים מחסד עד מלכות. ולכן השבועה הוא בז' הבלים שלכן נקרא שבועה מלשון שבעה כידוע שסוד השבועה בפה בסוד אשר נשבעת לאבותינו שהוא תיקון הפה דעתיקא קדישא כמ"ש באדרא רבא דף קל"ד ע"ב ועיקר השבועה הוא בז"ת כמ"ש בר"מ פרשת יתרו בסוד השבועה ע"ש ומפה דעתיקא קדישא נהיר לפה דז"א כמ"ש באדרא רבא שם ע"א דתאנא מהאי פומא קדישא עלאה ק"ק נשבא רוחא מאי רוחא דאיתרק ביה דמתלבש ביה ז"א כו'. ולכן בפה כלול כ"ב אותיות ונחלקין לג' חלקים ג' וז' וי"ב (הגהה - נ"ב. והכל בסוד הדעת דגניז בפומא כמ"ש בספר יצירה דדעת כולל י"ב מזלות וז' ככבים שהן ז' כפולות וי"ב פשוטות וכולל ג"ר כנ"ל):

י"ב הן דעתיקא קדישא תיקון י"ב שכולל י"ב תקונין כמש"ש ע"ב ודא הוא תקונא קדישא עלאה דתריסר דמכאן אשתלשלו י"ב תחומין כו' עד נשבעת לאבותינו. וג' הוא דג"ס דרדל"א דדעת דרדל"א גניז בפומא דעתיקא קדישא וכן דעת דעתיקא קדישא והן כוללין ג' מוחין חב"ד כמש"ל. וז' הן פה דז"א שכולל ז' תקונים וכולן כלילן בז"א כנ"ל:

כתיב ויאמר עד חיה בישא: עכשיו מתחיל לפרש גופא דז"א ותקוני נוקבא והוא בפסוק הזה ישרצו. אעפ"י שלא פירש את הפרשיות הקודמים יהי רקיע כו' לא רצה להפסיק כמש"ל: והסדר של המקראות. בראשית כו'. והארץ כו' הן תקוני דרישא דעתיקא קדישא:

ויאמר אלקים יהי אור כו' עד סוף הפרשה. הוא תקוני אבא ואמא עד טיבור דעתיקא קדישא. זהו ביום ראשון: וביום שני יהי רקיע. קרום בטיבור דעתיקא קדישא בין ע"ק

לז"א הפרסה. והוא סוד המחלוקת והסתלקות האור למעלה ואז אעדי אור חשוכא כמ"ש בפרשת בראשית והוא סוד הדינין והמחלוקת שלכן נבראו הדינים והגיהנם ביום שני. ובשלישי יקוו המים אל היסוד כמ"ש למטה והסתלקות האור מתנ"ה אל היסוד: ואח"כ יהי מאורות ברקיע השמים. חזרת האורות ברישא דז"א במוחין שהן כניסת אבא ואמא ודעת למטה מפרסה בראש ז"א שהוא מכוון בטיבורו דעתיקא קדישא עד סיום גופו עד יסוד: ואח"כ ישרצו המים יצירת גופו דז"א ויצירת נוקבא בכללה: ופ' ראשונה נתפרש בפרק ראשון. ופסוק יהי רקיע יתפרש בפ"ה. וה"פ מים וה"פ רקיע יתפרש הכל שם והכל על סוד הפרסה: ואח"כ יקוו המים ביום שלישי הוא צמצום האור של תנהי"ם הכל אל מקום א' אל היסוד כמ"ש בפרשת בראשית דף ל"ג ע"א ת"ח כתיב לבתר יקוו עד ממש ושם ר' ייסא אמר אל מקום א' דא איהו אתר דכתיב ביה עד אמרו צדיק כי טוב. ונשאר ת"ת מטיבורו ולמטה ונ"ה' ומלכות שהוא עטרת היסוד בלא אור. וזהו סוד הצמצום וכן תבין למעלה למעלה כמה עולמות קודם הצמצום רק שאין רשאין להסתכל ולהבחין קודם הצמצום. שסוד הצמצום הוא כאן מז"א ולמטה שהוא ו"ק עולם חסד יבנה שע"כ אסור לשאול כמ"ש (דברים ד') שאל נא לימים ראשונים שהן ששת ימי בראשית ו"ק ואי אתה שואל מה למעלה כו' שהוא קודם הצמצום וכל המסתכל כו' (חגיגה ריש פ"ב):

וענין הפרסה והצמצום והסתלקות האור הוא בשביל זו"נ שאין יכולין לקבל אור של ע"ק שלכן היתה מיתת המלכים וביטול הארץ לכן היתה הפרסה שלא לקבל אור שלמעלה מטיבורו ששם קדש הקדשים כמ"ש בפ"ב וכן באד' כלי הנשימ'. וזו תיקון ז"א אבל לנוקב' שהיא אינה יכולה לקבל ג"כ עדיין שלכן בעולם התהו נתבטלה מכל משא"כ במלכין קדמאין כמש"ל לכן צריך הצמצום בשבילה. וכן למעלה למעלה. וז"ש שנצמצם א"ס בשביל מלכותו. ובצמצום שהוא סוד הדין ועביות הכלים של מלכות שעי"כ תוכל להתגלה. וז"ש יקוו המים מתחת השמים שהוא ת"ת דעתיקא קדישא הפרסה שנקרא רקיע השמים כמש"ל אל מקום אחד ליסוד ואז ותראה היבשה. וזהו יום השלישי: ואח"כ באותו יום תדשא הארץ דשא כו' עיבור רישא דז"א וט' תיקונין ולידתו ונתיישב בת"ת דעתיקא קדישא מטבורא ולמטה עד סיום גופו ת"ת דעתיקא קדישא ושם עמידת ראשו כידוע: ואח"כ ביום רביעי יהי מאורות ברקיע השמים בקיעת המוחין דרך הפרסה ונכנסין לרישא דז"א לפי שהוא במקום ריק מהאור לכן הוצרך למוחין. ולכן שם הוא בסוד התוספת ואין נכנס בחשבון ספירות שלו. ושני המאורות הן חו"ג כמש"ל פ"א. וזהו לאותות כמו מאותות השמים (ירמיה ז') ששם כל הנהגה: ולמועדים. שכל המועדים הן כנגד ז"ת כמ"ש בז"ח ובתז"ח ע"ש ג' רגלים ור"ה. ויה"כ. ושמיני עצרת. ושבת נגד

ז"ת ע"ש: ולימים. ששמשא ת"ת שליט ביממא וסיהרא בלילא עולימתא שפירתא כו' ואתכסייא ביממא (בסבא משפטים צ"ה א') וכמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה כו': ושנים. שנת החמה והלבנה כמ"ש בתז"ח ד' פ"ט ע"ד ע"ש: את המאור הגדול. שמשא: ואת המאור הקטן. סיהרא במיעוטה שנעשית ראש לשועלים ונקראת שם אלקים דבאצילות נקראת ה"א אחרונה של הוי"ה זנב לאריות ובירדה בבריאה נעשית ראש לשועלים לעולמות בי"ע ששם שועלים מחבלים כרמים דבאצילות לא יגורך רע כמ"ש בת"ז ובתז"ח בכמה מקומות. וע"כ נסתיים רישא דז"א וגופו של ע"ק ונשתיירו נהי"ם. וביסוד של ע"ק שם שיעור כל גופו של ז"א שביסוד ו"ק וכן בת"ת של ז"א והוא עומד נגד האור של ע"ק ששם קיבוץ כל האור. ונגד המלכות דעתיקא קדישא שם עמידת גופה של נוקבא ומטיבורו ולמטה של ז"א ששם עמידת נוקבא כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב. ושם חסרון האור כנ"ל לכן מלכות ל"ל מגרמה כלום וכן ז"א מטיבורו ולמטה לכן מעוי בדעת אתתקן כמו ראשו כמ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ג ע"א מעוי בדעת אתתקן עייל ברישא אתתקן ואתפשט לגו. ודרועין ושוקין דזו"נ הן נגד שוקין דעתיקא קדישא נ' ה' שלו זה בפרקים העליונים וזה בפרקים התחתונים. ושם ג"כ ריקן מאור לכן בשוקין אחיזת כתרין תתאין כמ"ש לקמן בפ' הזה. הני ברכי דשלהי מנייהו (ברכות ו' ע"א) ורגליה יורדות כו' (משלי ה'). ולכן הן ב' בדי ערבות בלא טעם וריח. וגם דרועין היו ראוין להיות כן רק בהגבהותם למעלה נגד הראש יש להם אור כמ"ש למטה (בסוף ד"ה אתקין ביה) ואעפ"כ שממית בידים תתפש (משלי ל') עשו וישמעאל. וז"ש ויאמר אלקים ישרצו המים שרץ נפש חיה ר"ל המים שביסוד ישרצו גוף ת"ת דז"א ורישא דנוקבא כמש"ו ששם עמידתן. וז"ש כלומר ח"י ר"ל ח"י הוא נשמתא בסוד נשמת כל חי כידוע כמ"ש בהת"ז וכמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים וז"ש כלומר חי ר"ל של"ת חיה הוא חיה כמו חית הארץ אלא לשון חיים והוא נשמתא כנ"ל וכמ"ש לקמן פ"ד כד נחת אדם דלתתא בדיוקנא עלאה אשתכחו תרין רוחין מתרין סטרין דימינא דשמאלא כליל אדם דימינא נשמתא קדישא דשמאלא נפש חיה. והן נוצרו כאן במאמר ישרצו כו' נפש חיה. נפש זו נפש. חיה זו נשמתא. והן ימינא ושמאלא חו"ג בנין זו"נ ז"א מהחסדים ונוקבא מגבורות כמש"ל:

אתפשט נהירו דדא בדא: ר"ל שנכללו נשמתא ונפשא חו"ג ביחד: כלא אתרחשון בזמנא חדא שנוצרו שניהן כאחד גוף דכורא ורישא דנוקבא פרצופה. וז"ש מים טבאן מים בישן ר"ל חסדים וגבורות כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב בהאי אדם שארי ותקין כללא דדכר ונוקבא כד אתתקן דיוקנא בתקונוי כו' עד ואתתקנו מעהא ואמר שם ובכללא חדא

אתעבידו כו' האי תפארת כליל ברחמי וכליל בדינא וז"ש כאן בגין דאמר ישרצו ר"ל לשון רבים כולל כולם. אתכללו דא בדא חיה עלאה חיה תתאה - ר"ל זו"נ כנ"ל:

בכללא חדא אתעבידו חיה טבא חיה בישא: ר"ל חו"ג. והגבורות באין מסוד הצמצום וסילוק האור כנ"ל ואף באור של היסוד כיון שנסתלק נמצא בו דין כל סילוק הוא בסוד דין לכן בו מים טבאן מים בישן והוא סוד ב' נקבים שביסוד א' מוציא זרע ושני כו' ודופן א' ביניהם. וכן דופן א' בין דכורא לנוקב' והן ימינא ושמאלא. ועמידת גופו של ז"א נגד היסוד וכן דיקנא דז"א שם והוא נגד זקן התחתון י"ג תקונים י"ג בריתות ולכן הדיקנא הוא בסוד הדעת עשב מזריע זרע עץ פרי כו' שהוא נגד היסוד דעתיקא קדישא וכל יסוד בפרצוף שלמעלה הוא דעת בפרצוף שלמטה כידוע זהו והאדם ידע כנ"ל. וז"ס גוף וברית כחדא חשבינן והן ו"ו שניהם כוללין ו"ק כל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף (ב"ר וישב):

ואמר **מים טבאן מים בישן** - חו"ג. **חיה טבא חיה בישא** - הן דו"נ. והענין כי נפש חיה הנפש כוללת ג"כ את עולם הבריאה כמ"ש לקמן פ"ד והיא ג"כ נבראת עמהם ונכללת עמהם כאחד ולכן הבריאה עם האצילות באחדות והיא מסוד נפש החיה שהיא מלכות של אצילות לכן מלכות בסוד מיעוטה ירדה שם ומתאחדת בתוכה. והיא לבוש של אצילות כהדין קמצא דלבושיה מניה כידוע. ושם הוא עץ הדעת טוב ורע כידוע בכמה מקומות בתקונים עץ החיים באצילות. ולכן מלכות ג"כ נקראת ע"ה טו"ר כידוע והוא בסוד מיעוטה בבריאה והוא כי באצילות הוא שם הוי"ה ובירידתה בבריאה נעשית בסוד אלקים ראש לשועלים שכולם נקראים בשם זה כל העולמות וכל המלאכים ואפילו הס"א אלהים אחרים כמ"ש בפרשת משפטים בדף צ"ו ע"א ת"ח כל שמהן וכל כינוין דשמהן כו' עד ואפילו עכו"ם בשמא דא אקרי עש"ה והוא ע"ה טו"ר שמשותף בו אלקים אחרים. אבל בהיותה באצילות אז היא ה אחרונה שבשם בסוד הוי"ה משא"כ בירידתה בבריאה כמ"ש בפרשת בראשית דף כ' ע"א ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים עד אקרון ממשלת הלילה ע"ש וזהו ע"ה טו"ר ושם חטא אדה"ר כמ"ש שם דף כ"ב ע"א וע"ב פתח ואמר למלכא דהוה ליה כמה בניינין כו' עד עור ובשר תלבישני שהוא לבוש לאצילות ושם חטא לכן אמר לקמן וכד חב אדם אתפשט שמאלא כו' שהוא בריאה הלבוש ששם חטאו ולכן וידעו כי ערומים הם שהפשיטו מלבוש. וז"ס שאמרו שלבושיו של אדה"ר נתפתה ונשאר ערום. ולכן עשה לו כתנות עור דמשכא דחוויא וצריך המיתה להפשיט אותו המלבוש שהוא הגוף של נחש. ובתחלה היה לו כתנות אור דבריאה ששם אור לבושו כנ"ל בזוהר הנ"ל וזהו עוטה אור כשלמה (תהלים ק"ד). וז"ש (פר"א פ"ג) שמים

מהיכן נבראו מאור לבושו שנא' כו': ור"ל שמים נקרא עולם היצירה שז"א מקנן שם כידוע ואמר שנברא מאור לבושו ר"ל מבריאה כמ"ש למטה:
וז"ס אחיזת ס"א בלבושין כמ"ש (ברכות ו' ע"א) הני מאני דרבנן דבלו מחופיא דידהו וכמ"ש בפ' משפטים דף קי"ב ע"ב חמו חבריא מה כתיב ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות כו' ע"ש. והענין כי לקיחת הברכות ממנו בערמה היה כמו שרימה הנחש לאדה"ר כן רימה יעקב לעשו ונטל את דיליה שיעקב שופריה דאדם (ב"ב נ"ח א') ועשו של הנחש כמ"ש שם דף קי"א ע"א בהג"ה ת"ח מה כתיב ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת כו' עד סוף כל הג"ה ע"ש ולכן רמה עכשיו אותו עם עקש תתפל. ועשו נטל בגדיו של אדה"ר שנתפתה אחר הנחש ולקח הס"ם והוא עשו והוא בגדי החמודות ולכן נטל יעקב ממנו ולקח הברכות. וז"ש חיה טבא חיה בישא שניהם בבריאה והוא טוב ורע כנ"ל והוא נפש הנ"ל:
ויאמר עד סטרא דנוקבא: ר"ל נעשה אדם הוא נוקבא והוא בששי והוא נסירת הנוקבא ותקונהא בכל התקונים כי כשהיא אחורי ז"א היא גולגלתא סתימא בלא תקונין דגלגלתא כמ"ש באדרא רבא שם ועבד גולגלתא דנוקבא כלא סתימא מכל סטרוי רק בשערות כמ"ש שם וכן באדרא זוטא דף רצ"ו ע"א ואפיק גלגלתא חדא סתימא מכל סטרוי רק בשערות כמ"ש שם וכן באדרא זוטא דף רצ"ו ע"א ואפיק גלגלתא חדא סתימא מכל סטרוי כו' ע"ש. וז"ס עולימתא שפירתא דל"ל עיינין (ריש סבא משפטים) ולכן כתיב ויבן ה' אלקים את הצלע שבנה אותה. ומלכות נקרא עולם העשיה שמלכות מקננת באופן ולכן כתיב נעשה אדם: וכן נעשה הוא לשון תיקון כמ"ש בפ' בראשית דף כ' ע"א ויעש רבוייא ותקונא דכלא כדקא יאות כו' והוא בששי לאחר שנתקן הכסא שהוא תוצא הארץ כו' ואח"כ נתקן הנוקבא כמ"ש שם ועם כל דא עד יום שתיתאה דאתתקן דיוקנא דאדם כדקא יאות לא אתיישב בדוכתיה וכדין אתתקן כו' ע"ש. וכאן לא רצה להפסיק סדר שלו כמ"ש לעיל: ואמר האדם לא כתיב אלא אדם סתם ר"ל האדם משמע האדם הידוע שאמרנו למעלה והוא ז"א שעליו נאמרו כל הפסוקים שקדמו כמ"ש לעיל ואמר אדם סתם שקאי על נוקבא. וז"ש לאפקא דלעילא דאתעביד בשמא שלים ר"ל ז"א אתעביד בשמא שלים כמש"ל ויטע ה' אלקים וייצר כו' משא"כ נוקבא ולכן נאמר ויאמר אלקים:
ואמר **כד אשתלים דא אשתלים דא**: ר"ל ז"א ונוקביה אשתלימו פרצופיהם כאחת שמסיימין פרצופיהם כאחת וכן כל תקוני גופיהם נעשין כאחת כמ"ש באדרא רבא שם תו אתפשט האי תפארת ואתתקן מעוי דדכורא כו' ואתפשט רחמי בדכורא ואתעבר ונקיב לסטרא אחרא ותקין מיעוי דנוקבא בסטרא דדינא ואתתקנו מעהא כו'. ואמר

אשתלים דו"נ לאשלמא כלא שע"י נתקן כלא כמש"ל ועם כל דא עד יומא שתיתאה כו' כמש"ל וכמ"ש באדרא רבא ובאדרא זוטא שהן תקונין דעלמין כלהו ואמר ה' סטרא דדכר אלקים סטרא דנוקבא השתא הוא שמא שלים כדקא יאות דאתפרשו דכר ונוקבא ומתחלה היה תפארת כלול ברחמי ובדינא שלכן נקרא שמא שלים משא"כ נוקבא שמעולם לא היתה כלילא חו"ג כי ז"א הוא בן בכור שנוטל שני חלקים חו"ג ונותן לנוקב' הגבורות כמ"ש באדרא זוטא ד' רצ"א ע"א וכלא נטיל בן דא וירית כלא והאי ירית לברתא כו' כמש"ל וכמ"ש באדרא רבא שם תאנא האי תפארת כליל ברחמי וכליל בדינא ואתפשט רחמי בדכורא ואתעבר כו' כנ"ל עד דאנסרו ואז כל הרחמים כלול בדכורא וכל הדינין כלולין בנוקבא. שזהו סוד הנסירה שכ"ז שהיו כלולים ברחמי ודינא אז היו דבוקין זה בזה בדופן אחד ואח"כ שזה כלו רחמים והיא כלא דינין אז אין להם חיבור וננסרו ואז הוא הוי"ה כלהו רחמין והיא אלקים כלא דינין וכמ"ש שם באדרא רבא ואתפשט רחמי בדכורא כו' כלהו דדינא אתאחדו בדינא דאחורוי דנוקבא אתפשטת תמן ואתאחדו ואתפשטו בסטרהא ותאנא כו' ע"ש. וכמ"ש בפרשת בראשית שם דז"א נקרא הוי"ה ונוקבא אלקים וכ"ז בירידתה בבריאה ששם נקראת אלקים כמ"ש בפרשת בראשית שם כמש"ל:

אתפשט כו'... **באפכא**: ע"כ דיבר בתיקון ת"ת של ז"א ועכשיו אמר שאתפשט דכורא ואתתקן כל קו האמצעי שהוא יסוד ועטרת היסוד. וז"ש ואתתקן בתקונוי באמה בפומי' דאמה והן עיקר תקונין לאתבסמא נוקבא בדכורא שזה התיקון בעולם התהו שלא היה מתקלא. והמתקלא הוא ביסוד כמש"ל (ריש פ"א) שהמתקלא כף זכות וכף חובה והוא זכר ונקבה זכר כף זכות ונקבה כף חובה חו"ג ולשון חק מכריע בינתים הוא היסוד שנקרא לשון כמ"ש (ישעיה נ') לשון למודים בסוד למודי ה' נו"ה כידוע כמש"ל (שם) בסוד ברית הלשון וברית המעור. והמכריע צריך שיכלול שניהם זו"נ והוא אמה ופומיה דאמה שהוא יסוד ומלכות כידוע וז"ש באמה בפומיה דאמה - וכאן הוא התיקון וז"ש מלכין דאתבטלו הכא אתקיימו ר"ל שמנה מלכים מלכין הקדמאין דמיתו כאן אתקיימו בסוד מלך הדר שהוא פומיה דאמה כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"א ותאנא בצניעותא דספרא אתפשט דכורא כו' עד אתבסמו ואתכלילו דא בדא מי זהב רחמי ודינא ובדף קמ"ג ע"א וכד אתחברו אתבסמו עד ואתתקנו עלאין ותתאין ובדף קל"ה תאנא בצניעותא דספרא עתיקא דעתיקין כו' עד דייתי תקונא דאדם כו' ובאדרא זוטא דף רצ"ב ע"א ואלה המלכים אשר מלכו כו' הדר ודאי כו' וכתיב צדיק כתמר יפרח. והוא בפומיה דאמה כאן נתקיימו ע"י חסד דאתגלי בפום אמה. ולכן לא נתקיים העולם עד שבא אברהם חסד

ואתגלייא האי פומיה דאמה ואז נתקיים העולם בהבראם א"ת בהבראם אלא באברהם (ב"ר פי"ב) ושם ה' זעירא פומיה דאמה כידוע. ושם נתקיים העולם כמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה ר"ל ברית פומיה דאמה שמחבר יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי שהוא לשון חק מכריע בינתים כנ"ל וכמש"ל פ"א ע"ש: ואמר דינין דדכורא כו'. כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"ב ותאנא בצניעותא דספרא דכל דינין דמשתכחין מדכורא כו' עד ואתתקנו עלאין ותתאין והענין כי בקו האמצעי דעתיקא קדישא נתצמצם האור מטיבורו ולמטה מחצי ת"ת ויסוד ומלכות ונשארו ביסוד וצמצום הוא דין ורישא דז"א הוא בחצי ת"ת לכן הוא דין וכן סופא דנוק' שהוא גופא דילה עומד נגד מלכות הוא ג"כ דין. וגופא דז"א ורישא דנוקב"א עומדים נגד יסוד דעתיקא קדישא ששם המים הם רחמים:

וי"ה קונטרין כו'... **אשתכח**: קנטורין הוא כמו קנטר של בנאי שהוא שבט ברזל כידוע דקיטורא כמו בכל קטורין של אביו וצר כל קטורין של ולד בדמות הנואף ר"ל כאן כללות כל הגבורות שהן מכונין בשבט ברזל כמ"ש בהקדמת הזוהר דף ו' ע"ב וירד אליו בשבט בדינא קשיא. ור"ל כללות ה' גבורות בעטפוי שקיעין ר"ל בערוותה. שכחות הגבורות עשו השקיעה שם בה כמו שהחסדים הוציאו את אמה שלו כן הגבורות עשו שקיעה שהן סוד הצמצום והשקיעה וכמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"א וכיון דאתפשט אמה דא אתפשט סטר גבורה מאינון גבוראן בשמאלא דנוקבא ואשתקע בנוקבא באתר חד וארשים בערייתה כסותאן דכל גופא דנוק' ובההוא אתר אקרי ערוה דכלה לאצנעא אתר להההוא אמה דאיקרי חסד בגין לאתבסמא גבורה דא דכליל חמש גבוראן והאי חסד כליל בחמש חסדים חסד ימינא גבורה שמאלא אתבסם דא בדא ואקרי אדם כליל מתרין סטרוי כו': ואמר י' זעירא בגווה אשתכח - ר"ל בתוך ערייתה ש י' זעירא הוא יסודה בעטרת שלה כידוע וכמו שיו"ד אתגלי בפומיה דאמה כן הוא בה כידוע. ואמר בעטפוי ר"ל בחיקה כמו אשת חיקך (דברים י"ג) משוכבת חיקך (מיכה ז') ובחיקו תשכב (שמואל ב' י"ב) וכן באדרא רבא שם קורא שם כסותאן דכל גופא כנ"ל. וזהו שאמר וי"ה ר"ל כאן הוא צירוף מו' צרופים של יה"ו שא' הוא צירוף וי"ה והוא ו' דכורא ה' נוקבא י' זעירא בינתים:

אי כו'...**וקטפורין**: עכשיו מבאר סוד קין והבל ובזה נכלל כל הפרשה של קין והבל עד זה ספר תולדות אדם וכתב זה כאן א' משום שרוצה לבאר בזה הפרשה למטה האיך תלוין כתרין תתאין באדם והוא בזאת הפרשה כמ"ש למטה וקין הוא קינא דמדורין בישין כמש"ו. ועוד משום שרוצה לבאר כללות התבסמות וחבורא דלהון כמו שסיים את הפרק וכן התחיל התבסמות כאן באמה ובערייתא דאמה מבסם לנוקבא כמ"ש

באדרא רבא שם ושם ובאדרא זוטא דף רצ"ו ע"א אמה דדכורא סיומא דכל גופא ואקרי יסוד ודא הוא דרגא דמבסם לנוקבא כו' ע"ש: ואמר אי אתבסמו דינין בעא עתיקא ר"ל שרצה לידע אם אתבסמו וחבר לון והואיל שלא נתבסמת עדיין לכן חויא בא עלה שהוא סוד הדינין ויצא קין לשון קינא דמדורין בישין. שקין הוא בנוק' דתהומא רבא ושם הן מדורין בישין דס"א והוא קינא דלהון כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ג ע"א ותאנא בצניעותא דספרא בעא ע"ק למחזי כו' עד חד לסטרוי וחד לסטרוי ושם ע"ב ותאנא כלהו מרוחא דשמאלא דלא אתבסם עד ולא מתדבקאן בכללא דגופא. והן רוחין בישין ועלעולין וקין הוא מדורא דלהון כמ"ש שם שעיילין בנוקבא דת"ר לאתדבקא בההוא כו' כנ"ל וז"ש קינא דמדורא כו'. ואמר וקינא דזוהמא אתקנין בגווה ר"ל כמ"ש ההוא זוהמא דקבילת מנחש הוה מכשכש במעהא ולא אשכח אתר למשרי בגווה עד שבא אדם עלה ואז באותו זרע אתקנין ביה ההוא זוהמא שלא היה לו גוף להההוא זוהמא שקבל מנחש עד שמצא הזרע דקין ושם נכלל בגוף. וכן ההוא רוחא דשמאלא אזלא וטאסא בעלמא עד דעיילא בנד"תר אל דינא דקין לאשתכחא גופא לאכללא בגווה כמש"ל: למעבד מדורא בישא - ר"ל להההוא רוחא דשמאלא כמש"ל. ואמר דזוהמא כמ"ש כשבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא כו'. ואמר ותהר ותלד את קין קינא ר"ל קין לשון קינא ואמר דמדורא שהיכלות שלהן נקראין מדורין כמ"ש בפרשת בראשית והן ז' מדורין ז' שמהן דס"א ז' דרגין כמ"ש לקמן פ"ה ועיקרן הן שלש כמ"ש בפרשת בא דף ל"ח ע"א תאנא י' כתרין אינון לתתא כגוונא דלעילא וכלהו סתימין בתלתא אלין דאמרן ותלת קשרין קשירו בהון על ג' דרגין די בהון עבדו דישראל כו' ובדף מ"ב ע"ב תאנא תלת קשרין אינון דכל שאר מתקשרי בהו כו'. ולכן אמר כאן תלת דרגין דרוחין בישין. ועלעולין. וקטפורין - והן תלת דרגין דנפקין מחוטמא תלת שלהובין תננא. ואשא. וגחלי דנורא כמ"ש באדרא רבא ובאדרא זוטא כמש"ל. והן אף. וחימה. ומשחית כמ"ש באדרא רבא שם. ותלת גווני דעיינין למרתת קמייהו. וכמ"ש לקמן בפ"ה כד נטיל גסטרא אתעביד לתלת רוחין. וקטפורין הן שדין הן ניצוצין דלהטין ודעכין שמתין כב"א כמ"ש בפרשת בראשית דף מ"ח ע"א ת"ח כד אתקדש יומא כו' וכל רוחין ועלעולין ושדין כו' ואעלין בעינא דריחייא דנוק' דתהומא רבא כו' ע"ש וזהו קין: והבל הוא מדוריה בימא רבא והוא אתבסם יתיר כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ג ע"א כיון דנפק אתחלשת ואתבסמת בתר דא ואפיקת אחרא בסימא יתיר כו' ע"ש כנ"ל ושם ע"ב וברוחא דאקרי הבל דאתבסם יתיר כו' והוא כי הנחש תרין דרגין וכמ"ש בתס"ט ערל ובת זוגו והוא נגד בקדושה יסוד ועטרת היסוד ובתרין דרגין אלין בא על חוה וכנגדן יצאו אלו שנים קין והבל. וז"ש בפרשת בראשית דף ל"ו ע"ב לבתר

אולידו ברא קדמאה ברא דזוהמא הוו תרין אתו עלה דחוה עד ורשעים וחייבי עלמא ושם אר"י מאי דכתיב ויהי בהיותם כו' ובדף ל"ז רח"א בנוי דקין הוו כו' כד אתא כו' ויתבאר הכל לקמן פ"ד:

אתקין ביה עד בסטרוי: עד עכשיו פירש קו האמצעי של זו"נ כמ"ש לעיל ישרצו המים שהוא יסוד דעתיקא קדישא שרץ נפש חיה חיה עלאה חיה תתאה זו"נ והוא נפש בנוקבא חיה בז"א כלומר ח"י. ואמר שרץ נפש הוא חיה טבא חיה בישא שנכלל בריאה בנוקבא כמש"ל. ואח"כ ע"י החסדים אתפשט באמה בפומיה דאמה כנ"ל וכמ"ש בפרשת בראשית דף ט"ז ע"ב ויקרא אלקים וגו' מהו ויקרא קרא וזמין לאפקא מהאי אור שלים דקיימא באמצעיתא חד נהירו דאיהו יסודא דעלמא דעליה קיימי עלמין וממהוא אור אשלים עד"א אתפשט יסודא ח"י עלמין דאיהו יום מסט' דימינא כו' עאל ימינא בההוא עמודא שלים דבאמצעיתא כלול ברזא דשמאלא וסליק לעילא עד נקודה קדמאה ונטיל ואחיד תמן חילא דתלת נקודין חולם שורק חירק זרע קדש דהא לית זרעא דאזדרע בר ברזא דא דאתחבר כלא בעד"א ואפיק יסודא דעלמא ובג"כ אקרי כל דאחיד כלא כו' ור"ל שכולל כל ה"ח כי ה"ח עיקרן שלשה שהן חג"ת ונ"ה נכללין בחג"ת והן ענפיהם ולכן בכ"מ עיקרן שלשה כמש"ל. וכן בגבורות לכן מחוטמא ששם קיבוץ כל ה"ג תלת שלהובין כמש"ל. וכן כאן עיקרן חג"ת והן שלש טפין שבאין ממוח והן ה"ח שנוטל מחכמה ששם ה"ח כידוע וכמ"ש סליק לעילא עד נקודה קדמאה כו'. ואמר שם יסודא אחיד בעד"א מההוא תוספת נהור' דהוה ביה דכיון דההוא עד"א אשתלים כו' ומההוא תוספת דחדוה נפיק יסודא דעלמין ואקרי מוסף כו'. וכן בנוקבא מקיבוץ ה"ג שקיע בה יסודה. וז"ש גוף וברית כחד חשבינן והוא בין בדכורא בין בנוקב' והכל כליל בנפש חיה כמש"ל. ועכשיו מפרש דרועין ושוקין דדכורא ונוקבא ואשתלים כל פרצוף שלהן: ואמר אתקין ביה בהאי אדם ר"ל כללא דדכר ונוקבא. בתרין צ"ל כתרין. בכלל ופרט הן דרועין. אתכללו בפרט וכלל הן שוקין. ומפרש והולך מה הן כלל ופרט ופרט וכלל ואמר שוקין ודרועין ימינא ושמאלא. ואמר דא אתפליג בסטרוי ר"ל בדרועין ושוקין ימינא ושמאלא של שני הדרועין ושוקין אתפלגו ואינן מחוברין שם כי אינן מחוברין אלא בקו האמצעי כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"א ע"כ אתדבקו אתתא בדכורא בסטרוי מתפרשין בדרועין בשוקין דרועא דדכורא חד ימינא וחד שמאלא כו':

וענין כלל ופרט ופרט וכלל הוא כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ח כד אתתקן אפיק ט' נהורין כו' ואמר שם תלת רישין אתגלפו דא לגו מן דא כו' ואמר שם ע"ב האי ע"ק אשתכח בתלת רישין כו' ואמר שם דף רפ"ט ע"ב כד אתנהיר נהיר ממזלא יקירא אתנהירו ג' רישין

עלאין תרין רישין וחד דכליל לון ובמזלא תליין ואתכלילן כו' כמה דעתיקא קדישא תלת רישין מתעטרן ביה הכי כלא בתלת רישין וכד אתנהרן תליין כלהו דא בדא בתלת רישין תרין מתרין סטרין וחד דכליל לון כו' ע"ש ואמר שם ואלין תלת מתפשטן לז"א כו' ובדף רצ"ב ע"ב וכד אתחברו תרווייהו ואתכלילו דא בדא נפיק גולגלתא חד תקיפא ואתפשט בסטרוי דא בסטרא דא ודא בסטרא דא כמה דעתיקא קדישא תלת רישין אשתכחו בחד כך כלא אזדמן בתלת רישין כמה דאמינא. והן ג"פ תלת תלת רישין דעתיקא קדישא הן כח"ב כידוע. ותלת דאבא ואמא ודעת הן חג"ת כי שם מקומם בע"ק כידוע. ותלת דז"א בנה"י דעתיקא קדישא והן תלת מוחין כמ"ש בחללא דגולגלתא נהירין תלת נהורין כו' והן כלולין בגלגלת כידוע. וגולגלתא דנוקבא הוא מלכות משלמת לע"ס ומקומה בת"ת דז"א. וידוע שבעשירית נכלל כל הע"ס לכן בת"ת דז"א נכלל כל הע"ס בכלל וכמ"ש והבריח התיכון כו' דאשלים לכל סטרין. לכן כל הוי"ה נכלל בו וידוע שכלל ע"ס נכלל בד' אותיות הוי"ה והוא נקרא בשם הוי"ה והוא ידוע וזהו ע"ס בכלל בגופא בת"ת ובפרט בידין עשר אצבעות. וז"ש בספר יצירה חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוון באמצע במלת הלשון ואמרנו לעיל כי ת"ת הוא לישן סתים לאימא כמ"ש בפ"א. והמכריע כולל שני הקצוות וכמ"ש לעיל והן ספר וספר וספר וסיפור וסיפור כולל שני הספרים. והן נגד לוחות הראשונות ספר וספר הן שני לוחות נגד ב' ידים חמש נגד חמש וסיפור הוא עשרת הדיבור במאמר אחד ות"ת נקרא אחד כידוע. וזהו בכל"ל ופר"ט כי ת"ת גבוה מחו"ג כידוע וכן בהיכלות היכל הרצון עליון מהיכל אהבה והיכל זכות: ופר"ט וכל"ל הוא בשוקין ג"כ חמש נגד חמש ויסוד הוא אחרון ונקרא כל כולל כולם זהו פר"ט וכלל. ואמר אתקין ביה בהאי אדם כתרין בכלל ופרט הוא כתרין עלאין הן ע"ס דקדושה שהן בכללא דאדם שאדם נסתיים בת"ת כי עד שם נקרא גופא אבל נה"י לבר מגופא ואינן בכללא דאדם לכן ת"ת נקרא אדם כי הוא האחרון מכללא דאדם ובו נתכללו כולם כנ"ל. וכתרין תתאין ע"ס דלהון נכללו בנה"י שהן פר"ט וכלל כנ"ל וז"ש אתכללו בפרט וכלל וכמ"ש באדרא רבא דף קמ"ג אר"ש חמינא עלאין לתתא ותתאין לעילא כו' עד מעילא ותתא ומנייהו ידעי דקאמרי להו ע"ש כל המאמר עד סופו. וכללא דס"א הן שני מרגלים שהן קין והבל וב' נוקבין מרוחא דשמאלא דלא אתכללו באדם והן מראות נגעים שנים שהן ארבעה והן נאחזין בשוקין דדכורא ונוקבא דכורין בשוקין דדכורא ונוקבין בשוקין דנוקבא. וידוע שנוקבא דס"א נקרא מות בסוד צלמות צל דכורא מות נוקבא ולכן רגליה יורדות מות (משלי ה'). ואף שנאחזין בדכורא כולם נאחזים בסט' דנוקבא אלא נגד שוקין דדכורא והוא בידין דנוקבא שהן נגד שוקין דדכורא כידוע שממית בידים תתפש (שם

ל') דכורין בידהא ונוקבין ברגלהא. וכמ"ש בפרשת אחרי מות דף ס' ע"ב תרין בנין כו' מתחות סטרי אברהא והן בידהא תרין בנות בתחות רגלהא וכולן נאחזין בטופרי דידין ורגלין כמ"ש שם ואלין מתאחדן בטופרי דההוא ערסא כו'. והכלל כי הן נאחזין בשוקין ומלאכים קדישין נאחזין בידין וז"ש באדרא רבא שם וכ"ת הא מלאכין קדישין דליתנהון בכללא דגופא לא כו' ר"ל שאינן באין מקו האמצעי ת"ת ששם גופא שישראל באין מהם שלכן ישראל גבוהין ממלאכים ובאין מנפש חיה קו האמצעי שלכן אמרו (ב"ר פ"ז) נפש חיה זו נפש של אדה"ר. והכל בפרשה זו שרץ נפש חיה זו גופא דזו"נ כל קו האמצעי כמש"ל:

ועוף יעופף. דרועין דזו"נ שהן חו"ג כידוע שכל עפיפה הוא בחו"ג שהן כנפים ובשתים יעופף (ישעיה ו') הוא ח"וג משש כנפים שהן ו"ק וידים הן במקום כנפים דעופות וידוע שבאצילות הן כנפים חו"ג. וז"ש (זוהר פרשת פקודי רל"ט) ועוף יעופף אלו מיכאל וגבריאל שהן חו"ג. ודייקו ועוף מיכאל שמיכאל באחת יעופף זה גבריאל שגבריאל בשתים (ברכות ד' ע"ב) שזהו יעופף כפל ואין כאן מקומו: ואמר ע"פ רקיע השמים שידים וכן כנפים מגביהין למעלה מן הראש על הרקיע קרומא דעתיקא קדישא כמש"ל (דמ"ב ע"ב): ויברא אלקים את התנינם הגדולים אלו השוקין והן גידולן במים נגד היסוד ששם המים וכמ"ש בשני בדי ערבות שהן נו"ה שגדילין על מים כמ"ש ערבי נחל וכמ"ש בתז"ח ברהטים בשקתות המים נו"ה. והן שני ראשי הס"א כידוע נחש בריח ונחש עקלתון והן נאחזין בשוקין וכנגדן בקדושה נקראין השוקים תנינים: ואת כל נפש החיה הרמשת אשר שרצו המים למיניהם. הן גופין דזו"נ וזיניהן כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב את האדם דכליל דכר ונוקבא את לאפקא ולמסגי זינא דנפיק מיניה דדו"נ: ואת כל עוף כנף למינהו. הן מלאכין קדישין והן הידים. כמ"ש פרשת שמיני דף ל"ט ע"ב ואת כל עוף כנף למינהו אלין כל אינון מלאכין קדישין כו' ע"ש ובפרשת בראשית דף ל"ז ע"א ועוף יעופף על הארץ אלין שליחי כו' ע"ש עד שם ע"ב עד וסלקין לון לעילא ובפ' שמיני שם ואת כל נפש החיה כו' החיה הרמשת דא איהי חיה דרחשא בכל טורין עד כי אחיה. וכמו שיסוד לא נברא במאמר רק בתוספת נהורא מעד"א כמש"ל (ד' מ"ד ע"ג) כך התנינים לא נבראו במאמר ולכן לא נזכרו במאמר ונתברכו כאן דרועין ושוקין בפריה ורביה כי הן חו"ג דדכורא ונוקבא. וביום הששי נברכו אדם דו"נ שהן גופין דלהון שאז נתקנו שדרועין ושוקין נבראו תיכף בתיקונם מתפרדין בסטרוי משא"כ בגופין שלא נתקנו עד יום ששי ואז נברכו בפ"ו. וז"ש בר"מ פרשת שמיני ופרשת תצא מה נוני ימא חיותן בימא אוף ת"ח מארי מתני' חיותן באורייתא ואי אתפרשן מנה מיד מתים תנינא

דמתני' דבה אתרבו תניני ימא ואי אינון ביבשתא יפלון למיא כו' ות"ח הן נו"ה כידוע וכל בניך למודי ה' (ישעיה נ"ד) כידוע כ"ז והן נקראין תנינים. ואמר שם פרשת תצא אתנים בהיפוך אתוון תנאים כו' והן נו"ה ששם תנאים כמ"ש פרשת פקודי בהיכלות. וכן איתנים הן נו"ה כמ"ש פרשת משפטים דף ק"י ע"ב איתנים ירכין תקיפין כנחשא כו' איתנים אינון תנאים עמודים סמכין לבר מגופא כו' ע"ש. וכאן הוא סיום יום החמישי:

אתתקן כו' עד סוף הפרק: ר"ל נתתקן אנפין באנפין ונזדווגו בשלישי שת שאז נתבסם עלמא שת שהושתת העולם כידוע כמ"ש באדרא רבא ותאנא בצ"ד כיון דאתבסמו כו' ע"ש. ואז נכללו הכל כל הפרצופין כא' כמ"ש באדרא זוטא דחכמה נכלל בז"א ובינה בנוקבא ונקרא ז"א י' ונוקבא ה'. וע"ק מתייחד בתוכם דעלת העלת לא נחית עליה עד דאתתקן בנוקבא כמ"ש בתיקונים והוא המייחדם כמ"ש שם והוא ו' וע"י נשלם אדם כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב וכתיב וייצר ה' אלקים כו' עד ולמהוי הוא בלחודוי. וז"ש יה"ו י' דכר ה' נוקבא ו' כתיב זכר כו' ר"ל אז קראן אדם שנתייחד בתוכם ע"ק כנ"ל והוא ו'. וז"ס האבות יה"ו שכוללין כל המרכבה אברהם י' יצחק ה' יעקב ו'. והוא ע"ק כולל כל האצילות והבריח התיכון (הגהה - מהמלה כי יעקב עד המלה כידוע צריך להיות בסוף הפרק אחר תיבת בהן, כי העיר הה"ג ר"א ק"מ נ"י שראה כן ברור בגליון כתי"ק שתחת ידו ש"ל): כי יעקב בחיר של אבות שהוא כלל הכל כידוע ודוד שלימו דאבהן. וכ"ז כ"ה בכל פרצוף ולכן כמה בחינות הן בכל דור בחינת אבות ודוד כידוע. וי' שני זכרים וכן ה' וכן ו' מטיבורו ולמעלה ולמטה כנ"ל ולכן לכ"א מן האבות היו לו ב' שמות קודם שנשלם היה למטה ואח"כ למעלה: ואמר דיוקנא כו' יתיב כו' ר"ל הכסא כבוד הוא ה' אחרונה של השם ולכן עמהם באחדות והוא דרגא דדוד כמ"ש (ישעיה ט') על כסא דוד: ואמר וכתיב ועל כו'. כלל האדם יה"ו על הכסא ה' אחרונה. וז"ס וע"י יתיב כורסייה כו' שע"י יתיב על הכסא כמ"ש באדרא רבא ע"ש וז"ס שאדה"ר נתגלגל בג' אבות כמ"ש בתיקונים שאדם הוא כלל כל האצילות כמ"ש כאן יה"ו נקראין אדם וכן האבות כוללין כלל כל האצילות ונתתקן בהן: סליק פרקא תליתאה ליקוט סוד ישראל ויעקב ורחל ולאה. כי הנוקבין שבז"ונ שניהם מחצי פרצוף למטה והדכורין שבהן שניהן למעלה ושניהן הן בעלמא דאתכסייא וז"ש בזוהר מתה עלי רחל כו'. והחילוק שבין ז"ונ כי בז"א הנוקבא יעקב הוא הארה בעלמא כי עיקרו הדכורא ובמלכות להיפך רחל עקרת הבית:

(הגהה - סוד ישראל ויעקב ורחל ולאה. כי הנוקבין שבז"ונ שניהם מחצי פרצוף למטה והדכורין שבהן שניהן למעלה ושניהן הן בעלמא דאתכסייא וז"ש בזוהר מתה עלי רחל

כו'. והחילוק שבין זו"נ כי בז"א הנוקבא יעקב הוא הארה בעלמא כי עיקרו הדכורא ובמלכות להיפך רחל עקרת הבית):

פרק ד

עתיקא עד ותתאין: כנ"ל שע"ק נקרא טמיר דטמירין והוא אתלבש בז"א ובז"א מתחיל הגילוי כי שאל נא לימים ראשונים (דברים ד') עולם חסד יבנה (תהלים פ"ט). ואמר טמיר וסתים א' שמתלבש תוך הפרצופים ועוד שנעלם להשיגו שנקרא אין לגודל העלמו. וז"א אתגלי"א ואעפ"כ לא אתגלייא ממש שעיקר הגילוי מתחיל ממלכות. וכמ"ש באדרא זוטא ד' רפ"ח ע"א מלין סתימין ושבחא דעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין עד ואינון אקרון שמא קדישא וכלא חד עש"ה. ובפ' וארא דף כ"ב ע"א מהו עדי עד אלא בגין דיהא עד מכאן ולהלאה לית מאן דיכיל למיקם עליה. הרי אפילו מבינה ולמעלה אסור ההסתכלות לפי שכלולין במזלא דעתיקא קדישא שלכן הן ג"כ נקראו עתיקין כידוע. שלכן נקרא ע"ק עתיקא דעתיקין ר"ל זקן של זקנים שאבא ואמא נקראו זקנים והוא כמ"ש לעיל (בסוף הפרק) שאברהם ויצחק אתכלילו בחו"ב ואברהם ויצחק נקראו זקנים כמ"ש (יומא כ"ח ב') אברהם זקן כו' שנא' ואברהם זקן בא בימים יצחק זקן כו' שנאמר ויהי כי זקן יצחק. ויעקב הוא בע"ק זקן של הזקנים שנקרא ישראל סבא וכמ"ש באדרא רבא על ע"ק סבא דסבין. ונתבאר ג"כ שז"א אתגליא ומ"מ לא אתגליא ממש כמ"ש שם דף כ"ג ע"א וע"ב ת"ח אית גוונין דמתחזיין ואית גוונין דלא מתחזיין עד באספקלרייא דנהרא כתיב ביה ידיעה דכתיב לא נודעתי וז"ש זעירא דאנפין אתגליא ולא אתגליא שאין נגלה ממש רק בעינין סתימין ואין נגלין אלא ע"י מלכות כמ"ש במאמר הנ"ל. משא"כ בע"ק שאין נגלה כלל אפילו ע"י מלכות וז"ש טמיר וסתים טמיר בעצמו ואף ע"י אחר. וכמש"ל פ"ב הוא אקרי מאן דסתים ולא שכיח ונגד זה אמר וסתים - הוא מאן דלא אזדמן לעינא וזהו טמיר - הוא מאן דלא אקרי בשמא. וזהו באתוון דלא מתיישבן באתרוי וכמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט כל אינון עלאין בע"ק תליין בז"א אינון כו' אבל בע"ק לאו אינון דלא מתיישבן כו' ואמר דאתגליא באתווי כתיב דאתכסיא סתים באתוון דלא מתיישבן באתרוי - ר"ל כי הגילוי הוא השם כמ"ש לעיל (ד' ל"ב ע"ד) והוא שם הוי"ה והוא לשון יהיה נגלה המציאות שלמעלה ממנו אין נגלה המציאות וזהו כוונת השם. והוא נקוד בעצמו ניקוד יראה כמו חוה כמ"ש לעיל (שם) אבל ע"ק נקרא אקי"ק אתגלה למטה אבל כאן איני נגלה והוא ע"י ז"א דתלייא מניה כמ"ש באדרא זוטא ז"א בעתיקא תלייא ואחיד וכמ"ש שם דף רפ"ט ע"א בצניעותא דספרא אוליפנא דהא י' עלאה עד כל ברכאן

בעיין סתים וגליא. וז"ש באתוון דלא מתיישבו באתרוי - ר"ל במקומו אין מתיישב השם שאמר אהי"ה למטה אתגלה אבל דאתגלי ז"א כתיב באתווי הוי"ה במקומי אני גלוי. ואמר בגין דאיהו לא כו' ר"ל שאין יכולין לעמוד עליו ולהשיגו עלאין ותתאין אפי' ז"א כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ט ע"ב דתניא אית עדן דנהיר עד ע"י סתימאה דכלא ובאדרא זוטא דף רפ"ח ע"א האי ע"ק טמיר וגניז כו' עד ולית דידע ליה בר איהו. ומ"מ אפילו ז"א אתגלי ולא אתגלי כנ"ל ולכן אף שם הוי"ה אינו נגלה כי אם ע"י שם אדנ"י במלכות כמ"ש (פסחים נ' ע"א) כתיב זה שמי וכתיב וזה זכרי לא כשאני נכתב אני נקרא כו' לעלם כתיב. וכמ"ש בפרשת נשא דף קמ"ו ע"ב אמר ר"ש תאנא בצניעותא דספרא כו' עד סתים כלא באתוון רשימין. וז"ש זעי"רא דאנ"פין את"גליא ול"א את"גליא כמש"ל: וע"כ אתפרש כלל כל האצילות רק התיקון הוא ביום ששי ונתפרש למעלה נעשה אדם האדם לא כתיב כו' ע"ש:

ויאמר כו'...דאתכלל בכללא דאדם: כאן התחיל בבי"ע ואמר תוצ"א האר"ץ נפש חי"ה למינ"ה הוא נוקבא דז"א כמש"ל נפש חיה דא דוד מלכא ובה נכללת בריאה כסא הכבוד וזהו בה"מה. ועיקר נפש חיה הוא על בריאה כמ"ש למטה ומשם אתפרש בהמה ורמש כו' כמ"ש למטה. וז"ש היינו דכתיב אדם ובהמה תושיע ה' ר"ל אדם כללא דדכר ונוקבא דאצילות ובהמה הוא עולם הבריאה לבוש לעולם האצילות. ואמר חד בכללא דאחרא משתכחא ר"ל שנאמר אדם ובהמה נכללו ביחד וכן האצילות ובריאה הם באחדות ואצילות סוד החכמה ובריאה היא סוד הבינה וחכמה ובינה הן רעין דלא מתפרשין. והבריאה נקראת בהמה דרביעא על אלף טורין כמ"ש בפרשת בראשית דף י"ח ע"ב ורזא דא מצמיח חציר לבהמה וגו' דא בהמה דרביעא על אלף טורין כו' ושם דכתיב הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך כו' ע"ש: ואמר בהמה בכללא דאדם משתכחא. שאמר חד בכללא דחברי' ואיני יודע מי נכלל במי ואמר בהמה כו'. ומביא ראיה אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה אמר מן הבהמה ואמר מכם דמשמע דהקרבן יהיה מן האדם ועל זה אמר משום דאתכלל בכללא דאדם שהבהמה נכללת באדם והוא מן האדם. וכמ"ש בפרשת תזריע דף מ"ח ע"א תנא בששי נברא אדם בשעה שנשלם הכסא ונקרא כסא כו' עד בדיוקנא דאדם משום דכליל כל גוונין וכל דיוקנין וכמ"ש בפרשת בראשית דף י"ט וכדין כתיב עלייהו ודמות פניהם פני אדם כלא כלילן בהאי דיוקנא והאי דיוקנא כליל לון. וכן בפרשת עקב דף רע"ד ע"א תנינן ודמות פניהם פני אדם כו' וכדין כתיב עלייהו ודמות פניהם כו' וכנ"ל וז"ש נפ"ש חי"ה הוא דמות אדם דכליל כלא וכמ"ש (ב"ר פ"ז) נפש חיה זו נפש אדה"ר. בה"מה זה השור מלך על בהמות וכולל כל הבהמות:

ורמ"ש זה הנשר שטורף עופות ובאשר חללים שם הוא (איוב ל"ט) והוא שרץ העוף כידוע. וחי"תו ארץ זה הארי' מלך שבחיות וכולל כל החיות. וכמ"ש (חגיגה י"ג א') אשירה לה' כי גאה גאה למי שנתגאה כו' מלך שבבהמות שור כו' ואדם מתגאה עליהן והקב"ה מתגאה על כולם ועל כל העולם כולו ור"ל דג' חיות הן כמ"ש בתיקונים ואדם כולל כל החיות כידוע בהרבה מקומות בתיקונים ובתז"ח וכנ"ל וכ"ז בכלל הבהמה דרביעא על אלף טורין שהוא כרסייא דחקיק בה ד' דיוקנין והקב"ה מתגאה עליהן זהו בעולם האצילות שהוא אדם היושב על הכסא ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה (יחזקאל א') כנ"ל. וכמ"ש בפרשת פנחס דף רי"ז ע"א הכי אוליפנא דכתיב מצמיח חציר לבהמה וגו' עד וע"ד כתיב האדם ההוא דאשתמודע. ואמר אדם דרכיב ושליט על בהמה כו' שאדם דאצילות שליט על הבהמה. וז"ש כאן בהמה בכללא דאדם וכן בבריאה עצמה בד' פרצופין נכלל הכל באדם כנ"ל. וז"ש נפ"ש חי"ה זו אדם דבריאה והוא כלל כל הג' חיות ואח"כ פרט בהמ"ה. ורמ"ש. וחית"ו ארץ ג' חיות. ולכן בעשיה ויעש אלקים לא נזכר נפש חיה שהוא כללא:

כד נחת עד בקטרא חדא: ר"ל אדם הראשון שהוא בצלם אלקים דיוקנא הוה באצילות ובריאה שהם כללא חדא ועל שניהן אמר בצלמנו. כדמותינו שהן זו"נ. והן שני רוחין דאצילות נשמתא קדישא דבריאה נפש חיה כמש"ל פ"ג נפש חיה כלומר חי כו' וכנ"ל שנפש חיה הוא בבריאה. כי נפש הוא אף בבהמה והוא עולם הבריאה שהיא בהמה כנ"ל אבל נשמתא קדישא אינו אלא לאדם והוא באצילות וזה נפש הבהמית של אדם היה לו מן הבריאה:

וכידוע לאדם שיש לו נשמה מאצילות כל נשמתין דבי"ע הן נפש לנשמתא דאצילות. וזה הנפש דבריאה הוא לבוש לנשמתא קדישא דאצילות כמו שהבריאה הוא לבוש לעולם האצילות כמ"ש בתז"ח ובפרשת בראשית דף כ"ג ע"ש. ועולם הבריאה בכללה הוא נוקבא לעולם האצילות כמ"ש לקמן והוא כורסא דדוד מלכא שהוא נוקבא ובסוד הנה מטתו שלשלמה שהוא כסא כמ"ש בפרשת א"מ דף ס' ע"א ע"ש ודכר ונוקבא הן ימינא ושמאלא כמש"ל באדרא רבא דף קמ"ב ע"א חסד ימינא גבורה שמאלא אתבסם דא בדא כו' ולכן שתי רוחין מימינא ושמאלא.

וז"ש **כד נחת אדם דלתתא**: ר"ל אדם הגשמי. בדיוקנא עלאה ר"ל כדמות אצילות ובריאה שהן בצל"ם ובדמו"ת כנ"ל: וז"ש עלאה שלאחר החטא נתמעט דיוקניה ונעשה בסוד נער מט"ט ועשייה בסוד כתנות עור כמ"ש למטה בפ"ה:

ואמר **אשתכחו תרין רוחין מתרין סטרין דימינא דשמאלא כליל אדם**: שהן דכר ונוקבא וז"ש כליל אדם. ומפ' והולך דימינא נשמתא קדישא - מאצילות: דשמאלא נפש חיה - והוא מבריאה כנ"ל: ובבריאה ע"ה טו"ר כמ"ש למעלה (ד' מ"ב ע"ד) ולכן כל החטאים בנפש נפש כי תחטא. ונכרתה הנפש ההיא וכל העונשים הכל בנפש. וז"ש חב אדם אתפשט שמאלא שבה החטאים. ובה ע"ה טו"ר שבאצילות לא יגורך רע (תהלים ה') ואפילו המלכות שבאצילות כידוע וכמ"ש גמלתהו טוב ולא רע: רק שאמרו שבה ע"ה טו"ר בירידתה בבריאה ובעולמות שמתפשטין ממנה רגליה יורדות מות (משלי ה') וז"ש טוב ולא רע כל ימי חייה ר"ל כל זמן שהיא באצילות דבאצילות נקראת עץ חיים אילנא דחיי כידוע בהרבה מקומות. ושם היא דוד מלך ישראל חי וקיים משא"כ בבריאה כידוע בסוד מלכין קדמאין כמ"ש באדרא רבא דף קל"ה ע"ב כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה קארי ביה מיתה והוא בבריאה. ולכן נגזר עליו מיתה באכילתו מע"ה טו"ר והוא התמשכו בתר נפש הבהמית שהוא נפש חיה נפש דשמאלא. ולכן ח"ב אד"ם אתפש"ט שמאל"א שבה חטא. והוא לבושא דאדה"ר כנ"ל וכמ"ש שלבושא דאדה"ר אתפתה אחר הנחש והוא נפש הבהמית שהיא נמשכת אחר היצה"ר. ובה כל התאוות והתענוגים וכל החטאים. ולכן וידעו כי ערומים הם. והוא היה לבוש בכתנות אור שהן לבוש הבריאה ורע אתכליל שם בטוב קודם חטאו וכמ"ש בתז"ח דף פ"ה ע"ד ופ"ו ע"א ופרשת בראשית דף כ"ב וכ"ג כד מטא לעלמא דפרודא דאיהי עולם הנפרדים אמר אומנא למארי בניינא נעשה אדם בצלמנו כדמותינו אמר מארי בניינא ודאי טב הוא למיעבד ליה אבל עתיד הוא למחטי קמך בגין דאיהו כסיל כו' ובן כסיל תוגת אמו דא אדם דבריאה כו' עד לבושא דאור כגוונא דגופא דאיהו לבושא לנשמתא הה"ד עור ובשר תלבישני. ושם אמרו מה אדם ותדעהו מה את בעי למיעבד אדם ותדעהו ועתיד למחטי קמך כאיתתא דיליה כו' עד אורייתא דבריאה איהי לבושא דשכינתא כו' עד והא: והענין כי גם הבריאה כוללת דכר ונוקבא טוב ורע דכורא טוב ונוקבא רע אור וחשך זו"נ ולכן הנקבה נתפתה וע"י הנקבה חטא ונמשך הטוב אחר הרע. ובאותן לבושין חטא ובאותן לבושין תליין כל החטאים והמצות ושכר ועונש כמ"ש שם ולא הוה אגרא לצדיקייא ועונשא לרשיעייא אלא בגין אדם דבריאה לא תהו בראה שהיא נוקבא דאצילות כנ"ל. ואמר שם כל מאן דחב כאלו הפשיט לשכינתא מלבושהא והאי איהו עונשא דאדם כו' כנ"ל ולכן נשאר בלא לבוש דוגמת השכינה אבל בנשמתא קדישא אין שכר ועונש כמ"ש שם ובתז"ח דף פ"ט ע"ג ואין ראשית אלא נשמה ואורייתא טפילה לנשמה ר"ל דנשמתא הוא דאצילות ואורייתא הוא דבריאה שבה שכר ועונש כנ"ל. ואמר שם בגין

דאיהו מאילנא דחיי דלא תליא מיניה זכות וחובה לא אגרא ולא עונשא דאינון ע"ה טו"ר כו' עש"ה. ולכן ח"ב אד"ם אתפש"ט שמאל"א והוא נפש הנ"ל. ואתפשטו אינון בלא גופא ר"ל כל הבאין מנפש הבריאה בל"א גופ"א לפי שנפקו מכללא דאדם שקודם החטא היה נכלל בהמה באדם כנ"ל ועכשיו נפרדה נפש בהמה מאדם ואינן בכללא דאדם. וכן למעלה נתפרדה בריאה מאצילות. וזהו הפירוד דמטרוניתא מבעלה בכ"מ מהזוהר ותקונים כי באצילות שם אין פגם ואין שם לא מיעוט ואין תלוי במעשה התחתונים כלל כמ"ש בתקונים הרבה פעמים כידוע וכמ"ש בזוהר הנ"ל דהפגם הוא דאפשיט השכינה מלבושהא. דאדם דאצילות לא חטא וכד חטא זיהרא עלאה פרחא מיניה קודם החטא כידוע וכן בכל נשמה דאצילות כידוע וכן למעלה פרחה נפש האצילות מבריאה והוא הפירוד. ואינון דמתפשטו בלא גופא הן הרע שמהן שדין ולילין. ואמר כד מתדבקין דא בדא אתיילדן - ר"ל כד מתדבקין השידין באדם ר"ל בשינה או בהקיץ שהן מקרה לילה אז אתיילדן. והן נגעי בני אדם שבאו מטיפות קרי מחמימות הלילית ר"ל כמ"ש בפרשת תזריע דף מ"ח ע"ב דתניא ברזא עלאה בספרא דצניעותא כד אתברי אדם נחית בדיוקנא קדישא עלאה ונחתו עמיה תרין רוחין מתרין סטרין כו' עד ואלין אקרין נגעי בני אדם ובפרשת ויקרא דף כ"ה ע"א ואמר ר"ש הא תנינן אית מאן דזכי בנשמה כו' עד ובההוא דרגא אזיל ואתקש' בחלמיה עד דקני רוח והוא משום דאינון מסט' דנפש כנ"ל. ובפ' א"מ דף ע"ו ע"ב ר' יוסי אמר משעתא דאתגזר עליה ועל כל עלמא מיתה כו' ותרין רוחין נוקבין הוו אתיין ואזדווגן עמיה ואולידו ואינון דאולידו הוו מזיקין דעלמא ואקרון נגעי ב"א כו' עד ומתעברן מינייהו ואולידן רוחין. ותרין רוחין דקאמר יתבאר למטה (בד"ה ויראו בני האלהים). ובפרשת בראשית דף מ"ז ע"ב ומ"ח ע"א ת"ח מה כתיב בשלמה והוכחתי כו' עד והא אוקמוה ובאדרא רבא דף קמ"ג ע"ב ותאנא כלהו מרוחא דשמאלא דלא אתבסם באדם ונפקי מכללא דגופא קדישא ולא אתדבקו ביה משתכחין ובג"כ כלה מסאבין כו'. ואלו הן שאמרו שנבראו בע"ש בין השמשות וקדש היום ולא נבראו להן גופים כמש"ל במאמרים הקודמים וכמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"ב ובשעתא דכד בעי למיעל שבתא הוה ברי כו' עד מאן דיקרב בהדייהו:

וז"ס הלבושין של אדה"ר שבאו לנמרוד ואח"כ לעשו שהוא נחש הקדמוני שלקח הבגדים מאדה"ר. ויעקב שהיה דוגמא דאדה"ר כידוע ותקח רבקה את בגדי עשו כו' ותלבש את יעקב בנה הקטן. והענין כי יעקב בנוקב' כמ"ש בר"מ סוף ח"א כמש"ל (בפ"א ד' כד ב') והוא בכסא ששם הבגדים ואמר בפרשת בראשית דאבא לא רצה לברא אדם דבריאה ואמר אמא בתר דחובא תלי באמא ולא באבא אנא בעינא למברי ליה בדיוקנא

דילי כו' בזמנא דחב כתיב ובפשעכם שלחה אמכם ותריך אמיה כו'. וז"ש עלי קללתך בני. ולכן לקחה היא את הבגדים ותלב' אותו שבאמא תליא מלתא. וכן בשמואל ומעיל קטן תעשה לו אמו (שמואל א' ב'). וזכה ללבושין ולבושין הן בכסא ששם המלוכה כסא דוד ולכן משח מלכין שאול ודוד. ולכן מסר סימן לשאול קריעת המלוכה בקריעת הלבושים. וכן בירבעם ותפשת בבגדו של ירבעם כמ"ש למעלה (בפ"א דף ט"ו ע"ד). וכן חמוץ בגדים מבצרה כנ"ל (שם): וכן סוד הלבושין בג"ע הכל בסוד המצות שהן בעולם הבריאה לבושא דשכינתא ולבושין דאדם ושם שכר ועונש וז"ס נשמות דאזלין ערטילאין כי לבוש שלהן בקליפה. וכל התורה ומע"ט הכל תלוי בלבושין אלו כמש"ל בפרשת בראשית הנ"ל. וז"ס ומעיל קטן תעשה לו אמו כי באמא תליא מלתא ולכן אמר ומעיל קטן כי שם הוא המאור הקטן כמ"ש בפרשת בראשית דף כ' ע"א וע"ב ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים כו' עד רקיע השמים לאתקנא בהו כורסייא דדוד. והענין כמ"ש לעיל (סוף פרק ג') כי כלל האצילות הוא יה"ו ובחינת התפשטות של מלכות למטה הוא ה' כמ"ש למטה ובכסא שם אלקים שהוא ע"ה טו"ר ששם אלקים משתתף במלאכים ובכל העולמות ובבני אדם ואפילו בס"א אלקים אחרים והוא בבריאה ששם ע"ה טו"ר ובכסא אתתקן הכל שמא שלים הוי"ה אלקים וכן הוי"ה נשלם ה' אחרונה לא נשלם עד שנשלם הכסא כמש"ל. וז"ס ומעיל קטן וכן בעלת אוב כשראתה אותו זקן עוטה מעיל אמרה אלקים ראיתי עולה מן הארץ שהמעיל הוא סוד אלקים כנ"ל. ולכן הס"א רודפת אחר הלבושין כמש"ל. וכן אחר הירכים ששם אחיזתן כמש"ל הני מאני כו' הני ברכי כו' (ברכות ו' ע"א) וכמ"ש בסבא פרשת משפטים כנ"ל. ובשניהם זכה בלבושין כנ"ל וברגלים כמ"ש בפרשת בראשית דף כ"א ע"ב והוא צלע על ירכו כו' עד דאתא שמואל כו' ע"ש כל המאמר וכן בסבא פרשת משפטים כנ"ל. וז"ס בגדי כהונה שמכפרים. וז"ס ותלבש אסתר מלכות ומרדכי יצא בלבוש מלכות ואמר בזוהר שלח לך דאתלבשו ברוחא דקודשא. והן הלבושין של צדיקים בג"ע שמתחלה היה לבוש אדה"ר בג"ע. ואמר בזוהר שהלבוש הוא מד' רוחין שבג"ע והוא ד' חיות שבכסא וז"ס ביהושע בן יהוצדק כ"ג ולבישהו בגדים והשטן עומד על ימינו לשטנו (זכריה ג') שכל קטרוג השטן ואחיזתו באלו הלבושים שלא יתלבש בו האדם ויאמר ה' אל השטן יגער כו' ויאמר כו' אם בדרכי תלך ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה ר"ל שיתן לו גם את הרגלים שהמלבושין ורגלים תולין זה בזה וכמ"ש לקמן בין העומדים האלה הן שרפים עומדים שהן נגד הס"א נחש שרף כידוע וכמ"ש פרשת תזריע דף מ"ז ע"א הנחשים השרפים כו' עד להתייצב על ה' ולז"א האלה: ואמר כהאי חיה דאולידת רוחין סגיאין בקטרא חדא

ר"ל בדביקותם יולדת סגיאין כמו חיה שיולדת רבים בפעם א' והן נקראין נפש חיה כנ"ל. והן נקראין שרץ נפש חיה שלכן נאמר שרץ כנ"ל (בפ"ג) חיה טבא חיה בישא וידוע שהשרץ יולדת ששים בכרס אחד כמ"ש וישרצו כמו השרץ ששים בכרס אחד כו' שהיו יולדות במצרים כן הן יולדות ששים כמ"ש בפרשת בראשית דף ל"ז המה הגבורים שתין הוו בארעא כחושבן דלעילא כתיב הכא המה הגבורים אשר מעולם וכתיב התם ששים גבורים סביב ור"ל שהם מן הכסא כנ"ל ובכסא ששים גבורים סביב לה שהיא יולדת ג"כ ששים שהוא ו' דאפיקת ה' כמ"ש למטה ה' ד' הות ומדאתעברת כו' אפיקת ו' שהוא ששים כידוע. וכמ"ש בפרשת א"מ דף ס' ע"א הנה מטתו כו' מאי מטתו דא כורסי יקרא דמלכא כו' ששים גבורים כו' ע"ש ושם דף ס"ח כל אינון איילתי דסחרני כורסי יקירא קדישא הה"ד ששים גבורים סביב לה כו'. והן רבות בנות עשו חיל שהן ששים מסכתות כמ"ש בתיקונים. וז"ש כהאי חיה דאולידת רוחין סגיאין כמו חיה קדישא דאולידת רוחין סגיאין הן רבות בנות כו' כן היא יולדת כנ"ל וז"ס כלם אחוזי חרב כו' מפחד בלילות שהן נקראים לילות כידוע ואמרו מפחדה של גיהנם שדומה ללילה וששים גבורים הם ששים מסכתות שהן במט"ט כמ"ש בתקונים וז"ש בפרשת א"מ הנ"ל שתין פולסי דנורא דההוא נער אתלבש בהו כמ"ש בתז"ח דף פ' ע"ד ודא הוא מט"ט דאיהו עבד דשליט בשית סדרי משנה כו' ע"ש ובר"מ פרשת משפטים דף קכ"ו ע"א מט"ט עבד ה' כליל שית כו' שית סדרי משנה כו'. כלם אחוזי חרב כמ"ש (תהלים מ"ה) חגור חרבך על ירך גבור כו' וז"ש מגבורי ישראל. וז"ש איש חרבו על ירכו מפחד כו' שהתורה תבלין ליצה"ר משכהו לבהמ"ד (סוכה נ"ב ב') וכ"ז בסט' דכסא: וכאן בכסא נשלם השם הוי"ה כורסיא דדוד ונשלם שמא שלים הוי"ה אלקים כנ"ל בפ' בראשית. ולכן אח"כ נעשה אדם תיקון הנוקבא כמש"ל פ"ג וכאן שייך וכמש"ל וכמ"ש בפרשת תזריע דף מ"ח ע"א תאנא בששי נברא אדם בשעה שנשלם הכסא עד שהוא ראוי לישב על הכסא:

כ"ב אתוון סתימין...ומכסייא לאמא: מפרש פרצופי הבריאה בפרטות ומפרש פסוק ויברא אלקים את האדם כו' שפסוק נעשה כבר פירש על מלכות דאצילות. והיא ראש לבריאה כמש"ל דאזעירת גרמ' בסוד המאור הקטן כנ"ל. והיא חכמת הבריאה שהיא חכמה זעירא כידוע והוא באזעירת עצמה לירד שם. וכמו שבחכמה דאצילות נעשה כל האצילות כלם בחכמה עשית כן בה נעשה כל הבריאה וכמו שחכמה הוא ראשית אצילות כן היא ראשית הבריאה. ולכן נקראת ראשית ועלה נאמר ג"כ בראשית ברא כו' כמ"ש בתקונים בראשית ב' ראשית. ועלה נאמר (משלי ז') אמור לחכמה אחותי את אחות לנו קטנה וכמ"ש בזוהר אית חכמה ואית חכמה כו'. ואפילו הס"א כולם בזו

החכמה נבראו ונאחזו בטופרהא כמ"ש בפרשת א"מ ד' ע' א' לקבל דנא אית עשר כתרין עד אקרון חכמות ובדף ס' ע"ב מתחות כלהו נפקין עד אחידן דא ערסא כליל לון. ועלה נאמר כלם בחכמה עשית כל הנפרדים כלם בה נבראו ונוצרו ונעשו. והיא ראשית הגילוי שאפי' ז"א אתגלייא ולא אתגלייא אבל היא אתגליא וזה זכרי כמש"ל. וכל הבריאה של כל העולמות הוא ע"י כ"ב אותיות כמ"ש בספר יצירה ולכן כ"ב אותיות הן בחכמה שבו כלם נבראו כמ"ש בספר יצירה בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק כו' ע"ס בלימה ועשרים ושתים אותיות כו' ובהן נעשה כל כמו שפי' בספר יצירה ומבאר שם כ"ד בפרטות וכן בזוהר בהרבה מקומות. וכמו שבחכמה עלאה ל"ב נתיבות כ"ב וי' כן בחכמה תתאה שבה נבראו עולמות הנפרדים ג"כ כ"ב ויו"ד כ"ב אותיות כידוע שלכן נקראת אתה וכן יו"ד שהיא כוללת ע"ס כידוע. ולכן בה ל"ב נתיבות כידוע בסוד בלבת ל"ב ב"ת ובסוד כבוד ה' כמ"ש בר"מ פ' פנחס דף רמ"ט ע"ב ובדף ר"נ ע"א ובתקונים ובתז"ח הרבה פעמים. וידוע שחכמה סתימא בתכלית הסתימות והחכמה מאין תמצא (איוב כ"ח) כמש"ל: וז"ש כ"ב אתוון סתימין כ"ב אתוון אתגליין ר"ל כ"ב אותיות בחכמה עלאה כ"ב אותיות בחכמה תתא' מלכות. י' סתים י' גליא ר"ל ע"ס סתים בחכמה ע"ס במלכות חכמה תתאה. וכמו שחכמה נקרא יו"ד של השם ע"ש ע"ס שכולל כמ"ש בפרשת ויקרא דף י' ע"ב תנן יו"ד אשתכללו ונפקו מהאי יו"ד דהי' עשיראה דאתוון כו' ועשרה שמות כלהו סתימין בחד וכלהו סתים ביו"ד ושם למעלה וחמא דכלהו עלמין כו' על י' קיימו כלהו כו' וכן היא נקראת ג"כ יו"ד ע"ש ע"ס שכוללת כמש"ל פ"א י' בתראה שכינתא לתתאה כו' ובפ"ג י' זעיר' בגוה אשתכח. ואמר סתים וגליא במתקלא דטפסין אתקלו ר"ל י' סתים וי' גליא במשקל שוה נשקלו בזאת נאות לכם (בראשית ל"ד) תרגומו בדא נטפס לכון ור"ל כמו שכל האצילות ביו"ד סתים נאצלו כן כל הבריאה ביו"ד גליא נבראו ולכן הבריאה חותם האצילות ומפרש והולך יו"ד נפקין מניה דכר ונוקבא ו"ד ר"ל מילוי של ה יו"ד הוא ו"ד כמ"ש בפרשת ויקרא דף י' ע"ב י' אפיק לון האי אב לכלא אב לאבהן מניה נפקו ביה יתבין כו' ו"ד דכר ונוקבא ד"ו קרינן לון תרין ועל דא אדם ד"ו פרצופין אתברי ואינון פרצופים דכר ונוקבא הוו כגוונא דלעילא ו"ד מעילא לתתא ד"ו מתתא לעילא כו' עד והא אוקמוה. וז"ש בהאי אתר ו' דכר ד' נוקבא ר"ל למעלה אמר י' דכר ה' נוקבא כמש"ל בסוף הפרק אבל בההוא אתר אבל בההוא אתר ו' דכר ה' נוקבא כמש"ל בסוף הפרק אבל בההוא אתר ו' דכר ד' נוקבא.

בג"ד ד"ו תרין: ר"ל לכן פי' של ד"ו תרין כמ"ש (ברכות ס"א א') אדה"ר דו פרצופין נברא. ד"ו דכר ונוקב' - כנ"ל ואינון פרצופין דכר ונוקבא. והכל באותיות ד"ו כנ"ל: ד"ו תרין

קפלין - ר"ל שני עמודים כמ"ש (עירובין שם) מאי דיומדין די"ו עמודים ותכף למאמר הזה אדה"ר ד"ו פרצופים נברא. וכ"ז הוא בזו"נ דבריאה שעליהן נאמר זכר ונקבה ברא אותם כמ"ש למטה ונפקו מן י' חכמה זעירא שבבריאה כמו שזו"נ יצאו מחכמה עלאה כמ"ש במאמר הנ"ל. ואמר כאן ג"פ ד"ו כנגד ג' מקומות של זו"נ. א' בחכמה וא' בבינה וא' במקומם כמו הולד של אדם א' טפת הזרע באביו וא' במעי אמו ואח"כ בהולדו: כן כאן א' בחכמה ושם בו"ד של יו"ד ושם הן סתומין מאד בטפת הזרע אין ניכר בין זכר לנקבה לכן הוא סתום במילוי היו"ד ואין נגלה שם רק שני טיפין. והשני אח"כ בבינה בצורת ה' ד"ו כמש"ו ה' ד' הות כו' ושם ניכרין בבטן אמם זכר ונקבה וז"ש ד"ו דכר ונוקבא רק ששם הם תאומים כאחד בגוף לכן יצאו אח"כ דבוקים. ולכן ביו"ד הן ב' אותיות ו"ד וכאן נעשין אות אחת ה' ולכן לא אמר כאן ו"ד תרין דכר ונוקבא כי כאן הם אחת. והשלישי במקומם אח"כ אמר ד"ו תרין קפלין ששם נעשו תרין לאחר הנסירה כמש"ל. ואמר תרי"ן קפלי"ן כידוע שסוד ב' עמודים שהבית נכון עליהם יכין ובועז הן זו"נ שתחת המלכות שהיא נקראת בית כידוע והיא קביע על ב' רביין והן זו"נ דבריאה מט"ט וסנדלפון דבריאה שהן זו"נ דבריאה כמ"ש בתז"ח דף צ' ע"ב רביין קביעין תחותה כו' ע"ש. ולכן סמכו המאמרים מאי דיומדין די"ו עמודים אדה"ר ד"ו פרצוף פנים היו לו כו'. וז"ס שאמרו (שם) עלה במחשבה לברוא שנים שהן ו"ד שבחכמה שנקראת מחשבה ושם היו שנים כנ"ל ו"ד שבמילוי ולבסוף לא נבראו אלא אחד בבינה באו' א' ה' ובינה נקראת סוף כמ"ש בספר יצירה עומק אחרית שהיא אחרית כל דבר כידוע: ומפרש והולך כאן כמו שפירש באצילות בפ"א מהעלם אל גילוי כסדר כן מפ"ו כאן גילוי אחר גילוי כסדר: תרין י' בלחודוי דכר ה' נוקבא - תרי"ן ל"ג ומיותר הוא. ואמר י' בלחודו"י כו' ר"ל שכ"ז בפרטות ו' דכר ד' נוקבא אבל בכללות הבריאה כל הבריאה הוא ה' והוא ה' אחרונה של השם כמש"ל ויו"ד חכמה זעירא הוא דכר וה' כל הבריאה נקבה ליו"ד בסוד אל אדון על כל המעשים פני האדון ה' דבירידתה בעולמות התחתונים נעשית דכורא כמ"ש בזוהר וכידוע דכל שמשפעת היא דכורא: ואמר ה' ד' הות בקדמיתא ומדאתעברת ביה בגוה אפיקת וא"ו הרי כי בה"א איתי ד"ו - ר"ל שאמר ד"ו דכר ונוקבא ואח"כ אמר כי כלל דכר ונוקבא נעשין נקבה ליו"ד ונעשין ה"א. ואמר היאך נעשין ה' ואמר שה' כוללת ד"ו ומביא ראיה שה' עלאה דאפיקת ו"ד קודם היתה ג"כ ד' ואח"כ שנתעברה מו' נעשית ה' כמש"ל בפ"א כי הנקבה כלילא בזכר בסוד פסיעה לבר כידוע וכמ"ש בזוהר קודם דקבילת עלה דכר ד' ומדקבילת דכר ה' וזהו ראיה שה' כלולה מד"ו ולכן כלל זו"נ נעשין ה' נוק' ליו"ד. והוא ה' אחרונה של השם כסא דוד רגל ד' שבו נשלם השם כמש"ל וז"ש

הר"י כ"י בה' אי"ת ד"ו: ואמר ובי' אית ה' - כאן מבאר היאך חו"ב כלילן זה בזה ביו"ד ה"א שאמר בפ"א אחתא ומודעתא כו' ואמר בה' אית ד"ו שהוא מילוי היו"ד הרי י' כלול בה' וכן ה' כלול בי' במילוי שבו וז"ש וביו"ד אית ה"א - והענין כאן כי היו"ד הוא חכמה ובריאה היא בסוד בינה כמ"ש אמא מקננת בכרסיא. והענין כי ארבעה עולמות הן נגד ד' אותיות הוי"ה ד' פרצופים מחכמה ולמטה כידוע והיו"ד שהוא מאצילות הוא חכמה ובריאה בינה. ואבאר בפרטות הענין כי היו"ד הזאת היא יסוד מלכות דאצילות כמ"ש לעיל (פ"ג) י' זעירא בגווה אשתכח והיא יורדת בבריאה בחינה אחרונה של מלכות דאצילות כידוע שכל פרצוף שמתלבש בתחתון אינו יורד אלא בחינה אחרונה שבה והיא יו"ד זעירא של מלכות ומלכות בכללה נקראת ה' כנ"ל. וז"ס שרי ואח"כ נקראת שרה מלכות בכללה והיא י' של יהושע י' זעירא סיהרא והוא חכמה שבבריאה כנ"ל. והוא חכמת שלמה חכמה זעירא ותרב חכמת שלמה סיהרא באשלמותא והוא חכמה ההיא כידוע וז"ש והמלך שלמה ברוך אמרו בזוהר בדרגא דיסוד שנקרא ברוך וברכות לראש צדיק (משלי י') והוא יסוד דנוקבא כידוע ששלמה בנוקבא והוא בסוד בשכ"מלו כידוע. והיו"ד הזאת חכמה מתלבשת בבריאה כסא הכבוד והכסא יש לו שית דרגין וד' רגלין כמ"ש בתיקונים שש מעלות לכסא וד' רגלי הכסא בסוד ד' חיות. והענין כי הכסא עצמה הוא בינה שבבריאה שבה מקנן אמא דאצילות ולכן כל הכסא נקרא ע"ש הבינה ויש לה ו' מעלות וד' רגלין הן זו"נ שבבריאה ו"ד כנ"ל ובינה ה' כלל ו"ד והן פרט לכן פרט הכסא הוא שש מעלות וד' רגלין כמ"ש בר"מ פרשת בא דף מ"ג ע"א לבתר עביד משמשין לאלין מאנין כרסייא בארבע סמכין ושית דרגין לכרסייא הא י' וכלא איהי כרסייא כגון כוס דברכה דתקינו ביה עשרה דברים בגין תורה דאתיהיבת בעשרת דברן בגין עלמא כו' ר"ל כוס דברכה הוא אלקים כמ"ש בפרשת בראשית דף א' ע"א וכידוע והוא ג"כ תורה כנ"ל דתורה איהי דבריאה דאית בה שכר ועונש. ואמר דו"ד הן כלל ע"ס דבריאה שהגילוי בכל עולם הוא מזו"נ והוא יש לו ע"ס והיא תופסת ד' ספירות משלו ונקראין על שמה ולכן הן ו"ד. ובכללן הן נכללין בבינה שהיא כרסייא ובה ניתנו עשרת הדברות כידוע בסוד אנכי כו' מארץ מצרים ימא דאורייתא. ולכן בכלל י' דכר ה' נוקבא ובפרט ו' דכר ד' נוקבא. והן מט"ט וסנדלפון זו"נ דבריאה כנ"ל מט"ט הוא ו' דכליל שית סטרין כמ"ש בר"מ פרשת משפטים דף קט"ו ע"א מט"ט עבד ה' כליל שית סטרין כו' וכן בהרבה מקומות וסנד"ל הוא נוקבא והארץ הדום רגלי ד' רגלין ד' חיות והן בנוקבא כידוע והן מט"ט וסנדלפון שבבריאה עצמה ואלו הן ד' פרצופין שבבריאה ומלכות עצמה נעשית כתר להם שכל כתר שבעולם התחתון הוא מלכות של עולם עליון בסוד כתר מלכות כמ"ש בספר יצירה

נעוץ סופן בתחלתן כו'. וכלל כולן היו"ד י' חכמה ובה נכללת בינה ו"ד הן זו"נ כמ"ש בפרשת ויקרא דף יו"ד ע"ב יו"ד דשמא קדישא אתקשר בג' קשרין בגין כו' עד הא יו"ד שלימו דכלא ושמא קדישא אשתכלל ביה ור"ל דיו"ד ג' קוצין בקוץ העליון כולל כתר גוף היו"ד הוא חכמה קוץ התחתון בינה רעיים דלא מתפרשין ו"ד דמילוי היו"ד הוא זו"נ דנפקין מניה. וכן באדרא זוטא דף ר"צ ע"ב ת"ח שירותא דא דאקרי אב אתכליל כו' עד דכתיב כלם בחכמה עשית עש"ה ור"ל כנ"ל דבינה נכללת בי' וזו"נ בו"ד. ולכן לא חשיב לכסא אלא ו' דרגין ד' רגלין ו"ד כי הכסא עצמה נכלל בי' וד' נוקבא נעשית אח"כ ה' כנ"ל הרי י"ה"ו וז"ש הרי י"ה"ו: ואמר אתחזי יוד בחזויה כללא די"ה"ו - כנ"ל במילויו ור"ל כמו באצילות כלל הכל י"ה"ו כמש"ל בסוף פ"ג כן הוא כאן שהוא חותם שלו:

ואמר מדאפיקת י' ו"ד דהוא דכר ונוקבא אתיישבת לבתר ומכסייא לאמא: ר"ל כמ"ש למעלה (בפ"ג בסופו) שלא נתקנה מלכות לאהדרא אפין באפין עד שנשלם הכסא ואחר שנשלם אז אהדרו. ואמרנו לעיל (סוף פ"ג) כי בזיווגם אבא נכלל ונתכסה בז"א ואמא בנוקבא ואז יושבת על הכסא בדרגא דאמא מקנן בכרסייא בינה דבריאה. ושניהם נכללו וכסו לאמא ונשארו אלו שני רביין תחותה. ואז נשלם השם שבינה דבריאה עצמה ה' ונכלל בה' עלאה מלכות וכן נקראת אלקים ואז כללם שמא שלים כנ"ל (שם) שביום ששי נשלם שם מלא: וז"ס נעשה אדם שהוא נוקבא דאצילות:

בצלמנו כדמותינו: שהיא כוללת צלם ודמות דו"נ. ושם הוא השליטה על העולם ומלכותו בכל משלה (תהלים ק"ג) אדון כל הארץ (יהושע ג') וז"ש וירדו בדגת הים כו' הן כל מ"ש לעיל (סוף פ"ג). ואמר וירדו לשון רבים לכלול ג"כ דכורא שע"י זו"נ מתנהגים העולם כידוע ועיקר ע"י מ"מ שניהם מושלים כמ"ש את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה: ואח"כ ויברא אלקים את האדם בצלמו זה הפ' על עולם הבריאה בכללו את האדם בצלמו הוא חכמת הבריאה שהיא בכלל אדם דאצילות. בצלם אלקים ברא אותו היא בינה דבריאה שנקראת אלקים והוא הכסא וזהו בצלם אלקים. זכר ונקבה ברא אותם הוא זו"נ דבריאה. וכאן נשלם הכסא ונתתקן נוקבא ונתבסמה ונזדווגה פעם שלישית ונכלל ז"א באבא ומלכות באמא: וז"ש אתיישבת לבתר ר"ל שאתיישבת על הכסא כנ"ל סוף פ"ג ומכסיא לאמא - וכן הוא בכל זיווג. וזהו זיווג העיקרי שיצא ממנו שת והושתת העולם ואתתקנו עלמין ואתחברו אבא ואמא בזו"נ ונכללו כנ"ל כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ג ותאנא בצניעותא דספרא כיון דאתבסמו לעילא כללא דאדם גופא קדישא דכר ונוקבא אתחברו זמנא תליתאה כו' עד דכלא הוא חד גופא עש"ה ומבואר כל מ"ש שמתחברין שכינתא לעילא שכינתא לתתא בינה מלכות קב"ה לעילא קב"ה

לתתא חכמה ות"ת ובכלהו לא אתחזי אלא חד בכלל אדם כמ"ש לעיל בסוף פ"ג זו"נ בראם ויקרא את שמם אדם והוא בע"ק שבתוכם כנ"ל. וז"ש קדוש קדוש קדוש ה' צבאות שהן ג' אותיות י"ה"ו הנ"ל כידוע שג' קדושות הן נגד זו"נ וע"ק ובהן נכללין אבא ואמא. וכ"ז הוא בזיווג השלישי של שת כמ"ש במאמר הזה ונפק אתבסמותא דכלא כו' ומכאן אשתכלל עלמא דלעילא ותתא והוא שת כמ"ש (במדבר רבה פי"ד בשבט נפתלי) שת שממנו הושתת העולם. וז"ש ויברך אותם אלקים ויאמר להם אלקים פרו ורבו שהוא הזיווג השלישי וקאי למעלה על זו"נ דאצילות אלא שלא נשלמה עד שנשלם הבריאה כמש"ל. ושני ברכות הראשונות של פריה ורביה היה בסוד זיווג של קין והבל פרו ורבו ומלאו את המים בימים א' והעוף ירב בארץ שע"כ לא אתבסם עלמא וז"ש כאן אתיישב"ת לבת"ר ומכ"סיא לאמ"א רומז על הזיווג הזה: וכ"ז ביום ששי שנשלם הכסא אז אתתקנו עלאין ותתאין כמש"ל. וכ"ז הוא בכללות ובפ' אלה תולדות השמים הכל בפרטות:

ויראו בני כו' עד דענבא: הוא כמ"ש בפרשת א"מ דף ס' ע"ב תרין בנין ינקין כל יומא דאקרון מאללי ארעא עד משלו בו ודאי וז"ש היינו דכתיב שנים אנשים מרגלים חרש לאמר ר"ל הן בני אלקים ובימי יהושע אתבסמו ואתטמרו: מאי בנות האדם דכתיב אז תבאנה שתים נשים זונות אל המלך ר"ל הן בנות האדם ובימי שלמה אתכללו לטב כמ"ש לקמן פ"ה עד דאתא יהושע ובני האלהים אתטמרו עד דאתא שלמה ובנות האדם אתכללו: והענין כי בס"א שני דכורין ושני נוקבין דכורין נקראו בני האלקים ונוקבין נקראו בנות האדם. והדכורין הן קין והבל שהן מס"ט דנחש שבא על חוה שנולדו מנוקבא שנקראת אלקים והנוקבין הן מרוחא דשמאלא של אדם דאתפשט כד חב אדם ואתפשטו אינון בלא גופין והן נפקו מכללא דאדם ברוחא דשמאלא שהיא נוקבא כנ"ל והן בנות האדם. ואמר באדרא רבא דף קמ"ג ע"א ותאנא בצניעותא דספרא בעא עתיקא כו' עד חד לסטרוי וחד לסטרוי. והענין כי קין והבל הן נאחזין בנו"ה כמ"ש לעיל (סוף פ"ג) והן תרין דמעין קין שורש הקליפות והבל שורש הדינין כידוע והן נופלין לימא רבא שהן שני גווני עינא כמ"ש לעיל (פ"ב ל"ה ע"ג) ועינים הן נו"ה ולכן הן נאחזין בנו"ה. ושרשי הגוונין אמרנו לעיל (שם) א' בימא רבא חכמה וא' בבינה תהום רבה ולכן שקעום הקב"ה לקין בנוקבא דתהומא רבא ולהבל בשקועא דימא רבא. וידוע שבינה מינה דינין מתערין משא"כ בחכמה לכן הבל דאתבסם יתיר הוא בימא רבא וקין בתהום רבה משפטיך תהום רבה. ושם נו"ה דאצילות יורדין בסוד ורגליה יורדות מות. וכ"ז הוא בבריאה בסוד ע"ה טו"ר. ואלו הן בני אלקים שנפקו מאלקים מס"ט דנוקבא ומנחש כנ"ל. ואמר שם ע"ב ותנא כלהו מרוחא דשמאלא דלא אתבסם באדם עד ומיניהו ידעי

דקאמרי להו והן מרוחא דשמאלא דאתפשט מאדם כד חב והוא נפש חיה דבריאה נוקבא והן בנות האדם. והן שני רוחין והן מזנין ומתדבקין עם אדם ואתיילדן נגעי בני אדם כנ"ל וכמ"ש בפרשת א"מ ד' ע"ו ע"ב ותרין רוחין נוקבין הוו אתיין ואזדווגן עמיה ואולידו כו' עד ומתעברן מינייהו ואולידן רוחין ולכן נקראו זונות דאתדבקו באדם. והן יורדין לתהומא רבא ולימא רבא אחת אל קין ואחת אל הבל כמ"ש באדרא רבא שם ועיילין בנוקבא דתהומא רבא לאתדבקא בההוא דינא קדמאה דנפיק בכללא דגופא דאקרי קין כו' וברוחא דאקרי הבל כו' נפקין אחרנין כו' כנ"ל. וזהו ויראו בני האלהים וגו' כי טובות הנה ויקחו להם כו'. ויהושע ושלמה הן היו בדרגא דסיהרא לכן תקנו אותן אלא שיהושע היה בדרגא דדכורא מיוסף לכן תיקן דכורין ושלמה היה מס"ט דנוקבא מיהודה לכן תקן נוקבין כידוע בסוד יוסף ויהודה יסוד ומלכות ובסוד משיח בן יוסף ומשיח בן דוד. ועל אשר זכה שלמה לישב על כסא ה' וירש סיהרא וזכה לחכמה זעירא חכמה הנ"ל לכן אתבסמו הנוקבין שהן רוחין דבריאה וז"ש בגינהון כתיב כי ראו כי חכמת אלקים בקרבו - וגו' שהוא חכמה דבריאה שנקראת אלקים כנ"ל והוא זכה לחכמה זו ואז הבינו כי זכה לחכמה זו כי ראו שנתבסמו והן בימא רבא ותהום רבה חו"ב של בריאה ולכן הבינו כי חכמת אלקים בקרבו. וז"ש אז תבאנה ולא מקדמייתא שלא נתבסם העולם עד שלמה כידוע. ואמר בקיסטרא דקיטורי דפיגאן ר"ל בקיטורא של צעקה ר"ל של הקטרוג שקטרגו עזא ועזאל על האדם נפלו לתתא כמ"ש בפרשת בראשית דף כ"ג ע"א דעזא ועזאל הוו מקטרגי עליה כו' עד ואפיל לון מקדושה דילהון. וכן בתוספתא (דף ל"ז ע"א) ארז"ל בשעתא כו'. ואינן בני אלהים ממש וגם לא באו אל בנות אדם ממש רק מס"ט דלהון כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ד ע"א דבני אלקים אינן עזא ועזאל כמ"ש שם תאנא ויראו בני האלקים את בנות האדם אינון דאטמרו כו' עד ורזא הוא וכלא אתמר ור"ל בני האלקים דאטמרו כו' הן קין והבל כנ"ל והנפילים הן בני של בני האלקים שבאו אל בנות האדם כמ"ש הנפילים היו בארץ כו' אשר יבאו בני האלהים אל בנות האדם וילדו להן המה הגבורים כו'. וכמ"ש בפרשת בראשית דף ל"ז ע"א א"ר יצחק עזא ועזאל כד נפלו כו' עד נפילים הכי אקרון ואמר שם המה הגבורים שתין הוו בארעא כו' עד סביב לה והוא כמש"ל דהיא אולידת כהאי חיה דאולידת רוחין סגיאין כו' והן ששים כמש"ל. והן מסט' דבני אלקים שהן בחו"ב ימא רבא ותהומא רבא כנ"ל וז"ש תרין מתחבקן הוו לעילא שחו"ב הן מתחבקן כמש"ל פ"א אחתא ומודעתא כלילן דא בדא כתרין רחימין דמתחבקן ובצעקתם נפלו לתתא כנ"ל וז"ש לתתא נחתו - ואמר ירתו עפרא שהן מדור הקליפות התחתונים בסוד העפר אשר יהיה בקרקע המשכן כידוע ונחש עפר לחמו

(ישעי' ס"ה) ואמר אבדו חולקא טבא דהוה בהו עטרא דכומלא - ר"ל שהיו בע"ה טוב ורע ונחתו לתתא אבדו חלק הטוב ונעשו כולם רע. ואתעטרו בקוסטא דענבא - כמ"ש ענבים סחטה לו והימים ימי בכורי ענבים כידוע. והן נקראין עזים בפרשת תרומה שניהן לשון עזים עזא ועזאל והן שני השעירים של יה"כ שהן בדרגא דבני אלקים מאללי ארעא כמ"ש בפרשת א"מ דף ס"ב ע"ב וס"ג ע"א פתח ר"ש ואמר ויקח מאתם את שמעון כו' עד עליו כלומר ישתארון כלהו עליו. והן אינן מאללי ארעא דלעיל בני אלקים רק הן העזים הנ"ל שהן מסטרא דלהון בנים שלהן. ולכן ולקח שני השעירים עזים. ובזה מתורץ דבפרשת משפטים דף קכ"ה ע"א אמר רבי יהודה מאי דכתיב לא תבשל גדי בחלב אמו כו' כדין גדיא ינקא מחלבא כו' ת"ח בשעתא דישראל לא אתכשרו עובדייהו מה כתיב עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו כמ"ש בפרשת א"מ דף ס' ע"ב כנ"ל ובדף ס"ב ע"ב משמע שהן דכורין מאללי ארעא שהן דכורין כנ"ל אלא כמש"ל שהן הנפילים דאתיילדו מבני אלקים ובנות האדם. וא' נשלח לעזאזל ואמר שם דף ס' ע"ב כד נחית חויא כו' עד דישכח טרפא דאחיד בטופרי וייכול והוא שעיר שמשלחין לו דאחיד בטופרי דערסא כמ"ש שם והשעירים ירתו עפרא כנ"ל ונחש עפר לחמו וז"ש עד דישכח טרפא כו' וייכול: והענין שדכורין נקראין מרגלים ונוקבין זונות כידוע שדכורין דס"א אינן מפתין לאדם כמ"ש בזוהר שהן דקיקין ואינן יכולין לפתות אלא נוקבין מפתין נפת תטפנה שפתי זרה (משלי ה') וכל הפיתויים הוא בנוקבין ולכן כל דברי שלמה בפיתויין הכל באשה זרה והנה אשה לקראתו שית זונה ונצורת לב (שם ז') בעד אשה זונה עד ככר לחם (שם י') ולכן נקראים זונות. והן מזנין עם האדם שהן רוחין נוקבין דאתפשטו מסט' דשמאלא וכד מתדבקין באדם אולידת רוחין סגיאין והן נגעי בני אדם כמ"ש לעיל: אבל דכורין שלהן הן המקטרגים כידוע ויבאו בני האלקים להתייצב על ה'. והן מאללי ארעא שהן נו"ה והן העינים כנ"ל תרין דמעין ולכן רצים ורואים את כל מעשה בני אדם ומקטרגים. והן נגד ז' עיני ה' משוטטות כמ"ש באדרא רבא והן ז' דרגין כמ"ש לקמן פ"ה והן ז' שמהן דיצ"ה כידוע. והמרגל דרכו לילך בשתיקה כי אלו ידע האדם שעיני ה' הולכין ורואין בצדו לא היו חוטאין וכמ"ש ואין ה' רואה כו' (יחזקאל ט') וכמ"ש בינו בוערים בעם הנוטע אזן הלא ישמע אם יצר עין הלא יביט ולכן הם הולכין בשתיקה כאלו אין רואין מעשה האדם וזהו שנים אנשים מרגלים חרש לשון שתיקה וג"כ לשון חרש כאלו אין שומעין כנ"ל הנוטע אזן הלא ישמע. משא"כ בהזונות שהן קוראין בקול רם לאדם כמ"ש (משלי ז') הומיה היא וסוררת אשת כסילות הומיה פתיות (שם ט') כו' לקרא לעוברי דרך כו'. לשמרך מאשת רע מחלקת לשון נכריה (שם ו') והרבה פסוקים. והמרגלים נמתקו בימי

יהושע כנ"ל וז"ס וישלח יהושע שנים אנשים מרגלים הן בני אלקים הנ"ל קין והבל. ויבאו בית אשה זונה ושמה רחב וישכבו שמה. והוא מזונות הנ"ל ויראו בני האלקים את בנות האדם ויקחו כו' לכן וישכבו שמה. ואז התחילו ג"כ הזונות להתתקן רק שאחת בלבד התחילה להתתקן לכן לא נגמרה התקון עד שלמה וכנ"ל שאחת ברוחא דהבל נתבסמה יותר והיא התחילה להתתקן כאן ואחת בלא חבירתה אינן יכולין להתתקן כי הן כלולין זה בזה כנ"ל לכן באו שניהן בימי שלמה מ"מ כאן התחיל התיקון. ולכן ותקח שני האנשים ותצפנו רק אחד לא יכלה להצפין רק אחד. ורצתה לתקן ג"כ בחינת קין ולכן ותטמנם בפשתי העץ לתקן חטא קין שקרבנו מפשתן כידוע. והאנשים רדפו אחריהם. להחזיר אותם לס"א: ותאמר אל האנשים ידעתי כו' כי ה' אלקיכם הוא אלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. והודתה כי יש משגיח על הארץ ותקנה חטא קין שאמר להבל לית דין ולית דיין כמ"ש בתרגום יונתן ובמ"ר. ובקשה מהם אות כמ"ש ונתתם לי אות אמת והחייתם כו' והצלתם את נפשותינו ממות הוא הענין של קין ויאמר קין כו' הן גרשת אותי כו' והיה כל מוצאי יהרגני וישם ה' לקין אות לבלתי הכות אותו כל מוצאו וז"ש ונתתם לי אות כו' והצלתם את כו' ואמר בתז"ח דף פ"ו ע"א דהאות שנתן לו הקב"ה הוא אות ו' של ברית כמ"ש שם בראשית ברא שית ודא מטטרון אות בצבא דיליה ובגיניה אתמר וישם ה' לקין אות לאגנא עליה כו' עד ובג"ד וישב בארץ נוד קדמת עדן ור"ל ו' אות שלו אתחבר בנ"ד ונעשה נו"ד. וזכה ליה ביתרו שהוא גלגול קין וחבר הקני כו' וזכה האות ו' בברית שנתגייר ולכן הוסיפו לו אות ו' יתר יתרו. וידוע שאות ו' הוא אות דיעקב אות אמת אות החיים כמ"ש בזוהר שלכן לא נאמר בפ' לדוד אליך נפשי אשא שהוא אילנא דמותא אות ו' שהוא אות אמת אילנא דחיי בסוד אמת מאריך ימים ושם הוא עץ החיים ולכן הושם לקין אות ו' סימן החיים לבלתי הכות אותו כו'. וזה שבקשה ונתתם לי אות אמת אות דקין כמ"ש לעיל: ותורידם בחבל בעד החלון. הוא כמ"ש לעיל פ"א (ד' י' ע"ג) שסוד משגיח מן החלונות הוא בעינים ששם עיני ה' המה משוטטות בכל הארץ (זכריה ד') והן היכלות דנו"ה כמ"ש בפרשת פקודי (ר"נ ע"ב) כמש"ל ובהם נאחזין קין והבל כנ"ל ולכן ותורידם בעד החלון והן נוק' דתהומא רבא שבהן רגליה יורדות (משלי ה') כנ"ל. כי ביתה בקיר החומה כו'. בחומה של ג"ע שהוא דוגמת כניסת א"י ושם ב' כרובים ולהט החרב המתהפכת שהוא נוקבא כידוע שהיא מתהפכת מדכורא לנוקבא ומנוקבא לדכורא לטמא לב"א דכורין ונוקבין כמ"ש בזוהר כנ"ל. ולכן האומר רחב רחב מיד נקרי (מגילה ט"ו ע"א) כי בהן טומאת הקרי זונות הנ"ל וכמ"ש ביודעה ומכירה כמ"ש (משלי ב') כל באיה לא ישובון וקשה לפרוש הימנה:

וענין תקו' חוט השני שקשרה בחלון הוא כי ענין ב' השעירים הוא הענין של קין והבל שהבל הציץ וחטא ונהרג ואתבסם וקין לא אתבסם אבל נשאר חיים וניתן לו אות שלא ימיתו אותו וכן השעירים א' נשחט וא' נשאר חי יעמד חי וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי. וא' אתבסם ברזא דהבל לה' וא' לעזאזל והוא עזא ועזאל שעזאל הרגיז יתיר ונשאר לס"א ועזא לא הרגיז כ"כ ונתבסם וכמ"ש (יומא ס"ז ב') לעזאזל לכפר על מעשה עזא ועזאל וכמ"ש במאמר פרשת א"מ הנ"ל. כי אלו היו מזדווגים יחד היו מטשטשין את העולם. ולכן הפריש הקב"ה א' לחלקו וא' לעזאזל וישוטט בארעא כנ"ל. וכן בקין והבל הבל נהרג וקין משטט בעלמא ונשאר חי. וידוע שקין והבל הן בחינת דכורא ונוקבא נ"ה שהן דו"נ איהו בנצח ואיהי בהוד. והן שני התנינם שנבראו זו"נ ואמרו (ב"ב ע"ד ב') אלו נזקקין יחד היו מטשטשין את העולם מה עשה סירס את הזכר בסוד אל אחר אסתרס ולא עביד פירין והוא סוד קין שלא הוליד אלא שבעה דרין בסוד ז' דרגין דאל אחר ואח"כ לא נזכר תולדות קין והוא סוד מחץ ראשי תנינם ועשה נוקבא בראשו שניטל ממנו הדעת שממנו הבני' והולדה כמש"ל וזהו נקב שבראשו ונשאר בלא דעת. והרג את הנקבה זו הבל וכן כל זרעו של הבל כולם צריכין ליהרג כידוע והוא כמ"ש אצל ב' שעירין שאלמלי מזדווגין זה לזה היו מטשטשין את העולם וז"ש (ריש פ"א) תנינים תרין הוו ואשתאר חד. ואת קין שעיר החי שלחו נע ונד תהיה בארץ הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה כידוע בזוהר (פ' בראשית נ"ד ב') שירד לארצות התחתונים שהן בלא ישוב. וזהו ושלחו אל ארץ גזרה המדברה לחורבה דס"א ושם הן כל בני קין כמ"ש בזוהר בראשית ופרשת ויקרא. וקשרו בשעיר החי לשון של זהורית לסימן שלא ישחטו אותו כמ"ש בגמ' (יומא מ"א ב') וזהו אות של קין שלשון הוא ו' כמ"ש לעיל פ"א ואמרו (שבת ריש פ"ט) מנין שקושרין לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כו'. וזהו תקות חוט השני שקשרו בחלון והוא אות של קין כנ"ל ודוקא בחלון כנ"ל: וז"ס שעטנז צמר ופשתים כי קרבנו של קין היה פשתים ושל הבל צמר ואלמלא מזדווגין יחד מחריבין את העולם כלו כנ"ל וז"ש באדרא רבא דף קמ"ג ע"א מתרווייהו כחדא ס"ד אלא חד לסטרוי וחד לסטרוי. והוא בסוד אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל על שמעון ולוי כמ"ש בא"מ שם בענין השני שעירים: וכן עשו וישמעאל הן קין והבל ולכן עשו הוא הבכור ועבר על שפיכת דמים וגילוי עריות כמ"ש ויבא עשו מן השדה והוא עיף השדה זה גילוי עריות עיף זה ש"ד כמ"ש עיפה כו' (ב"ב ט"ז ב') והוא קין ויהי בהיותם בשדה שאמרו על תאומה יתירה ג"ע והרג את הבל אחיו שם וכן כל עניינו של עשו הוא ענין של קין. וישמעאל הוא הבל ולכן אתבסם יתיר ועשה תשובה.

כי האבות הן אדם כידוע ועשו וישמעאל הן ימינא ושמאלא כידוע שור וחמור עשו שור פרים אבירים וישמעאל שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור (ב"ק מט א') ואמו מארץ מצרים אשר בשר חמורים בשרם (יחזקאל כ"ג) והן קין והבל כנ"ל. ושלא יזדווגו זה לזה כנ"ל לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. והן בעצמן כלאים של צמר ופשתים. ועשו רצה להזדווג עם ישמעאל ולהחריב את העולם סוד הקדושה סוד יעקב ולכן וישטום עשו את יעקב כו' וילך אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל. מה עשה הקב"ה סרס את הזכר והרג את הנקבה כנ"ל. והענין סירוס הוא כמ"ש (קידושין מ' ע"א) הזכות יש לה קרן ויש לה פירות עבירה יש לה קרן ואין לה פירות כו' והכתיב כו' פרי מחשבותם מחשבה שיש לה פירות הקב"ה מצרפה למעשה כו' ור"ל פירות הוא שבאה לידי מעשה וזהו הענין שהרג את הנקבה שעיר הנשחט כי בין דכורין בין נוקבין בכ"א יש בחינת זו"נ וז"ש לויתן דו"נ נבראו כו' והרג את הנקבה שנאמר (ישעיה כ"ז) והרג את התנין אשר בים והוא בחי' הבל ששקעו בימא רבא והוא שעיר הנשחט כנ"ל והזכר שעיר המשתלח סרסו שאין נעשה פרי מחשבתו דילטוריא שלו שנעשה סניגור כמ"ש שם בר"מ דף ס"ג ע"א מתלא אמרי לכלבא ארמי ליה גרמי ילחך עפרא דרגליך. והענין כי השעיר המשתלח הוא בחינת עשו שור והוא משמורה שניה שהראשונה הוא בחינת ישמעאל חמור נוער והשניה כלבים צועקים שהשור הוא שור הממונה על הגיהנם כלחוך השור כמ"ש בפרשת בלק והוא כלב הצועק הב הב לגיהנם כידוע. ארמי ליה גרמי הוא אותו שעיר שלא נמתק שהנמתק הוא בחינת בשר כמ"ש עצם מעצמי ובשר כו' ויסגור בשר תחתנה רחמי כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"ב ע"ש. וילחך עפרא דרגליך שהשעירים הן נאחזין בזוהמא דטופרא דרגלי כמ"ש בפרשת א"מ וז"ש לעיל בס"ד וירתו עפרא והן טרפא דחויא כמ"ש במאמר הנ"ל וז"ס ונחש עפר לחמו כנ"ל וז"ש וילחך עפרא דרגליך. וזהו סרסו לזכר שאין נעשה פרי מחשבתו. וז"ס אם רעב שנאך האכילהו לחם כו' כי גחלים אתה חותה על ראשו וה' ישלם לך (משלי כ"ה) א"ת ישלם אלא ישלימנו לך כמ"ש בגמ' (סוכה נ"ב א') ובזוהר שהוא בהאי שעיר כמ"ש בפרשת אמור דף ק"א ע"ב וק"ג ע"א א"ר יוסי תנן ונתן אהרן על שני השעירים כו' עד את כל עונותם אל ארץ גזרה. וזהו הסירוס שאמרו מחץ ראש דדכורא והוא גחלים אתה חותה על ראשו והוא נטילת הדעת שמוחין חו"ב הן במחשבה והדעת מתפשט בגוף ובא לידי מעשה כידוע. וכן הוא ביעקב בענין לקיחת הברכה שני גדיי עזים כו' וכמ"ש בר"מ פרשת אמור דף צ"ח ע"ב עד צ"ט ע"ב כל המאמר ע"ש. וזהו סירס את הזכר שעשו לא יכול לו ונעשה אוהב לו וישקהו וכנ"ל והרג את הנקבה כמ"ש אחות נביות איני יודע שהיא אחות נביות מלמד

שמת ישמעאל באותו פרק ע"ש במגילה (סוף פ"א) שתיכף באותו זמן שהלך לישא בתו מת ישמעאל וזהו הרג את הנקה והכל לכוונה הנ"ל שלא יזדווגו זה לזה. וז"ס וישע ה' אל הבל ואל מנחתו שהוא לה' ואל קין ואל מנחתו לא שעה שהוא לעזאזל: וז"ס משיח בן יוסף בכור שורו הדר לו כו' שיכבוש את השור ומשיח בן דוד עני ורוכב על חמור (זכריה ט') וזהו בכור שור שהוא בכור כנ"ל וכן משיח בן יוסף יקדום למשיח ב"ד:

וז"ס בני הזונות (מלכים א' ג') שא' היה חי וא' מת ואמר שלמה גזורו אל ארץ גזרה ונתבסמו אז: וז"ס ועל חרבך תחיה שהוא אומנות קין. ומשמני ארץ יהיה מושבך ונחש עפר לחמו ולא ארץ עלאה של יעקב כמ"ש בזוהר (ח"ב קמ"ג ב'). אבל יעקב והכשבים הפריד יעקב סוד הצמר קרבנו של הבל שתיקן אבל עשו איש שעיר. ולעתיד יתוקן קין ואז פארי פשתים ילבשו כו' (יחזקאל מ"ד): וז"ס איוב שנתנו לשטן בהאי יומא דר"ה ויבאו בני אלקים (איוב א') הם בני אלקים הנ"ל מאללי ארעא ונתנו לו איוב לטרפיה כמ"ש בפרשת בא (ל"ג א') ובפרשת אמור (ק"א ע"ב). והענין כי איוב משרש קין היה וכמ"ש יובל הוא איוב בחילוף הלמ"ד לאלף וז"ש (שם ל') ויהי לאבל כנורי ועוגבי לקול בוכים שיובל היה אבי כל תופש כנור ועוגב. ושבעה בניו הן שבעה בני קין הנשארים ושלש בנותיו הן שלש נקבות בבני קין שני נשי למך ואחות תובל קין נעמה וכולם נהרגו על הריגת הבל וז"ס שבעתים יקם קין ולכן לקח השטן את איוב לטרפו כנ"ל. וז"ס בתרעומת איוב וגלה לו הקב"ה סוד לויתן ובהמות בהררי אלף והענין כמש"ל כי לויתן זו"נ הן התנינים קין והבל בני אלקים ובהמות בהררי אלף הן הנוקבין רוחין דשמאלא דבריאה שנקראת בהמה בהררי אלף דרביעא על אלף טורין כמש"ל במאמרים הנ"ל. ובכ"א בחינת זכר ונקבה כמ"ש לעיל וז"ש (ב"ב ע"ד) אף בהמות בהררי אלף זכר ונקבה נבראו סירס את הזכר וצינן את הנקבה שלא יזדווגו זה לזה ג"כ כנ"ל. ולכן כל תאותם לאנשים שא"א להם להזדווג זה לזה. וז"ס והוכחתיו בשבט אנשים ובנגעי בני אדם (שמואל ב' ז') שבט אנשים אותן דנפקין מדכורין שנקראו אנשים כמ"ש לעיל שני אנשים מרגלים כו' ובנגעי בני אדם הן הבאין מנוקבין כמ"ש לעיל. ונקראו בני אדם כמו שנקראו אמותיהם בנות האדם ועוד שבאין מבני אדם באתדבקותן כנ"ל. ולפי שהוא תיקן אותן שאף הנוקבין נתקנו בימיו ולכן כשחטא לקה בשניהם. ודכורין קשין יותר מהנוקבין כמ"ש (שמואל ב' ז') בשבט פשעם ובנגעים עונם. וז"ש בשבט אנשים ובנגעי בני אדם שכל הקטרוגים הוא באנשים דכורין מרגלים כנ"ל וכל פיתוים הוא בנשים ולכן כל הזהרתו של שלמה מפתויי נשים. וכ"ז הוא בבריאה ששם ע"ה טו"ר אבל באצילות לא יגורך רע. והם זו"נ דבריאה כי משם עיקר הקליפה והזכרים הן זכר דבריאה בשני

מוחותיו ונוקבין בנקבה דבריאה. וז"ש כאן אחר יצירת זו"נ דבריאה דקדושה אמר ויראו בני האלקים את בנות האדם כו' זו"נ דס"א:

ויאמר כו' עד סוף הפרק: ר"ל דפרעה ומצרים הם סוד התנינים כמ"ש בזוהר בא דף ל"ד ב' כמ"ש (יחזקאל כ"ז) הנני עליך התני' הגדול הרובץ בתוך יאוריו כו' והן התנינים אשר במים שהן יאורין דמצרים. ואמר שם דאיוב הוה מכסי עלה שאיוב היה ג"כ מסט' דקין כמ"ש שם ויהי מקץ ימים כו' ע"ש והוא מקץ ימים דקין כמ"ש שם ופרשת תצוה דף קפ"א ע"ב שהוא רצה לתקן חטא דקין שקין הביא קרבנו לס"א והוא הביא הכל לשם ולא נתן לס"א כלום וקלקל בזה כמ"ש שם. ואמר שם דכ"ז שאיוב היה בתוקפיה לא עשה ה' בפרעה דפרעה היה התנין הגדול הרע של קין שהוא אחיו הגדול וכן כל המצריים וכידוע בסוד המצרי. והתנינים הן בחו"ב ימא רבא ותהום רבא וח"וב במזלא אתכלילן וז"ש במזלא תלי דבעי לאוקיר דיקנא כמש"ל ואכבדה בפרעה ובכל חילו שהיקר תלוי בדיקנא כמש"ל (ריש פ"ב). ולכן אמר אלי דיקא ר"ל שה' הוא בז"א ואמר מה תצעק אלי במזלא תלי. וז"ש ויסעו דיקא ר"ל שישראל כולם צעקו אל ז"א אמר ויסעו מהאי אתר. ולכן לא רצה הקב"ה שהם יתעוררו כי למעלה בע"ק אין תלוי במעשה התחתונים ולכן אין בחינת אודנין שם כמ"ש למעלה (פ"א ד' י"ג א וי"ד ב בהג"ה ובפ"ב) כי מעשה התחתונים ותפלתם אין מגיע רק עד ז"א כידוע. ולכן נאמר ה' ילחם לכם ואתם תחרישון וכמ"ש בפ' בשלח דף מ"ד ע"ב ת"ח הכא כד אתקריב פרעה לאגחא קרבא בהו בישראל בההוא זמנא לא בעא קב"ה דיתערון ישראל אתערותא לתתא כלל כו' תחרישון תחרישון ודאי כו' ושם ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי מלה כו' ובדף מ"ח ע"א אוף הכא ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי אלי דיקא כו' עד דלאו עדנא הוא והוא כמ"ש לעיל:

והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו ע"כ: ר"ל כמ"ש בזוהר דהל"ל והישר בעיני תעשה והאזנת למצותי כו' אלא הוא כמש"ל פ"ה דכד אמר בשם אמרו דעתיקא סתים קאמר ולכן אמר והישר בעיניו כו' דכל המצות תלוי בז"א ולכן נאמר בעיניו לשון רבים ב' עינים כמש"ל פ"א ופ"ב ולכן נאמר כל המחלה אשר שמתי במצרים דעתיקא קדישא עשה כנ"ל במזלא תלי והוא ראיה למ"ש למעלה דבמזלא תליא כו' ולזה הביא פסוק זה כאן לראיה. כי אני ה' רפאך בהאי דיקא ר"ל אני ה' בע"ק שנאמר אני ה' הוא שמי כנ"ל פ"ב (בסופו) והוא בחוטמא דעתיקא קדישא ששם אסוותא לכלא כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"א ואמר באדרא רבא דף ק"ל ע"א ות"ח כתיב אני ה' כו' בהאי חוטמא בחוטמא אשתמודע פרצופא ר"ל שניכר בין ע"ק לז"א ר"ל לכן תלי אני ה' שהוא

ע"ק בחוטמא ששם היכרו הנ"ל וגם שבתיקון האחרון נקרא אני ה' כו' ע"ש וז"ש אני ה' רפאך: סליק פרקא רביעאה:

פרק ה

הוי עד משחיתים: ר"ל דבפסוק הזה חשיב שבעה דרגין של רשעים. גוי א'. חוטא ב'. עם ג'. כבד עון ד'. זרע מרעים ה'. בנים משחיתים שנים הרי ז' (הגהה - בכתבי הרמ"ש כתב כי גוי חוטא, עם כבד עוון, זרע מרעים, בנים משחיתים, הם ד' דרגין ואמר וכו' (נראה שכן הוא גרסתו) ר"ל סיפא דקרא עזבו וכו' נאצו וכו' נזורו וכו' והם בסך הכל ז' דרגין. ש"ל): והן ז' דרגין של הס"א שחשיב לעיל (בפ"ד). א' חויא דאתא על חוה. ושנים אנשים מרגלים. ושתים נשים זונות. ותרין מתחבקין כו'. והן ז' היכלות דמסאבותא. ז' היכלות דגהינם ז' פתחים ז' שמות שיש ליצה"ר כמ"ש בפרשת פקודי ובגמ' (סוכה נ"ב א'). ואמר לעיל דקין הוא קינא דמדורא בישא כו' הוא המדור של כל הס"א ולכן בקין ז' דורות שבעתים יקם קין. וכן ארבעה נשים אשת קין ושתי נשי למך ונעמה שהן ד' נשים הידועים דס"א ארבע נשים דעשו א"ל"מ"נ. והן נגד זו"נ דקדושה שהנקבה ד' והזכר ו' ד"ו כנ"ל לכן בקדושה ג"כ ד' נשים ד' אמהות ובזכר ו' שהן עשרה. וכאן הן אחת עשרה ארורים כידוע. ובהן תליין שבעים אומות כמ"ש בז"ח דף ס"א ע"ד וכמה מלאכי חבלה תליין מינייהו שבע אינון ותליין מינייהו שבעין. ואמר יו"ד כו'. ר"ל דכולן מתנהגין בשמא קדישא כמ"ש לקמן והן זה לעומת זה כמו שבקדושה ז' היכלות ז' דרגין וכמ"ש בזוהר ובספר יצירה שבע כפולות כו' לפיכך חבב את כל השביעיות כו'. וט"ס כאן וכצ"ל יו"ד ה"ה ו"ה והן ז' אותיות ובהן תלוי ז' דרגין כנ"ל. ומפרש והולך הז' אותיות היאך באין ואמר ד' אפיק ו' ה' הו"י ה' אפיק ו' ד"ו לבר אסתים אדם דכר ונוקבא דאינון ד"ו כתיב בנים משחיתים כצ"ל. והוא כמ"ש לעיל ד י' נפיק מניה ו"ד ואמר שם ה' ד' הות בקדמיתא ומדאתעברת כו' וזהו ד' אפיק ו' ה' ר"ל שד' אתעבר מ ו' ונעשית ה' נמצא כי יו"ד נעשית הו"י - וז"ש הו"י - ואח"כ אפיקת ה' העובר שהוא ו' והוא כליל זו"נ רק שבבטן אמו הנקבה נכללת בו כנ"ל וז"ש ה' אפיק ו' שבתוכו וכשיצאו ד"ו לבר נשתייר ה' הנ"ל וד' אותיות של הוי"ה והן ד' אותיות הוי"ה של אצילות ו ה' שהוא הכס"א עצמה. ואלו ב' ההי"ן הן יו"ד זעירא דכליל לון ד"ו לבר נגד זו"נ ד"ו דקדושה כמש"ל בפ"ד וז"ש בני"ם משחיתי"ם והן הנפילים הנ"ל שהן השחיתו את דרכם על הארץ שטעו אחר בנות הארץ כידוע. ואלו ז' אותיות הן ז' אותיות הנ"ל יו"ד כו':

בראשית ברא עד הארץ כבודו: חשיב ז' דרגין דקדושה נגדן והן שבעה תיבות דפ' הזה בראשית שכולל את כל הדרגין דקדושה כמש"ו כידוע שפ' ראשון כולל הכל וכמ"ש בהתחלת זוהר פרשת בראשית פ' ראשון ע"ש. ואמר בראשית מאמר כו'. ר"ל בראשית הוא מאמר גלוי בראשית ברא שית שהן כלל ו"ק כלל העולם בר"א הוא חצי מאמר של בראשית חצי אותיות שבו והוא סתים ברא ואין ידוע מאי. והוא אב ובן אב חכמה עילאה סתים והחכמה מאין תמצא כמש"ל והוא בר"א ובן גליא והוא בראשית גליא. ולכן כאן ו' אותיות ו"ק וברא ג' אותיות נגד יו"ד ג' אותיות של החכמה שכולל דו"נ כנ"ל ג' מוחין ובהן כלל הספירות. וז"ש עדן עלאה כו' הוא חכמה עלאה עדן תתאה נפיק למטלנוי ואתגליא שמוחין דז"א חכמה שבו מתפרש לל"ב נתיבות ומתפשטין בגוף כמ"ש באדרא זוטא. ואלו שני תיבות הן חכמה עילאה ורישא דז"א שהוא דעת ותיבה השלישי הוא אלקים בינה אלקים חיים שהן חב"ד וז"ש ידו"ד י"ה אלקים שהן בראשית בר"א אלקי"ם הוי"ה הוא בראשית בן י"ק הוא ברא חציו של בראשית. והוא אב שנקרא י"ה כידוע והוא ג"כ חציו של השם כמו ברא חציו של בראשית. ואמר את עד אשתתפו - ר"ל חו"ג כידוע בסוד ב' ההי"ן שהן בינה ומלכות אדנ"י אלקים בינה רחמים ומלכות דין והן בסוד ימינא ושמאלא וכמ"ש בספר ברית מנוחה שיד שמאל נקרא אדנ"י והן כלולים כאן בתיבת א"ת וז"ש כחד"א אשתתפ"ו וג"כ בדעת חו"ג נשתתפו כחדא כידוע: ואמר השמים ואת דכתיב והתפארת והנצח ר"ל כמו וגו' כל הפסוק עד בשמים ובארץ והן ת"ת ונה"י ועל נה"י אמר אינו"ן כחד"א אשתת"פו. ולכן נאמר כאן וא"ת א"ת ב' דרגין חו"ג וא"ת ג' נה"י שהן נכללין כאחד כידוע: ואמר הארץ דכתיב מה אדיר כו' ר"ל מלכות שהיא שמו והיא כבודו ושם נגלית שמו וכבודו וז"ש מה כו' מלא כו'. והן ע"ס שנכללין בשבעה כידוע וכן כאן בשבעה תיבות ומתחיל מחכמה ששם הוא ראשית הגילוי ובמקום כתר חשיב דעת וכן בתוספתא פרשת בראשית דף ל"א ע"ב בראשית ברא רומז כו' ע"ש רק שחשיב כתר במקום דעת שם: והן נגד ז' דרגין דס"א הנ"ל. וכמו כאן שני תיבות אחרונות וא"ת האר"ץ שהן נהי"ם לבר מגופא כן שם שני האחרונות ד"ו לבר כמ"ש למעלה. וג' תיבות ראשונות בראשי"ת בר"א אלקי"ם הן ג"ר. א"ת השמי"ם הוא ז"א שעמידת ז"א הוא נגד חג"ת שמשם ואילך הוא התחלת נוקבא ונכלל שם בנוקבא כידוע שכל עליון נכלל בתחתון וכן ע"ק ז"ת נקראין בשם אבא ואמא וזו"נ. וא"ת הארץ הוא נגד נוקבא ששם עמידתה. ונחלק לג' כמ"ש בספר יצירה ראש בטן גויה שהן ע"ק שכולל אבא ואמא כמ"ש למעלה. וז"א. ונוקבא. והן כלל האצילות כמש"ל פ"ג יה"ו י' דכר כו':

יהי רקיע עד רחמין דלא שלימין: עכשיו אחר שפירש כלל מעשה בראשית וכל הפרצופים חוזר לפרש פסוק יהי רקיע על קרום שמפסיק בטיבורו של ע"ק בין ע"ק לז"א ששם התחלת ז"א. וז"ש להבדיל בין הקדש כו' וכמ"ש בפרשת בראשית דף ל"ב ע"ב ויאמר אלקים יהי רקיע כו' א"ר יצחק אית קרומא במציעות מעוי דב"נ כו' ע"ש ושם דף ל"ג ע"א כתי' והבדילה הפרכת כו' עד באמצעיתא. והוא להפסיק בין מים עליונים דעתיקא קדישא עד הטיבור ששם אסתיים אדם כמ"ש למעלה וז"ש בתוך המים בין מים שלמעלה מטיבור בין מים שלמטה מטיבור שהן מים תחתונים לבר מגופא והכל כדי שיוכלו לקבל זו"נ ע"י מסך כמש"ל. ואמר אתפרש ואתדבק לא אתפרש ממש - ר"ל אעפ"י שנתפרש המסך בין ע"ק לז"א מ"מ דבוק הוא בו רק שאינו דבוק ממש כמו אבא ואמא למעלה מהקרום שלכן אבא ואמא נכללין בו ואינן נחשבין לפרצוף אחר כמ"ש בזוהר הרבה פעמים וכמ"ש למעלה (בפ"א כ"א ע"ב). וכנגד זה המסך הוא הפרכת במשכן בין הקדש ובין קדש הקדשים. וכן הוא בין ז"א לנוקבא קרום ושם עמידתה כנ"ל והוא המסך בין משכן לחצר אהל מועד ששם הוא נה"י. בסוד ארון וכפורת וכרובים נגד ג"ר ומנורה ושלחן ומזבח הפנימי נגד חג"ת וכיור וכנו ומזבח החיצון נגד נה"י ומשכן כלל כולם מלכות כמ"ש במ"א ובין כ"א מסך מפסיק. וכן באדם ראש בטן גויה ובין כ"א קרום שבין הראש והגוף ג"כ קרום של המוח כידוע ונכלל ג"ר בראש באדם וז"א בגויה ונוקבא בבטן שהן שמים ואויר וארץ כמ"ש בספר יצירה: והן ג"פ קדוש כמ"ש בזוהר ובר"מ שבין כ"א מסך וכ"א קדוש יותר מחבירו כמ"ש כאן בין הקדש ובין כו': ואמר פומא ממלל רברבן כו'. ר"ל דעת גנוז בפומא כמ"ש בפ' משפטים (דף קכ"ג ע"א) כנ"ל ובו גנוז ה"ח וע"י הקרום הזה מאיר בו ה"ח וז"ש פומא ממלל כו' #) שהוא פומא דעתיקא קדישא ששם אותיות רברבן וע"ש הכתוב (דניאל ז') פום ממלל רברבן וכידוע שכל הגאות הוא בע"ק ולכן אם תגביה כנשר כו' לדמות לע"ק משם כו': אנתיק ואתעטר בכתרין זעירין - הן ו"ק דז"א ה"ח בה' ספירות מחסד עד הוד וכללותן ביסוד כידוע בחמשה זינין מים - הם ה"ח שחסד הוא מים והן חמשה פעמים מים בפרשה זו. וכן הם ה"פ רקיע וה"פ אור וכמ"ש בפרשת תרומה (קס"ז א') ע"ש: ואמר דכתיב ונתן כו'. ר"ל ה"ח הן מוחין דז"א שנקראין חיי המלך ומביא חמשה דברים שנקראין חיים והן ה"ח שהן ה' בחינות של ח'ג'ת'נ'ה. מי"ם חיי"ם הוא חסד. אלקי"ם חיי"ם הוא גבורה. אר"ץ חיי"ם הוא ת"ת ששם התחלת הנוקב' וכמ"ש בת"ז ת"ה דף ט"ו ע"א וחמש זמנין אור אינון בעובדא דבראשית כו' מי מדד בשעלו מים ודא דרועא ימינא כו' עפר הארץ ודא גופא עד"א כו' ע"ש. בצרור החיי"ם הוא נצח ששם אתדבק דוד כמ"ש (תהלים י"ו)

תודיעני ארח חיים כו' נעימות בימינך נצח. ועץ החיי"ם הוא הוד כמ"ש עץ החיים מהלך ת"ק שנה והוא עד הוד כידוע. ואמר י"ה יו"ד כו'. הוא שמות של ה"ח י"ה ב' שמות יו"ד ה"א ב' אה"יי א' חמשה כו' וט"ס יש כאן דוק. ואמר בין מים למים מים שלימין כו'. מפרש הפסוק בין מים למים שהוא בין מים דעתיקא קדישא ובין מים דז"א וז"ש רחמין שלימין כו': (כאן נחתך בכ"י קדשו ז"ל תיבה או שתים וכך מתחיל) פירש פסוק של בראשית כסדר שיום ראשון ע"ק ואבא ואמא (כאן נחתך עוד תיבה אחת) ודעת הן ג'. יום שני קרומא דעתיקא קדישא בין ע"ק לז"א שיתגלה זו"נ ששם יתגלה שמו כי בלתי זה היו נכללין בע"ק כמו אבא ואמא כנ"ל שלכן אבא ואמא במזלא אתכלילן ואינן נחשבין לפרצוף אחר הואיל והן למעלה מקרומא רק שירותא הוא מאבא כי ע"ק אין בו שירותא. והטעם כי רדל"א הוא נעלם מאד כידוע וע"ק נכלל בו כי בע"ק אין נגלה כי אם ראשו כמש"ל וראשו מלביש את רדל"א חג"ת שבו עד הקרום כידוע ולכן נכלל ברדל"א ואין בו שירותא אבל אבא ואמא מתחילין מחג"ת דעתיקא קדישא ששם נה"י דרדל"א לבר מגופא לכן אינן נכללין בו ומהן שירותא ולכן הוא הקרום ג"כ דעתיקא קדישא בשביל שיתגלה ז"א גילוי גמור שזה עיקר הכוונה גילוי שמו. וזה היה ביום שני. וביום השלישי נקוו המים אל היסוד דעתיקא קדישא שתתגלה ג"כ נוקבא ותראה היבשה כמש"ל. ואח"כ תדשא הארץ תיקוני ז"א דגלגלתא שלו ודיקנא: וביום ד' נתינת המוחין ברישא דז"א חו"ג שני המאורות: וביום ה' התפשטות גופא דז"א וכל תיקוני גופא ותיקוני נוקבא רישא וגופא. וביום ו' תוצא הארץ כו' עולם הבריאה. ואח"כ שנשלם הכסא נעשה האדם תיקוני נוקבא ונסירתה:

ואח"כ זו"נ דבריאה וזיווג זו"נ כמש"ל: ואח"כ הנה נתתי לכם את כל עשב כו' הוא אופנים וחיות וכרובים שהן מאכל אדם דלעילא ואת כל העץ אשר בו פרי עץ כו' הן כרובים ותמורות שהן ג"כ למאכל אדם. ולכל חית כו' את כל ירק עשב לאכלה כו' הן מלאכין שמתחדשין בכל יום שנבראו ביום שני שהן מאכל בהמה דרביעא על אלף טורין כורסיא כנ"ל וכמ"ש (תהלים ק"ד) מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם כו': וכמ"ש בפרשת בראשית דף י"ח ע"ב ורזא דא מצמיח חציר לבהמה כו' עד חציר כבקר יאכל ע"ש ור"ל תמורות אנפי רברבא שהן ד' חיות הקדש שהם מתתקנין ע"י קרבן כידוע בסוד הקרבן מבהמה ועופות ואריה אוכל הקרבן אוריאל ואדם מקריב הקרבן כלל כולם והן אנפי רברבא וכרובים הן אנפי זוטרי כרביא. והענין כי שני מרכבות הן א' בחג"ת ג' חיות וא' בנה"י ג' חיות ומלכות אדם באמצעיתא כמ"ש בהקדמת תיקונים דף ד' ע"א אנפי תלת חיוון עלאין דאינון כו' ע"ש וחג"ת נקראין אנפי רברבי. ונה"י נקראין אנפי

זוטרי שנ"ה נקראין כרובים ונערים וכן יסוד נקרא נער כידוע וכמ"ש בתז"ח דף פ"ג ע"ג ואינון אנפי רברבי ואנפי זוטרי ע"ש. ולכן כל מי שבדרגא דנה"י נקרא נער שמואל הוא בנצח ויהושע בהוד ויוסף ביסוד כמ"ש בפרשת בראשית דף כ"א ע"ב יהושע אתנבי מהודו של משה כו' עד בשירותא ובסופא וכולם נקראו נער יהושע בן נון נער כו' והנער שמואל יוסף והוא נער כו'. וכן מט"ט נקרא נער בדרגא דיסוד כידוע ושני כרובים נקראים נערים בדרגא דנ"ה כידוע. וכ"ז ביצירה: ואח"כ וירא אלקים את כל אשר עשה כו' הוא עולם העשיה ולכן נאמר את כל אשר עשה שהיא בדרגא דמלכות שמלכות מקננא בעשייה וכמו שמלכות כוללת הכל כן העשייה וזהו את כל אשר עשה. ושם ס"ם וכל ממנין דיליה כמ"ש בר"מ פרשת בא ד' מ"ג ע"א ולאלין עביד שמשין כו' ע"ש וז"ש (ב"ר) והנה טוב מאד זה המות: ובזה היום כל ד' העולמות נשלמו. נעשה אדם אצילות. ויברא אלקים בריאה: הנה נתתי כו' יצירה. וירא אלקים כו' עשייה: ודע שכל אלו הימים הן רמז לששת אלפים שנה שהן ו' ימים כמש"ל פ"א שתא אלפין שנין תליין בשתא קדמאי. וכל הפרטים שהן בו' ימים אלו הן מתנהגין בו' אלפים כל א' ביומו ובשעתו. ומכאן תדע קץ הגאולה שהוא בעתה ח"ו כשלא יהיו זכאין שהוא קץ האחרון ומשביע אני את הקורא בה' אלקי ישראל שלא יגלה זה. ועיין בז"ח א"ל ר"ע רבי מה ראה כו' עד ישמח ה' במעשיו וע"פ שאמרו בראשונה הוצבר כו': (הגהה - [ומ"כ הגה"ה מהרב המגיד זצ"ל וז"ל, וכן איתא בזח"א קי"ז ע"א מענין זה וז"ל הכי אוליפנא מאבא ברזין דאתוון דשמא קדישא פי' ו"ה שבשם הם אלף ה"ה וה"ו וכמש"ל וז"ש וברזי דשני עלמא היינו אלף ה"ה וה"ו וביומי דבראשית היינו יום השישי דמעשה בראשית שנברא בו אדם ואיך היתה הנהגתו ביום זה כמרומז בפנים, והבן. עד כאן לשון הגה"ה] ש"ל): ויום השביעי רומז על אלף השביעי עה"ב כידוע ואלו ששת ימי בראשית הן ו"ת של רדל"א שמהן מתחיל האצילות וזהו שאל נא לימים ראשונים שהן ימים ראשונים ימים קדמוניות כידוע ומהן מתחיל האצילות וקצת גילוי משא"כ בג"ר של רדל"א דשם לא אתיידע ולא אתדבק כו' ברח לך אל מקומך וז"ש שאסור החקירה בג"ר. ועליהן נאמר ויכולו השמים יום השביעי שבת: והוא כולל ג"ס כח"ב דרדל"א לכן נאמר בו ג"פ יום השביעי וג"פ אלקים והוא שורש לכל ג"ר שבת שנכללין בבינה והוא כאן בינה דרדל"א שמתפשט בו"ת דרדל"א לכן בו קצת גילוי שבת. וכ"א בכ"א מו' ימים ויהי ערב ויהי בקר כו' לכלול מלכות עם כל הו"ק ברדל"א ולכן ביום השביעי לא נאמר בו ויהי ערב כו' שאין שם זו"נ נגלית ושם הן אחד שהן כלולין שנוקבא נכללת בדכורא כידוע בסוד ו' שבתוך ה"א עלאה. ואף היום הוא שם בהעלם וז"ש (זכריה י"ד) והיה יום א' כו' לא יום ולא לילה והיה לעת ערב יהיה

אור. והוא יום השביעי שכולו שבת כידוע ואז ויכלו השמים והארץ וכל צבאם כמ"ש (ישעיה נ"א) כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה ויושביה כמו כן כו' ונגולו כו' כל צבא השמים (שם לד). וכ"ז בס"א שיתבטלו לגמרי אבל בקדושה יחזרו כלם לשרשם אל הבינה יום השביעי ששם עלמא דחירו אין שם אחיז' ס"א ולכן יתבטלו וזו"נ יהיו ג"כ שבת בסוד הבינה וז"ס ג' שבתות ביום שבת זו"נ ובינה כמ"ש בר"מ פרשת יתרו (ח"ב צב, א) תלת דרגין אינון כו' ע"ש וכנגדן ג"פ יום השביעי כנ"ל. וכ"ז הוא ג"כ בשבת כמ"ש (ברכות נ"ז א') שבת א' מששים מעה"ב. ואז יתגלה דיקנא דעתיקא קדישא כמ"ש באדרא רבא דף קל"ד ע"ב ובההוא זמנא דאתער ע"י בתקונין עד ולית לילה אקרי אלא מסטרא דילן ר"ל שאין יום ולילה אלא מסטרא דזו"נ שהן מסטרא דילן שהן המנהיגין אותנו: וכן בירחא שביעי מתגלה דיקנא והוא ג"כ רמז לע"ל כמ"ש בזוהר דשירותא דינא בר"ה ואח"כ סליחת עונות ביה"כ ואח"כ סוכות ושמיני עצרת ושמחתן וכן לע"ל תחלה יום הדין הגדול. ואח"כ וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם כו' (יחזקאל ל"ו) כי אסלח לאשר אשאיר (ירמיה נ'). ואח"כ בסוכות חופות שבע כידוע וכמ"ש (ישעיה ד') וסוכה תהיה לצל יומם כו' זמן שמחתינו וגם האומות יתקיימו ורעו זרים צאנכם כו' (שם ס"א) ואח"כ ש"ע שיכלו א"ה וישמחו ישראל לבדן עצרת תהיה לכם ויאכלו שלש סעודות של שבת שהן בזו"נ ובינה כמ"ש בזוהר. והן יהיו סעודת בהמות בהררי אלף בנוקבא וסעודת לויתן בדכורא לויתן זה יצרת לשחק כו' ויין המשומר בבינה כידוע. ואז וישבות ביום השביעי כו' שמלאכתו בששת אלפי שמזווג זיווגים כמ"ש במ"ר והענין שמחדש נשמות שנבראו מששת ימי בראשית ע"י זיווג שלמעלה אבל אז ישבות כידוע וזהו אשר ברא אלקים ר"ל אשר ברא בששת ימי בראשית ולעשות אח"כ כמו נעשה אדם לתקנם ולהוציא חדשים ואז כי בו שבת מכל מלאכתו כו':

והכלל כי כל מה שהיה והוה ויהיה עד עולם הכל כלול בתורה מבראשית עד לעיני כל ישראל. ולא הכללים בלבד אלא אפילו פרטיו של כל מין ומין ושל כל אדם בפרט וכל מה שאירע לו מיום הולדו עד סופו וכל גלגוליו וכל פרטיו ופרטי פרטיו. וכן של כל מין בהמה וחיה וכל בעל חי שבעולם וכל עשב וצומח ודומם וכל פרטיהם ופרטי פרטיהם בכל מין ומין ואישי המינים עד לעולם ומה שיארע להם ושרשם. וכן כל מ"ש באבות ומשה וישראל כלם הן בכל דור ודור שכלם מתגלגלים ניצוצותיהם בכל דור ודור כידוע: וכן כל מעשיהם מאדה"ר עד סוף התורה הוא בכל דור כידוע למבין. וכ"ה בכל אדם ואדם לבד כמו שהתחיל לבאר במדרש הנעלם ברמז: וכל זה נכלל כלו בפרשת בראשית עד נח כמ"ש כאן בס"ד: וכללו נכלל בפרשה הראשונה עד ברא אלקים לעשות

כנ"ל: וכלל כללי הכללים בפסוק ראשון (הגהה - ובמקום אחר כתב עוד שמקור כלל הכללים הוא בתיבת בראשית ו' אותיות ודגש של הב'. ש"ל): בז' תיבות ז' אלפי שנה כמ"ש בפ"א שתא אלפי שנין תליין בשתא קדמאי כו': והן ד' כללים נגד ד' עולמות בכל עולם שלמעלה יותר בכלל והולך ומתפרט. והן נגד [כאן נחתך כמה תיבות]:

ויאמר ה' עד כפכה: כד אתיישב בזעירא: ר"ל דויאמר ה' דכאן הוא ע"ק כמש"ו רק שקשה הא אמר לעיל דעתיקא קדישא לא נקרא ה' לכן אמר כ"ד אתי"ישב בזעי"רא ר"ל כד אתלבש בז"א אז נקרא ע"ק ג"כ ה' על שמו דכל שמתלבש בתחתון נקרא ע"ש התחתון כמ"ש לעיל. ולכן כתב זה המאמר כאן אחר שכתב לעיל דעתיקא קדישא אתלבש בז"א בה' זינין מים כנ"ל וחוזר לענין ראשון למאמר הנפילים שבפרשה: ויאמר ה' לא ידון רוחי כו' וההכרח שע"ק אמר כמש"ו ל"א יד"ון רו"חי באד"ם דלע"ילא ר"ל בז"א שנקרא אדם כנ"ל וע"כ ע"ק קאמר זה כמ"ש למטה כל הענין. מכאן דכד אמר בשם אמרו דעתיקא סתים קאמר - ר"ל כמ"ש [[זהר חלק ג קל א, באדרא רבא דף ק"ל ע"א]] תאנא עכ"ד שמיה דעתיקא סתים מכלא כו' עד והאי והאי שפיר ור"ל כמ"ש כאן דאמר בשם אמרו דקודם א"ל המלאך כי עתה ידעתי כו' ולא חשכת את בנך את יחידך ממני מאי ממני וע"כ בשם הקב"ה אמר כמו בכל דיבור של המלאכים כמו בהגר הרבה ארבה את זרעך כו' לגוי גדול אשימנו והרבה כיוצא בזה ואח"כ אמר בי נשבעתי נאם ה' וזה מיותר דהא עד הנה הכל בשם ה'. אלא דעתיקא קדישא קאמר זה ואמר בשם ז"א נאם ה' ז"א. ועדיין אינו מוכרח שע"ק אמר שמא פרצוף אחר ואמר מכאן מוכח דזה יצא ללמד על הכלל כלו דכ"מ שנאמר מאמר בשם אמרו דעתיקא קדישא קאמר כמו כאן דע"כ ע"ק קאמר כמש"ו: לא ידון רוחי באדם דלעילא משום דבההוא רוחא דאתנשבא מתרין נוקבין דפרדשקא משיך לתתאי - ר"ל דעתיקא קדישא אמר דרוחי דנשיב מנוקבין דפרדשקא לז"א כמ"ש לעיל בפ"ב ה' בין יו"ד ליו"ד דיה"י נשבא דפרדשקא דעתיקא לז"א ובאדרא רבא שם ע"ב פרדשקא דביה נשיב רוחא לז"א כו' ע"ש אמר לא ידון האי רוחי בז"א עכשיו משום דהאי רוחא נשיב לתתאי בבני אדם ומשם אורכא דחיין לראשונים באלף שנים קודם דור המבול כמ"ש בתיקונים ת"ע דף קל"ו ע"ב אר"א אמאי הוו קדמאין חיין יומין סגיאין כו' עד דיומין ושנין מז"א ע"ש. ורוחא דחיי הוא מנוקבין דפרדשקא כמ"ש באדרא רבא מחד נוקבא חיין כו' ע"ש ולכן לעתיד בלע המות לנצח שיתער רוחא דעתיקא קדישא בשלימות כמ"ש שם. ובג"כ והיו ימיו כו'. ר"ל משום שלא ידון רוחי באדם שמשם אורכא דחיים לכן יהיו ימיו רק מאה ועשרים שנה כמש"ו: יו"ד שלים ולא שלים - ר"ל שיו"ד דעתיקא קדישא הוא י' דלא מתחברן ביה ו"ד ויו"ד דמוחין דז"א

שהוא חכמה עלאה בחיבור ו"ד דנפקין מניה כמש"ל סוף פ"ב יו"ד אזיל ליו"ד דסתים מכל סתימין דלא מתחברן ביה ו"ד וכמש"ל ולכן יו"ד מלא שלים ולא שלים וזה היו"ד הוא מתלבש בז"א וע"י מתלבש ע"ק בז"א וז"ש שא"ס מתלבש בז"א ע"י חכמה ולפיכך הוא רק מאה ועשרים שנה כמש"ו: י' בלחודוי מאה תרין אתוון תרין זמנין ר"ל ש י' דכאן הוא י' פעמים י' הוא מאה ו"ד הוא שני אותיות ונכפל בהם ה י' ב"פ הוא עשרים שלכן נתחלק ו"ד שהוא י' לב' אותיות להורות על ב"פ י' וס"ה ק"ך וז"ש מאה ועשרים שנה ואמר י' בלחודוי כד אתגלייא בזעירא אתמשך בעשר אלפין שנין - דשם הוא בע"ק המספר באלפים שנין שלכן היו חיין אלף שנין כנ"ל לכן י' דעתיקא קדישא הוא עשר אלפין שנין. ושם הוא יומו של הקב"ה אלף שנין שלכן שית אלפי שנין הוו עלמא נגד ו"ק שהעולם מתנהג בהן כמ"ש בפ"א שתא אלפי שנין תליין בשתא קדמאי כו' ויתנהג עוד עד עשר אלפי שנין כמ"ש בברית מנוחה (בהקדמה). דג' אלפי שנין יהיו בסוד ג' מוחין שנתחדשו לו אחר עולם התהו ולכן יהיו אחר התחדשות העולם כמש"ל שם. אבל בז"א כל ספירה אין נכללת רק בעשר שלכן יו"ד שהוא ע"ס נכללין ממאה. וז"ש מכאן כתיב ותשת עלי כפכה ר"ל כמ"ש (חגיגה י"ב א') וכיון שסרח הניח הקב"ה ידו עליו והעמידו על מאה אמה שנאמר ותשת עלי כפכה וכן בז"א דמשיך לתתאי כנ"ל שע"י מתנהג העולם וכל שבו דוגמתו באדם כנ"ל. ומ"ש והיו ימיו מאה ועשרים שנה הוא עם חו"ב עצמן והוא רומז על מרע"ה שימיו ק"ך שנה כמ"ש בשגם זהו משה כידוע שמדרגתו עד אבא ואמא כידוע והוא דרגא דז"א כידוע בזוהר ובתיקונים בהרבה מקומות והיה ראוי לבא בזמן זה אלא שהשחיתו דרכם בדור המבול ונגנז אור זה מהם וז"ס ותרא אותו כי טו"ב הוא שנפרד ונשאר בטוב. והוא סוד שגם זה הבל בסוד הנפילים והבל אתבסם במשה כידוע:

הנפילים היו כו' עד בלא רוחא: ר"ל דהנפילים הן בני אלקים עם בנות האדם שהן ארבעה וז"ש מאתר דאתפרש גנתא אקרו נפילים - ר"ל ומשם יפרד בעלמא דפרודא שם ד' חיות הקודש שהן ראשים לכל העולמות כמ"ש בתז"ח במתני' בסופו דף צ' ע"ב ארבע מלכין מצטיירין מגווה בהו שלטא עלמא כו'. וכנגדן ארבע הנ"ל שני מרגלים ושתי זונות. והן הנפילים ארבעה ראשים שהן הענקים כמ"ש וגם הנפילים בני ענק מן הענקים כו' והן ארבע ענקים שע"ש נקרא חברון קרית ארבע האדם הגדול בענקים אחימן ששי ותלמי ואביהם כידוע. והן באתר דאתפרש גנתא ולכך ארבע מלכיות שכנגדן כמ"ש (ב"ר פט"ז) פישון זו בבל כו' נקראין חיות שהן אינן בכללא דאדם כמ"ש (דניאל ז') וארבע חיון רברבן סלקן מן ימא כו' שהן כנגד ד' חיות הקדש כנ"ל. ולעתיד קטילת חיותא והובד גשמא

שהוא שחיטת הס"א וביטולו כידוע וארו כו' כבר אנש אתא משיח בכללא דאדם מלכות שמים כלל אדם. וחיה הרביעית שקול נגד הכל כמ"ש במ"ר והוא נגד דמות אדם שכולל הכל. וכן כל הפרשה יתבאר ע"י זה: היו בארץ בימים ההם אוף לבתר זמנא עד כו' כצ"ל כמ"ש וגם אחרי כן ובימי משה היו ג"כ כמ"ש וגם ראינו את הנפילים כו' עד יהושע. וז"ש עד דאתא יהושע ובני האלקים אתטמרו - כנ"ל וישלח יהושע שנים אנשים מרגלים וכתיב ותצפנו ואתטמרו במקומם כמש"ל באדרא רבא (ח"ג קמג, א) דטמרם לקין והבל בימא רבא ובת"ר כנ"ל: עד דאתא שלמה ובנות האדם אתכללא - ג"כ כנ"ל אז תבאנה שתים נשים זונות אל המלך כו' ונכלל בכללא דאדם דבתחלה כד חב אדם אתפשט רוחא דשמאלא ואתפשטו אינון כנ"ל ובימי שלמה אתתקן עקימו דאדם כמ"ש בזוהר ש"ה (ד' נ' ע"ג) ושאר מקומות ונכללו בכללא דאדם. ולכן כאן אמר אתכ"ללא ולעיל אמר אתטמ"רו: הה"ד ותענגות תענגות קארי תענוגים לא קארי - ר"ל דשלמה אמר כנסתי לי כו' ותענגות בני אדם והן שתי זונות הנ"ל שכל תענוגיהן הוא לידבק באדם שכ"ד חשקו לידבק בשרשו וכמ"ש בזוהר דהן נקראין תענגות כו' ע"ש. וז"ש תענוגים לא קארי ר"ל דכורין לא קאמר והלא הכל אתבסם בימיו כידוע רק שבימי יהושע כבר אתטמרו והביא זה ראיה להנ"ל: בני האדם דאתרמיזו מהאי רוחין אחרנין דלא אתכללו בחכמה עלאה - ר"ל דכתיב כאן ותענגות בני האדם והן נגעי בני אדם שיוצאין מהתחברות הזונות בדכורין ונוקבין של ב"א ונפקין מינייהו שדין זכרים ונקבות כמ"ש בזוהר וזהו תענגות בני האדם שדה ושדות ואמרו (גיטין ס"ח א') שידא ושידתא. והן יוצאין ע"י התענגות בני אדם והתחברות עם הזונות כמ"ש שאינה נוטלת אלא האי תיאובתא דב"נ ומשם נעשים השדים וזהו ותענגות. וז"ש בני האדם דאתרמיזו בהאי ר"ל בפ' זה. רוחין אחרנין כו' ר"ל אותן נגעי ב"א הנ"ל שהן אינן באין מזו"נ רק מזכר לבד וכן הן הנשמות דעושקות למעלה באין רק מדכורא לבד. ונוקבא נק' חכמה עלאה ויו"ד זעירא דבגווה דנחתא לבריאה נקראת חכמה זעירא דשם אתחכם שלמה שישב על כסא ה' כמש"ל והנשים זונות נכללו באדם ע"י חכמתו של שלמה שירש את הכסא כנ"ל (בפ"ד) בגיניהון כתיב כי ראו כי חכמת אלקים בקרבו והוא של כסא שנקרא אלקים כמ"ש שם. והני רוחין אינן נכללין בחכמה עלאה הנוקבא לכן לא קאמר ותענגות ובני האדם כו' שמשמע שגם הן נכללו בו רק ותענגות בני כו' שמשמע רק תענגות של בני האדם כו' וע"י נכללו כלן בו. וז"ש דלא אתכללו בחכמה עלאה ר"ל בנוקבא כנ"ל ולכן לא נכללו אלו לבדם כנ"ל:

ומפ"ו דכתיב וה' נתן חכמה לשלמה וכתיב ויחכם מכל האדם: ר"ל דאתחכם מכללא דאדם ולכן הזונות נכללו שהן מכללא דאדם כמש"ל אבל אלו נגעי ב"א לא כנ"ל וז"ש

משום דהני לא אתכללו באדם: ומפ"ו שנתחכם מחכמה עלאה וז"ש וה' נתן חכמה לשלמה ה' עלאה - ר"ל ה' עלאה מלכות דאצילות כמש"ל בסוף פ"ג י' דכר ה' נוקבא וה' אחרונה הוא בבריאה כנ"ל: ויחכם מכל האדם דמינה אתחכם לתתא - ר"ל שלא נתחכם בבחינת מלכות שבאצילות רק בבריאה ששם מקומו כנ"ל וזהו ויחכם מכל האדם ששם הוא כלל האדם כנ"ל וכמש"ל פ"ד חד בכללא דאחרא משתכחא בהמה בכללא דאדם כו' כנ"ל:

המה הגבורים אשר מעולם עולם דלעילא: ר"ל שבאו מסט' דאצילות שנקרא עולם כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ד ע"א אשר מעולם וגו' ההוא דאקרי עולם כדתנינן ימי עולם והוא ז"א שנקרא עולם כמ"ש שם דף קל"ד ע"ב ואינון דאשתכחו בז"א אקרון ימי עולם והמה הגבורים נגד ששים גבורי ישראל שיצאו מישראל שהוא ו"ק שהן ששים כ"א מעשר. וכן הן הנפילים ששים ג"כ מעולם ו"ק כנ"ל וכמ"ש בפרשת בראשית דף ל"ז ע"א המה הגבורים שתין הוו כו' ע"ש. ושם הוא מקומן שלכן אמר מעולם לא אנשי עולם וכאן אמר אנשי השם. וכ"ז הנפילים הן בני של בני אלקים ובנות אדם כמ"ש אשר יבאו בני האלקים אל כו' וכמ"ש באדרא רבא דף קמ"ד ע"א הנפילים עזא ועזאל דהוו בארץ בני האלקים לא הוו בארץ # אנשי השם דאתנהגן בשמא מאי שמא שמא קדישא דאתנהגן ביה דלא קדישין לתתא ולא אתנהגן אלא בשמא - ר"ל שם סתם הוא שם אלקים כמש"ו אנשי השם סתם ולא אנשי ה' והוא בעולם הכסא ע"ה טו"ר שם אלקים כנ"ל. ובשם הזה מתנהגין כל המדרגות אפילו כתרין תתאין דמסאבותא כמ"ש בסבא פרשת משפטים דף צ"ו ע"א ושמא חד מכל שאר שמהן דיליה כו' עד ושמא דא מלך על גוים ע"ש וז"ש מאי שמ"א שמ"א כו' ר"ל לא שם הוי"ה אלא שמא דמתנהגין ומ"מ אנשי השם דמתנהגין בשמא קדישא וז"ש ול"א אתנהג"ן אל"א בשמ"א: לאו מסתם סתימא אלא גריעותא. ולאו גריעותא - ר"ל דאינו סותם רק בשביל גריעותן שלהם לא בשביל מעלותן שהן מתנהגין בשם והוא שם המיוחד רק לגריעותא שמתנהגן בשם סתם ומ"מ לאו גריעותא כ"כ דהל"ל שם אלקים דהשם סתם משמע ג"כ שם הוי"ה: ולזה אמר אנשי השם סתם מכללא דאדם נפקו ר"ל לכן נכללו קצת בשם הוי"ה וכמש"ל בתחלת פרק זה. ור"ל לכן כתיב השם סתם והוא בה' תתאה שמתלבש בע"ה טו"ר שלכן גם מלכות נקראת ע"ה טו"ר כידוע וזהו השם סתם. וכמ"ש בפרשת אמור דף ק"ו ע"א ויקוב בן האשה הישראלית את השם מהו ויקוב כו' עד בעלמא דין ובעלמא דאתי ע"ש. והענין כי היה מסטרא דקין כידוע בסוד המצרי שהוא קין שלכן הרגו משה על דאטפת כו' והוא בע"ה טו"ר דכאן וה' תתאה מתלבש כנ"ל ולכן לייט לה' תתאה. ונקב כמ"ש שם שהיא מעין חתום ואיש לא ידעה

וערות אמך לא תגלה והוא היה הרע של קין ורצה להקרב הרע לשם כנ"ל בפ"ג אתא חויא כו' וקינא דזוהמא כו'. וזהו השם סתם כנ"ל ה' שם ה' דאתלבש בשם:
וז"ס דור הפלגה שאמרו ונעשה לנו שם שהן היו מסט' דקין כידוע והן בארץ. ומסטרא דהבל הן אותן שתלוין באוירא כמו שכתוב באדרא רבא (ח"ג קמג, ב) ובזוהר. ורצו להתחבר יחד שלכן רצו לבנות מגדל גבוה עד ההוא אוירא וז"ס עיר ומגדל שהן דכורא ונוק' כידוע והן קין והבל. ורצו להביאו כל השם אלקים דקדושה להם כידוע דהן נכללין בשם זה וזהו סוד אתא חויא כו' כידוע. ואלו היו מתחברין היו מחריבין את העולם כמש"ל (סוף פ"ד) בסוד התנינים. וז"ש ונעשה לנו שם. וז"ש סבי דבי אתונא (בכורות ח' ע"ב) בני לן ביתא באוירא אמר שם כו' והוא שם הנ"ל. ואמר אסיקו ליבנא וטינא הוא חומר ולבנים דדור הפלגה. והוא ע"י חיבור מי ואלה למי זהב התפרקו ויאמרו אלה אלהיך ישראל והבן זה הענין שהיה דוגמת דור הפלגה. וכן צלם דנ"נ ולכן היה רומיה אמין שתין שתין גבורין כנ"ל:
תליסר עד בדוכתייהו: עכשיו מפ"ו פרטים של הבריאה והן כמו באצילות כל התיקונין. ואמר תליסר מלכי קרבא - הן י"ג תיקוני דיקנא דא"א והן מלכי קרבא לאכפיה כמש"ל סוף פ"ד במזלא הוה תלי דבעא לאוקיר דיקני': בשבעה - הוא שבעה תיקונין דגלגלתא דעתיקא קדישא: שבעה מלכין בארעא אתחזיאו נצחי קרבא הן ז' דגלגלתא דז"א דהן נצחי קרבא ששם הוא כבחור במלחמה ושם הוא הנצחון ומשם נמסר למלכות שהיא ארעא כמ"ש בזוהר דכל זייני קרבא דמלכא בידהא מסירין:
וכנגדן הן המועדים שבתורה שהן זכר ליציאת מצרים שהיא בבריאה ששם מקנן אימא שמסט' נפקו ממצרים כמ"ש בזוהר. ולכן כל התורה תלוי ביצ"מ שהתורה היא בבריאה כמ"ש לעיל (דף מ"ג ע"ג) ותליס"ר מלכ"י קרב"א בשבע"ה הוא בז' ימי הפסח ביום השביעי קריעת ים סוף דבעא לאוקיר דיקניה: ונגד התליסר הן י"ג חדשים כמש"ל פ"ב משתכחי ירחי אלין ע"ש. שבע"ה מלכי"ן כו'. הן ז' ימי הסוכות בד' מינין שבלולב שהן נצחי קרבא בארעא כמ"ש (בהרבה מקומות במ"ר) בר"ה באין ישראל וא"ה לדין ואמרו מאן נצח קרבא ואומר הקב"ה מאן דנקט סימנא דידי בידא הוא נצח קרבא כו':
תשעה דסלקין בדרגין דרהטין כרעותהון ולית דימחי בידהון: הן תשעה תיקונים דדיקנא דז"א שבהן אשתכח גיבר תקיף מאן דאשתכח כמש"ל פ"ג. וכנגדן הן ט' ימים של עשרת ימי התשובה עד ערב יה"כ שבהן שערי תשובה פתוחין וכל הרוצה לשוב ולית דימחי בידיהון כמש"ל פ"ב ופ"ג בזמנא דמטא ירחא שביעאה משתכחו כו' בההוא זמנא דרשו ה' בהמצאו כתיב כו' ועניתם את נפשותיכם כו' ותוצא הארץ כו' תשעה

אלין כו' וכמו שכתוב לעיל עיין שם: חמשה מלכין קיימין בבהילו לקמי ארבע לא יכלין למיקם - עכשיו מפרש פרטיות של התיקונים ור"ל חמשה כו' הכל תיקונים דחוטמא דז"א ודעתיקא קדישא. וחוטמא דז"א הוא חמשה מלכין קיימין בבהילו כמ"ש באדרא רבא דף קל"ז ע"ב תאנא כד אתחבראן כלהו גבוראן כחדא כו' וכלהו גבורן שריאן לנחתא מחוטמוי כו' והן ה"ג הידועים שמתחברן בחוטמא כידוע ולכן אמר שם ומהאי תליין אלף אלפין וארבע מאה רבוא כו' והן ה"פ פ"ר גבורות כידוע ואמר שם וכלהו גבוראן תליין מהאי חוטמא כו' ע"ש. ואמר שם תאנא האי חוטמא זעיר וכד שארי תננא לאפקא נפיק בבהילו ואתעביד דינא ומאן מעכב להאי חוטמא דלא יפיק תננא חוטמא דעתיקא קדישא דהוא א"א כו' ע"ש כל המאמר ועיין באדרא זוטא דף רצ"ד ע"א חוטמא כו' ע"ש כל המאמר וז"ש קיימי"ן בבהי"לו והן ה"ג חמשה מלכין. ומאן מעכב לון חוטמא דעתיקא קדישא כנ"ל ושם הוא ארבע רוחין כמ"ש שם דף ק"ל ע"ב ומההיא נוקבא אתער ונפיק רוחא ממוחא סתימאה כו' הא הכא ארבע רוחין כו' עד רוחא דעתיקא דעתיקין דנפיק ממוחא סתימאה לנוקבא דחוטמא ואלו ארבעה מעכבין לחמשה דז"א דלא יפקון. וז"ס מלחמת ארבע מלכים את החמשה בימי אמרפל ונצחו ארבעה את החמשה כי החמשה מלכים מלך סדום ועמורה כו' הן סטרא דחוטמא דז"א ששם תננא ואשא אף וחמה ומשחית ששולחו לחמשה עיירות האלו לשחתה וכידוע שכל דבר נשחת במקורו מלמעלה וכמ"ש באדרא רבא שם דף קל"ז ע"ב עלה עשן באפו בהאי תננא אתכללא אשא וגחלי דנורא כו' וקרינן ליה אף וחמה ומשחית כו' משחית מנ"ל דכתיב לפני שחת ה' את סדום ואת עמורה ושחת המשחית בנורא דליק מוקד' כו' וכד שארי גבורה דא כו' כתיב כי משחיתים אנחנו כו' וכתיב לפני שחת כו' וכתיב וה' המטיר כו' אלא הכי תאנא כו' עד בז"א אתמר. וכן אף וחימה שבחוטמ' כמ"ש שם היו בסדום כמ"ש כמהפכת סדום ועמורה אשר הפך ה' באפו ובחמתו. והתגלות חוטמא דעתיקא קדישא הוא ביום הכפורים שע"י סולח לכל עונות כמ"ש באדרא רבא דף ק"ל ע"ב האי חוטמא הוא פרדשקא דביה נשיב רוחא לז"א וקרינן ליה סליחה כו' ע"ש ובדף קל"ג ע"א תקונא תליתאה מאמצעיתא דתחות חוטמא מתחות תרין נוקבין כו' עד ורוח עברה ותטהרם והוא ביה"כ שאז ועובר על פשע סלחתי מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. ואז כתבנו לחיים שממנו חיים כמ"ש באדרא רבא דף ק"ל ע"ב ובאדרא זוטא דף רפ"ט ע"א ודף רצ"ד ע"א ואז חמשה מלכין קיימין בבהילו שאז דנין את כל האדם וקיימין כל המקטרגין וממתינין עד שיצא הדין כמ"ש בפרשת פקודי עד שמתגלה חוטמא דעתיקא קדישא ואז מוחלין לכל העונות ואז לקדם ארבע לא יכלין למיקם כנ"ל:

והענין כי בחוטמא אשתמודע פרצופא כמ"ש באדרא רבא דף ק"ל ע"א ודף קל"ז ע"ב ובאדרא זוטא דף רצ"ד ע"א וכמ"ש לעיל דשם ניכר בין ע"ק לז"א. וכידוע שכל הפרצוף הוא ע"ש החוטם שלכן נקרא ע"ק אריך אפין אורכא דחוטמא וז"א נקרא זעיר אפין ר"ל זעירא דחוטמא וכמ"ש למעלה וידוע שע"ק נקרא הוי"ה וז"א אלקים כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א ע"ב וכתיב וייצר ה' אלקים את האדם עד תקונא דשמא שלים ה' אלקים ובדף קל"ח ע"ב ותנינן אימתי אקרי שם מלא כו' ע"ש ובדף קכ"ט ע"ב אלקים הבין דרכה דא עדן דלתתא דידע ז"א כו' והכל בחוטמא כנ"ל. ובחוטמא דז"א אלקים סוד הדין כנ"ל ה' גבורות והן ה' אותיות אלקים. ובחוטמא דעתיקא קדישא הוי"ה ד' רוחין ד' אותיות הוי"ה כמ"ש שם דף ק"ל ע"ב תלת כלילן בתלת שהן נה"י בחג"ת שהן שלש אותיות יה"ו כידוע והשביעית ה' שהוא רוחא דמ"ס דחוטמא ששם ה' כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"א ולמעלה פ"ב והוא נגד מלכות שהן שבעה דכלילן בד' כידוע בסוד ד' חיות. וכ"ז הוא ביה"כ כמ"ש למעלה:

ארבע מלכין נפקין לקדמות ארבע בהון תליין כענבין באתכלא צרירן בהו: ר"ל ד' גווני עינא חיור וסומק ואוכם וירוק כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ג ע"ב ארבע גווני אתחזיין באינון עייניו כו' והן תליין בארבע מוחין כמש"ש מאינון נהירין ד' בתי דתפילין דנהרין ברהיטי מוחא: והן שלשה גווני עינא דז"א סומק ואוכם וירוק וא' חיוור הוא דעתיקא קדישא דנהיר בז"א ואתעבידו ד' גוונים כמ"ש באדרא רבא דף קל"ו ע"ב וקל"ז ע"א ובשעתא דסלקי אינון כסותא אתחזי כו' עד ומתסחאן כל אינון גווני בההוא חוור כו' גוונא קדמאה כו' גוונא תניינא כו' גוונא תליתאה כו' עד בר ההוא חוורא דנהיר מע"י. והן תולין בארבע מוחין ג"כ כסדר הזה ג' מוחין דז"א ומוחא דעתיקא קדישא כליל לון כמ"ש שם דף ק"מ ע"א כתיב חכמות בחוץ תרונה מאי בחוץ בהאי ז"א עד ובג"כ אינון ארבע ור"ל בחוץ בז"א דהוא לבר כמש"ל בפ"ב. והן תליין זה בזה כנ"ל באדרא זוטא ומאינון נהרין כו' וכמש"ל (פ"ב ל"ו) בסוד החיות שהן ד' מוחין ד' חיות וד' אופנים הן ד' גווני עינא ועיין מ"ש לעיל וכתיב (יחזקאל א') ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים וז"ש ארב"ע מלכי"ן נפקי"ן לקדמו"ת ארב"ע. וכתיב (שם) בלכתם ילכו ובעמדם יעמודו ובהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים לעמתם כי רוח החיה באופנים וכן נאמר (שם יו"ד) בעמדם יעמודו וברומם ירומו אותם כי רוח החיה בהם וז"ש בהון תליין כענבין באתכלא צרירן בהו ר"ל ברוח שבהם. והוא נגד ד' ימים שבין יה"כ לסוכות שבהן מתגלה ד' חסדים כידוע והוא חוורא דעתיקא שכל הד' גווני כולם מתחזרן לחוורא כמ"ש באדרא רבא דף קל"ז ע"א וכד אסתחר חוורא

כו' ע"ש. והן ראשית השנה כידוע שהן אינן נחשבין במנין השנה והן נגד ד' ראשי השנה. ועליהן נאמר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שהוא תשעה ימים שבין ר"ה ליה"כ תשעה אשקיון לגנתא כמש"ל פ"ב כנ"ל (ד' ל"ב ע"ב) ויה"כ כולל כולן כידוע שכל עשירי כולל כל התשעה והוא בו ארבע מלכין לקדמות חמשה כנ"ל בחוטמא והן כוללין ט' תיקונין ד' וה' כנ"ל ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים ד' ימים הנ"ל שהן ד' ראשים כנ"ל והן ד' תקוני נוק' כמש"ל בחכמה יסד ארץ (משלי ג') והן במוחין ועייניין. וכמ"ש עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה והן ראשית השנה כנ"ל ואמרו מראשית על אחרית והיא נקראת אחרית כידוע: שבעה רהיטין סהדין סהדותא ולא קיימין בדוכתייהו - הן שבעה גלדי עינא שמשם שבעה עיני ה' מעידין על מעשה אדם כמ"ש באדרא רבא שם שבעה עייניין דאשגחותא דנפקו כו' מסומקא נפקין שבעה רהיטין כו' מירוקא כו' ובאדרא זוטא ד' רצ"ג ע"ב ז' דאקרון עיני ה' ואשגחותא כו' ע"ש. ואמר ול"א קיימי"ן בדוכתיי"הו שהן אינן משגיחין אלא כד עייניין פקיחין כמ"ש שם ושם ואמר שם באדרא זוטא גבינין לא קיימין ולא משתככין שעתא חדא שלימתא אלא פקחין וסתמין סתמין ופקחין כו' והחיות רצוא ושוב כו'. והן נגד ז' ימי השבוע שבהן שבת שמעידין על מעשה בראשית וז"ש ל"א קיימ"ין כו' שז' ימי השבוע סובבין והולכין את כל השנה. וידוע שכל התורה והמצות הן בבריאה כמו שכ' לעיל ולכן כל הנ"ל הן כנגד כל המצות שבכל יום. תליס"ר מלכ"י קרב"א הוא י"ג טעמים: בשבע"ה. הוא שבעה פסיקי תנועה: שבע"ה מלכי"ן בארע"א כו'. הוא שבעה טעמים בכתובי' שהן במלכות ארעא קדישא: תשע"ה דסלקי"ן כו'. הוא תשעה נקודין שע"י הולכין האותיות כרצונם: חמש"ה מלכי"ן קיימי"ן בבהיל"ו. הן ה' תנועות קטנות שהן בבהילו: לקמ"י ארב"ע כו'. הן ד' תנועות גדולות שת"ק נכללין בת"ג ואין יכולין לקום כנגדן כידוע וכמ"ש בתש"ח דף ע"ח ע"ד ומצדיקי הרבים אינון פסיקי תנועה כו' ככוכבים שבעה כו' ושם עשר נקודין דקיימין לאענאה ה' מימינא וה' משמאלא כו' תרין טמירין כו'. ובדף ע"ט תשע נקודין באורייתא כו' לא נטלין בר כד אינון נפקין כו' והן ט' נקודות הידועות ד' נקודות גדולות וד' ת"ק ושבא שתרין טמירין אינון כנ"ל והוא קמץ קטן שנכלל בקמץ גדול וחירק שיש אחריו יו"ד שנכלל בחירק שאין אחריו יו"ד ולכן לא נחשבין אלו ב' נקודות באלין ט' נקודות ונשארין ד' ת"ג וד' ת"ק ושבא שהן בבהילו. ושם ע"ב תליסר טעמי דאורייתא והן מלכי קרבא כמ"ש בתיקונים כמה פעמים שכל הקרבא הוא בטעמים. ושם ע"ג גו היכלא דאתוון דקיקין שבע טעמי דאורייתא כו' בשבעה היכלין דכתובים כו'. וכ"ז הוא בק"ש ובהילולין דבכל יום שמחוייב מן התורה כמ"ש בה"ג הוא תהלתך כו' כידוע:

ארב"ע מלכי"ן נפקי"ן לקדמו"ת ארב"ע. הן ארבע ציצית שתליין בעינים בסוד וראיתם אותו כידוע שלכן נקרא ציצית לשון הסתכלות וכל סוד הציצית הוא בסוד העינים. לקדמו"ת ארב"ע. הוא ד' בתים דתפלין שהן ד' מוחין כידוע וכמש"ל והעינים נפקין לקדמות ד' מוחין כנ"ל: ואמר בהו"ן תלי"ן כנ"ל: בה"ו צרי"רן שהן קשורין בד' כנפות הטלית שהן ד' ראשין דמוחין: שבע"ה רהיטי"ן. הן שבעה חוטין של לבן שחוט תכלת חופה עליהן כמ"ש ברמב"ם ז' חוטים של לבן וחוט א' של תכלת שהוא נגד כסוי עין. והן ל"א קיימי"ן בדוכתיי"הו שהן פתיל. וז"ש בפרשת שלח דף קע"ה ע"א תאנא ברזא דספרא דצניעותא ארבע מלכין כו' ושם הכל ברזא דציצית:

אילנא דמבסם עד לתלת רוחין: ר"ל אילנא דמבסם הוא יסוד שהוא מבסם לנוקבא כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"א לאצנעא אתר להוא אמה כו' ע"ש ובכמה מקומות והוא באמצע:

ואמר בענפוי כו': כמ"ש בתז"ח דף צ' ע"ב ודא תמינאה לחושבנא ר"ל יסוד בענפוי ידורון צפרי שמיא כו' ע"ש. והוא במועדים שבועות דיתיב בגו באמצע המועדים והוא יום אחד שבו מתייחדים כלם כמ"ש בפרשת אמור (צ"ו ע"ב). ובמצות שבכל יום הוא ברית מילה כידוע תחותיה תטלל חיותא כו'. הוא מלכות שהיא אדון כל הארץ. וכמ"ש שם תחותיה תטלל ההיא חיותא דאתחים לד' סטרין והיא מלכות כמ"ש ואפיק ט' כו' אתחים לד' סטרין וכמ"ש לקמן. והוא נגד שמיני עצרת שהוא נגד מלכות כידוע. והוא במצות תפלה שהיא מדאורייתא ולעבדו בכל לבבכם כידוע:

אילנא בתרי כבישין למיהך: ר"ל ע"ה טו"ר שהן שני דרכים כמ"ש ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב כו'. והיא שלטא בע"ה טו"ר ולכן נקראת כהם וז"ש דשליט"א בהו"א איל"נא כו':

בשבעה סמכין סחרניה: הן ז' עמודים שהארץ עומדת עליהם כמ"ש בגמרא (חגיגה י"ב ב'). והן ז' נערות אסתר עולימתין דשכינה כידוע ז' היכלות דמתתקנין עמה בברכות ק"ש כידוע בזוהר וכמה מקומות.

בארבע זיוין מתגלגלין בארבע סטרין: הן ד' חיות הקדש שהן בד' סטרי עלמא כמ"ש בפרשת א"מ ד' ס' תנינייא אזלין כו' לארבע זויין דא אזיל לסטרא דא ודא כו' עד פני אדם ובתז"ח שם אתחים לד' סטרין כו' ע"ש:

חויא דרהיט בש"ע דילוגין: הוא התנין נחש כידוע וכמו שהתנין העליון חוורא דרישא מתפשט ממנו ש"ע רבוא עלמין אורכא דאנפין כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ח ע"ב וכמש"ל כן הוא התחתון רהיט ש"ע דילוגין. והן ע"ס דמסאבותא שלש ראשונות בסוד מאות וז'

האחרונות בסוד עשיריות כנ"ל (נ"ה ע"ד) דליג על טורין מקפץ על גבעתא דכתיב מדלג כו' כמ"ש בפרשת א"מ דף ס' ע"ב כד נחית חויא אתעביד מקפץ כו' ע"ש. והענין כמ"ש על ההרים בזכות אבות על הגבעות בזכות אמהות כן זה לעומת זה בס"א דכורין ונוקבין כמ"ש בתז"ח דף ע"ח ע"ב ובעלה בשבע טורין כו' ע"ש וזהו שמביא ראיה מן הכתוב ור"ל כמו בקדושה: זנביה בפומיה - כנ"ל (בפ"א י"ח ע"ב) שמתעגל עכנא שזנביה בפומיה ור"ל זנביה הוא יותרת הכבד שהיא זנביה כידוע והיא בפומיה נפת תטפנ' שפתי זרה (משלי ה') וע"י מקטרג: ואמר בשנוי - ר"ל שע"י נושך את האדם כמ"ש (דברים ל"ב) עם חמת זחלי עפר ושן בהמות כו' וכידוע שהיא חרביה דמ"ה. וכמ"ש (ב"ב ט"ז א') יורד ומסטין הוא זנבי"ה שע"י מפתה. בפומי"ה הוא עולה ומקטרג. בשנו"י הוא יורד ונוטל נשמה. וכמ"ש על ג' הנ"ל הוא יצ"ה הוא שטן הוא מ"ה נקיב בתרין גיסין - כמ"ש (יחזקאל ל"ח) ונתתי חחים בלחייך בתרין לחיים וכמ"ש (תהלים ע"ד) שברת ראשי תנינים וכנ"ל (בפ"א י"ט ע"ד): כד אתעביד גיסטרא נטיל לתלת רוחין - כמ"ש בפרשת משפטים בסבא (צ"ה א') שארי בחיבורא וסיים בפירודא וזהו אתעבי"ד גיסטרא בפרוח רשעים כמו עשב. והן ג' דרגין דס"א אף ומשחית וחימה כמ"ש בהת"ז אין דורשין בעריות בשלשה שלא יהא להם חיבור ע"ש והן תלת רוחין שכוללין כל הס"א כמ"ש למעלה (פ"ג מ"ד) ע"ש. ואמר זה כאן לפי שהוא תחת חיותא הנ"ל כמ"ש בתז"ח שם חד חויא קאים כו' תחות לרגלוי כו' קיימא רגליה על רישיה כו':

כתיב ויתהלך עד בשמו: הוא עולם היצירה והוא חנוך כידוע. וז"ש חנוך לנער כו' לנער הידוע כו'. ועיין בזוהר רות דף ס"ו ע"ג כתיב ויתהלך חנוך את האלקים עד בגין דאתמשכא לתתא: את האלקים ולא את ה' - ר"ל שנעשה משמש לעולם הבריאה שנקרא אלקים ולא לאצילות שנקרא ה' כנ"ל. ואיננו בשם זה כו'. ר"ל שנקרא בשמא דמטרוניתא כידוע וזהו כי לקח כו':

תלת בתי כו' עד ולא האי: עכשיו מפרש עולם העשייה ומפרש כל הע"ס דעשייה. ומתחיל מהיכל הראשון של ז' היכלות שכוללין עשר שהראשונה קדש קדשים כולל ד' היכלות והן ג' כידוע שזה קדש חד קדשים תרין. והן ד' חב"ד ודעת כולל שנים דו"נ כידוע וכמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ב ע"ב בחללא דגולגלתא תלת נהורין ואי תימא תלת ארבע אינון כו' ע"ש: ואמר בת"י דיני"ן שהן בעשיי' דרגא דמלכות דינא דמלכותא דינא ולכן כל העשיה הן דינין: ארבע בתי דלעילא ארבע לתתא - ר"ל ד' חיות ביצירה וכן ד' אופנים בבריאה ומפרש והולך הארבעה דכתיב לא תעשו עול במשפט - שהוא חכמה

כמ"ש (מלכים א' ג') כי חכמת אלקים בקרבו לעשות משפט: במדה הוא בינה כידוע קו המדה כמ"ש בתקונים ת"ה ותי"ט ע"ש: במשקל הוא דעת בדכורא שקל הקדש כידוע: **ובמשורה**: הוא מלכות. והן ד' בתי דינין של נוקבא ד'. ועוד ו' בתי דינין של דכורא שהוא ו' כמש"ל פ"ד ד"ו דכר ונוקבא. וכאן שהוא בחינת נוקבא מלכות נוקבא קודם לדכורא. וכן בכל היכלות היכל השביעי בה ד' היכלות והשאר הן שש היכלות דדכורא. והן כאן דינא קשיא כו' עד ול"א הא"י שהן ששה. ודינ"א קשי"א הוא גבורה. דל"א קשי"א חסד. וגבורה קודם לחסד כידוע בזוהר לפי שבעשייה הגבורות קודם כידוע וכן בגמרא (חגיגה י"ב ב') מעון מכון כו' כידוע. בשיקולא ת"ת והשאר נה"י:

ויהי כי עד בקרן היובל: חוזר לענין הראשון והוא בעשייה וידוע כי האדם הוא דוגמת דלעילא בז"א כמו שהאדם מוציא כאן שז"ל ח"ו כן האדם דלעילא ח"ו לס"א בעשיי' ששם מדורא כמ"ש בר"מ פרשת בא דף מ"ג ע"א ולאלין עביד שמשין כו': וז"ש בשגם הוא בשר האדם דלעילא - ר"ל ז"א ג"כ הוא בשר שהשחית דרכו על הארץ. וז"ש וכתיב ע"פ האדמה ר"ל שכתיב החל האדם לרב ע"פ האדמה ר"ל שהשחית דרכו על הארץ. והוא כנ"ל שרוחין נוקבין מזדווגן עם האדם והשחיתו דרכם וכ"ה לעילא וז"ש ובנות ילדו להם שהן מסט' דבנות האדם: ומשה לא ידע כי קרן עור פניו היינו דכתיב כו'. ר"ל שאחר שחטא חזר לגוף דעשייה כתנות עור משכא דחוויא ומשה זכה לאספקלריא דנהרא שגופו נזדכך כידוע וקרן עור שלו ונעשה כלו אצילות שעור שלו נעשה מלכות דאצילות וזהו קר"ן עו"ר כו': וז"ש קרן דכתיב כו' ור"ל קרן הוא מלכות וז"ש היינו עשיראה דמלכא ואתיא מן יובלא כמש"ל פ"ב בה"א אשתכלל ה' עלאה ה' תתאה כו' וזהו בק"רן היו"בל קרן מן יובל. ולכן בחיה הרביעית של דניאל עשרה קרנין:

קרן ביובלא אתעטר כו' עד סוף הפרק: ר"ל לכן נאמר בקרן היובל שקרן אתעטר ביובל. ולכן זכה משה לקרן שזכה לבינה דרגא דמשה כידוע בהרבה מקומות:

ואמר **קרן דנטיל קרן ורוח לאתבא רוחיה ליה**: ר"ל שרומז לאלף השביעי שהוא דרגא דמלכות ואז יעלה מלכות ביובל ונשגב ה' לבדו ביום ההוא כמש"ל פ"א. וכ"ה ביה"כ וזהו במשוך היובל המה יעלו בהר והוא היה ביה"כ ורומז לעתיד: וז"ש והאי קרן דיובלא הוא ויובל ה' וה' נשיבא דרוחא לכלא וכלא תייבין לאתרייהו דכתיב אהה ה' אלקים - ר"ל כמש"ל פ"ב ה' בין יו"ד ליו"ד עד אהה ה' אלקים ע"ש ור"ל לכן כשיגיע זמן המלכות אלף השביעי והוא ה' והוא תליא בנשיבא דרוחא ואז כולם תייבין לאתרייהו. וע"ז רומז אמחה את האדם אשר בראתי כו' שכולם חוזרין לשרשם: וז"ש כד אתחזי ה' לה' ואסתלק י' פורענותא אתי לעלמא - וזהו סוד דור המבול. וז"ש אהה - שנשארין ה"ה עם אל"ף

דאלף אזיל ליו"ד כמש"ל פ"ב וכאן יו"ד אסתלק: ואם לא בשביל אדם יהו"ד לא כו'. כמ"ש באדרא רבא דף קמד ע"א ואלמלא האי אדם לא קאים עלמא: וההוא אדם הוא שם מלא ה' אלקים כמ"ש שם דף קמ"א ע"ב כנ"ל: וז"ש וע"ד כתיב ונשגב כו' והוא רומז ג"כ לעתיד ולא ישאר אלא הצדיקים ונפש הבהמית שלהן שזככו אותן לקדושה:

צניעותא דמלכא: ר"ל רדל"א כנ"ל: דהיינו ספרא דצניעותא: ר"ל כאשר נתלבש בחכמה ספרא כנ"ל: שבילוי. סתימוי. וארחוי. גילויו: כמו משל ומליצה:

סליק פרקא חמישאה וסליק ביאור הגאון על ס"ד בעהית"ש: